KALENDARZ FARMACEUTYCZNY

1926

OSTATNIE WYDAWNICTWA.

nakładem

Mr. Farm. FR. HERODA

O gazach trujących. Prof. J. Muszyński. Z tabelką gazów trujących, używanych podczas wielkiej wojny, str. 38. Cena 1.00 zł.

Atlas farmakognostyczny. Prof. J. Muszyński. Str. 67 z 112 rysunkami. Cena 3.50 zł.

Warzywa, owoce i przyprawy korzenne w Polsce w w. XIV. Prof. J. Muszyński. Str. 45. Cena 1.00 zł.

Herbata. Dr. Henryk Ruebenbauer. Str. 31. Cena 1.50 zł.

Olejki eteryczne. Dr. Henryk Ruebenbauer. Str. 232. Cena 5.00 zł.

Manuale Pharmaceticum. J. Podbielski i E. Kuczyński. Str. 235 + XXIX. Cena 4.00 zł.

Hodowla ziół aptekarskich. J. Biegański. Str. 84. Cena 1.50 zł.

Ogródek lekarski przy szkole. J. Biegański. Str. 40. Cena 1.00 zł.

Ustrój aptekarstwa w Polsce. Red. Fr. Herod. Str. 76. Cena 1.00 zł.

Zbiór Ustaw, Rozporządzeń i Przepisów Polskich, dotyczących aptek i t. d. J. Podbielski. Cena 5.00 zł.

Spis nowych środków leczniczych 1910 — 1925. Dr. St. Weil. Cena 6.00 zł.

Chleb Powszedni. Dr. W. Gądzikiewicz. Cena 1.00 zł.

———

ODBITKI
z „WIADOMOŚCI FARMACEUTYCZNYCH"

Makowiec Polski. W. Grochowski. Cena 1.00 zł.

Badanie polskich naparstnic. Prof. J. Muszyński. Cena 20 gr.

Wstęp do towaroznawstwa drogeryjnego. Dr. St. Otolski. Cena 1 zł.

Peyotl. Dr. H. Ruebenbauer. Cena 50 gr.

Cele i zadania farmacji. Prof. K. Hrynakowski. Cena 50 gr.

Farmacja przed stu laty i dziś. Prof. J. Muszyński. Cena 20 gr.

Lignum Muira-Puama. Dr. H. Ruebenbauer. Cena 30 gr.

O tak zwanych awitaminozach. Dr. W. Koskowski. Cena 50 gr.

Projekt słownictwa anatomiczno-botanicznego. Prof. W. Mazurkiewicz. Cena 50 gr

Zasady przy układaniu artykułów chemicznych, które mają wejść do farmakopei polskiej. Prof. Dr. J. Zaleski. Cena 20 gr.

Czy można przyrządzać napary z korzenia wymiotnicy na zapas? B. Piedo.

Krzyżownica gorzka. W. Grochowski.

O Glycyrrhizynie w Rhizoma Polypodii. F. E. Nowak.

Kory chinowe, używane do przetworów galenowych. Z. Szostakiewicz.

Liquor Aluminii acetici. J. Ruprecht.

Program studjów farmaceutycznych na uniwersytecie w związku z usamodzielnieniem ich w osobnym wydziale. K. Hrynakowski.

Kolorymetryczne określanie normalnych składników chemicznych krwi. Dr. J. Fabicki.

KSIĄŻKI HANDLOWE.

Do nabycia w redakcji „Wiadomości Farmaceutycznych“.

	Zł.
Dowody wydania trucizny 100 szt.	4.—
Formularze na rachunki 10 szt. pojed.	0.60
„ „ „ „ podw.	1.20
Ogłoszenie o nocnej taksie, w oprawie	2.50
Księgi recepturowe lekarskie 10 libr.	24.—
Księgi recepturowe lekarskie i felczerskie 5 libr.	12.—
Księgi recepturowe lekarskie i felczerskie 3 librowe	7.—
Książka laboratoryjna	4.—
„ spirytusowa	4.—
„ wykazu osobowego	1.80
„ obrotu kokainą	1.80
„ korespondencji z władzami	1.—
Skrót taksy „laborum“	1.—
Blankiety dla kasjerek	0,06
Komplet adresów aptek	8.—
„ „ drogeryj	8.—
„ „ lekarzy b. Kongresówki	15.—
Świeżo nadeszły b. praktyczne	
Bloczki dla kasjerek nielinjowane 100 szt.	10.—
Bloczki dla kasjerek linjowane 100 szt.	12.—

KALENDARZ
FARMACEUTYCZNY

NA ROK

1926

WYDAŁ

Mr. Farm. FR. HEROD

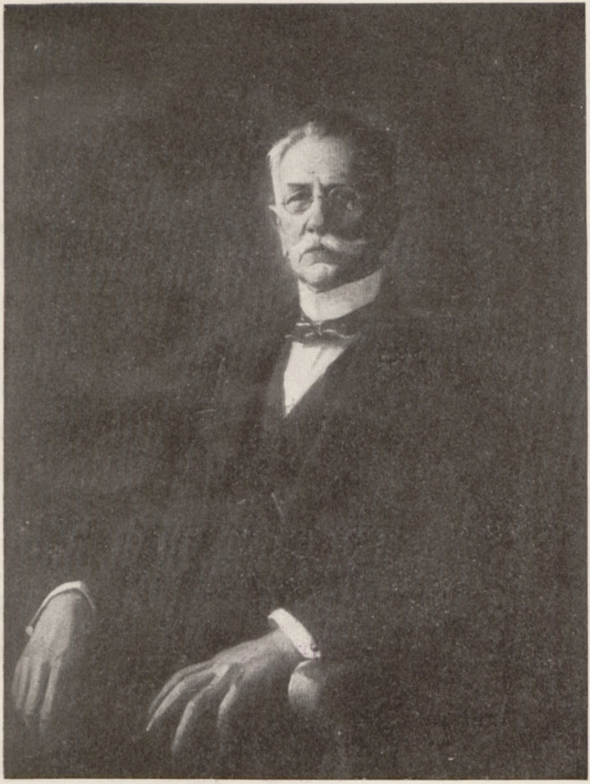
REDAKTOR i WYDAWCA
WIADOMOŚCI FARMACEUTYCZNYCH

ROCZNIK SZÓSTY

WARSZAWA — DŁUGA 16.

Dostrzeżone braki i usterki w spisie aptek, jak również zmiany osobiste prosimy podawać nam do wiadomości, celem poczynienia poprawek na rok następny.

Odbito czcionkami Drukarni Wzorowej, Warszawa, ul. Długa 20

Zasłużonemu pionierowi przemysłu chemiczno-farmaceutycznego, Założycielowi Warsz. Tow. Akc. «Motor» w Warszawie

PANU *JANOWI RUTKOWSKIEMU*

w dowód czci i uznania

rocznik ten poświęca

Wydawca.

SPIS RZECZY

DZIAŁ NAUKOWO-PRAKTYCZNY.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

Str.

SPIS OGŁOSZEŃ

Wklejki.

ŚWIĘTA RUCHOME.

Niedziela starozapustna	31 stycznia.
Popielec	17 lutego.
Niedziela Wielkanocna	4 kwietnia.
Wniebowstąpienie Pańskie	13 maja.
Niedziela Ziel. Świąt	23 maja.
Niedziela św. Trójcy	30 maja.
Boże Ciało	3 czerwca.
Serca Jezusowego	11 czerwca.
Pierwsza niedziela adwentu	21 listopada.

ŚWIĘTA WYZNANIA MOJŻESZOWEGO.

16 stycz. Rozchodesz, 1-szy dzień m-ca Szwat. —30 stycz. Chamisza-osor-biszwat.—14 i 15 lut. Rozchodesz, 1-sze dni m. Adar.—25 lut. post Estery.—28 lut. Purym.—1 marca Szuszan-Purym.—16 marca Rozchodesz, czyli 1-szy dzień m.-Nisan. —30 i 31 marca urocz. św. Pesach (Wielkanoc).—Od 1—4 kwiet. Rozchodesz, 1-sze dni m.-Ijar.—2 maja Łagbe-omer.—14 maja Rozchodesz, 1-szy dz. m. Sywan. — 19 i 20 maja św. Szowues. — 29 czerwca post (Szwo-osor-betamuz) oblęż. Jeroz.—12 lipca Rozchodesz, czyli 1-szy dz. m. Ab.—20 lipca post (Tysze-beaw) zburz. Świąt. w Jeroz.— 10 i 11 sierp. Rozchodesz, czyli 1-sze dni m. Elul.—9 i 10 wrześ. Rosz-Haszana, Nowy Rok 5687 od stworz. św.—12 wrześ. post Gedalji. —18 wrześ. Jom-Kipur (sądny dzień).—23 i 24 wrześ. święta Sukos (szałasów); 25 i 28 wrześ. wolne święta Sukos.—29 wrześ. Hoszana-raba (święto palm.)—30 wrześ. Szmini-aceres, dnia 1 paźdz. Szymchas Tora.—8 i 9 paźdz. Rozchodesz, czyli 1-sze dni m. Cheszwan.—7 listop. Rozchodesz, czyli 1-szy dz. m. Kislejw.—1 i 8 grud. Chanuka (św. Makabeuszów).—6 grud. Rozchodesz, 1-szy dzień m. Tejweis.—15 grud. post. (Asoro betejweis).

STYCZEŃ

1	**P**	**Nowy Rok**	
2	S	Im. Jezus	
3	**N**	Daniela	
4	P	Tytusa B.	
5	W	Telesfora	
6	**S**	**3-ch Króli**	
7	C	Lucjana	
8	P	† Seweryna	
9	S	Marcjanny	
10	**N**	Agatona	
11	P	Honoraty	
12	W	Arkadjusza	
13	Ś	Weroniki	
14	C	Hilarego	
15	P	† Pawła	
16	S	Marcelego	
17	**N**	Antoniego	
18	P	Kat. św. Piotra	
19	W	Henryka	
20	S	Fabjana	
21	C	Agnieszki	
22	P	† Wincentego	
23	S	Ildefonsa	
24	**N**	Tymoteusza	
25	P	Nawr. św. Pawła	
26	W	Polikarpa	
27	S	Jana Złotoustego	
28	C	O. św. Agnieszki	
29	P	† Franciszka Sal.	
30	S	Martyny	
31	**N**	Piotra Nol.	

LUTY

1	P	Ignacego
2	**W**	**O. N. M. P.**
3	S	Błażeja
4	C	Ansgarego
5	P	† Agaty
6	S	Doroty
7	**N**	Romualda
8	P	Jana z M.
9	W	Apolonji
10	S	Scholastyka
11	C	N. M. P. z L.
12	P	† Eulalij
13	S	Jana i Dobrosł.
14	**N**	Walentego
15	P	Faustyna
16	W	Juljanny
17	S	† *Popielec*
18	C	Symeona
19	P	† Konrada
20	S	† Leona
21	**N**	Maksymiljana
22	P	K. św. Piotra
23	W	Piotra D.
24	S	† *S. d.* Mac.
25	C	Zygfryda
26	P	† *S. d.* Aleksandra
27	S	† *S. d.* Nes.
28	**N**	Leandra

† Wigilje i posty

MARZEC

1	P	Albina	
2	W	Heleny	
3	Ś	Kunegundy	
4	C	Kazimierza	
5	P	† Adrjana	
6	S	† Wiktorji	
7	**N**	Tomasza	
8	P	Wincentego	
9	W	Franciszka	
10	Ś	40 Męczenników	
11	C	Konstantego	
12	P	† Grzegorza	
13	S	† Krystyny	
14	**N**	Matyldy	
15	P	Kl. Hofb.	
16	W	Abrahama	
17	Ś	Józ. Arym.	
18	C	Gabryela	
19	P	*Józefa Obl.*	
20	S	† Wolfram	
21	**N**	Benedykta	
22	P	Katarzyny	
23	W	Kat. Kr.	
24		Marka	
25	C	Zw. N. M. **P.**	
26	P	† S. Bol.	
27	S	† Jana D.	
28	**N**	Jana Kap.	
29	P	Eustazego	
30	W	Anieli	
31	Ś	Balbiny	

KWIECIEŃ

1	C	† *W.* Teodora
2	P	† *W.* Franciszka
3	S	† *W.* Ryszarda
4	**N**	**Zm. Chryst. Pana**
5	**P**	**Wielkanoc**
6	W	Wilhelma
7	Ś	Epifanji
8	C	Dyonizego
9	P	† Marji Kl.
10	S	Ezechiela
11	**N**	Leona W.
12	P	Wiktora
13	W	Hermenegildy
14	Ś	Wal. i Just.
15	C	Anastazego
16	P	† Marcelego
17	S	Aniceta
18	**N**	Bogumiła
19	P	Tymona
20	W	Sulpicjusza
21	Ś	Anzelma
22	C	Sotera
23	P	† Wojciecha
24	S	Fidelisa
25	**N**	Marka Ew.
26	P	Kleta i M.
27	W	Teofila
28	Ś	Pawła
29	C	Piotra M.
30	P	† Katarzyny

M A J

1	S	Filipa
2	**N**	Zygmunta
3	**P**	**K. 3 maja**
4	W	Florjana
5	S	Piusa V
6	C	Jana Ap.
7	P	† Domic.
8	S	*Stanisława*
9	**N**	NMP. Łask.
10	P	*Krz.* Izydora
11	W	*Krz.* Mamerta
12	S	*Krz.* Pankracego
13	**C**	**W. Pańskie**
14	P	† Bonifacego
15	S	Zofji Wdowy
16	**N**	Jana Nepomucena
17	P	Paschalisa
18	W	Feliksa K.
19	S	Piotra Cel.
20	C	Bernarda
21	P	† Wiktora
22	S	† *Wig.* Julji
23	**N**	**Zesł. Ducha Św.**
24	**P**	**Swiąteczny**
25	W	Grzegorza
26	S	† *S. d.* Filipa
27	C	Bedy W.
28	P	† *S. d.* Augustyna
29	S	† *S. d.* Teodozji
30	**N**	**Trójcy św.**
31	P	Anieli P.

CZERWIEC

1	W	Bł. Jakuba	
2	S	Marcelina	
3	**C**	**Boże Ciało**	
4	P	† Franciszka K.	
5	S	Bonifacego	
6	**N**	Norberta	
7	P	Roberta	
8	W	Maksyma	
9	S	Pryma i Felicji	
10	C	Małgorzaty	
11	P	*† Serca Jezus.*	
12	S	Jana W.	
13	**N**	Antoniego	
14	P	Bazylego	
15	W	Wita i Modesta	
16	S	Bennona	
17	C	Innocentego	
18	P	† Marka	
19	S	Gerwazego	
20	**N**	Sylwerjusza	
21	P	Alojzego	
22	W	Paulina	
23	S	Agrypiny	
24	C	*Nar. św. Jana*	
25	P	† Prospera	
26	S	Jana i Pawła	
27	**N**	Władysława	
28	P	Leona W.	
29	W	**Ś. Piotra i Pawła**	
30	S	Wsp. ś. Pawła	

LIPIEC

1	C	Krwi P. J.	
2	P	† Narodz. NMP	
3	S	Anatolji	
4	N	Józefa K.	
5	P	Antoniego	
6	W	Izajasza	
7	S	Cyrylla	
8	C	Elżbiety	
9	P	† Weroniki	
10	S	7 br. męczenników	
11	N	Pelagji P.	
12	P	Jana Gw.	
13	W	Małgorzaty	
14	S	Bonawentury	
15	C	Roz. Ap.	
16	P	† NMP. Szkapl.	
17	S	Aleksego	
18	N	Szymona	
19	P	Wincentego	
20	W	Czesława	
21	Ś	Praksedy	
22	C	Marji Magd.	
23	P	† Apolinarego	
24	S	Bł. Kunegundy	
25	N	Jakóba	
26	P	Anny	
27	W	Natalji	
28	S	Innocentego	
29	C	Marty P.	
30	P	† Julity	
31	S	Ignacego	

SIERPIEŃ

1	**N**	Piotra Ap.	
2	P	NMP Anielskiej	
3	W	Z. r. ś. Szczepana	
4	S	Dominika	
5	C	NMP Sn.	
6	P	† Prz. Pańskie	
7	S	Kajetana	
8	**N**	Cyrjaka	
9	P	Romana	
10	W	Wawrzyńca	
11	S	Zuzanny	
12	C	Klary P.	
13	P	† Hipolita	
14	S	† *W.* Euzebjusza	
15	**N**	**Wnieb. NMP.**	
16	P	Joachima	
17	W	Jacka	
18	S	Firmina	
19	C	Marjana	
20	P	† Bernarda	
21	S	Joanny Fr.	
22	**N**	Symforjusza	
23	P	Filipa	
24	W	Bartłomieja	
25	S	Ludwika	
26	C	NMP. Jasn.	
27	P	† P. r. ś. Kazim.	
28	S	Augustyna	
29	**N**	Śc. gł. św. Jana	
30	P	Róży Lim.	
31	W	Rajmunda	

WRZESIEŃ

1	S	Idziego	
2	**C**	Stefana	
3	P	† Szymona	
4	S	Rozalji	
5	**N**	Wawrzyńca	
6	P	Zacharjasza	
7	W	Jana M.	
8	S	*Nar. M. P.*	
9	C	Sergjusza	
10	P	† Mikołaja	
11	S	Prota i Jacka	
12	**N**	Im. NMP.	
13	P	Eugenji	
14	W	Podw. Krz. Św.	
15	S	† *S. d.* M. P.	
16	C	Euzebji	
17	P	† *S. d.* Franc.	
18	S	† *S. d.* Józefa	
19	**N**	Januarj.	
20	P	Eustachjusza	
21	W	Mateusza	
22	S	Tomasza	
23	C	Tekli P.	
24	P	† N. M. P.	
25	S	Bł. Ładysława	
26	**N**	Cyprjana	
27	P	Koźmy i Damiana	
28	**W**	Wacława	
29	S	Michała	
30	C	Hieronima	

PAŹDZIERNIK

1	P	† Bł. Jana	
2	S	Aniołów Str.	
3	N	Kandyda	
4	P	Franciszka	
5	W	Placyda	
6	S	Brunona	
7	C	NMP. Różańc.	
8	P	† Pelagji	
9	S	Dyonizego	
10	N	Franciszka B.	
11	P	Placydy	
12	W	Maksymiljana	
13	S	Edwarda	
14	C	Kaliksta	
15	P	† Teresy	
16	S	Martynjana	
17	N	Jadwigi	
18	P	Łukasza	
19	W	Piotra z Alkan.	
20	S	Jana Kantego	
21	C	Urszuli	
22	P	† Korduli	
23	S	Seweryna	
24	N	Rafała	
25	P	Kryspina	
26	W	Ewarysta	
27	S	Sabiny	
28	C	Szymona	
29	P	† Narcyza	
30	S	† Germana	
31	N	Symfronjusza	

LISTOPAD

1	**P**	**Wsz. Świętych**	
2	W	*Dzień Zaduszny*	
3	S	Huberta	
4	C	Karola Boromeusza	
5	P	† Zacharjasza	
6	S	Leonarda	
7	**N**	Nikandra	
8	P	Gotfryda	
9	W	Teodora	
10	S	Andrzeja z A.	
11	C	Marcina	
12	P	† Marcina P.	
13	S	Stanisława Kostki	
14	**N**	Jukunda	
15	P	Leopolda	
16	W	Edmunda	
17	S	Grzegorza	
18	C	Odona	
19	P	† Elżbiety	
20	S	Feliksa	
21	**N**	Ofiar. NMP.	
22	P	Cecylji	
23	W	Klemensa	
24	S	Jana od K.	
25	C	Katarzyny	
26	P	† Piotra P.	
27	S	Wirgiljusza	
28	**N**	Mansweta	
29	P	Saturnina	
30	W	Andrzeja Apost.	

GRUDZIEŃ

1	S	Eligjusza p.	
2	C	Bibjanny	
3	P	† Franciszka Ks.	
4	S	Barbary	
5	**N**	Sabby	
6	P	Mikołaja	
7	W	Ambrożego	
8	**S**	**N. P. NMP.**	
9	C	Walerji	
10	P	† NMP. Loret.	
11	S	Damazego	
12	**N**	Aleksandra	
13	P	Łucji P.	
14	W	Dyoskora	
15	S	† *S. d.* Walerjana	
16	C	Euzebjusza	
17	P	† *S. d.* Łazarza	
18	S	† *S. d.* Gracjana	
19	**N**	Darjusza	
20	P	Teofila	
21	W	Tomasza	
22	S	Honorata	
23	C	Wiktorji	
24	P	† *W.* Irminy	
25	**S**	**Nar. Chr. Pana**	
26	**N**	**Szczepana**	
27	P	Jana Apostoła	
28	W	Młodzianków	
29	S	Tomasza	
30	C	Eugenjusza	
31	P	Sylwestra	

STYCZEŃ 31 DNI

	1 Piątek	
	2 Sobota	
	3 Niedziela	
	4 Poniedziałek	
	5 Wtorek	
	6 Środa	
	7 Czwartek	

STYCZEŃ 31 DNI

	8 Piątek	
	9 Sobota	
	10 Niedziela	
	11 Poniedziałek	
	12 Wtorek	
	13 Środa	
	14 Czwartek	

STYCZEŃ 31 DNI

	15 Piątek	
	16 Sobota	
	17 Niedziela	
	18 Poniedziałek	
	19 Wtorek	
	20 Środa	
	21 Czwartek	

STYCZEŃ 31 DNI

	22 Piątek	
	23 Sobota	
	24 Niedziela	
	25 Poniedziałek	
	26 Wtorek	
	27 Środa	
	28 Czwartek	

29
Piątek

30
Sobota

31
Niedziela

1
Poniedziałek

2
Wtorek

3
Środa

4
Czwartek

LUTY 28 DNI

	5 Piątek	
	6 Sobota	
	7 Niedziela	
	8 Poniedziałek	
	9 Wtorek	
	10 Środa	
	11 Czwartek	

LUTY 28 DNI

	12 Piątek	
	13 Sobota	
	14 Niedziela	
	15 Poniedziałek	
	16 Wtorek	
	17 Środa	
	18 Czwartek	

LUTY 28 DNI

	19 Piątek	
	20 Sobota	
	21 Niedziela	
	22 Poniedziałek	
	23 Wtorek	
	24 Środa	
	25 Czwartek	

	26 Piątek	
	27 Sobota	
	28 Niedziela	
	1 Poniedziałek	
	2 Wtorek	
	3 Środa	
	4 Czwartek	

MARZEC 31 DNI

	5 Piątek	
	6 Sobota	
	7 Niedziela	
	8 Poniedziałek	
	9 Wtorek	
	10 Środa	
	11 Czwartek	

	12 Piątek	
	13 Sobota	
	14 Niedziela	
	15 Poniedziałek	
	16 Wtorek	
	17 Środa	
	18 Czwartek	

MARZEC 31 DNI

	19 Piątek	
	20 Sobota	
	21 Niedziela	
	22 Poniedziałek	
	23 Wtorek	
	24 Środa	
	25 Czwartek	

	26 Piątek	
	27 Sobota	
	28 Niedziela	
	29 Poniedziałek	
	30 Wtorek	
	31 Środa	
	1 Czwartek	

KWIECIEŃ 30 DNI

	2 Piątek	
	3 Sobota	
	4 Niedziela	
	5 Poniedziałek	
	6 Wtorek	
	7 Środa	
	8 Czwartek	

KWIECIEŃ 30 DNI

	9 Piątek	
	10 Sobota	
	11 Niedziela	
	12 Poniedziałek	
	13 Wtorek	
	14 Środa	
	15 Czwartek	

	16 Piątek	
	17 Sobota	
	18 Niedziela	
	19 Poniedziałek	
	20 Wtorek	
	21 Środa	
	22 Czwartek	

	23 Piątek	
	24 Sobota	
	25 Niedziela	
	26 Poniedziałek	
	27 Wtorek	
	28 Środa	
	29 Czwartek	

	30 Piątek	
	1 Sobota	
	2 Niedziela	
	3 Poniedziałek	
	4 Wtorek	
	5 Środa	
	6 Czwartek	

	7 Piątek	
	8 Sobota	
	9 Niedziela	
	10 Poniedziałek	
	11 Wtorek	
	12 Środa	
	13 Czwartek	

MAJ 31 DNI

	14 Piątek	
	15 Sobota	
	16 Niedziela	
	17 Poniedziałek	
	18 Wtorek	
	19 Środa	
	20 Czwartek	

	21 Piątek	
	22 Sobota	
	23 Niedziela	
	24 Poniedziałek	
	25 Wtorek	
	26 Środa	
	27 Czwartek	

	28 Piątek	
	29 Sobota	
	30 Niedziela	
	31 Poniedziałek	
	1 Wtorek	
	2 Środa	
	3 Czwartek	

CZERWIEC 30 DNI

	4 Piątek	
	5 Sobota	
	6 Niedziela	
	7 Poniedziałek	
	8 Wtorek	
	9 Środa	
	10 Czwartek	

	25 Piątek	
	26 Sobota	
	27 Niedziela	
	28 Poniedziałek	
	29 Wtorek	
	30 Środa	
	1 Czwartek	

LIPIEC 31 DNI

	2 Piątek	
	3 Sobota	
	4 Niedziela	
	5 Poniedziałek	
	6 Wtorek	
	7 Środa	
	8 Czwartek	

LIPIEC 31 DNI

	9 Piątek	
	10 Sobota	
	11 Niedziela	
	12 Poniedziałek	
	13 Wtorek	
	14 Środa	
	15 Czwartek	

	16 Piątek	
	17 Sobota	
	18 Niedziela	
	19 Poniedziałek	
	20 Wtorek	
	21 Środa	
	22 Czwartek	

LIPIEC 31 DNI

	23 Piątek	
	24 Sobota	
	25 Niedziela	
	26 Poniedziałek	
	27 Wtorek	
	28 Środa	
	29 Czwartek	

	30 Piątek	
	31 Sobota	
	1 Niedziela	
	2 Poniedziałek	
	3 Wtorek	
	4 Środa	
	5 Czwartek	

SIERPIEŃ 31 DNI

	6 Piątek	
	7 Sobota	
	8 Niedziela	
	9 Poniedziałek	
	10 Wtorek	
	11 Środa	
	12 Czwartek	

SIERPIEŃ 31 DNI

	13 Piątek	
	14 Sobota	
	15 Niedziela	
	16 Poniedziałek	
	17 Wtorek	
	18 Środa	
	19 Czwartek	

SIERPIEŃ 31 DNI

	20 Piątek	
	21 Sobota	
	22 Niedziela	
	23 Poniedziałek	
	24 Wtorek	
	25 Środa	
	26 Czwartek	

	27 Piątek	
	28 Sobota	
	29 Niedziela	
	20 Poniedziałek	
	31 Wtorek	
	1 Środa	
	2 Czwartek	

3
Piątek

4
Sobota

5
Niedziela

6
Poniedziałek

7
Wtorek

8
Środa

9
Czwartek

WRZESIEŃ 30 DNI

	10 Piątek	
	11 Sobota	
	12 Niedziela	
	13 Poniedziałek	
	14 Wtorek	
	15 Środa	
	16 Czwartek	

WRZESIEŃ 30 DNI

	17 Piątek	
	18 Sobota	
	19 Niedziela	
	30 Poniedziałek	
	21 Wtorek	
	22 Środa	
	23 Czwartek	

WRZESIEŃ 30 DNI

	24 Piątek	
	25 Sobota	
	26 Niedziela	
	27 Poniedziałek	
	28 Wtorek	
	29 Środa	
	30 Czwartek	

PAŹDZIERNIK 31 DNI

	1 Piątek	
	2 Sobota	
	3 Niedziela	
	4 Poniedziałek	
	5 Wtorek	
	6 Środa	
	7 Czwartek	

PAŹDZIERNK 31 DNI

	8 Piątek	
	9 Sobota	
	10 Niedziela	
	11 Poniedzia ek	
	12 Wtorek	
	13 Środa	
	14 Czwartek	

PAŹDZIERNIK 31 DNI

	15 Piątek	
	16 Sobota	
	17 Niedziela	
	18 Poniedziałek	
	19 Wtorek	
	20 Środa	
	21 Czwartek	

	22 Piątek	
	23 Sobota	
	24 Niedziela	
	25 Poniedziałek	
	26 Wtorek	
	27 Środa	
	28 Czwartek	

	29 Piątek	
	30 Sobota	
	31 Niedziela	
	1 Poniedziałek	
	2 Wtorek	
	3 Środa	
	4 Czwartek	

LISTOPAD 30 DNI

	5 Piątek	
	6 Sobota	
	7 Niedziela	
	8 Poniedziałek	
	9 Wtorek	
	10 Środa	
	11 Czwartek	

	12 Piątek	
	13 Sobota	
	14 Niedziela	
	15 Poniedziałek	
	16 Wtorek	
	17 Środa	
	18 Czwartek	

	19 Piątek	
	20 Sobota	
	21 Niedziela	
	22 Poniedziałek	
	23 Wtorek	
	24 Środa	
	25 Czwartek	

26	Piątek
27	Sobota
28	Niedziela
29	Poniedziałek
30	Wtorek
1	Środa
2	Czwartek

GRUDZIEŃ 31 DNI

	3 Piątek	
	4 Sobota	
	5 Niedziela	
	6 Poniedziałek	
	7 Wtorek	
	8 Środa	
	9 Czwartek	

	10 Piątek	
	11 Sobota	
	12 Niedziela	
	13 Poniedziałek	
	14 Wtorek	
	15 Środa	
	16 Czwartek	

	17 Piątek	
	18 Sobota	
	19 Niedziela	
	20 Poniedziałek	
	21 Wtorek	
	22 Środa	
	23 Czwartek	

GRUDZIEŃ 31 DNI

	24 Piątek	
	25 Sobota	
	26 Niedziela	
	27 Poniedziałek	
	28 Wtorek	
	29 Środa	
	30 Czwartek	
	31 Piątek	

ADRESY

NAZWA	MIEJSCOWOŚĆ

TELEFONY

NAZWA	Nr. telefonu

ADRESY

NAZWA	MIEJSCOWOŚĆ

TELEFONY

NAZWA	Nr. telefonu

ADRESY

NAZWA	MIEJSCOWOŚĆ

TELEFONY

NAZWA	Nr. telefonu

ADRESY

NAZWA	MIEJSCOWOŚĆ

TELEFONY

NAZWA	Nr. telefonu

Specjalności dla Aptek i Drogeryj!

TOREBKI - ROGÓWKI - ETYKIETY do lekarstw CHORĄGIEWKI do butelek - KARTY BRISTOLOWE do maści i proszków - TEKTURKI (kolorowy pergamin do tektowania) - ZNACZKI KONTROLNE do recept. - BIBUŁA do filtrowania w najlepszych gatunkach - PAPIER DO ZAWIJANIA BUTELEK w kilku wielkościach.

PAPIER do ZAWIJANIA w wałkach do aparatów
z drukiem firmowym.

Patentowe torebki targowe (najlepsza reklama)
Torebki do prób towarowych,
ZAWIESZKI do WORKÓW - TOREBKI do CUKIERKÓW, KAWY, HERBATY, KAKAO
TOREBKI do towarów krótkich,
TOREBKI do pieczywa i t. d.

CENY BEZKONKURENCYJNE! WYKONANIE PIERWSZORZĘDNE!

CENNIKI BEZPŁATNIE

Hurtownia papierów pakowych i pisemnych!

Znak K·S fabryczny

Rok założenia 1899.

Drogiemu przyjacielowi i koledze Czesławowi Goeblowi pracę tę poświęca Autor.

RODZINA GEOFFROY.

Sąsiedztwo nasze bliskie z Niemcami to powodowało, żeśmy z dawien dawna dużo wiedzy zawodowej czerpali z Niemiec; uwaga nasza pod tym względem więcej zwracała się ku Niemcom, niż ku Francji. Tymczasem francuska naukowa farmacja rozwijała się nie mniej potężnie, niż niemiecka. 17, 18, 19 stulecia wydały tylu wielkich aptekarzy, tyle zrobiono przez francuskich uczonych w chemji, że tę naukę słusznie nazwać można nauką czysto francuską. Z pośród aptekarzy francuskich na początku 17 wieku poczesne miejsce w nauce zajmuje rodzina paryska Geoffroy, ojciec i dwaj synowie. Geoffroy, jako aptekarz wykształcony, lubił towarzystwo z ludzi stojących nie niżej od niego inteligencją, i dlatego dobierał sobie przyjaciół odpowiednio do wymagań swoich kulturalnych, a byli nimi uczeni francuscy, którzy zbierali się w jego mieszkaniu przy aptece, tworząc powoli kółko badaczów przyrody, prościej mówiąc, przyrodników. Tym sposobem pozostało towarzystwo uczone, któremu Ludwik XVI nadał tytuł Akademji Nauk, a działo się to w 1666 roku.

Już uprzednio, przed akademją, Tow. badaczów przyrody (tak nazwali swoje zrzeszenie przyrodnicy francuscy) zbierało się w domu Geoffroy dwa razy na tydzień, uczestniczyli na zebraniach tej miary uczeni co Lamery, Duclos, Hornberg: tematów do dysput dostarczały farmacja i chem-

ja. Geoffroy ojciec nie zaznaczył się w literaturze poważniejszemi pracami, jednak udział jego w towarzystwie uczonych musiał być niezbędny i poważny, skoro król francuski zaliczył go do pierwszych akademików.

Syn starszy, Stefan Franciszek Geoffroy urodził się w 1672 r., zajmował się w aptece ojca i pod jego kierunkiem się kształcił; poczem studja fachowe odbył w Montpellier, zwiedził Anglję, Holandję, następnie po krótkim pobycie we Francji wraz z Louvois wyjechał do Włoch, a wszędzie zajęty farmacją i medycyną, tym sposobem kształcąc się dalej. W 1704 r. otrzymał stopień doktora medycyny; w 1707 został profesorem w Jardin de Plantes; w 1709 profesorem w kolegium królewskim i na tem miejscu pozostał do śmierci do 1731, pracując jako badacz profesor. Stefan Franciszek Geoffroy całe życie wypełnił pracami naukowemi, między któremi pierwsze miejsce zajmuje Farmakognozja, którą za życia ogłosił. Jest to dzieło, obejmujące kilka tomów, po łacinie napisane, zatytułowane: „Tractatus de materia medica sive de medicamentorum simplicium historia virtute, delectu et usu Auctore Stephano Francisco Geoffroy doctore medico Parisiensi, regiae scientiarum Academiae Parisiensis, Regiaeque Societatis Londiniensis socio nec non et Chymiae in Horto regio et Medicinae in Regio franciae Collegio Professore. Parisiis, Desaint et Saillant. 3 vol. 1744 a. W 1722 wyszły w pamiętnikach Akademji 16 tablic powinowactwa chemicznego. Rzecz oparta na doświadczeniach licznych, z całem zrozumieniem przedmiotu, jasno wygłoszona. W 1751 r., t. j. w 10 lat po śmierci autora, wydane zostały 16 tomów po francusku: „Traité de la matière médicale“, ozdobione rycinami roślin i zwierząt rysowanemi z natury przez De Garsaulta. Tschirsch mówi, że jest to pierwszy kompletny podręcznik ilustrowany farmakognozji.

Pierwszy tom: „Table de differents Rapports observés entre differentes substances“ zawiera nieorganiczne substancje.

Drugi tom zajmuje się lekarstwami egzotycznemi z morfologiczną charakterystyką korzeni, liści, owoców, gum, żywic i t. d.

Trzeci tom zawiera krajowe rośliny lekarskie ułożone podług alfabetu. Opisy są znakomicie opracowane, uwzględniają wszystko, a więc etymologję nazwy, literaturę, pochodzenie surowca, jego wygląd, analizę jakościową, t. z. pyrochemiczną, dawkowanie, wreszcie formę lekarstwa przy zastosowaniu lekarskiem. Geoffroy był lekarzem, charakter autora lekarza oczywiście uwydatnia się w dziele, lecz jak krytycznie zapatruje się na to co pisze: „ażeby prawdę w przedstawieniu materji lekarskiej wyłożyć, nie dość jest historję środka i jego zalety podać, lecz należy wszystko rozważyć i we wszystko głębiej wniknąć".

Młodszy syn Klaudjusz Józef Geoffroy urodzony 1685 r., zmarł w 1752 r., był aptekarzem i wykazał zdolności wybitnego chemika: pracował nad amonjakiem, preparatami antymonu, błękitem pruskim, nad produktami spożywczemi, nad oznaczeniem wody w alkoholu przez spalenie ostatniego, nad składem salis Seignetti; wydzielił kwas borny z boraksu za pomocą kwasu siarkowego, odkrył zabarwienie zielone spirytusu, zmydlał tłuszcze, rozkładał mydło kwasami i zauważył, że wydzielone substancje rozpuszczają się w alkoholu; że ziemia ałunowa z ziemią wapniową nie jest identyczną, że w glinkach i rodzajach bolusów znajduje się ałun, z których może być otrzymany działaniem kwasu siarkowego. Z tego, co przytoczyłem, czytelnik przyzna, że rodzina aptekarska Geoffroy pracą i pilnością w sprawach naukowych niezmiernie zasłużyła się Francji. A przez to, że położyła fundament pod Akademję paryską, zaliczyć ją trzeba do najzasłużeńszych obywateli francuskich.

Częstochowa.

Fr. Edw. Nowak.

BR. KOSKOWSKI.

METODY POMIARÓW KWASOWOŚCI I ZASADOWOŚCI ŚRODKÓW CHEMICZNYCH PRZEZ OZNACZENIE JONÓW WODOROWYCH.

Stopień kwasowości lub zasadowości danego ośrodka określamy przez oznaczenie stopnia dyssocjacji użytego kwasu lub zasady, t. zn. kwasowości rzeczywistej, a nie poprostu stężenia obecnych cząsteczek kwaśnych, t. j. kwasowości potencjalnej.

Kwasowość realna może być mierzona jedynie przez oznaczenie stężenia jonów wodorowych.

Aby lepiej zrozumieć istotę powyższych określeń, wystarczy przykład następujący: mieszaniny roztworów fosforanu jedno i dwusodowego, różne z punktu widzenia kwasowości potencjalnej, t. zn. kwasowości określonej przy pomocy normalnego roztworu ługu sodowego w obecności fenolftaleiny, mogą wywierać to samo działanie na trawienie białek przez trypsynę. Natomiast roztwory fosforanu jedno i dwusodowego, identyczne z punktu widzenia kwasowości potencjalnej, wywierają różny wpływ na przebieg hydrolizy diastazowej. W piewszym wypadku roztwory posiadają to samo stężenie jonów wodorowych, podczas gdy w drugim wypadku stężenie to jest różne.

Dalej wiadomo, że sukraza, diastaza, hydrolizująca sacharozę, działa lepiej w środowisku kwaśnem niż obojętnem, i że posiada optimalny punkt acidymetryczny swego działania. Natomiast sukrazy tego samego pochodzenia (drożdżowe), lecz mniej lub bardziej oczyszczone nie posiadają takiej samej zawartości cząsteczek kwaśnych w optimalnym punkcie działania, jednak wszystkie one mają to samo stężenie jonów wodorowych w swych maksymalnych punktach hydrolizy.

Różne sukrazy, a więc drożdżowe, w miodzie pszczół, w soku jelitowym człowieka i zwierząt, i in., działają najlepiej w środowiskach o pewnej stałej koncentracji jonów wodorowych. Każda sukraza ma swoje optymalne środowisko. I tak inwersja cukru przez drożdże zachodzi najlepiej przy stężeniu jonów H˙ równem 4,5, ludzka w jelitach przy pH = 6 — 8, psia — przy pH = 6 (W. K o s k o w s k i), w leukocytach 7,9, i t. d. Sacharaza czyli sukraza przechowują się długo, lecz jest bardzo wrażliwa na przesunięcie pH w stronę alkaliczną. Np. sukraza w jelitach działa 20 razy słabiej przy pH 8 niż przy pH 4 — 5. Te różnice w działaniu sukraz przy różnych pH i różnych temperaturach są według E u l e r a dowodem, że np. sukraza jelit i drożdży są zupełnie różnymi fermentami. Stężenie jonów wodorowych jest istotnym warunkiem działania sukraz i przedstawia jedną z najważniejszych cech.

Zanim przejdziemy do mierzenia stężenia jonów wodorowych w roztworze, przypomnimy w krótkości teorję jonów. Wiadomo, że szczególnie dla dużych rozcieńczeń kwas solny nie podlega prawu kryoskopowemu R a o u l t a, a mianowicie obniżenie temperatury krzepnięcia dla niego jest dwa razy większe, niż otrzymane przez obliczenie, — jak gdyby każda cząsteczka kwasu solnego rozpadała się na dwie oddzielne cząsteczki przy rozpuszczaniu się w wodzie.

Dalej: woda czysta jest złym przewodnikiem prądu elektrycznego, zaś chlorowodór skroplony jest zupełnym izolatorem. Mieszanina ich powinnaby być również izolatorem; natomiast jest elektrolitem. Przyczyną tego jest to, że chlorowodór przechodzi w nowy stan przy rozpuszczaniu się w wodzie. Fakty te tłomaczy zupełnie t e o r j a j o n ó w. Teorja ta opiera się na teorji d y s s o c j a c j i e l e k t r o l i t y c z n e j, wygłoszonej przez A r r h e n i u s'a, jak następuje: „Niezależnie od przejścia całego prądu elektrycznego, jakikolwiek elektrolit w roztworze jest częściowo lub całkowicie rozkładany na atomy, lub grupy

atomów, naładowane elektrycznością, które nazywamy jonami".

A więc rozpuszczony kwas solny zawiera w przeważnej ilości cząsteczki obojętne HCl, w dużej ilości Cl', obdarzone ładunkiem ujemnym, i jony H', obdarzone ładunkiem dodatnim.

Jon każdego elektrolitu zawiera jednakowy nabój elektryczny, mianowicie 96.540 kulombów na każdy atom gramowy (t. j. gdy ciężar atomu wyrazimy w gramach), którą to ilość elektryczności nazywamy nabojem atomowym.

Wartość dyssocjacji elektrolitycznej roztworu elektrolitu może być określona czy to metodą krioskopową lub ebulioskopową Raoulta, czy też przedewszystkiem przez mierzenie przewodnictwa elektrycznego danego roztworu.

Stopień dyssocjacji zmienia się w zależności od stężenia cząsteczkowego i temperatury, i, z wyjątkiem pewnych roztworów, wszystkie elektrolity są całkowicie zdyssocjowane. Przeto roztwór chlorowodoru może zawierać: cząsteczki obojętne i jony H' i Cl'. Reakcja równowagi jest następująca:

HCl = H' + Cl', i odwrotnie
H' + Cl' = HCl.

Im bardziej roztwór będzie rozcieńczany, tem więcej reakcja będzie przechodziła na prawą stronę równania pierwszego; odwrotnie zaś, w miarę wzrostu stężenia ilość cząsteczek obojętnych będzie wzrastała w stosunku do ilości jonów. Lecz istnieje pewien stosunek, który pozostaje stały dla tej samej temperatury: a mianowicie stosunek mas zdyssocjowanych do masy niezdyssocjowanej (prawo działania mas Guldberga i Waage'go):

$$\frac{H^{\cdot} + Cl'}{HCl} = K = \text{stałej.}$$

Rozumowanie będzie analogiczne np. dla HNO_3; natomiast stosuje się i do H_2SO_4, jeżeli będziemy się liczyć z faktem tym, że istnieją 2

jony $H^{\cdot}$ i na 1 jon SO_4''. Dlatego też określono jako kwaśne te ciała, których roztwór wodny zawiera jony wodorowe.

Podobnież nazwano zasadowemi te ciała, których roztwór wodny zawiera jony OH'. Dla roztworu ługu sodowego możemy napisać:

$$NaOH = OH' + Na^{\cdot} \text{ i odwrotnie}$$
$$Na^{\cdot} + OH' = NaOH.$$

Charakter kwasu będzie się objawiał tem silniej, im więcej będzie jonów $H^{\cdot}$ w określonej objętości roztworu. A więc określenie jonów $H^{\cdot}$ wolnych będzie miarą kwasowości realnej badanego płynu.

Charakter zasadowy będzie się objawiał natomiast przez przewagę w roztworze wolnych jonów $(OH)'$. Przeto możemy powiedzieć: stopień kwasowości lub zasadowości roztworu zależy od stopnia dyssocjacji użytego kwasu lub zasady, t. zn. od kwasowości realnej, a nie od kwasowości potencjalnej.

Widzimy, że reakcja roztworu wodnego zależy od stosunku

$$\frac{OH'}{H^{\cdot}};$$

jeśli 1) $\frac{OH'}{H^{\cdot}} = 1$, to istnieje stan obojętny zupełny,

2) $\frac{OH'}{H^{\cdot}} > 1$, to istnieje reakcja zasadowa,

3) $\frac{OH'}{H^{\cdot}} < 1$, to istnieje reakcja kwaśna.

Stan obojętny jest określony przez wodę czystą, która w 22^0 C. zawiera w litrze 10^{-7} gramocząsteczek $H^{\cdot}$ i 10^{-7} OH'.

Na mocy prawa działania mas Guldberga i Waage'go, możemy napisać:

$$\frac{H^{\cdot} \times OH'}{H_2O} = K$$

Stosunek ten wskazuje, że iloczyn $H^{\cdot} \times OH^{\cdot}$ jest stały i równy 10^{-14}. A więc, skoro jeden z jonów będzie w nadmiarze, to drugi zmaleje w ten sposób, że stosunek się nie zmieni (ilość H_2O niezdyssocjowana może być uważana jako niezmienna). Roztwór wodny obojętny zawiera jony wodorowe i wodorotlenowe w ilościach równych.

W roztworach kwaśnych stężenie jonów wodorowych jest wyższe niż 10^{-7} i zarazem wyższe niż stężenie jonów OH'.

W roztworach zasadowych stężenie jonów wodorowych jest niższe niż 10^{-7} i zarazem niższe niż stężenie jonów wodorotlenowych.

Podanie stężenia jonów wodorowych danego roztworu wystarcza dla scharakteryzowania oddziaływania roztworu, gdyż ilość jonów wodorotlenowych można obliczyć z równania powyższego.

Soerensen zaproponował, żeby zamiast wyrażania stężenia w ułamkach, wyrażać stężenie w ich logarytmach, branych ze znakiem ujemnym, aby otrzymywać wartości dodatnie. I tak np. zamiast pisać:

$$H^{\cdot} = 10 - 4 = \frac{1}{1000},$$

obliczamy $\log_{10}$ z tej wartości i zmieniamy w nim znak:

$$pH = -\log_{10} 10^{-4} = -(-4) = 4.$$

A więc pH4 oznacza roztwór o stężeniu jonów $H^{\cdot}$ w ilości 10^{-4} w litrze.

Roztworem normalnym kwaśnym nazywamy taki roztwór, który zawiera podczas reakcji jeden atom gramowy H' w litrze, a więc 10^{-14} OH', jak to wypływa z równania Guldberga i Waage'go.

Roztwór normalny zasadowy jest to roztwór, który zawiera jeden atom gramowy OH' w litrze, a więc 10^{-14} H'.

Wprowadzając oznaczenia Soerensena, napiszemy, że dla roztworu kwaśnego normalnego pH = O (pH O), dla roztworu obojętnego

pH = 7 (pH 7) i dla roztworu zasadowego normalnego pH = 14 (pH 14).

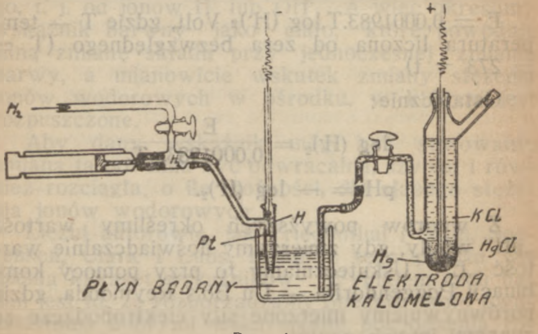
* *

Istnieją dwie metody określania stężenia jonów wodorowych: elektrometryczna i kolorymetryczna.

METODA ELEKTROMETRYCZNA.

Jest to metoda precyzyjna i zapomocą niej uzyskano najpewniejsze dane. Metoda ta polega na mierzeniu różnicy potencjałów między elektrodą, pokrytą czernią platynową i w górnej części otoczoną wodorem, — a między badanym roztworem wodnym.

Wodór, rozpuszczając się w platynie, tworzy rodzaj amalgamatu, który zanurzony w wodzie, wydziela jony wodorowe. A więc amalgamat ten zachowuje się jakby elektroda z wodoru atomowego. W tej metodzie więc stosujemy elektrody, pokryte czernią platynową, otoczone w górnej części wodorem. Jedna taka elektroda zanurzona jest w płynie badanym, druga zaś w płynie o normalnem H', np. w roztworze 1,25 n. kwasu solnego, lub też połączona z normalną elektrodą kalomelową (p. rys. 1).

Rys. 1.

Normalna elektroda kalomelowa składa się z rtęci jako metalu, który zanurzony jest w normalnym roztworze chlorku potasu, nasyconym kalomelem.

Aby zniweczyć potencjał dyfuzyjny na granicy badanego płynu i płynu, którego $H^{\cdot} = 1$, łączymy te płyny przy pomocy nasyconego roztworu chlorku potasu. Wówczas złożony wzór, wyrażający siłę elektrobodźczą ogniwa w postaci:

$$\text{w } t^0\ 18^0\text{: } E = 0{,}0575 \frac{2v}{u+v} \cdot \log \frac{(H^{\cdot})_2}{(H^{\cdot})_1}, \text{ gdzie}$$

0,0575 jest pewnym współczynnikiem;

„u" i „v" — są przewodnictwami równoważnikowemi katjonów i anjonów,

$(H^{\cdot})_2$ — stężenie jonów wodorowych, które mamy określić;

$(H^{\cdot})_1$ — stężenie jonów wodorowych wiadome, — można zamienić na wzór prostszy:

w t^0 18^0: $E = 0{,}0575 \,.\, \log (H^{\cdot})_2$, gdyż u nas:

$$\frac{2v}{u+v} = 1 \text{ oraz } (H^{\cdot})_1 = 1.$$

Uwzględniając zmianę temperatury, mamy:

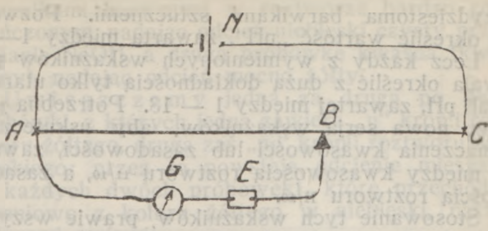
$E = 0{,}0001983 . T . \log (H^{\cdot})_2$ Volt, gdzie T — temperatura liczona od zera bezwzględnego ($T = 273 + t$).

Ostatecznie:

$$\log (H^{\cdot})_2 = \frac{E}{0{,}0001983,\ T,}$$

$$pH = - \log (H^{\cdot})_2.$$

Z wzorów powyższych określimy wartość „pH" wtedy, gdy zmierzymy doświadczalnie wartość „E". Uskuteczniamy to przy pomocy kombinacji Poggendorffa — Du Bois Reymonda, gdzie porównywujemy mierzone siły elektrobodźcze ze znanemi innych ogniw.

Rys. 2.

Ruchomy kontakt „B" nastawiamy w ten sposób na drucie „AC" z podziałką, aby elektrometr (włosowaty najczęściej) nie wykazywał prądu (rys. 2). Jest to to skutkiem tego, że:

$$\frac{E}{N} = \frac{AB}{BC}$$

METODA KOLORYMETRYCZNA.

Metody kolorymetryczne służą jako wskaźniki kwasowości lub zasadowości. Wskaźnikami temi są barwiki naturalne lub sztuczne, które zmieniają silnie barwę pod wpływem kwasów lub zasad. Zmiany te nie zależą od ich składu, lecz raczej od ich działania kwaśnego lub zasadowego, t. j. od jonów H' lub OH'. A więc określimy wskaźnik barwny jako ciało, które powoduje silną zmianę składu przy jednoczesnej zmianie barwy, a mianowicie wskutek zmiany stężenia jonów wodorowych w ośrodku, w którym jest rozpuszczone.

Aby dany wskaźnik mógł być stosowany, zmiana ta powinna być odwracalna, szybka i również rozciągła, o ile możności, dla słabego stężenia jonów wodorowych.

Liczni autorowie, jak Friedenthal i Salm, Soerensen, Clark i Lubs, badali z tego punktu widzenia kilkaset wskaźników. Wynikiem tych badań jest to, że rozporządzamy obecnie około dwudziestoma dobrymi wskaźnikami pochodzenia roślinnego (lakmus, nalewka z fiołków), i około

trzydziestoma barwikami sztucznemi. Pozwala to określić wartość „pH", zawartą między 1—13. Lecz każdy z wymienionych wskaźników pozwala określić z dużą dokładnością tylko ułamek skali pH, zawartej między 1 — 13. Potrzebna jest więc nowa serja wskaźników, aby uskutecznić oznaczenia kwasowości lub zasadowości, zawarte między kwasowością roztworu n/10, a zasadowością roztworu n/10.

Stosowanie tych wskaźników, prawie wszystkich dwubarwnych, może się odbywać przy pomocy dwóch następujących metod kolorymetrycznych dla miareczkowania jonów wodorowych.

1. Metoda mierników barwnych orjentacyjnych.

Wiadomą jest rzeczą, że przy stosowaniu fenolftaleiny jako wskaźnika acidymetrycznego, kolor żywo czerwony, otrzymany w ośrodku zasadowym, zmniejsza się szybko po dodaniu kwasu, znikając zupełnie wtedy, kiedy ośrodek stanie się lekko kwaśny. A więc każdemu małemu przyrostowi kwasu, powodującemu w ośrodku różny pH, odpowiada zmiana odcienia czerwonego fenolftaleiny.

Jeżeli stosujemy natomiast czterobromofenolsulfon, wskaźnik dwubarwny, to zjawisko przebiega, jak następuje: w ośrodku zlekka zasadowym otrzymujemy odcień niebieski, który blednie przez dodawanie kwasu, następnie przechodzi powoli w odcień zielony, a w końcu w mocno żółty — skoro roztwór stanie się kwaśny. Otóż odcień niebieski stopniowo przeszedł w żółty, dając całą skalę około dziesięciu kolorów, z których ważniejszymi są: niebieski, niebiesko-zielony, zielony, zielono-żółty, żółty słaby, żółty mocny.

Każdemu z tych odcieni odpowiada pewien określony pH, który można określić raz na zawsze metodą e l e k t r o m e t r y c z n ą (p. wyżej). Otóż łatwą jest rzeczą przyrządzić wskaźniki kolorowe, odpowiadające tym odcieniom, postępując, jak następuje: przyrządzamy próbówkę z od-

czynnikami barwnymi w roztworze bardzo rozcieńczonym, nadając odcień niebieski czysty przez dodanie NaOH, a drugą próbówkę kwaśną (kwas solny), nadając odcień mocno żółty.

Umieszczamy jedna za drugą po dwie próbówki, z których jedna zawiera „n" kropli roztworu żółtego, druga zaś „n₁" kropli roztworu niebieskiego: przez to powstają odcienie mieszane (z każdych dwóch próbówek), które przechodzą stopniowo z koloru żółtego w niebieski, następującemi serjami:

Serja I	Serja II	Serja III	Serja	Serja IX
$n = 9$	$n = 8$	$n = 7$	. . . . . .	$n = 1$
$n_1 = 1$	$n_1 = 2$	$n_1 = 3$	. . . . . .	$n_1 = 9$

Przy pomocy serji wskaźników tego barwika oznaczamy jony wodorowe, zaczynając od 3,1 do 4,5. W podobny sposób przy pomocy czerwieni metylowej, innego wskaźnika dwubarwnego, oznaczamy jony wodorowe począwszy od 4 aż do 5,95; przy pomocy dwubromo-o-krezolo-sulfono-ftaleiny — od 5,3 do 7,2 i t. d. Przy pomocy barwików należycie zastosowanych, otrzymujemy w ten sposób skalę pH, wkraczającą łatwo ze strefy jednego barwika w drugą, co pozwala w następstwie określić dowolne stężenie jonów H˙ dla wartości pH zawartych między 3 — 10 Aby wykonać pomiar, należy teraz dołączyć próbówkę, zawierającą płyn badany, z taką samą ilością kropel odczynnika obojętnego, co dwie próbówki typowe razem, t. j. X kropli. Umieszczamy z tyłu za nią próbówkę, napełnioną czystą wodą, i porównywa się je w skrzynce czarnej, opatrzonej w okienka, z dwoma wskaźnikami barwnymi, umieszczonymi jeden za drugim (jak wyżej).

2. Metoda roztworów t. zw. „tamponów" (moderatorów).

Najlepszą z metod kolorymetrycznych obecnie jest metoda, która została wystudjowana i opracowana przez Clark'a i Lubs'a.

Pozwala ona rozwiązać wszystkie przypadki, napotykane w badaniu płynów biologicznych. Barwiki te są następujące:

Tablica zabarwień Clark'a i Lubs'a

NAZWA NAUKOWA	NAZWA HANDLOWA	1-szy odcień	pH	2-gi odcień	pH
Tymolsulfonoftaleina	Błękit tymolowy	Czerwony	1,2	Żółty	2,8
Czterobromofenolo-sulfono-ftaleina	Błękit bromo-fenolowy	Żółty	3	Niebieski	4,6
Oxykarbozybenzolo-azo-dimetylanilina	Czerwień metylowa	Czerwony	4,4	Żółty	6
Dwubromo-o-krezolo-sulfono-ftaleina	Purpura bromo-krezolowa	Żółty	5,2	Purpurowy	6,8
Dwubromo-tymolo-sulfono-ftaleina	Błękit bromo-tymolowy	,,	6j	Niebieski	7,6
Fenolo-sulfono-ftaleina	Czerwień fenolowa	,,	6,8	Czerwony	8,4
Oxy-krezolo-sulfono-ftaleina	Czerwień krezolowa	,,	7,2	Czerwono-fiolet.	8,8
Tymolo-sulfono-ftaleina	Błękit tymolowy (2)	,,	8	Niebieski	9,6

P r z y g o t o w a n i e odczynników barwnych. Otrzymujemy roztwory barwików przez dodanie do 0,1 g. indykatora równoważnika n/20 ługu sodowego, t. j. dla:

czerwieni metylowej	7,4 cm^3
„ fenolowej	5,7 „
„ krezolowej	5,3 „
błękitu tymolowego	4,3 „
purpury bromo-krezolowej	3,7 „
błękitu bromotymolowego	3,2 „
„ bromofenolowego	3,0 „

Dopełniamy następnie do 25 cm^3 wodą destylowaną i wstrząsamy aż do rozpuszczenia. Otrzymujemy w ten sposób roztwory zasadnicze 4‰-we, które do użytku powinny być jeszcze rozcieńczone do:

$^1/_{10}$ t. j. 0,4‰ dla:
błękitu tymolowego
błękitu bromotymolowego
błękitu bromofenolowego
purpury bromokrezolowej
$^1/_{20}$, t. j. 0,2‰ dla:
czerwieni fenolowej
czerwieni krezolowej
$^1/_{35}$ dla: czerwieni metylowej.

Rozcieńczeń tych używa się następnie w ilości 0,5 cm^3, t. j. X kropli normalnych na 10 cm^3 płynu. Roztwory te barwikowe należy przechowywać w naczyniach ze szkła twardego, albo lepiej, aby się uchronić od zasadowości zawsze udzielanej przy przechowywaniu przez czas dłuższy przez szkło, — w naczyniach wewnątrz parafinowanych. Dobrze jest przechowywać roztwory te w ciemności.

0,5 cm^3 barwika przenosi się przy pomocy pipet ze szkła twardego, które się samemu stopniuje i które przemywa się, gotując je w wodzie zakwaszonej kwasem solnym; myje się je następnie w wodzie destylowanej zwyczajnej, i w końcu w wodzie „o b o j ę t n e j“ (patrz dalej) tak długo, aż nie pozostanie śladu kwasu.

P r z y r z ą d y: Wybieramy pewną ilość próbówek średnicy około 15 mm., i z tym samym odcieniem szkła. Znaczymy je co 10 cm^3.

Próbówki te przemywa się tak, jak pipetki (p. wyżej).

Zaopatrujemy się następnie w biurety Mohra z kurkiem, o pojemności 10 lub 20 cm^3 z podziałką co $^1/_{10}$ cm^3. Służą one do dokładnego mierzenia roztworów t. zw. „tamponów" („moderatorów").

Płytka porcelanowa, podzielona na miseczki, i podpora dla próbówek u dołu, pokryta białym papierem, i deseczka z otworami, przez które przechodzą próbówki, tworząc kąt 45°, — dopełniają skromnej ilości przyrządów, potrzebnych do oznaczania jonów wodorowych.

P r z y g o t o w a n i e w o d y o b o j ę t n e j. Nie jest wcale koniecznem używać wody ściśle obojętnej, t. zn. odpowiadającej pH7, jakiej używał K o h l r a u s c h w swych doświadczeniach (przygotowanej w aparacie całkowicie z platyny), lecz będziemy się posługiwać wodą, której pH jest zawarty między 6,5 a 7.

Otrzymujemy ją według wskazań C l a r k'a w laboratorjum w sposób następujący:

Bierzemy wodę destylowaną przemysłową, lub otrzymywaną z alembika metalowego, i przedestylowujemy ją w aparacie szklanym (ze szkła kwarcowego lub pyreksowego) w obecności H_2SO_4 lub $K_2Cr_2O_7$ w bardzo małych ilościach. Otrzymany destylat wlewa się na nowo w aparat i poddaje drugiej destylacji z dodatkiem wodorotlenku barowego. Woda ta przedstawia „pH" zawarty już między 6,3 — 6,5; jeśli zaś pH jest mniejszy, to gotujemy ją podczas 2 — 3 minut najdłużej, i przechowujemy w szkle twardem.

W końcu trzeba wziąć pod uwagę przy otrzymywaniu tej wody, co następuje:

1) Umieszczać zawsze przy wylocie aparatu destylacyjnego rurę rektyfikującą (Vigreux, Lebel, Wurtz), która zatrzymuje części płynu kwaśne lub zasadowe, przezeń porwane.

2) Parowanie powinno być regularne, bez skoków, nadto unika się ostatków destylacji kwaśnej lub zasadowej.

R o z t w o r y t. zw. „t a m p o n y". Nazywamy „tamponem" („moderatorem") roztwór lekko kwaśny lub zasadowy, zawierający w pierwszym wypadku kwas słaby w obecności jednej ze swych soli, otrzymanej z silnej zasady, a w drugim wypadku słabą zasadę w obecności jednej ze swych soli z silnego kwasu, np.:

Kwas octowy + octan sodowy,
Kwas borny + boran sodowy,
Amoniak + chlorek amonowy,
Fosforan jednopotasowy + fosforan dwusodowy, i t. d.

Na działanie niewielkiej ilości kwasu lub zasady(nawet silnych), „tampon" mało jest wrażliwy; jego zasadowość lub kwasowość pierwotna mało się zmienia. Można więc w ten sposób przygotować serję mieszanin „tamponów", pozwalającą otrzymać łatwo i dokładnie skalę stężeń jonów H, poczynając od pH2 do pH12. Najbardziej używane są m i e s z a n i n y f o s f o r a n ó w, gdyż zapomocą nich można mierzyć pH prawie wszystkich ośrodków biologicznych.

Przygotowujemy dwa roztwory zasadnicze: jeden z KH_2PO_4 czystego w ilości 9,078 g. w litrze wody destylowanej (roztwór otrzymany powinien być przezroczysty i przedstawiać pH = 4,5) drugi zaś $Na_2HPO_4.2H_2O$ w ilości 11,876 na litr. Sól ta jest polecana przez S o e r e n s e n a, lecz nie jest nieodzowną. W laboratorjum przyrządzamy roztwór zasadniczy z soli o $12H_2O$ soli oficynalnej; przy pomocy tego roztworu przyrządzamy roztwór S o e r e n s e n a, w którym zawartość soli jest obrachowana według P_2O_5. Roztwór ten powinien przedstawiać pH = 9,2.

Przy stosowaniu dwóch roztworów zasadniczych KH_2PO_4 i Na_2HPO_4 można otrzymać skalę pH następującą (tablica II).

Tablica II.

KH_2PO_4 w cm.³	Na_2HPO_4 w cm.³	pH	KH_2PO_4 w cm.³	Na_2HPO_4 w cm.³	pH
9,9	0,1	5	4,25	5,75	6,9
9,75	0,25	5,3	3,7	6,3	7,0
9,5	0,5	5,6	3,2	6,8	7,1
9,3	0,7	5,7	2,7	7,3	7,2
9,0	1,0	5,9	2,3	7,7	7,3
8,75	1,25	6	1,9	8,1	7,4
8,5	1,5	6,1	1,5	8,5	7,5
8,0	2,0	6,2	1,3	8,7	7,6
7,7	2,3	6,3	1,1	8,9	7,7
7,3	2,7	6,4	0,9	9,1	7,8
6,8	3,2	6,5	0,7	9,3	7,9
6,3	3,7	6,6	0,55	9,45	8,0
5,6	4,4	6,7	0,3	9,7	8,2
5,1	4,9	6,8	0,2	9,8	8,4
			0,1	9,9	8,6

Mieszaniny cytrynianu sodowego z kwasem solnym lub ługiem sodowym są zalecane przez *Soerensena*, aby dopełnić poprzednią skalę pH, aż do kwasowości n/10. Mieszanin tych używamy z korzyścią w laboratorjum analitycznem.

Przyrządzamy pierwszy roztwór kwasu cytrynowego, rozpuszczając 21,008 g. kwasu cytrynowego o jednej cząsteczce wody w 500 cm³ wody destylowanej. Sprawdzamy to miano, miareczkując przy pomocy $Ba(OH)_2$ n/5 wobecności fenolftaleiny.

Do 500 cm³ tego roztworu dodaje się 200 cm³ roztworu normalnego NaOH i dopełnia do 1000 cm³ wodą *neutralną* (p. wyżej).

Mieszając ilości powyżej wymienione roztworu cytrynianu sodowego i kwasu solnego n/10 lub NaOH n/10, otrzymujemy roztwory „tamponów", których „pH" wypełniają w części lukę, utworzoną przez mieszaniny fosforanów (tablica III).

Mieszaniny boranu sodowego i kwasu solnego lub ługu sodowego.

Widzieliśmy, że mieszaniny fosforanów dają pH, sięgające w dziedzinę zasadową aż do 8,6. Można jednak łatwo osiągnąć 12,0 przy pomocy mieszanin boranu sodowego z kwasem solnym lub ługiem sodowym (tablica IV).

Roztwór boranu sodowego powinien być przyrządzony przez rozpuszczenie 12,40 g. kwasu bornego w 100 cm³ roztworu normalnego ługu sodowego, a następnie przez dopełnienie wodą do 1 litra.

Kwas borny, tu użyty, nie powinien zawierać ani siarczanów, ani chlorków, i odpowiadać następującej próbie:

Do trzech małych próbówek odmierza się 5 cm³ roztworu kwasu bornego, który ma być użyty do do badania, dodaje II krople roztworu metyl-oranżu (0,1 g. na 1 litr wody), przez co powinno się otrzymać zabarwienie pomarańczowe we

Tablica III.

Cytrynian sodowy w cm³	Ług sodowy w cm³	pH	Cytrynian sodowy w cm³	Kwas solny w cm³	pH
6	4	5,9	9,5	0,5	4,88
7	3	5,5	9	1	4,83
8	2	5,3	8	2	4,6
9	1	5,1	7	3	4,4
9,5	0,5	5	6	4	4,1
10	0	4,9	5,5	4,5	3,9
			5	5	3,6
			4,75	5,25	3,5
			4,5	5,5	3,3
			4	6	2,9
			3,33	6,67	2,2
			3	7	1,9
			2	8	1,4
			1	9	1,1

Tablica IV.

Boran sodowy w cm^3	Kwas solny n/10 w cm^3	pH	Boran sodowy w cm^3	Ług sodowy n/10 w cm^3	pH
5,5	4,5	7,9	9	1	9,3
6	4	8,2	8	2	9,5
6,5	3,5	8,5	7	3	9,6
7	3	8,6	6	4	9,9
7,5	2,5	8,7	5	5	11
8	2	8,9	4	6	12
8,5	1,5	9			
9	1	9,1			
10	0	9,2			

wszystkich odcieniach. I kropla ługu sodowego n/10 powinna zabarwiać próbówkę na żółto, a I kropla kwasu solnego n/10 powinna zabarwiać inną próbówkę na czerwono. Kwas borny w obecności dóz nawet bardzo minimalnych zasad lub kwasów obcych, wykazuje reakcję zasadową, lub kwaśną (Soerensen).

Mierzenie „pH" płynów. Na płytkę porcelanową wylewa się po kilka kropel płynu badanego do wielu miseczek płytki; dodanie jednej kropli czerwieni metylowej lub błękitu bromotymolowego, lub też czerwieni krezolowej, wskaże natychmiast przez zabarwienie, czy mamy do czynienia z płynem kwaśnym, obojętnym czy alkalicznym.

Przypuśćmy np., że czerwień krezolowa daje zabarwienie czerwono-fioletowe, to oznacza, że płyn jest zasadowy; czerwień metylowa da tu zabarwienie żółte, zaś błękit bromotymolowy — niebieskie (p. tablica zabarwień barwików Clark'a i Lubs'a).

Jeśli natomiast czerwień krezolowa da zabarwienie żółte, błękit bromotymolowy — żółte, i czerwień metylowa również żółte, to tablica Clark'a i Lubs'a wskazuje nam, że pH niezawodnie jest zawarty między 6—7,2, t. zn., że reakcja oscyluje około punktu obojętnego.

W końcu, jeśli czerwień metylowa daje zabarwienie mocno czerwone, to pH jest prawie równy 4,4 : mamy do czynienia z płynem kwaśnym.

Odtąd postępowanie jest proste. Mamy np. płyn o wartości pH, oscylującej około punktu obojętnego. Odmierza się 10 cm^3 tego płynu i dodaje X kropli normaln. błękitu bromotymolowego. Przygotowuje się następnie z roztworów „tamponowych" fosforanów serje próbówek identycznych, których pH zmieniają się od 6 do 7,6 i porównywuje się kolor płynu, poddanego badaniu, z tą skalą odcieni. Jeżeli zabarwienie jest identyczne, to oznacza to, że i pH jest to samo.

* * *

Jest prawie rzeczą niemożliwą badać wprost płyny biologiczne, ponieważ są one często zbyt zabarwione i ponieważ narażalibyśmy się na błędy z powodu obecności ciał białkowych lub soli obojętnych w dużej ilości. Ponieważ płyny biologiczne zawierają zawsze substancje „tamponowe", przeto rozcieńczenie może być uskutecznione bez zmiany przez to wartości „pH". Dlatego właśnie można rozcieńczać mocz do $^1/_{25}$.

A więc przez rozcieńczenie można usunąć w części zabarwienie płynu badanego, przeszkadzające, bez zmiany wartości pH. Jednakże pewne płyny, jak krew i surowica nie mogą być rozcieńczane. O nich powiemy poniżej.

Buliony z kultur. 2 cm^3 bulionu dopełniamy do 10 cm^3 wodą neutralną (p. wyżej) i dodajemy barwika stosownego.

Jeśli bulion jest mętny, to go odwirowujemy.

Krew i surowica. — Krew normalna posiada wartość pH dość stałą, wahającą się między 7,3—7,5. W wypadkach patologicznych może osiągnąć 7,8 i 6,9, które są granicami życia.

Krew jest zbierana, odwirowywana i mierzona pod powłoką oleju waselinowego. Pomiar odbywa się w osoczu rozcieńczonem w 20 obj. roztworu obojętnego chlorku sodowego 9‰-wego (Cullen) lub w płynie, powstającym z dializy osocza w roztworze izotonicznym chlorku sodowego poprzez worek kollodjonowy (Mariotte).

Pomiar płynu mózgowo-rdzeniowego uskutecznia się bez trudności przy rozcieńczeniu do $^1/_5$. Normalny pH tego płynu jest równy 8,2.

Mocz. W moczu pomiar winien być prowadzony natychmiast, o ile to możliwe, po wydaleniu, stosując rozcieńczenie $^1/_5$.

Wartość pH moczu normalnego wynosi 6.

Mleko. Podczas najmniej pięciu minut dializujemy 5 cm^3 mleka umieszczonego w worku kollodionowym, który zanurzamy w 5 cm^3 chlorku sodowego o 9‰. Mierzymy wartość pH dializatu.

Wartość pH mleka kobiecego zmienia się od 6,8—6,9, a krowiego równa się 6,6.

* * *

Mimo długości, a nawet pewnej uciążliwości, metody oznaczania jonów wodorowych są coraz więcej stosowane przez farmaceutów w laboratorjach analitycznych.

Według słów R. Fabre'a, od rozwinięcia tych nowych metod zależy rozwiązanie licznych zagadnień biochemicznych.

Literatura:

W. M. Clark—The determination of hydrogen ions. Baltimore, 1922.

Soerensen — Laboratoire de Carlsberg, 1909.

J. K. Parnas — Chemja fizjologiczna, 1922.

R. Fabre — Etude des méthodes nouvelles employées pour déterminer la réaction des solutions. Journal de Pharmacie et Chimie, t. XXV, 1922

i inni.

ODCZYNNIKI LABORATORYJNE.

(Opracował Henryk Szancer).

Zestawienie niniejsze ma na celu podanie sposobu przyrządzania najważniejszych odczynników, niezbędnych w każdem laboratorjum farmaceutyczno - chemicznem, farmakognostycznem i bakterjologicznem Dla łatwiejszej orjentacji czytelnika obrano porządek alfabetyczny; w ten sposób uzyskuje się dogodny przegląd i łatwiej znaleźć poszukiwany przepis.

Całość podzielono na dwie części; w pierwszej znajdują się odczynniki niewymagające dla przebiegu reakcji (z wyjątkiem odczynników t. zw. złożonych, jak Fehlinga i in.) daleko idącej precyzji w ich przyrządzaniu, w drugiej natomiast płyny mianowane używane w analizie miareczkowej. Tam też zamieszczono teoretyczne dane z chemji ogólnej, jak definicje normalności roztworów etc.

Pominięto natomast przepisy na papierki lakmusowe i inne papiery wskaźnikowe, jako niezmiernie rzadko w laboratorjum przyrządzane. Tak samo opuściłem wszędzie przy w o d z i e wyraz „destylowana“, jako sam przez się zrozumiały. Przyjmując używanie chemicznie czystych odczynników, pominąłem również badanie ich czystości, gdyż zabiegi te doprowadziłyby z konieczności do błędnego koła: badania jednych odczynników innemi, co do których czystości również nie miałoby się pewności.

O d c z y n n i k i e m nazywamy ciało o znanych własnościach chemicznych, którego użycie pozwala na zidentyfikowanie innych nieznanych, dając w zetknięciu z niemi charakterystyczny np. osad lub zabarwienie, po których to wskazówkach łatwo je rozpoznać można. Rozróżnia się odczynniki grupowe i szczegółowe: do pierwszych zalicza się te, które z pewną grupą pierwiastków dają identyczne reakcje, a wskutek tego pozwalają na ich wyosobnienie (węglan amonowy, jako odczynnik na grupę IV. metali (Ba, Sr. Ca), do drugich zaś takie odczynniki, które identyfikują jeden tylko pierwiastek (np. woda utleniona w reakcji na chromiany).

Wszelkie odczynniki przechowuje się w naczyniach szklanych, szczelnie szklanemi korkami zamkniętych, celem możliwie dokładnego ochronienia ich od zanieczyszczeń i wpływów czynników zewnętrznych. Szczegółowe wskazówki będą podane przy omawianiu poszczególnych odczynników.

---

1. Alkohol amylowy.

Alcohol amylicus, Amylenhydrat $C_5H_{11}OH$ c. dr. 88.096.

C. wł. 0.815 — 0.820, p. wrz. 99° — 103° rozpuszcza się w 8 cz. wody, miesza się dokładnie z alkoholem, eterem, chloroformem, gliceryną i olejami tłustemi. Znajduje zastosowanie, jako rozpuszczalnik, w wykrywaniu urobiliny, w reakcji Vogla na kobalt itd.

Przechowywać w ciemnych flaszkach zdala od światła.

2. Alkohol etylowy.

Alkohol, Spiritus vini, C_2H_5OH c. dr. 46.058.

Ciecz o c. wł. 0.808 zawiera 95 proc. alkoholu, reszta przypada na wodę. Przez destylację nad ciałami odwadniającemi, jak wyżarzony wę-

glan potasu lub bezwodny siarczan miedzi uzyskuje się ok. 99.6% alkohol t. zw. absolutny (Alcohol absolutus). Zawartość alkoholu oznacza się w wysokich cylindrach zapomocą alkoholometrów, podających w stopniach Trallesa procent objętościowy, a w stopniach Richtera procent wagowy alkoholu. Alkohol absolutny posiada 99.46 — 99.66 stopni Trallesa, a 99.11 — 99.44 stopni Richtera, c. wł. 0.796 — 0.797, p. wrz. 78.4°.

Używany zwykle, jako rozpuszczalnik, w chemji analitycznej do wykazania obecności boru itd.

3. Alkohol metylowy.

Spirytus drzewny, Alcohol methylicus CH_3OH c. dr. 32.032.

C. wł. 0.7997 w 15°, p. wrz. 66°.

Stosuje się, jako rozpuszczalnik, przy badaniach krwi itd.

4. Amonjak.

Ammonia pura, Liquor ammonii caustici NH_4OH c. dr. 17.03.

10% wodny roztwór gazowego amonjaku NH_3, o c. wł. 0.960. Znajduje szerokie zastosowanie w chemji analitycznej.

5. Azotan potasowy.

Saletra potasowa, Kalium nitricum KNO_3 c. dr. 101.10.

Zwykle używany w stanie stałym do stopów, jako środek utleniający:

$$KNO_3 — KNO_2 + 0$$

Około 50 gr. KNO_3 w litrze wody daje roztwór ½ n.

6. Azotan rtęciawy.

Hydrargyrum nitricum oxydulatum

$Hg_2(NO_3)_2$ c. dr. 524.00.

262 gr. $Hg_2(NO_3)_2$ rozpuszcza się w litrze gorącej wody (roztwór ½ n.), zakwasza kwasem azo-

towym i przechowuje nad metaliczną rtęcią dla uniknięcia utworzenia się zasadowej soli o składzie $Hg_2 (OH) NO_3$.

7. Azotan rtęciowy.

Hydrargyrum nitricum oxydatum.
$Hg (NO_3)_2$ c. dr. 320.00.
80 gr. $Hg (NO_3)_2$ w litrze wody daje roztwór $^1/_2$ n.

8. Azotan sodowy.

Saletra czylijska, Natrium nitricum
$NaNO_3$ c. dr. 85.00.
Używa się do stopów, jako materjału wyjściowego do otrzymywania kwasu azotowego itd.
42.5 gr. $NaNO_3$ w litrze wody daje roztwór $^1/_2$ n.

9. Azotan srebrowy.

Kamień piekielny, Lapis, Argentum nitricum cristallisatum, Lapis infernalis
$AgNO_3$ c. dr. 169.88.
Ok. 17 gr. $AgNO_3$ rozpuszcza się w litrze wody (roztwór $^1/_{10}$ n.). Zastosowanie znajduje w chemji analitycznej, zwłaszcza w analizie kwasów i miareczkowej (p. także II. Płyny mianowane).
Roztwór należy przechowywać w ciemnych flaszkach wskutek rozkładu pod wpływem światła.

10. Azotan strontowy.

Strontium nitricum
$Sr (NO_3)_2$ c. dr. 211.63.
Około 10 gr. $Sr (NO_3)_2$ w litrze wody daje roztwór $^1/_{10}$ n.

11. Azotyn potasowy

Kalium nitrosum KNO_2 c. dr. 85.10.
Około 8.5 gr. KNO_2 w litrze wody daje roztwór $^1/_{10}$ n. Zadany kwasem wydziela HNO_2

wzgl. N_2O_3 (bezwodnik kwasu azotawego). Stosuje się w analizach preparatów organicznych, badaniach moczu i t. d.

12. Azotyn sodowy.

Natrium nitrosum $NaNO_2$ c. dr. 71.00.

Około 7 gr. $NaNO_2$ w litrze wody daje roztwór $^1/_{10}$ n.

Zastosowanie zwłaszcza w badaniach organicznych.

13. Benedict'a odczynnik.

17.3 gr. siarczanu miedziowego rozpuszcza się w litrze wody, poczem dodaje 173 gr. cytrynianu sodowego i 200 gr. krystalicznego węglanu sodowego.

5 cm. odczynnika ogrzewane przez 2 minuty z kilku kroplami n. p. moczu, zawierającego cukier, dają po ostygnięciu osad czerwony czasem z odcieniem żółtym lub zielonym. W razie nieobecności cukrów odczynnik pozostaje klarowny lub też lekko mącą go strącone moczany.

14. Bettendorf'a odczynnik.

Solutio Stanni chlorati. $SnCl_2.nH_2O$.

5 cz. krystalicznego chlorku cynawego rozrabia się na gęstą papkę z 1 cz. 25°/₀ kwasu azotowego i wysyca suchym chlorowodorem. W ten sposób otrzymany roztwór sączy się przez azbest. C. wł. odczynnika 1.9.

W roztworach, zawierających arsen, wywołuje ciemno-brunatny osad metalicznego arsenu.

$$3SnCl_2 + 2AsCl_3 \longrightarrow 2As + 3SnCl_4$$

Należy przechowywać odczynnik w szczelnie zamkniętych małych naczyniach.

15. Bezwodnik węglowy.

Acidum carbonicum CO_2 c. dr. 44.

Otrzymuje się działaniem kwasów na węglany, n. p.:

$$CaCO_3 + 2HCl \longrightarrow CaCl_2 + H_2O + CO_2$$

Reakcję przeprowadza się zwykle w aparatach Kippa.

16. Bial'a roztwór.

1 gr. orcyny rozpuszcza się w 500 cm^3 30% kwasu solnego (o c. wł. 1.149) i dodaje 25 kropli roztworu chlorku żelazowego. Tak przygotowany odczynnik nadaje się do wykazania obecności pentoz w moczu. 4.5 cm^3 odczynnika ogrzewane z kilku kroplami badanego płynu, zawierającego pentozy, daje piękną szmaragdowo zieloną barwę.

17. Błękit metylenowy z boraksem.

Solutio natrii boracici cum methyleno coeruleo.

1 cz. błękitu metylenowego rozpuszcza się w 50 cz. wrzącego 5% roztworu boraksu.

Używa się do badań bakterjologicznych.

18. Bromek potasu.

Kalium bromatum KBr c. dr. 119.02.

Około 60 gr. KBr rozpuszcza się w litrze wody (roztwór ½ n.). Znajduje zastosowanie przy ilościowem oznaczaniu fenoli.

Przechowywać w ciemnem naczyniu.

19. Brücke'go odczynnik.

Około 7 cz. azotanu bizmutu (Bismuthum nitricum) rozciera się równomiernie z 4 cz. wody. następnie wprowadza, mieszając do 21 cz. wrzącej wody. 5.5 gr. powstałego osadu kilkakrotnie przemytego wodą, a przedstawiającego zasadowy azotan bizmutu (Bismuthum subnitri-

cum) gotuje się w obecności 30 gr. jodku potasowego z 150 gr. wody przez 10 minut, poczem dodaje się 5 gr. 25% kwasu solnego. Odczynnik gotowany z cieczami, zawierającemi cukry, daje czarny osad metalicznego bizmutu, powstałego skutkiem redukcji soli bizmutawej.

20. Brucyna.

Brucinum $C_{23}H_{26}O_4N_2.4H_2O$.

Alkaloid spotykany w nasionach Kulczyby wroniego oka (Strychnos nux vomica L.). Roztwór małej ilości brucyny w stężonym kwasie siarkowym daje z roztworem kwasu azotowego (nawet 1 : 100.000) zabarwienie krwisto-czerwone przechodzące powoli w żółte. Nadaje się zwłaszcza do wykrywania śladów kwasu azotowego w wodzie do picia.

21. Buckingham'a odczynnik.

Roztwór 1 gr. drobno sproszkowanego molibdenianu amonowego w 16 gr. stężonego kwasu siarkowego. Rozpuszczać należy na gorąco. Jakościowo i w zastosowaniu odpowiada odczynnikowi Fröhdego (p. tam).

22. Chlorek amonowy.

Salmiak, Ammonium chloratum NH_4Cl, c. dr. 53.50.

Roztwór 107 gr. NH_4Cl w litrze wody ($^2/_1$ n.) znajduje szerokie zastosowanie w chemji analitycznej.

23. Chlorek barowy.

Barium chloratum $BaCl_2.2H_2O$, c. dr. 208.29.

5% roztwór wodny służy, jako odczynnik na kwas siarkowy i siarczany obojętne (jony SO_4'').

24. Chlorek rtęciowy.

Sublimat, Hydrargyrum bichloratum $HgCl_2$, c. dr. 272.92.

5% roztwór wodny znajduje zastosowanie w badaniach alkaloidów, do oznaczania żelaza metalicznego (w Ferrum reductum), w chemji analitycznej i t. d.

Roztwór alkoholowy 30 : 500 służy do oznaczania liczby jodowej tłuszczów.

25. Chlorek sodowy.

Sól kuchenna, Natrium chloratum NaCl, c. dr. 59.46.

Roztworów chlorku sodu używa się zwłaszcza w analizie miareczkowej, opartej na strącaniu osadów. Roztwór 1/10 n. zawiera 5.946 gr. soli w litrze wody. (p. II. Płyny mianowane).

26. Chlorek wapniowy.

Calcium chloratum $CaCl_2.6H_2O$, c. dr. 219.086.

Roztwór około 11 gr. $CaCl_2$ w litrze wody (1/10 n.) służy jako odczynnik na kwas szczawiowy, winowy i t. d. Bezwodny chlorek wapnia (Calcium chloratum siccum c. dr. 110.99) bywa używany do odwadniania i osuszania n. p. w eksikatorach, jako bardzo hygroskopijny.

27. Chlorek żelazowy.

Ferrum sesquichloratum, Liquor ferri sesquichlorati $FeCl_3.nH_2O$ c. dr. 162.22.

10% roztwór wodny bywa używany do badania preparatów farmaceutycznych, wykrywania kwasów organicznych i t. d.

Roztwór 1/1 n. zawiera około 55 gr. FeCl w litrze.

Przechowywać należy w ciemnych naczyniach.

28. Chloroform.

Trójchlorometan, Chloroformium $CHCl_3$, c. dr. 122.388.

C. wł. 1.502 w 15°, p. wrz. 62.05°. Pod wpływem światła i tlenu powietrza rozpada się chloroform na fosgen (tlenochlorek węgla) i chlorowodór:

$$CHCl_3 + O \longrightarrow COCl_2 + HCl$$

Dla uniknięcia rozkładu należy dodać 1% alkoholu i przechowywać w ciemnem naczyniu, przez co otrzymuje się chloroform utrwalony o c. wł. 1.485 — 1.489 i p. wrz. 60 — 62°.

29. Chromian potasowy.

Kalium chromicum K_2CrO_4, c. dr. 194.20.
Używa się zwykle 5% roztworu wodnego. Zastosowanie znajduje w chemji analitycznej, analizie miareczkowej i t. d.

30. Cjanek potasowy.

Kalium cyanatum KCN, c. dr. 65.10.
Roztwór ½ n. zawiera 32.55 gr. cjanku potasu w litrze wody.
Zastosowanie znajduje w chemji analitycznej, w badaniach krwi (dla wykazania CO) i t. d.

31. Dwumetyloaminoazobenzol.

$C_6H_5N_2.C_6H_4.N(CH_3)_2$.

Roztworu 1 cz. barwika w 199 cz. alkoholu używa się, jako indykatora w analizie miareczkowej, przy badaniach soku żołądkowego i t. d.

32. Dwuchromian potasowy.

Kalium bichromicum (dichromicum) $K_2Cr_2O_7$, c. dr. 294.20.

Używa się zwykle 5% roztworu wodnego. W analizie miareczkowej znajduje zastosowanie roztwór normalny, zawierający 49.08 gr. $K_2Cr_2O_7$ w litrze wody (p. także wstęp do II. Płyny mianowane).

33. Dwufenyloamina.

$C_6H_5.NH.C_6H_5$.

Bezbarwny roztwór 0.5 gr. dwufenyloaminy w 100 cm³ stężonego kwasu siarkowego z dodatkiem 20 cm³ wody służy, jako niezwykle czuły odczynnik na kwas azotowy, gdyż przybiera pod wpływem utleniającego działania śladów nawet HNO_3 ciemno-niebieską barwę.

34. Erdmann'a odczynnik.

Jest to mieszanina 20 gr. stężonego kwasu siarkowego i 10 kropli bardzo rozcieńczonego kwasu azotowego przyrządzonego przez dodanie 12 kropli 25% HNO_3 do 100 cm³ wody. Daje barwne reakcje z alkaloidami, n. p. morfinę rozpuszcza z barwą początkowo czerwonawą, potem zielonawo-bronzową.

35. Erlicha roztwór.

2 cz. dwumetylo-p-aminobenzaldehydu $CHO.C_6H_4.N(CH_3)_2$ rozpuszcza się w mieszaninie 4 cz kwasu solnego i 1 cz. wody.

Znajduje zastosowanie w analizie moczu.

36. Esbacha odczynnik.

10 gr. kwasu pikrynowego (trójnitrofenolu) i 20 gr. kwasu cytrynowego rozpuszcza się w 970 cm³ wody. Tak przyrządzony odczynnik służy do wykazania obecności białka w moczu. Badania przeprowadza się w t. zw. rurce, czyli albuminometrze Esbacha. Jest to grubościenna próbówka kalibrowana, do której nalewa się moczu po kreskę, oznaczoną literą U. Odczynnika Esbacha dolewa się po kreskę oznaczoną R., poczem pozostawia przez dobę w spokoju w futerale z nóżką dołączonym do każdego albuminometru. Poziom utworzonego osadu białka odczytuje się na skali, której kreski nie sa równomier-

nie od siebie oddalone i oznaczone jedynie na drodze doświadczalnej. Liczba porządkowa kreski, do której sięga osad podaje ilość białka w gramach na 1000 cm^3 moczu

Dodatek kwasu cytrynowego w odczynniku Esbacha powoduje rozpuszczenie ew. straconych moczanów.

38. Fehlinga odczynnik.

Solutio Cupri tartarici.

I. 36.64 gr. krystalicznego siarczanu miedziowego rozpuszcza się w 200 cm^3 wody i dopełnia dokładnie do 500 cm^3.

II. 60 gr. sody żrącej rozpuszcza się w 60 cm^3 wody, dodaje roztworu 173 gr. soli Seignette'a (Kalium natrio-tartaricum) w 200 cm^3 wody i dopełnia dokładnie do 500 cm^3.

Bezpośrednio przed użyciem miesza się równe ilości obu roztworów, których przechowywanie oddzielne jest wskazane ze względu na postępujący rozkład odczynnika.

Z obojętnych roztworów soli miedziowych strąca soda żrąca osad wodorotlenku miedzi wedle wzoru:

$$CuSO_4 + 2NaOH \longrightarrow Cu(OH)_2 + Na_2SO_4$$

rozpuszczalny w obojętnych solach kwasu winowego, glicerynie i innych organicznych związkach zawierających grupy hydroksylowe. Stąd też, praktycznie biorąc, nie strąca NaOH wodorotlenku miedzi z odczynnika Fehlinga, jako zawierającego sól Seignette'a COOK.CHOH.CHOH. COONa. Dopiero za ogrzaniem w obecności ciał redukujących wydziela się zeń czerwony tlenek miedziawy:

$$2Cu(OH)_2 \longrightarrow Cu_2O + 2H_2O + O$$

Tej własności zawdzięcza odczynnik Fehlinga znaczenie swe w analizie moczu, gdyż cukier jako zawierający grupę aldehydową --CHO dzia-

ła redukująco. Grupa ta utlenia się przytem do grupy kwasowej:

$$-CHO + O \longrightarrow -COOH$$

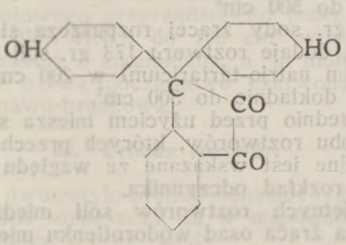
39. Fenol.

Benzofenol, Kwas karbolowy, Acidum carbolicum s. phenylicum $C_6H_5.OH$ c. dr. 94.048.

Wodnego 5% roztworu używa się do wykazania acetanilidu (antifebryny).

40. Fenolftaleina.

Phenolphtaleinum.

Roztwór alkoholowy 1 : 99 służy, jako indykator w analizie miareczkowej.

41. Fjolet goryczkowy z aniliną.

5 cm^3 aniliny wytrząsa się kilka minut z 100 cm^3 wody i sączy przez zwilżoną bibułę. Do przesączu dodaje się mieszaninę 7 cm^3 nasyconego roztworu alkoholowego fjoletu goryczkowego i 10 cm^3 absolutnego alkoholu.

Używany bywa do barwienia bakteryj metodą Gram'a, podobnie jak dwa następne:

42. Fjolet goryczkowy z karbolem.

1 cz. fjoletu goryczkowego rozpuszcza się w 10 cz. alkoholu, a 1 cz. roztworu miesza się z 9 cz. 5% wody karbolowej.

43. Fjolet metylowy z aniliną.

Przygotowuje się jak odcz. L. 41. W miejsce fjoletu goryczkowego używa się fjoletu metylowego.

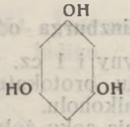
44. Fjolet kryształowy.

10 gr. fjoletu kryształowego rozpuszcza się w 90 cm³ alkoholu.

Używany bywa w badaniach bakterjologicznych.

45. Floroglucyna.

Phloroglucinum.

Roztwór w kwasie solnym służy do badania na ligninę (drzewnik), z którą barwi się czerwono.

46. Formaldehyd.

Aldehyd mrówkowy, Formalina, Formaldehydum solutum H.CHO, c. dr. 30.016.

Roztwór wodny (zwykle 40%) bywa używany jako odczynnik redukujący przy jodometrycznem oznaczaniu rtęci, w chemji alkaloidów i t. d.

47. Fosforan dwusodowy.

Natrium phosphoricum $Na_2HPO_4.12H_2O$, c. dr. 358.20.

Roztwór $^1/_1$ n. zawiera 119 gr. fosforanu dwusodowego w litrze wody.

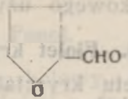
Zastosowanie znajduje w chemji analitycznej, w chemji alkaloidów i t. d.

48. Fröhdego odczynnik.

1% roztwór molybdenianu amonowego lub sodowego w stężonym kwasie siarkowym. Daje barwne reakcje z alkaloidami, n. p. morfinę rozpuszcza z barwą fjoletową i t. d.

49. Furfurol.

α-furol c. dr. 96.032.

Roztwór alkoholowy 2 : 98 służy do wykazania obecności Ol. sesami w margarynie, używany bywa także, jako odczynnik na alkaloidy i t. d.

50. Günzburga odczynnik.

2 cz. floroglucyny i 1 cz. waniliny (eteru metylowego aldehydu protokatechowego) rozpuszcza się w 30 cz. alkoholu.

Służy do badania soku żołądkowego.

51. Hayem'a roztwór.

5 cz. siarczanu sodowego, 1 cz. chlorku sodowego i 0.5 cz. chlorku rtęciowego rozpuszcza sie w 200 cz. wody.

Roztwór ten zapobiega zniekształceniu czerwonych ciałek krwi i pozwala na ich policzenie.

52. Hematoksylina z ałunem.
(według Ehrlicha).

2 gr. hematoksyliny rozpuszcza się w 10 cm^3 alkoholu, dodaje 10 cm^3 96% kwasu octowego, po 100 cm^3 gliceryny i wody, wreszcie tyle ałunu, aż pocznie się tworzyć osad. Następnie pozostawia się roztwór w otwartem naczyniu tak długo, aż przybierze barwę ciemno-czerwoną.

Używa się w badaniach bakterjologicznych.

53. Ilosvay'a odczynnik.

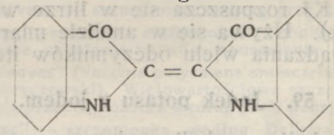
I. 0.59 gr. kwasu sulfanilowego $NH_2.C_6H_4.SO_3H$ rozpuszcza się w 150 cm^3 rozcieńczonego kwasu octowego.

II. 0.2 gr. stałej α-naftylaminy $C_{10}H_7.NH_2$ gotuje się z 20 cm^3 wody, zlewa bezbarwny płyn z nad fjoletowej pozostałości i zadaje 50 cm^3 rozc. kwasu octowego. Oba roztwory zlewa się do jednego naczynia. 2 cm^3 powyższego odczynnika, skłócone z 50 cm^3 wody do picia i pozostawione przez 5—10 minut w spokoju, barwią się czerwono w razie obecności najmniejszych śladów kwasu azotawego.

Odczynnik należy przechowywać w ciemnem naczyniu.

54. Indygo.

Indigo.

Barwik spotykany w roślinach Indigofera tinctoria L. i Isatis tinctoria L. Wodny jego roztwór ogrzany w obecności kwasu solnego z substancją zawierającą azotany odbarwia się natychmiast, gdyż indygo utlenia się na izatynę:

$$C_{16}H_{10}N_2O_2 + 2O \longrightarrow 2C_8H_5NO_2$$

55. Jennera roztwór.

25 cm^3 0.5% roztworu błękitu metylenowego w alkoholu metylowym i 20 cm^3 0.5% roztworu eozyny (soli sodowej lub potasowej czterobromofluoresceiny $C_{20}H_8Br_4O_5$ w alkoholu metylowym miesza się w razie potrzeby. Stosuje się w badaniach krwi.

56. Jodek cynku ze skrobią.

Solutio Zinci jodati cum amylo.

Do $^1/_2$ n. roztworu jodku cynkowego (64.42 gr. ZnJ w litrze wody dodaje się kleiku skrobjowego

(p. skrobja). Odczynnik zadany małą ilością rozc. kwasu siarkowego w obecności azotynów barwi się niebiesko. Zabarwienie pochodzi od wolnego jodu, barwiącego skrobję, a wydzielającego się skutkiem redukcji jodku cynku.

57. Jodek eozyny.

Eosinum jodatum, Eosinum B., Erytrozyna, Czterojodofluoresceina $C_{20}H_3J_4O_5$ bywa używana jako indykator przy miareczkowaniu alkaloidów.

58. Jodek potasu.

Kalium jodatum KJ, c. dr. 166.02.

83 gr. KJ rozpuszcza się w litrze wody (roztwór $^1/_2$ n.). Używa się w analizie miareczkowej, do przyrządzania wielu odczynników itd.

59. Jodek potasu z jodem.

Solutio jodi cum kalio jodato.

3 cz. jodku potasowego rozpuszcza się w 45 cz. wody i dodaje 2 cz. jodu. Roztworu tego używa się w analizie miareczkowej, do wykazania acetonu w moczu, obecności skrobji itd. (patrz także Lugola płyn).

60. Kühne'go odczynnik.

Roztwór 1,5 gr. błękitu metylenowego w 10 cm^3 absolutnego alkoholu miesza się z 100 cm^3 5% wody karbolowej.

Używany bywa w badaniach bakteriologicznych.

61. Kwas azotowy.

Acidum nitricum HNO_3, c. dr. 63.008.

Stężony kwas azotowy (Acid. nitric. concentratrum) posiada c. wł. 1.42 i zawiera 62% HNO_3 przez odpowiednie rozcieńczenie wodą (stopień rozcieńczenia bada się areometrem), otrzy-

muje się kwas azotowy rozcieńczony (Acid. nitric. dilutum) o c. wł. 1.149—1.152 i zawartości 24.8—25.2% HNO_3. Tego rodzaju kwas jest $^2/_1$ n. t. j. zawiera 126 gr. HNO_3 w litrze wody.

Kwas azotowy znajduje zastosowanie jako rozpuszczalnik metali, do zakwaszania rozczynów, w badaniach połączeń organicznych i preparatów farmaceutycznych, jako czynnik utleniający itd.

Dymiący kwas azotowy (Acid. nitricum fumans, Acid. nitroso-nitricum, Spiritus nitri fumans) jest to stężony kwas azotowy, zawierający dwutlenek azotu $NO_2(N_2O_4)$, posiada c. wł. około 1.486 i zawiera około 86% kwasu azotowego.

Stosuje się w badaniach alkaloidów, preparatów farmaceutycznych, olejów tłustych itd.

62. Kwas azotawy.

Acidum nitrosum $HNO_2(N_2O_3)$, c. dr. 76.00.

Bardzo nietrwały, nieznany nawet w roztworach wodnych, gdyż natychmiast utlenia się na kwas azotowy. Otrzymuje się go do celów laboratoryjnych — często bywa używany jako czynnik redukujący — przez zakwaszenie roztworu azotynu n. p.

$$2KNO_2 + H_2SO_4 \longrightarrow K_2SO_4 + \underline{2HNO_2}$$
$$[N_2O_3 + H_2O]$$

63. Kwas fosforowy.

Kwas ortofosforowy, Acidum phosphoricum H_3PO_4, c. dr. 98.028.

C. wł. 1.153—1.155, zawiera około 25% H_3PO_4.

Znajduje zastosowanie w badaniach surowców roślinnych (Carrageen) i preparatów farmaceutycznych.

64. Kwas octowy.

Acidum aceticum CH_3COOH, c. dr. 60.032.

Przez odpowiednie rozcieńczenie wodą stężonego kwasu octowego (Acid. acetic. concen-

tratum s. glaciale) o c. wł. 1.064 i zawartości 96% CH_3COOH otrzymuje się kwas octowy rozcieńczony (Acid. acetic. dilutum) 30%, o c. wł. 1.041. Zawiera on 120 gr. $C_2H_4O_2$ w litrze (roztwór $^2/_1$ n.).

Znajduje zwykle zastosowanie przy reakcjach, zachodzących tylko w środowisku organicznie kwaśnem, dalej do wykazania obecności albuminy itd.

65. Kwas siarkawy.

Acidum sulfurosum H_2SO_3, c. dr. 64.06.

Bardzo nietrwały, utlenia się natychmiast na kwas siarkowy.

W laboratorjach otrzymuje się przez zakwaszenie siarczynów, n. p.:

$$Na_2SO_3 + 2HCl \rightarrow 2NaCl + \underbrace{H_2SO_3}_{[SO_2 + H_2O]}$$

Używa się jako czynnika redukującego.

66. Kwas siarkowy.

Acidum sulfuricum H_2SO_4, c. dr. 98.076.

Stężony kwas siarkowy (Acid. sulfuric. concentratum) zawiera około 86% H_2SO_4 i posiada c. wł. 1.84. Rozcieńczony kwas siarkowy (Acid. sulfuricum dilutum) otrzymuje się przez zmieszanie 1 cz. kwasu stężonego i 5 cz. wody. Należy dodawać kwasu do wody cienkim strumieniem wśród ciągłego mieszania, w przeciwnym bowiem razie mogą cząstki kwasu wyprysnąć skutkiem nagłej zwyżki temperatury. Kwas siarkowy rozc. przedstawia roztwór $^2/_1$ n., gdyż zawiera 98 gr. H_2SO_4 w litrze.

Znajduje bardzo szerokie zastosowanie w laboratorjum.

67. Kwas solny.

Acidum hydrochloricum s. muriaticum HCl, c. dr. 36.468.

Stężony kwas solny (Acid. hydrochloric. concentratum) o c. wł. 1.190 zawiera 38% HCl; rozcieńczony (Acid. hydrochloric. dilutum) otrzymuje się przez odpowiednie rozcieńczenie wodą stężonego kwasu. C. wł. 1.072, zawiera 24.8—25.2% HCl.

Znajduje szerokie zastosowanie w badaniach laboratoryjnych (p. także II. Płyny mianowane).

68. Kwas winowy.

Acidum tartaricum.

COOH.CHOH.CHOH.COOH, c. dr. 150.048.

Wodne roztwory kwasu winowego rozkładają się po pewnym czasie, dlatego lepiej przygotowywać je w razie potrzeby. Kwas winowy rozpuszcza się w wodzie 1 : 1.

Używa się do identyfikowania rezorcyny, jako odczynnika na jon K. i t. d.

69. Lakmus.

Lacca musica, Lacca musci.

Roztwór wodny barwika tego, spotykanego w plechach Rocella tinctoria DC. i Ochrolechia tartarea L. bywa używany jako indykator, częściej jednak w postaci t. zw. papierków lakmusowych (Charta exploratoria).

70. Löfflera roztwór.

0.5 gr. błękitu metylenowego rozpuszcza się w 30 cm^3 alkoholu i dodaje do tego roczynu 2 cm^3 $^1/_{10}$ n. roztworu wodorotlenku potasowego i 98 cm^3 wody.

Roztworu Löfflera używa się w badaniach bakterjologicznych do barwienia bakteryj.

71. Lugola płyn.

2 cz. jodku potasowego rozpuszcza się w 300 cz. wody i dodaje 1 cz. jodu.

Stosuje się do odbarwiania bakteryj barwionych metodą Gram'a (p. także Fjolet goryczkowy z aniliną i n.).

72. Metyloranż (Heljatyna).

Jest to sól sodowa kwasu p-dwumetyloaminoazobenzolosulfonowego:

$$NaSO_3C_6H_4N = NC_6H_4N(CH_3)_2$$

i bywa używana jako indykator w postaci 0.2% roztworu wodnego

73. Metylowa czerwień.

Kwas p-dwumetyloaminoazobenzolo-o-karbonowy:

$$HOOCC_6H_4N = NC_6H_4N(CH_3)_2$$

w postaci 0.2% roztworu alkoholowego bywa używany jako indykator, zwł. przy miareczkowaniu słabych zasad i alkalcidów.

74. Mieszanina magnezjowa.

Używana do oznaczania kwasu arsenowego i fosforowego składa się z 11 cz. chlorku magnezowego, 14 cz. chlorku amonowego, 130 cz. wody i 70 cz. amonjaku.

75. Millona odczynnik.

1 cz. rtęci rozpuszcza się przy równoczesnem oziębianiu w 1 cz. dymiącego i 1 cz. stężonego kwasu azotowego. Roztwór rozcieńczony 2 cz. wody służy jako odczynnik na białko (barwi je purpurowo).

76. Molybdenian amonowy.

Ammonium molybdaenicum $(NH_4)_6Mo_7O_{24}$, c. dr. 1164.192.

150 gr. molybdenianu amonowego rozpuszcza się w wodzie, dodaje 400 gr. azotanu amonowego

i dopełnia wodą do 1 litra. Roztwór ten wlewa się, mieszając do 1 litra kwasu azotowego o c. wł. 1.19, pozostawia przez dobę w miejscu o temp. ok. 35° i sączy. Po dłuższem staniu wydziela się z roztworu żółty osad, który przedstawia żółtą odmianę kwasu molybdenowego.

Zastosowanie znajduje w chemji analitycznej.

77. Nadmanganian potasowy.

Kalium hypermanganicum $KMnO_4$ c. dr. 158.15.

Około 3.2 gr. $KMnO_4$ w litrze wody dają roztwór $^1/_{10}$ n.

Zastosowanie zwłaszcza w analizie miareczkowej.

78. Nesslera odczynnik.

Alkaliczny roztwór jodortęcianu potasowego $(HgJ_4)K_2$.

5 gr. jodku potasu rozpuszcza się w 5 gr. gorącej wody. Do roztworu tego dodaje sie tak długo stężonego roztworu chlorku rtęciowego w gorącej wodzie (2—2.5 gr. $HgCl_2$), aż powstający osad przestanie się rozpuszczać. Po oziębieniu i przesączeniu dodaje się 15 gr. wodorotlenku potasu w 30 gr. wody i rozcieńcza wodą do 100 cm³. Następnie dodaje się jeszcze ok. 0.5 gr. roztworu $HgCl_2$, a po opadnięciu osadu zlewa roztwór i przechowuje w ciemnych flaszkach.

Reakcja:

$$2KJ + HgCl_2 \longrightarrow 2KCl + \underbrace{HgJ_2}_{\text{osad}}$$

$$\underbrace{HgJ_2 + 2KJ}_{\text{nadmiar}} \longrightarrow \underbrace{(HgJ_4)\,K_2}_{\text{w roztworze}}$$

Odczynnik Nesslera służy jako czuły wskaźnik na amonjak, zwł. w wodzie do picia. Pod obecność amonjaku roztwór zadany odczynnikiem

barwi się żółto, w razie większych ilości NH_3 lub soli amonowych powstaje brunatny osad:

$$2(HgJ_4)K_2 + 3KOH + NH_4OH \longrightarrow$$

$$\longrightarrow 3H_2O + 7KJ + \underbrace{O\left\langle{}^{Hg}_{Hg}\right\rangle NH_2J}_{\text{osad}}$$

79. Nitroprussydek sodowy.

Natrium nitroprussicum

$Na_2FeNO(CN)_5 2H_2O$

Roztwór nitroprussydku sodu jest czułym wskaźnikiem na jony S'', pod wpływem których barwi się fjoletowo.

80. Nylandra odczynnik.

2 cz. soli Seignette'a (Kalium natriotartaricum) i 5 cz. wodorotlenku sodowego rozpuszcza się w 45 cz. wody i dodaje 1 cz. zasadowego azotanu bizmutu (Magisterium bismuthi). Celem otrzymania klarownego roztworu najlepiej rozpuścić sól Seignette'a w możliwie małej ilości wody, dodać zas. azotanu bizmutu, następnie wodorotlenku sodowego w laskach (in bacillis), wreszcie dolać resztę wody. W razie potrzeby filtrować przez asbest.

NaOH strąca z roztworów soli bizmutu wodorotlenek natychmiast przechodzący w wodorotlenek zasadowy:

$$Bi(NO_3)_3 + 3NaOH \longrightarrow 3NaNO_3 + BiO(OH) + H_2O =$$

$$= BiONO_3 + 3NaOH \longrightarrow NaNO_3 + BiO(OH)$$

Wodorotlenek ten, jako w odczynnikach organicznych rozpuszczalny, nie wypada z odczynnika Nylandra (obecność soli Seignette'a). Pod wpływem czynników redukujących daje odczynnik ten po ogrzaniu czarny osad metalicznego bizmutu

i stąd jego zastosowanie w analizie moczu. Ew. obecny tam cukier działa redukcyjnie:

$$2Bi(OH)_3 + 3(-CHO) \longrightarrow 2Bi + 3(COOH) + 3H_2O$$

81. Obermayera roztwór.

0.2 cz. roztworu chlorku żelazowego (p. tam.) miesza się z 25 cz. kwasu solnego o c. wł. 1.19.

Stosuje się do wykrywania indykanu w moczu.

82. Octan ołowiawy.

Plumbum aceticum $(CH_3COO)_2$ Pb. $3H_2O$, c. dr. 379.296.

Roztwór $^1/_1$ n. (około 190 gr. w litrze wody) bywa używany w chemji analitycznej. Roztwór alkoholowy (1:29) służy do identyfikowania Rad. Ratanhiae.

83. Octan sodowy.

Natrium aceticum CH_3COONa, c. dr. 82.024 (z trzema drobinami wody krystal., c. dr. 136.072).

Roztwór $^1/_1$ n. używany w chemji analitycznej (do zobojętniania itd.) zawiera ok. 136 gr. $CH_3.COONa.3H_2O$ w litrze wody.

84. Rieglera odczynnik.

5% roztwór wodny kwasu naftalino-sulfonowego $C_{10}H_7.SO_3H$, ścinający białko.

85. Rodanek amonowy.

Siarkocjanek amonowy, Ammonium rhodanatum $NH_4.CNS$, c. dr. 80.092.

Zwykle bywa używany pod postacią $^1/_{10}$ roztworu (p. II. Płyny mianowane) $^1/_2$ n. roztwór zawiera ok. 40 gr. $NH_4.CNS$ w litrze wody.

86. Rodanek potasowy.

Siarkocjanek potasowy, Kalium rhodanatum KCNS, c. dr. 101.16.

$^1/_2$ n. roztwór zawiera ok. 50 gr. KCNS w litrze wody. $^1/_{10}$ n. roztworów używa się przeważnie w analizie miareczkowej (p. II. Płyny mianowane).

87. Schweitzera odczynnik.

Solutio Cupri oxydati cum ammonia, Kuproksam, Kuoksam.

Z roztworu soli miedziowej strąca się amonjakiem osad wodorotlenku miedzi, rozpuszczający się w nadmiarze amonjaku z barwą lazurową:

$$Cu^{\cdot\cdot} + 4NH_3 \longrightarrow [Cu(NH_3)_4]^{\cdot\cdot}$$

Roztwór Schweitzera rozpuszcza cellulozę.

88. Siarczan magnezowy.

Magnesium sulfuricum $MgSO_4.7H_2O$, c. dr. 246.492.

Ok. 123 gr. $MgSO_4.7H_2O$ w litrze wody daje roztwór $^1/_1$ n.

Znajduje zastosowanie w analizie.

89. Siarczan miedziowy.

Witrjol miedzi, Siny kamień, Cuprum sulfuricum $CuSO_4.5H_2O$, c. dr. 249.71.

Używa się zwykle wodnego roztworu 1 : 10.

Znajduje zastosowanie w badaniach preparatów farmaceutycznych, jako odczynnik na białko, mocznik i t. d.

90. Siarczan sodowy.

Natrium sulfuricum $Na_2SO_4.10H_2O$, c. dr. 322.22.

Używa się zwykle wodnego roztworu 1:10.

91. Siarczan wapniowy.

Gips, Calcium sulfuricum $CaSO_4.2H_2O$, c. dr. 172.162.

Używa się nasyconego roztworu wodnego. Zastosowanie podobne do chlorku wapnia (p. tam).

92. Siarczan żelazawy.

Witrjol żelaza, Ferrum sulfuricum $FeSO_4.7H_2O$, c. dr. 278.012.

Roztwór $^1/_{10}$ n. zawiera ok. 14 gr. siarczanu żelazawego w litrze wody. W analizie miareczkowej używa się kwaśnego roztworu siarczanu żelazawego przy oznaczaniu MnO_2 w braunsztynie metodą Levol'a i Poggiale'go, zmodyfikowaną przez Lunge'go. Roztwór przyrządza się, wlewając wśród ciągłego mieszania do 300 cm^3 wody 100 cm^3 stężonego kwasu siarkowego. Rozgrzana ciecz pozwala na łatwe rozpuszczenie 30 gr. sproszkowanego $FeSO_4.7H_2O$, poczem roztwór dopełnia się wodą do objętości 1 litra.

Roztwór siarczanu żelazawego znajduje zastosowanie w chemji analitycznej (wykrywanie kwasu azotawego i azotowego).

93. Siarczek amonowy.

Ammonium hydrosulfuratum. Liquor ammonii hydrosulfurati $(NH_4)_2S$, c. dr. 54.092.

30 obj. amonjaku nasyca się siarkowodorem (p. tam) i dodaje 20 obj. amonjaku. Powstaje w pierwszem stadjum wodorosiarczek, w drugiem siarczek amonowy w równowadze z sobą pozostające:

$$NH_4OH + H_2S \longrightarrow NH_4HS + H_2O$$
$$NH_4HS + NH_4OH \longrightarrow (NH_4)_2S + H_2O$$

Świeżo przygotowany odczynnik jest bezbarwny, pod wpływem jednak tlenu powietrza żółknieje, gdyż tworzy się żółty siarczek amonu i tiosiarczan, pozatem tworzy się siarczan amonowy i wydziela się siarka:

$$4NH_4SH + 5O \longrightarrow (NH_4)_2S_2 + (NH_4)_2S_2O_3 + 2H_2O$$
$$4NH_4SH + 5O_2 \longrightarrow 2(NH_4)_2SO_4 + 2S + 2H_2O$$

Siarczek amonu, używany jako odczynnik na trzecią grupę metali w analizie jakościowej, należy zatem przechowywać w szczelnie zamkniętych naczyniach. Obok siarczku amonu używa się także d w u s i a r c z k u a m o n o w e g o (t. j. żółtego siarczku amonu) $(NH_4)_2S_2$, który otrzymuje się przez rozpuszczenie siarki $(NH_4)_2S$. Dwusiarczek amonu rozpuszcza siarczki złota, arsenu i cyny, pozwala zatem na oddzielenie tych pierwiastków od innych w analizie II. grupy metali.

94. Siarczyn sodowy.

Natrium sulfurosum Na_2SO_3, c. dr. 252.17.

Około 63 gr. siarczynu sodowego w litrze wody daje roztwór $^1/_2$ n. Roztwór jest nietrwały, siarczyn pod wpływem tlenu powietrza przechodzi w siarczan. Należy przechowywać w szczelnie zamkniętych flaszkach.

Działaniem kwasów na roztwór siarczynu sodu otrzymuje się bezwodnik siarkawy używany do redukcji:

$$Na_2SO_3 + 2HCl \longrightarrow 2NaCl + H_2O + SO_2$$

95. Siarczyn sodowy kwaśny.

Natrium bisulfurosum $NaHSO_3$, c. dr. 104.068.

33% roztwór wodny służy do charakterystyki aldehydów i ketonów, z którymi daje dobrze krystalizujące połączenia.

96. Siarkowodór.

H_2S, c. dr. 34.076.

Siarkowodór otrzymuje się przez działanie kwasu na siarczki metali, n. p.

$$FeS + 2HCl \longrightarrow FeCl_2 + H_2S$$

zwykle w aparatach Kippa, rzadziej obecnie w flaszkach Wulff'a. Służy jako odczynnik na II. grupę metali, często w postaci wody siarkowodorowej (p. tam).

97. Skrobja.

Amylum. $(C_6H_{10}O_5)n$.

Roztwory skrobji (t. zw. kleiki) przyrządza się przez zagotowanie skrobji w wodzie do wrzenia. Znajduje zastosowanie w wykrywaniu jodu, zwłaszcza w jodometrycznych oznaczaniach (p. II. Płyny mianowane).

98. Tiosiarczan sodowy.

Natrium tiosulfuricum, Natrium subsulfurosum $Na_2S_2O_3.5H_2O$, c. dr. 248.092.

Roztwór $^1/_2$ n. zawiera 124 gr. tiosiarczanu w litrze wody. Roztworów $^1/_{10}$ n. używa się zwykle w jodometrji (p. II. Płyny mianowane).

99. Węglan amonowy.

Ammonium carbonicum, Liquor Ammonii carbonici $(NH_4)_2CO_3$, c. dr. 96.064.

$^2/_1$ n. roztwór, zawierający ok. 96 gr. $(NH_4)_2CO_3$ w litrze wody jest odczynnikiem na IV. grupę metali w analizie chemicznej i t. d

100. Węglan barowy.

Gąstwa barowa. Barium carbonicum $BaCO_3$, c. dr. 197.37.

Otrzymuje się przez wzajemne działanie chlorku baru i węglanu amonowego:

$$BaCl_2 + (NH_4)_2\ CO_3 \longrightarrow BaCO_3 + 2\ (NH_4)\ Cl$$

Gąstwa barowa powinna być zawsze świeżo przygotowana Stosuje się do oddzielenia glinu, żelaza i chromu w analizie metali grupy III.

101. Węglan potasowy.

Potaż Kalium carbonicum, Liquor Kalii carbonici K_2CO_3, c. dr. 99.10.

Wodny roztwór 33% bywa używany do zobojętniania itd.

102. Węglan sodowy.

Natrium carbonicum Na_2CO_3 c. dr. 106.00.
Roztwór $^2/_1$ n. zawiera 106 gr. węglanu sodu w litrze wody.
Używa się do zobojętniania itd.

103. Węglan sodowy kwaśny.

Dwuwęglan sodowy, Natrium hydrocarbonicum Natrium bicarbonicum $NaHCO_3$, c. dr. 84.008.
Roztworów kwaśnego węglanu sodu używa się w jodometrji do neutralizacji. Suchy węglan służy jako substancja podstawowa przy nastawianiu $^1/_{10}$ n. kwasu solnego (p. II. Płyny mianowane).

104. Woda bromowa.

Aqua bromi, Aqua bromata Br_2. aq.
3 cz. bromu wytrząsa się z 100 cz. wody. Przechowywać należy w ciemnych, szczelnie zamkniętych flaszkach.
Znajduje zastosowanie w badaniach preparatów farmaceutycznych i t. d.

105. Woda chlorowa.

Aqua chlori, Aqua chlorata Cl_2. aq.
Jest to nasycony roztwór chloru w wodzie, używany np. do wykrywania jodu i bromu obok chloru, w badaniu koffeiny, teofylliny, β-naftolu itd.
Potrzebny chlor otrzymuje się działaniem kwasu siarkowego rozc. na mieszaninę dwutlenku manganu (braunsztynu, Manganum hyperoxydatum) i soli kuchennej:

$$MnO_2 + 4NaCl + 2H_2SO_4 \longrightarrow Na_2SO_4 + 2H_2O + MnCl_2 + Cl_2$$

Powstający czterochlorek manganu jako wysoce nietrwały rozkłada się natychmiast:

$$MnCl_4 \longrightarrow MnCl_2 + Cl_2$$

Wodę chlorową przechowuje się w szczelnie zamkniętych ciemnych flaszkach wskutek rozkładu:

$$Cl_2 + H_2O \rightleftarrows H + Cl + HOCl$$

106. Woda królewska.

Aqua regia.

Jest to mieszanina 3 cz. stęż kwasu solnego i 1 cz. steż. kwasu azotowego, wywiązująca chlor działający in statu nascendi bardzo energicznie:

$$3HCl + HNO_3 \rightarrow 2H_2O + NOCl + 2Cl$$

Stosowana bywa jako rozpuszczalnik.

107. Woda siarkowodorowa.

Aqua hydrosulfurata saturata H_2S.aq. Otrzymuje się przez nasycenie wody siarkowodorem. Długo przechowywane roztwory siarkowodoru mętnieją skutkiem utleniania się siarkowodoru do wody i siarki, która wypada:

$$H_2S + O \rightarrow H_2O + S$$

108. Woda utleniona.

Hydrogenium hyperoxydatum solutum. H_2O_2, c. dr. 34.016.

$3^0/_0$ roztwór nadtlenku wodoru w wodzie przyrządzony przez rozcieńczenie perhydrolu ($30^0/_0$ H_2O_2) w stosunku 10 : 90 wodą.

Znajduje zastosowanie jako ciało energicznie utleniające.

109. Woda wapienna.

Aqua Calcis, Aqua Calcariae.

Jest to nasycony roztwór wodny tlenku wapnia (1.3 gr. CaO w litrze). Wodorotlenek wapniowy zarabia się 50 cz. wody, miesza od czasu do czasu i pozostawia w spokoju. Następnie zlewa się klarowny roztwór z nad osadu.

Należy przechowywać wodę wapienną w możliwie szczelnie zamkniętych naczyniach, gdyż pod wpływem CO_2, zawartego w powietrzu, roztwór mętnieje, tworzy się bowiem nierozpuszczalny węglan wapniowy $CaCO_3$.

110. Wodnik chloralu.

Chloralum hydratum CCl_3, CH $(OH)_2$, c. dr. 165.404.

Roztwór wodny 60 : 100 bywa używany w mikroskopowaniu jako czynnik rozjaśniający itd.

111. Wodorotlenek barowy.

Woda barytowa. Baryum hydrooxydatum, Aqua Barytae, Ba $(OH)_2$, c. dr. 171.386.

Roztwór 5% krystalicznego wodorotlenku baru, przyrządzony na ciepło i przesączony.

Używa się do badania chloroformu na fosgen, jako silnej zasady itd.

Przechowywać należy we flaszkach szczelnie zamkniętych, gdyż pod wpływem CO_2 z powietrza tworzy się nierozpuszczalny węglan baru. Korek należy posmarować wazeliną.

112. Wodorotlenek potasowy.

Potaż żrący, Kalium hydrooxydatum; Kalium hydricum, Liquor Kalii caustici KOH, c. dr. 56.108.

5% roztworu wodnego używa się w badaniach farmakognostycznych.

Roztwór $^1/_{10}$ n. zawiera 5.6108 gr. KOH w litrze wody. Bywa używany w analizie miareczkowej, podobnie jak

113. Wodorotlenek sodowy.

Soda żrąca, Natrium hydrooxydatum, Natrium hydricum, Liquor Natrii caustici NaOH, c. dr.

40.008.; pod postacią $^1/_{10}$ roztworu. (p. II. Płyny mianowane).

Korki flaszek zawierających roztwory KOH lub NaOH należy smarować wazeliną dla odcięcia dostępu powietrza (działanie CO_2).

114. Ziehl — Neelsen'a roztwór.

a) stężony.

1 cz. fuksyny rozpuszcza się w 10 cz. alkoholu i rozcieńcza 60 cz. 5% wody karbolowej.

b) rozcieńczony.

Roztwór stężony rozcieńcza się czterokrotnie wodą.

Obu roztworów używa się do barwienia bakteryj gruźlicy.

115. Żelazicjanek potasowy.

Czerwona sól Gmelina, Kalium ferricyanatum $K_3Fe(CN)_6$, c. dr. 319.14.

Roztwór 5% (winien być zawsze świeżo przyrządzony) służy jako odczynnik na jony $Fe^{••}$, H_2O_2, pyrogallol, morfinę, strychninę itd.

116. Żelazocjanek potasowy.

Żółta sól Gmelina, Kalium ferrocyanatum $K_4FE(CN)_6$. 3 H_2O, c. dr. 452.288.

Roztwór 5% służy jako odczynnik na jony $Fe^{•••}$, $Cu^{••}$, do odróżnienia α i β — naftolu. Jako odczynnik na sole żelazowe winien być zawsze świeżo przyrządzony.

II. PŁYNY MIANOWANE.

Płynów mianowanych czyli odczynników o dokładnie określonem i znanem stężeniu używa się w analizie miareczkowej, w której chodzi o dokładne oznączenie ilościowe składników w danym roztworze zawartych. Do tego celu musi analityk rozporządzać odczynnikami o ściśle

oznaczonem m i a n i e, które to miano („f") pozwala na obliczenie rachunkiem matematycznym ilości ciała, znajdującego się w badanym roztworze.

Używane płyny mianowane określa się jako n o r m a l n e, t. j. zawierające równoważnik gramowy substancji w jednym litrze wody (w stosunku do 1 gramo-atomu wodoru H = 1.008). Normalnym zatem roztworem soli kuchennej jest roztwór 58.46 gr. NaCl w litrze wody. Zwykle jednak używa się $^1/_{10}$ normalnych ($^1/_{10}$ n.) roztworów zawierających $^1/_{10}$ równoważnika gramowego w litrze, a nieraz i słabszych ($^1/_{50}$ n., $^1/_{100}$ n.).

Niezmiernie rzadko używane bywają obecnie roztwory m o l a r n e t. j. zawierające jeden mol czyli gramodrobinę (ilość gramów wyrażającą ciężar drobinowy danej substancji) w litrze, z którego to powodu zajmować się będziemy jedynie roztworami normalnymi.

Dla ilustracji przedmiotu podajemy poniżej zawartości w jednym litrze kilku roztworów normalnych:

kwas azotowy: $1HNO_3$ — 63.018 gr. — odpowiadające 1 gr. at. H.

Kwas siarkowy: $^1/_2$ H_2SO_4 — 49.044 gr. — odpowiadające 1 gr. at. H.

Chlorek żelazowy: $^1/_2$ $FeCl_3$ — 55.044 gr. — odpowiadające 1 gr. at. H.

Nadmanganian potasowy: $^1/_5$ $KMNO_4$ — 31.63 gr. odpowiadające 1 gr. at. H lub $^1/_3$ $KMnO_4$ — 52.71 gr. — odpowiadające 1 gr. at. H.

Dwuchromian potasowy: $^1/_6$ $K_2Cr_2O_7$ — 49.08 gr. — odpowiadające 1 gr. at. H lub $^1/_4$ $K_2Cr_2O_7$ 73.62 gr. — odpowiadające 1 gr. at. H.

Ta napozór niezwykła ilość nadmanganianu i dwuchromianu potasowego ($^1/_5$, $^1/_3$, $^1/_6$, $^1/_4$ gramodrobiny) stosowana do otrzymywania normalnych roztworów tych soli tłumaczy się jak następuje:

Roztwór $KMnO_4$ rozkłada się w środowisku k w a ś n e m wedle schematu:

$2\ KMnO_4 \longrightarrow K_2O + 2\ MnO_2 + 5O.$

Zatem dwie gramodrobiny nadmanganianu potasowego wywiązują 5 gr. at. tlenu odpowiadających 10 gr. at. wodoru, natomiast jedna gramodrobina $KMnO_4$ wywiązuje 2.5 gr. at. tlenu, co odpowiada 5 gr. at. wodoru.

Dla otrzymania przeto normalnego roztworu nadmanganianu należy rozpuścić $^1/_5$ gramodrobiny $KMnO_4$ w litrze wody czyli 31.63 gr.

Inaczej przedstawia się redukcja nadmanganianu w roztworze alkalicznym:

$2\ KMnO_4 \longrightarrow K_2O + 2\ MnO_2 + 3O.$

Tu uwalniają się tylko trzy gramo-atomy tlenu odpowiadające 6 gr. at. wodoru. 1 $KMnO_4$ odpowiada na tej podstawie 3 gr. at. wodoru; dla uzyskania zatem $^1/_1$ n. roztworu nadmanganianu do miareczkowania w środowisku alkalicznem wystarczy rozpuścić 52.71 gr. $KMnO_4$ w litrze wody.

Co do dwuchromianu, to ten redukuje się:

$K_2\ Cr_2\ O_7 \longrightarrow K_2\ O + Cr_2\ O_3 + 3O.$

3O odpowiadają 6 H czyli $^1/_6$ $K_2\ Cr_2\ O_7$ w litrze wody daje roztwór $^1/_1$ n.

Do wydzielenia jednak baru w postaci $BaCrO_4$ należy rozpuścić $^1/_4$ $K_2\ Cr_2\ O_7$ w litrze wody, gdyż wedle wzoru:

$K_2\ Cr_2\ O_7 + 2\ BaCl_2 + 2\ Na\ C_2\ H_3\ O_2 + H_2\ O \longrightarrow$
$2\ KCl + 2\ NaCl + 2\ C_2\ H_4\ O_2 + 2\ Ba\ Cr\ O_4$

jedna gramodrobina $K_2\ Cr_2\ O_7$ strąca 2 gr. at. Ba odpowiadające 4 gr. at. H. Do tej przeto reakcji użyty roztwór normalny dwuchromianu zawierać powinien $^1/_4$ $K_2\ Cr_2\ O_7$ = 73.62 gr. w litrze.

Rozporządzając roztworem o określonem stężeniu można z ilości zużytego odczynnika obliczyć zawartość miareczkowanego roztworu. Jeśli bowiem na zobojętnienie 1 cm^3 HCl użyto 10 cm^3 $^1/_{10}$ roztworu NaOH, miareczkowany kwas solny był $^1/_1$ n. czyli dziewięć razy silniejszy od wodorotlenku sodowego.

Nieuniknione błędy doświadczalne przy nastawianiu roztworów mianowanych nie pozwalają na

ścisłe oznaczenie ich miana, które jest z reguły mniejsze lub większe od jedności. Oznaczenie tego współczynnika t. j. liczby przez którą należy pomnożyć ilość cm³ zużytego odczynnika celem otrzymania odpowiedniej ilości ściśle normalnego roztworu jest podobnie jak największa precyzja w nastawianiu mianowanych płynów niezmiernie ważne dla wyników analizy.

1. Azotan srebrowy.

Roztwór $^1/_{10}$ n.

Solutio Argenti nitrici decinormalis.

Celem otrzymania $^1/_{10}$ n. roztworu azotanu srebra należy rozpuścić w litrze wody $^1/_{10}$ gramodrobiny $AgNO_3$ t. j. 16.989 gr. Odważa się zatem ok. 16.9 gr. azotanu srebra, rozpuszcza w 1.000 cm³ wody i miareczkuje $^1/_{10}$ n. roztworem chlorku sodowego (p. tam) postępując najlepiej wedle metody M o h r a.

Do zlewki wlewa się pipetą 10 cm³ $^1/_{10}$ NaCl i zaprawia kroplą roztworu chromianu potasowego. Dodawany z biurety kroplami uprzednio przygotowany roztwór $AgNO_3$ wywołuje w miejscu zetknięcia się z cieczą w zlewce czerwony osad chromianu srebra $Ag_2\,Cr\,O_4$. Po zamieszaniu barwa ta znika, gdyż chromian srebra ustępuje miejsca tworzącemu się trudniej rozpuszczalnemu chlorkowi srebra.

$$Ag_2\,Cr\,O_4 + 2\,Na\,Cl \rightarrow Na_2\,Cr\,O_4 + 2\,Ag\,Cl$$

Powyższa reakcja ma miejsce dopóki niezwiązane jony Cl' są jeszcze obecne. Koniec reakcji zaznacza się zaróżowieniem roztworu skutkiem tworzenia się trwałego już $Ag_2\,Cr\,O_4$

Współczynnik „f" $^1/_{10}$ n. roztworu $Ag\,NO_3$ określa się stosunkiem użytej ilości cm³ ściśle $^1/_{10}$ n. Na Cl do użytych x cm³ roztworu $Ag\,NO_3$.

Roztwór należy przechowywać w ciemnem naczyniu.

2. Chlorek sodowy.

Roztwór $^1/_{10}$ n.

Salutio Natrii chlorati decinormalis.

Około 6 gr. chemicznie czystego chlorku sodo-

wego suszy się w suszarce w 200° do stałej wagi (dwa ważenia kolejne powinny dać te same wyniki) i z tak otrzymanej substancji odważa się jak najdokładniej 5.846 gr. Ilość tę wsypuje się do kolby miarowej o pojemności 1 litra i dopełnia wodą po kreskę.

Tak e m p i r y c z n i e otrzymany roztwór $^1/_{10}$ n. chlorku sodowego posiada f = 1.

3. Kwas solny.

Roztwór $^1/_{10}$ n.

Solutio alcalimetrica decinormalis.

$^1/_{10}$ n. kwas solny otrzymuje się przez odpowiednie rozcieńczenie $^1/_1$ n. roztworu HCl. W tym celu wlewa się do cylindra na 500 cm³ 50 cm³ stężonego kwasu solnego, dopełnia wodą po kreskę 500 i miesza kilkakrotnie. Gęstość tak otrzymanego kwasu mierzona areometrem powinna wynosić 1.02 co odpowiada zawartości 41.3 gr. HCl w litrze. Kwas taki jest za mocny, gdyż wedle definicji normalności roztworów 1 litr $^1/_1$ n. kwasu solnego zawiera 36.468 gr. HCl. Celem zatem otrzymania o ile możności ściśle $^1/_1$ n. kwasu miareczkuje się tym kwasem roztwory 2 gr. Na_2CO_3 w 100 cm³ wody.

Potrzebny węglan sodowy przygotowuje się przez suszenie na łaźni piaskowej kwaśnego węglanu sodowego w temp. ok. 270° do stałej wagi. Około 8 gr. $NaHCO_3$ wsypuje się do tygielka i wstawia w piasek tak, by poziom jego sięgał poziomu zawartej w tygielku substancji mieszanej od czasu do czasu pręcikiem szklanym; pręcik ten powinien w tygielku pozostać aż do ukończenia suszenia. Reakcja:

$$2\ NaHCO_3 \longrightarrow Na_2CO_3 + CO_2 + H_2O.$$

Po uzyskaniu stałej wagi odważa się 2 — 3 razy po ok. 2 gr. Na_2CO_3 (ilości należy skrupulatnie notować) i każdą porcję rozpuszcza się w 100 cm³ wody. Roztwory miareczkuje się kwasem solnym o gęstości 1.02 w obecności metylo-

ranżu aż do czerwonego zabarwienia i przyjmuje przeciętną kilku oznaczeń.

Przykład. Na zobojętnienie np. 2.5385 gr. Na_2CO_3 wyszło np. 47.04 cm³ kwasu. Wedle definicji normalności roztworów ściśle $^1/_1$ n. kwas solny zobojętnia

$$\frac{Na_2CO_3}{2} = 53 \text{ g. } Na_2CO_3$$

czyli do zobojętnienia 2.5385 gr. Na_2CO_3 trzeba było:

$$53,00:1000 = 2,5385: \frac{2.5385 \times 1000}{53} = 47,52 \text{ cm}^3 \text{ kawsu}$$

Kwas nasz zatem jako za mocny należy rozcieńczyć, czyli na 47.04 cm³ kwasu należy dodać 47.52 — 47.04 = 0.48 cm³, a na 1000 cm³:

$$\frac{0,48 \times 1000}{47,04} = 10,8 \text{ cm}^3 \text{ wody}$$

Tę ilość dodaje się do 1 litra posiadanego kwasu (w razie mniejszych jego ilości odpowiednio mniej) i tak otrzymanym kwasem miareczkuje się nową próbkę Na_2CO_3 w 100 cm³ wody.

Przypuściwszy że na zobojętnienie świeżo odważonej ilości Na_2CO_3 w miejsce teoretycznie przewidzianej ilości np. 48.12 cm³ zużyto 48.9 cm³ kwasu, oblicza się f $^1/_1$ n. roztworów następująco:

$$48,9 : 48,12 = 1 : x; \; x\,(f) = \frac{48,12}{48,9} = 0,9840$$

Do 100 cm³ tego $^1/_1$ n. kwasu dodaje się teraz 900 cm³ wody i tak otrzymanym $^1/_{10}$ n. kwasem miareczkuje się 2 — 3 próbki ok. 0.2 gr. Na_2CO_3 w 100 cm³ wody. Celem oznaczenia współczynnika tego $^1/_{10}$ n. kwasu postępuje się jak przy oznaczaniu miana kwasu $^1/_1$ n.

4. Nadmanganian potasowy.

Roztwór $^1/_{10}$ n.

Solutio Kalii hypermanganici decinormalis.

Roztwór ten zawiera $^1/_{50}$ gromadrobiny KMudy = 3.163 gr. (p. wstęp) w litrze wody. Z powo-

du, że woda destylowana zawiera zawsze ślady organicznych substancyj, które nadmanganian wchłania, roztwór $^1/_{10}$ n. przygotowany przez rozpuszczenie 3.163 gr. $KMnO_4$ zmieniałby swoje miano. Dlatego też odważa się około 3.3 gr. $KMnO_4$, rozpuszcza w litrze wody i pozostawia 8 — 14 dni w spokoju. Przez ten czas ewentualnie obecne substancje organiczne ulegają spaleniu i można przystąpić do oznaczenia miana roz tworu dającego się obecnie przechowywać przez czas nieograniczony bez zmiany w szczelnie zmiany w szczelnie zamkniętem naczyniu.

Najdogodniej oznaczać miano roztworu $KMnO_4$ świeżo przygotowanym roztworem kwasu szczawiowego. $^1/_{10}$ roztwór $C_2 H_2 O_4$ otrzymuje się rozpuszczając w litrze wody 6.3024 gr. krystalicznego kwasu szczawiowego.

Do zlewki wlewa się pipetą 20 cm^3 owego $^1/_{10}$ n. roztworu kwasu szczawiowego, zaprawia go 10 cm^3 rozc. kwasu siarkowego (1:4) i dopuszcza z biurety wśród ciągłego mieszania tak długo roztworu nadmanganianu, aż ciecz przybierze trwale barwę czerwoną: jest to znak, że cały kwas szczawiowy utlenił się wedle wzoru

$$2KMnO + 5C_2H_2O_4 + 3H_2SO_4 \longrightarrow$$
$$\longrightarrow K_2SO_4 + 2MnSO_4 + 10\,CO_2 + 8H_2O$$

Schematycznie przedstawia się reakcja następująco:

$$\frac{COO\,H}{COO\,H} + O \longrightarrow H_2O + 2CO_2$$

z czego wynika na podstawie definicji normalności roztworów, że 1. $^1/_{10}$ n. $KMnO_4$ może utlenić 1 l. $^1/_{10}$ n. $C_2 H_2 O_4$. Jeśli zatem do utlenienia 20 cm^3 $^1/_{10}$ n. roztworu kwasu szczawiowego użyto np. 19.82 cm^3 roztworu $KMnO_4$, to współczynnik $KMnO_4$.

$$f = \frac{20}{19,82} = 1.0099$$

5. Rodanek amonowy.

Roztwór $^{1}/_{10}$ n.

Solutio Ammoni rhodanati decinormalis.

Około 9 gr. NH_4CNS rozpuszcza się w litrze wody i nastawia miano roztworu $^{1}/_{10}$ n. roztworem $AgNO_3$ w obecności ałunu żelazowo-amonowego*).

Rodanek amonowy reaguje z azotanem srebra w kierunku utworzenia białego osadu rodanku srebra: $Ag\,NO_3 + KCNS — KNO_3 + Ag\,CNS$.

Skoro wszystkie jony Ag' zostaną związane, dalsza kropla $NH_4\,CNS$ wchodzi w połączenie z solą żelazową i roztwór przybiera zabarwienie czerwone skutkiem wytworzonego rodanku żelazowego $Fe\,(CNS)_3$.

20 cm^3 $^{1}/_{10}$ n. $Ag\,NO_3$ wlewa się do flaszki, rozcieńcza wodą do 100 cm^3, dodaje 3 cm^3 roztworu ałunu i miareczkuje roztworem $^{1}/_{10}$ n. $NH_4\,CNS$ aż do trwałego czerwonego zabarwienia. Współczynnik NH_4CNS określa stosunek ilości użytego roztworu $Ag\,NO_3$ do ilości użytego rodanku w cm^3.

6. Skrobja.

Kleik skrobjowy — Amylum.

5 gr. dobrze sproszkowanej skrobji miesza się z małą ilością wody na papkę i wlewa ją wolno do litra wrzącej wody. Mieszaninę gotuje się przez 1 — 2 minuty i oziębia przez wstawienie do zimnej wody.

Ze względu na pleśnienie skrobji wskazane jest przechowywanie kleików w małych flaszkach, które po napełnieniu ogrzewa się przez 2 godziny na łaźni wodnej. Korki flaszek należy przeciągnąć przez płomień.

---

*) Roztwór ałunu $(NH_4)_2\,SO_4.\,Fe_2\,(SO_4)_3.\,12H_2O$ przygotowuje się przez zadanie nasyconego roztworu wodnego ałunu taką ilością kwasu azotowego by znikła brunatna barwa.

7. Tiosiarczan sodowy

Roztwór $^1/_{10}$ n.

Solutio Natrii thiosulfurici decinormalis.

$^1/_{10}$ n. roztwór zawiera 24.83 gr. $Na_2S_2O_3$ w litrze. Gdyby jednak rozpuścić taką ilość tiosiarczanu i roztworu tego używać natychmiast jako $^1/_{10}$ n. pociągnęłoby to za sobą niedokładność wyników analizy dla rozkładu tiosiarczanu pod wpływem CO_2 w wodzie destylowanej zawartego:

$$Na_2S_2O_3 + 2CO_2 + 2H_2O \longrightarrow 2NaHCO_3 +$$
$$+ H_2S_2O_3;\ H_2S_2O_3 \longrightarrow H_2SO_3 + S$$

Miano zatem roztworu wzrastałoby ciągle, gdyż pozostający wolny kwas siarkawy zużywa dwa razy więcej jodu aniżeli kwas tiosiarkowy, z którego powstał:

$$H_2SO_3 + 2J + H_2O \longrightarrow H_2SO_4 + 2HJ$$

podczas gdy reakcja z tiosiarczanem przebiega następująco:

$$2\ Na_2S_2O_3 + J_2 \longrightarrow 2\ NaJ + \underbrace{Na_2S_4O_6}_{\text{tetrationian sodu}}$$

Należy zatem pozostawić w spokoju roztwór 25 gr. $Na_2S_2O_3$ w litrze wody przez 8 — 14 dni aż cały bezwodnik węglowy zostanie zużyty, i dopiero wtedy określić miano roztworu najlepiej przez miareczkowanie roztworem znanej ilości czystego jodu.

Działanie to wykonuje się w sposób następujący:

Do dwu naczyń wągowych wsypuje się po ok. 2 gr. czystego jodku potasowego i $^1/_2$ cm^3 wody i waży po pewnym czasie. Natychmiastowe ważenie powoduje błędy, gdyż skutkiem nagłego obniżenia się temperatury spowodowanego rozpuszczeniem jodku potasu, naczynko pokrywa się wilgocią, którą należy usunąć bibułą. Dopiero po wytarciu naczyńka do sucha należy przystąpić do ważenia.

Po zważeniu wsypuje się do naczyń ok. 0.5 gr. jodu, zatyka natychmiast i znowu waży. Różnica ciężarów odpowiada ciężarowi jodu.

Naczyńko wraz z nakrywką wrzuca się teraz do skośnie ustawionej erlenmajerki zawierającej ok. 200 cm^3 wody z jednym gramem jodku potasu i tak otrzymany roztwór jodu miareczkuje się roztworem tiosiarczanu do słabo żółtego zabarwienia. Teraz dodaje się kleiku skrobji i miareczkuje powtórnie do bezbarwności.

Współczynnik tiosiarczanu oblicza się wedle następującej metody:

Jeśli np. roztwór 0.5684 gr. jodu odbarwia się po dodaniu 49.37 cm^3 $Na_2S_2O_3$, to na 1 cm^3 $Na_2S_2O_3$ przypada 0.01155 gr. jodu. Jeśli zaś liczbę tę podzielić przez ilość jodu, zawartą w 1 cm^3 ściśle $^1/_{10}$ n. roztworu jodu, otrzyma się współczynnik tiosiarczanu, w tym wypadku

$$f = \frac{0.01155}{0.012692} = 0.91003$$

8. Wodorotlenek sodowy.

Roztwór $^1/_{10}$ n.

Solutio acidimetrica decinormalis.

Otrzymuje się przez rozpuszczenie 4.60008 gr. NaOH w litrze wody. Z powodu jednak, że wodorotlenek pokryty jest zawsze warstewką węglanu, należy rozpuścić w litrze wody ok. 4.6 gr. NaOH dopiero po opłukaniu wodą.

Dla oznaczenia współczynnika miareczkuje się 30 cm^3 roztworu ługu sodowego $^1/_{10}$ n. kwasem solnym w obecności metyloranżu jako wskaźnika do zabarwienia czerwonego. Miareczkowanie należy powtarzać kilkakrotnie i wziąć przeciętną z 2 — 3 oznaczeń. Współczynnik oblicza się dzieląc ilość cm^3 miareczkowanego ługu.

Literatura

Thoms H.: Handbuch der praktischen und wissenschaftlichen Pharmazie Bd. II. 1925.

Thoms H.: Grundzüge d. pharmaz. Chemie 1921.

Treadwell F. P.: Kurzes Lehrbuch der analyt. Chemie, II Bde (Qualitat. u. quantit. Analyse) 1921.

Schramm J.: Podręcznik chemji analit. jakość. 1921.

Stich C.: Bakteriologie, Serologie n. Sterilisation im Apothekenbetriebe 1924.

Gilg E. u. Brand W.: Pharmakognosie 1922.

Hollemann A.: Chemja nieorganiczna 1917.

Hollemann A.: Chemja organiczna 1922.

WYWABIANIE PLAM.

Bardzo ważną rzeczą w gospodarstwie domowem jest wywabianie plam z odzienia, bielizny etc., zwłaszcza w czasach, kiedy drożyzna nie pozwala na kupienie nowych rzeczy na miejsce zniszczonych plamami.

Niepotrzebne są specjalne wiadomości z chemji, by czynności, połączone z wywabianiem plam wykonać dobrze i skutecznie, wystarczy ściśle zastosować się do przepisów zawartych w niniejszym artykule, by dojść do świetnych wyników.

Przedewszystkiem należy sobie uprzytomnić zasadniczą wytyczną. Najlepszym środkiem pomocniczym do wywabiania plam jest woda miękka, t. j. woda deszczowa lub rzeczna.

Nie istnieje uniwersalny środek do wywabiania wszystkich plam, lecz każda plama musi być traktowana właściwymi środkami.

Część ogólna.

Zanim przystąpimy do szczegółowych wskazówek, w jaki sposób wywabiać trzeba różnorodne plamy. zastanówmy się nad dwoma ważnemi tutaj zagadnieniami.

Mianowicie:

1) Co to jest plama?

2) Jaką czynność wykonujemy przy jej wywabianiu?

Plama jest to zanieczyszczenie włókna, wywołane obecnością ciała plamiącego; Jest więc śladem ciała zanieczyszczającego tkaninę.

Czynność, jaką przy wywabianiu plam wykonujemy, jest rozpuszczaniem ciała zanieczyszczającego tkaninę, względnie przeprowadzenie go w stan rozpuszczalny w wodzie.

Przy wywabianiu plam tłustych, posługujemy się często pewnemi glinkami, które posiadają własność mechanicznej absorbcji (pochłaniania), tłuszczu.

By na ciemnym materjale plamy wywabić skutecznie, nie powinno się materjału całego zwilżać, gdyż plama staje się na mokrem tle niewidoczną.

Zapoznajmy się teraz z wszelkimi materjałami, które służą do wywabiania plam. Używamy do tego połączeń już to organicznych, już to nieorganicznych.

Z połączeń organicznych używamy ciał następujących:

Benzyna, olejek terpentynowy, czterochlorek węgla*), alkohol etylowy (spirytus), eter, eter octowy, alkohol amylowy, korzeń mydlany, benzol, oleje utlenione**), kwas octowy, kwas cytrynowy, mydło, gliceryna, roztwór żółci wołowej, fenol (kwas karbolowy), kwaśne mydło stearynowe, tanina, chloroform, octan sodu, kwas szczawiowy, szczawian potasowy kwaśny (sól szczawikowa).

Połączenia nieorganiczne, używane do usuwania plam, są następujące:

kwas solny, kwas siarkowy, kwas azotowy, kwas chromowy, wzgl. bezwodnik tego kwasu, ług sodowy, ług potasowy, amoniak, magnezja palona, podchlorym potasu, zwany „eau de Javelle", podchloryn sodu, zwany „eau de Labarraque", wapno chlorowe, chlorek cynawy i cynowy, chlorek miedziawy i miedziowy, salmiak, żelazosinek potasu, t. zw. żółty sinek, nadmanganian

---

*) benzinoform.

**) oleje takie, produkowane w chemicznych zakładach, mają własność rozpuszczania się w wodzie.

potasu, węglan amonowy, siarczek amonowy, sól kuchenna, rodanek potasowy, woda utleniona, dwusiarczyn sodu, tiosiarczan sodu i siarczyn sodu, jodek potasu, szkło wodne potasowe, sublimat (chlorek rtęciowy), boraks, soda kalcynowana, dwutlenek sodu; używamy wreszcie delikatnych glinek, jak: kaolinu (glinka porcelanowa), glinki folarskiej, oraz t. zw. białego bolusu. Używa się też: metalicznej cyny w proszku i w pałeczkach.

Roztwór chemikaljów, rozpuszczalnych w wodzie, nie powinien mieć większej gęstości ponad 6^0 Bé (od $^1/_2$ do 6^0 Bé), gdyż roztwory silniejsze działają niszcząco na tkaninę.

Dla uniknięcia osłabienia włókna lepiej wogóle użyć roztworu słabego parę razy, niż traktować plamę odrazu roztworem silnym.

Niektórych odczynników chemicznych niema w handlu, przeto należy je wyprodukować własnemi siłami.

Poniżej podajemy wskazówki dla otrzymania tych materjałów:

1. Podchloryn potasu (eau de Javelle).

a) 10 cz. wapna chlorowego, zalewamy 120 cz. wody, a gdy roztwór ten się odstanie, filtrujemy go.

b) 120 cz. potażu (węglan potasowy), rozpuszczamy w 40 cz. ciepłej wody, gdy potaż się zupełnie rozpuści, a roztwór ostygnie, wlewamy roztwór b) do roztworu a) i po zmieszaniu odstawiamy do ustania się, poczem filtrujemy.

Roztwór ten przechowywać należy w ciemnem miejscu, gdyż światło działa nań ujemnie, butelki zaś napełnione być muszą pod korek i silnie zakorkowane.

2. Podchloryn sodu (eau de Labarraque 5 Bé).

7355 gr. filtrowanego roztworu wapna chlorowego o 6^0 Bé*), dodajemy roztworu wodnego 1235 gr. sody krystalicznej w 1410 gr. wody, ca-

ły ten roztwór po ustaniu się filtrujemy i jeśli wypadnie silniejszy, niż 5^0 Bé, to rozcieńczamy go miekką wodą.

Roztwór wapna chlorowego o 6^0 Bé sporządza się w sposób następujący: $1^1/_2$ kg. wapna chlorowego zadajemy 10 l. wody, odstawiamy i po ustaniu roztworu filtrujemy go. Gęstość sprawdzić areometrem Bęaumé i gdyby się okazała zbyt wielką, dolać wody (miękkiej).

3. Podchloryn sodu 13 Bé.

W 30 l. gorącej wody rozpuszczamy 6125 gr. sody kalcynowanej i roztwór ochładzamy. Do zimnego roztworu wlewamy 30 l. roztworu wapna chlorowego 18 Bé*) i postępujemy, jak pod 2.

4. Kwaśne mydło stearynowe.

1000 gr. białej stearyny topi się w kociołku i mieszając ciągle dodaje się do niej 800 cm^3 ługu sodowego 19 Bé (130 gr. sody kaustycznej w 1 l. wody). Po ugotowaniu mydła **) dodaje się do niego 30 l. wody.

Chcąc otrzymać roztwór mydła mniej kwaśny, stosujemy się do przepisu następującego:
1000 gr stearyny, 1000 gr. ługu sodowego 19 Bé, 30 l. wody. Dalsze postępowanie, jak powyżej.

5. Oleje utlenione.

Oleje utlenione, rozpuszczalne klarownie w wodzie, jako oleje kwaśne, alkaliczne i obojętne, wytwarzane są w fabrykach chemicznych, które

---

*) Roztwór ten sporządza się, zadając 13 i pół kg. wapna chlorowego, 30 l. wody. Roztwór ten odstawia się, filtruje i po zmieszaniu, gdyby się okazał silniejszem, niż 18^0, rozcieńczamy go wodą (miękką).

**) Wskazówki odnośnie do mydła, podaje broszurka tegoż autora, p. t. „Wyrób mydła".

specjalnie zajmują się produkcją przetworów do wywabiania plam.

6. Spirytus mydlany.

Mieszamy: 37 części czystego alkoholu 95 — 97° Tr., 14 części wody, 1 część wody różanej. W tym roztworze rozpuszczamy 17 cz. najlepszego białego mydła rdzeniowego. Mieszaninę tę odstawiamy, a gdy mydło zupełnie się rozpuści, zlewamy roztwór do butelek, szczelnie je zakorkowujemy i przechowujemy w niezbyt zimnym miejscu. Dodatek wody różanej ma na celu osłabienie niemiłego zapachu spirytusu mydlanego.

8. Mydło z żółci wołowej.

Żółć wołowa dostaje się w rzeźni w postaci przykro woniejącego płynu barwy brudno zielonej lub ciemno brunatnej. Żółć zawiera sole amonowe kwasów tłuszczowych, które rozkładają tłuszcz i brud, i na tem polega jej własność usuwania plam.

Zanim przystąpimy do sporządzenia mydła żółciowego, musimy żółć oczyścić, a mianowicie: mieszamy ją z roztworem spirytusu, amoniaku i gliceryny i gotujemy tę mieszaninę tak długo, aż żółć stanie się zupełnie klarowną i straci przykrą woń. Wtedy wyparowujemy roztwór do gęstości syropu.

Do ostygłego syropu dodajemy strużek mydlanych, sody krystalicznej i barwnika, tak otrzymane ciasto ugniatamy, by mu nadać spoistość.

8. Ciasto magnezowo-benzynowe.

Mieszamy proszek palonej magnezji z benzyną do takiej spoistości, by ciasto ściśnięte w dłoni, nie wydzielało wiele benzyny.

Ciasto to nakłada się na miejsce splamione tłuszczem i czeka się, aż benzyna wyparuje, gdyby plama za pierwszym razem nie znikła, powtarza się tę operację jeszcze raz.

9. Ług żywiczny.

Jestto emulsja (zawiesina), przyrządzona w sposób następujący:

5.2 kg żywicy (kalafonji) gotujemy z 16.25 kg kalcynowanej sody i 100 litrami wody przez parę godzin i zlewamy do flaszek.

10. Zagęstnik krochmalowy.

Krochmal (pszenny, ryżowy, kukurydziany, skrobię paloną etc.) gotujemy z wodą tak długo, aż powstanie gęsty klajster. Klajster ten ma własność wchłaniania wszelkich ciał rozpuszczalnych w wodzie. Możemy więc z tym klajstrem mieszać wytwory chemiczne, przeznaczone do usuwania plam, z wyjątkiem tych wytworów, które w wodzie się nie rozpuszczają (jak np. benzyna, eter etc.). Z mieszaniną klajstru ze środkami do czyszczenia postępuje się tak samo jak z ciastem magnezjowem (pod 8).

10. Bardzo ważnym czynnikiem czyszczącym wzgl. zmiękczającym wszystkie plamy (szczególnie zastarzałe) jest para wodna. W gospodarstwie domowem zastosować ją można w ten sposób, iż naczynie, w którem wytwarzamy parę (np. garnek), nakrywamy splamioną tkaninę tak, by plama znajdowała się nad wydzielającą się parą wodną.

Wogóle należy przestrzegać, by silnie wymywać w o d ą m i ę k k ą plamy natychmiast po traktowaniu chemikaliami. Chodzi tu o usunięcie resztek chemikaliów, gdyż mogłyby one przy dłuższem działaniu uszkodzić sam materjał. (Np. kwasy, alkalia etc.)

Bardzo ważnem jest również to, iż wiele chemikalji działa energiczniej na plamy, wtedy gdy dany produkt chemiczny się wytwarza in statu nascendi. Np. roztwór Kalium bisuforosum zadany na tkaninie kwasem (np. octowym) wydziela bezwodnik siarkawy działający bieląco.

Znanim przejdziemy do systematycznego opisu sposobów wywabiania wszelkich plam, musimy

się zapoznać z przyborami, jakie tutaj zastosowujemy.

Jest ich bardzo niewiele. Przedewszystkiem zaopatrzyć się należycie w cylinderek szklany i dwa areometry dla gęstych i rzadkich płynów. Następnie parę miseczek glinianych lub porcelanowych dla samej czynności wywabiania względnie płukania tkanin. Roztwory chemikaliów — najlepiej odrazu przechowywać w kroplomierzach, gdyż każdego z odczynników należy użyć po parę kropli. O ileby odczynniki przechowywać w zwyczajnych butelkach, to należałoby je nabierać do użytku zapomocą małej , strzykawki o pojemności 1—2 cm^3. Do rozcierania roztworów chemikalji używamy tamponu.*) Wreszcie należy zaopatrzyć się w lejki lub kolatury do filtrowania, parę dużych naczyń glinianych lub kamionkowych do otrzymywania i przechowywania roztworów, bibułę, watę i płótno do filtrowania oraz dobrą wagę prezyzyjną z ciężarkami.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

1. Plamy atramentowe.

W handlu istnieją trzy grupy atramentów: gallusowe, kampeszowe i anilinowe. Atramenty zawierające kwas gallusowy i kampesz. są bardzo rzadkie. Plamy z atramentu kampeszowego można w następujący sposób odróżnić od plam z atramentu gallusowego. Plamę pocieramy rozcieńczonym roztworem kwasu solnego. Gallusian żelaza rozpuszcza się w kwasie solnym i atrament odbarwia się. Atramenty kampeszowe barwią się z kwasem solnym, na żółto-czerwono. Atramenty anilinowe można poznać po metalicznym połysku wysuszonej farby.

Wywabianie plam z atramentów czysto gallusowych odbywa się w sposób następujący: Prze-

---

*) Kawałek waty zawinięty w gałganek lniany lub bawełniany.

dewszystkiem plamy traktujemy rozcieńczonem roztworem kwasu solnego (2⁰ Bé)) lub alkoholem 85 proc., zakwaszonym drobną ilością kwasu octowego. Zwykle po przeprowadzeniu tych reakcji, znika plama gallusianu żelaza — pozostałe żółte zabarwienie można wywabić kwaśnym szczewianem potasu (w słabym roztworze) lub też roztworami kwasu winnego lub szczawiowego.

Plamy z atramentów kampeszowych usuwamy mieszaniną równych ilości amoniaku i spirytusu. 5 cz. tej mieszaniny zadajemy 2 cz. wody — i tą mieszaniną traktujemy splamiony materjał, poczem płuczemy materjał w czystej wodzie.

Możemy również wywabiać te plamy kwasem octowym 2^0 Be lub posypując je sproszkowanym kwasem winnym, oraz traktując po pewnym czasię wodą Javelle'a.

Procesu tego używamy szczególnie przy wywabianiu plam z silnie barwiących atramentów.

Oczywiście, iż pozostały ślad traktować należy amoniakiem i spirytusem.

Plamy z atramentów anilinowych traktujemy gliceryną lub alkoholem 85⁰/₀ (ewent. mieszaniną obu tych składników). Następnie traktujemy plamę paru kroplami podsiarczynu sodu 1^0 Bé, oraz paru kroplami kwasu octowego lub solnego o stężeniu 1^0 Bé.

Po zupełnem zniknięciu plamy, należy materjał dokładnie wypłukać w zimnej wodzie. Przepisu powyższego należy używać bardzo ostrożnie, gdyż kwasy i alkalja sprzyjają utrwaleniu się niektórych barwników na włóknie.

W tym razie używamy przepisu następującego:

Plamę traktujemy 1⁰/₀ roztworem nadmanganianu potasu, najlepiej zanurzając do roztworu nadmanganianu splamioną część tkanlny. Gdy tkanina przybierze kolor rdzawy, wzgl. zbrunatnieje, traktujemy ją sokiem z cytryny, lub 2⁰/₀ kwasem cytrynowym (lub 1⁰/₀ roztworem kwasu szczawiowego) aż do zupełnego zbielenia tkaniny. O ileby plama niezupełnie znikła, należy operacje

te powtórzyć. Po wywabieniu należy tkaninę dokładnie wypłukać w zimnej wodzie.

2. Atramenty hektograficzne.

Stałe roztwory barwników anilinowych, w glicerynie, lub innem ciele hygroskopijnem. Ciało hygroskopijne wymywamy wrzącą wodą, — roztwór jest barwnikiem anilinowym, który wywabiamy sposobem, podanym dla atramentów anilinowych.

3. Atramenty autograficzne.

Atramenty autograficzne wywabiamy benzyną, czterochlorkiem węgla, olejkiem terpentynowym, wogóle ciałami, rozpuszczającemi tłuszcze i woski, wchodzące głównie w skład atramentów autograficznych. Pozostałą plamę barwnika możemy wywabić amoniakiem (10% roztwór) lub 2% roztworem kwasu solnego, lub szczawiowego.

4. Alkaliczne plamy.

Powstają z wapna, ługu, moczu, usuwamy je rozcieńczonymi (1%) roztworami kwasu solnego i octowego, albo mieszaniną kwasów siarkowego (1%) i solnego (1%). Plamy z wapna najlepiej usuwać kwasem octowym 2% lub 2% roztworem octanu sodowego.

Często zdarza się, że bielizna po gotowaniu i chlorowaniu, posiada odcień żółtawy. Należy traktować ją dwusiarczynem sodu (2%) i kwasem octowym (2%) lub też kwasem solnym (2%), chemicznie czystym.

Plamy z moczu są również plamami alkalicznemi, ale pod działaniem tlenu powietrza zamieniają się w kwaśne. Można je wtedy traktować bardzo rozcieńczonym ługiem sodowym (½%), a potem 1% kwasem solnym, poczem opłukać dokładnie w bardzo wielkiej ilości zimnej wody.

5. Asfalt, smołę.

wywabić można w sposób następujący: plamę rozmiękczamy ciepłą oliwą, lub olejem drzewnym. Gdy plama z olejem utworzy emulsję, to należy emulsję tę wywabić benzyną, eterem, olejkiem terpentynowym, czterochlorkiem węgla, lub też mieszaniną jednakowych ilości benzyny i alkoholu absolutnego.

6 **Azotan srebra** (kamień piekielny lub lapis).

Plamy te barwy ciemnobrunatnej aż do fioletowo-czerwonej (wydzielone srebro t. zw. zredukowane) wywabiamy najlepiej roztworem jodku potasu (5%) lub soli kuchennej (2%), oraz zadajemy potem (bez poprzedniego mycia) roztworem podsiarczynu sodu (5%) lub amoniakiem (10%).
Również bardzo dobrze plamy te usunąć możemy za pomocą następującej reakcji: 30 gr. salmiaku, 30 gr. amoniaku (20%). 6 gr. tynktury jodowej.
Plamy z maści, zawierających w składzie swym srebro, wywabia się w ten sposób, iż najpierw wywabia się tłuszcz, będący podstawą maści, potem zaś srebro, w sposób, powyżej opisany.

7. Barwniki anilinowe.

Plamy te usuwamy wogóle w ten sam sposób, co i plamy z atramentów anilinowych. Najlepsze usługi oddaje metoda utleniania nadmanganianem potasu.
Z rąk można wywabić plamy barwników anilinowych w ten sposób, iż maczamy ręce w 5% roztworze nadmanganianu potasu, poczem nacieramy ręce pastą, złożoną w połowie z sody kalcynowanej, a w połowie z wapna chlorowego. Po wywabieniu tych plam, należy ręce gruntownie wymyć.

8. Białko i żółtko jaj.

Plamy te wywabiamy ciepłą wodą (nie wyżej 40° C., aby białko nie ścięło się. Plamy zasta-

rzałe nacieramy mydłem stearynowem, i letnią (nie gorącą!) wodą płuczemy.

9. Czekolada.

Czekoladę wywabiamy w sposób następujący. Traktujemy je przedewszystkiem benzyną lub czterochlorkiem węgla; poczem nacieramy roztworem sody w wodzie (5%).

Tak samo traktujemy plamy z kakao.

10. Drzewo.

Plamy te powstają na materjałach przez zetknięcie się wilgotnego materjału z świeżem drzewem. Plamy takie usuwamy najlepiej kwasem octowym (2%), lub też, o ile chodzi o drzewo, zawierające dużo garbnika, zadajemy plamę taką roztworem siarkanu żelaza. Osad garbnikanu żelaza, traktujemy tak jak plamę z atramentu garbnikowego.

Na bieliźnie powstają często plamy przy zetknięciu się wilgotnej bielizny z nowemi naczyniami drewnianemi. Plamy te wywabia słabe chlorowanie (roztworem wody chlorowej, lub ługu Javella), a potem posypanie splamionych miejsc sproszkowanym kwasem winnym.

11. Garbnik.

Garbnik zamieniamy za pomocą siarkanu żelaza na garbnikany żelaza i traktujemy, jak plamę z atramentu garbnikowego.

12. Gorące żelazko.

Gorące żelazko przy zetknięciu z bielizną często daje plamy, podobne do plam z rdzy. Plamy te traktujemy pastą, złożoną w równych częściach z białej glinki folarskiej i mydła łojowego, z drobną ilością absolutnego alkoholu. Po paro-minutowem działaniu tej pasty na plamy, zmywa się tkaninę zimną woda.

13. Farby olejne.

Farby olejne wywabiamy z tkanin w następujący sposób:

Na plamę nalewamy parę kropli chloroformu, lub olejku terpentynowego. Następnie pod tkaninę w miejscu splamionem, podkładamy papier, i przyciskamy plamę gąbka lub kawałkiem waty do papieru podłożongo. W ten sposób plama przejdzie na papier, gdyż pokost, wzgl. olej, będący składnikiem farby, rozpuści się i wsiąknie w papier. Gdyby jeszcze pozostał ślad farby, to można go wywabić słabym (1%) kwasem solnym. Oczywiście, gdyby ślad był jeszcze tłusty, to należy poprzednie traktowanie chloroformem powtórzyć. Wreszcie pierzemy roztworem sody i mydła.

Plamy takie wywabić możemy następującą mieszaniną:

100 cz. benzyny, 30 cz. amoniaku, 30 cz. eteru, 80 cz. absolutnego alkoholu.

Mieszaniny takiej używamy tak, jak chloroformu. Plamy przestarzałe musimy najprzód rozmiękczyć amylowym alkoholem.

14. Herbata.

Herbatę wymywamy z tkanin pastą z mydła żółciowego i węglanu amonowego. Pastę powyższą przyrządzamy w następujący sposób:

3 cz. strużek mydlanych zadajemy 2 cz. sproszkowanego węglanu amonowego i dodajemy ługu i wody, by masa jeszcze nie rozpuściła się, tylko przybrała konsystencję pasty.

15. Jodowe plamy.

Plamy te traktujemy rozcieńczonym (10%) amoniakiem, lub mieszaniną, składającą się z 2 cz. rozcieńczonego ługu potasowego (2° Bé), 1 cz. alkoholu 85%, lub roztworu jodku potasu.

Po zniknięciu plamy traktujemy jeszcze roztworem podsiarczynu sodu (2%).

16. Kawa.

Kawę należy usunąć z tkaniny mieszaniną równych ilości gliceryny i amoniaku, wreszcie traktować tkaninę bardzo słabym (2° Bé) roztworem eau de Javelle.

17. Krwawe plamy.

Krwawe plamy wywabiamy w sposób następujący:

Plamę traktujemy złożonym roztworem mydła z 7% fenolem i 5% olejku utlenionego. Następnie dokładnie wymywamy najpierw zimną, a potem gorącą wodę z domieszką sody lub amoniaku. Plamy takie czyści się również roztworem dwusiarczynu (10%) z kwasem solnym (2%) po poprzedniem zmiękczeniu plamy. Zmiękczamy plamy roztworem kwaśnego mydła stearynowego.

18. Kwasy, ocet etc.

O ile plamy te nie są stare, tak, iż tkanina nie została jeszcze zniszczona, to plamy te wywabiamy amoniakiem. roztworem boraksu, dwuwęglanu sodu, węglanu sodu i t. p.

19. Lakiery.

Plamy te traktujemy tak, jak plamy z farb olejnych.

20. Lak.

Plamy z laku wywabiamy gorącym żelazkiem, przy podstawionej pod plamą bibule. Wreszcie wymywamy plamę 85 — 90% spirytusem.

21. Mocz.

Plamy z moczu usuwamy najlepiej alkoholem lub kwasem cytrynowym (10%), wreszcie plamy usuwamy chloroformem, poczem płuczemy tkaninę i mydlimy. Można użyć też amoniaku 10%.

22. Mleko.

Mleko z ubrań, bielizny wywabiamy następującym sposobem: Plamy zmiękczamy mieszaniną równych ilości olejku terpentynowego i amoniaku, wreszcie wymywamy spirytusem mydlanym, lub silnym roztworem mydła.

23. Miedź lub grynszpan.

Usuwa się te plamy kwasami. A więc kwasem solnym, octowym, lub też mieszaniną kwasów: siarkowego i solnego. Wreszcie dobre usługi oddaje wodny roztwór soli kuchennej, nasycony na zimno i zadany kwasem octowym.

24. Masło.

Masło z tkanin usuwa się w następujący sposób. Materjał splamiony kładziemy na bibule, posypujemy sproszkowanym kaolinem i polewamy paru kroplami benzyny. Tak pozostawiamy do ulotnienia się benzyny, a o ileby plama nie wyszła, należy tę operację powtórzyć.

25. Nadmanganian potasu.

Nadmanganian potasu wywabiamy jakimkolwiek kwasem, najprędzej szczawiowym, lub cytrynowym (2%). Można też plamy te wywabić dwusiarczynem sodu (2%), do którego dodano parę kropli kwasu solnego (1% roztworu).

26. Oleje mineralne.

Wywabianie plam z olejów mineralnych polega z jednej strony na tworzeniu emulsji olejów z roztworem kwasu karbolowego, w roztworze mydła, z drugiej zaś na własności lekkiej benzyny, rozpuszczania mineralnych olejów.

Według pierwszego sposobu, traktujemy plamy roztworem mydła 5%, w którym rozpuszczamy

1 — 2% kwasu karbolowego. Po dokładnem wypraniu plamy mydłem, płuczemy tkaninę czystą wodą.

Według drugiego sposobu traktujemy plamę lekką benzyną. wcierając zlekka benzynę gałgankiem lub tamponem z waty, który zabiera rozpuszczony olej.

27. Oleje tłuste.

Rozpuszczają się w benzynie, benzolu, siarczku węgla, lub zapomocą ługu sodowego zmydlają się na mydła. Można tedy albo traktować je powyższemi rozpuszczalnikami, wycierając potem pilnie szmatką lub tamponem, albo też traktujemy roztworem (15%) ługu sodowego, a po zmydleniu wymywamy dokładnie wodą.

28. Owoce, wina owocowe, trawy.

Plamy takie wywabiamy następującemi sposobami:

Przedewszystkiem tkaniny splamione należy wyprać w zimnej wodzie, potem zaś przez 5 minut bielić rozcieńczonym roztworem nadmanganianu potasu (20%), poczem traktować 10% roztworem dwusiarczynu sodowego, następnie zaś kwasem solnym lub octowym (1%). Następnie płuczemy dokładnie w wodzie z małym dodatkiem węglanu sodu.

Chloru używać nie należy, natomiast można użyć roztworu wody utlenionej 2° Bé, zadanego amoniakiem.

Również można użyć wodnego roztworu chlorku cynkowego, zadanego kwasem solnym, aż do otrzymania klarownego płynu.

Dobre usługi oddaje również sok z cytryn, para wodna, oraz roztwór soli kuchennej, zrobiony w ten sposób, że plamę posypujemy solą sproszkowaną, i przelewamy przez nią wodę.

p. str. nast.

DRUKARNIA „SZTUKA" KRAKÓW

29. Parafina i cerezyna.

Usuwamy plamy takie albo prasowaniem gorącym żelazkiem (z podłożoną bibułą), albo też wycierając plamy, zamoczonym w benzolu tamponem.

30. Pot.

Wywabiamy mieszaniną 3 cz. eteru, z 3 cz. spirytusu i 1 cz. amoniaku. Potem należy raz jeszcze traktować plamę samym amoniakiem (25% roztwór). Również można użyć 10% roztworu węglanu amonowego.

31. Pleśń.

Pleśń usunąć można stosując następujący sposób: Plamę polewamy mieszaniną równych ilości roztworu salmiaku (5%) i soli kuchennej (5% roztworu w wodzie). Również traktować możemy plamę rozcieńczonym amoniakiem, lub roztworem chlorku cynawego, zadanego kwasem solnym.

Wreszcie dobre usługi oddaje traktowanie roztworem chlorku cynawego, zadanego kwasem

Przy wywabianiu takich plam, należy zachować pewną ostrożność, gdyż nitki materiału są już przeważnie nadpsute.

32. Puszczanie kolorów.

Puszczanie kolorów na białą bieliznę, jest to zjawisko, mające powód swój w przypadkowej obecności jednej sztuki kolorowej w pośród samej białej bielizny.

Chlorowanie plam takich nie usuwa, owszem chlor utrwala pewne barwniki na włóknie.

Tkaniny więc takie odbarwiamy w następujący sposób: plamy płuczemy roztworem 1 cz. oleju utlenionego w 20 cz. wody, kąpiel tę ogrzewamy do 40° C. i w tej kąpieli pozostawiamy bieliznę na noc. Potem kwasimy mieszaniną kwasów: sol-

nego i siarkowego (2%) i pozostawiamy w spokoju przez 3 — 8 godzin (w zależności od wielkości sztuk bielizny).

Gdyby plamy nie znikły, traktujemy nadmanganianem potasu (5%, a potem dwusiarczynem sodu (3%), albo też kwasem cytrynowym (2%)

Po kąpieli bielącej nie można używać sody i mydła, lecz płukać należy w zimnej wodzie.

33. Pokost.

Plamy z pokostu wywabiamy podobnie, jak plamy z olejów tłustych, potem zaś jak plamy z farb ziemnych.

Stosujemy przeto zmydlanie ługiem sodowym (15%), albo też rozpuszczanie oleju w benzynie, siarczku węgla, eterze i t. d. Pozostałą farbę usuwamy rozcieńczonemi kwasami, poczem należy silnie tkaninę wypłukać.

34. Rdza.

Rdzę z bielizny wywabiamy zasadniczo kwasami. Używamy mianowicie kwasu solnego 1 — 1½ Bé) lub kwasu octowego 1° Bé lub kwasu cytrynowego (2° Bé). Powstają sole żelaza, które są rozpuszczalne w wodzie, lub też dadzą się przeprowadzić w związki rozpuszczalne w wodzie.

Plamy żelazne, traktowane roztworem rodanku potasowego, lub amonowego, dają krwisto-czerwone zabarwienie rodanku żelaza.

Żelazosinek potasowy z kwasem siarkowym daje błękit berliński, a wreszcie roztwór siarczku amonowego daje czarną plamę siarczku żelaza.

Plamy zastarzałe często trzymają się silniej, traktujemy je tedy kwaśnym szczawianem potasowym, lub też roztworem chlorku cynawego, zadanym kwasem solnym, poczem plama znika.

Plama rdzawa, zadana żelazosinkiem potasu i kwasem siarkowym zmienia się na błękitny ko-

lor (błękit pruski). Błękit ten rozpuszcza się w roztworze sody lub potasu.

Wreszcie zamiast chlorku cynawego można wprost na plamę traktowaną kwaśnym szczawianem potasu nasypać nieco proszku cyny lub pocierać sztabką cynową.

Plamy, traktowane siarczkiem amonowym, zamienione w siarczek żelaza, wywabia się kwasem solnym 1 — 1½ Bé.

Wreszcie plamy traktujemy 6% roztworem taniny, oraz następnie kwasem octowym (2° Bé), o ileby zaś zabarwienie zostało, należy plamę traktować roztworem kwaśnego szczawianu potasu.

35. Sosy.

Sosy wywabiamy najpierw benzyną, a potem ciepłym roztworem kwasu szczawiowego (3%), wreszcie wymywamy roztworem amoniaku lub sody. Następnie wymywamy gorącą wodą.

36. Smoła.

Smołę wywabiamy tak, jak plamy z asfaltu (p asfalt).

37. Stearyna.

Stearynę wywabiamy zapomocą prasowania gorącem żelazkiem, tkaniny położonej na bibule. Roztopiona stearyna wsiąka w bibułę.

38. Sadza.

Plamy takie wywabiamy benzolem, a później traktujemy alkoholem absolutnym.

39. Tłuszcz (p. tłuste oleje).

40. Tran wątrobiany.

Osoby, używające tranu wątrobianego, plamią często tym tranem ubrania i bieliznę. Plamy te są koloru żółtego i wywabiać je można najlepiej

silnym (25%) ługiem sodowym i wymycie wielką ilością wody. Także można traktować je cynianem sodowym, a potem wielką ilością wody wyprać.

41. Żywica.

Plamy z żywicy wywabiać można olejkiem terpentynowym i benzyną, lub też mieszaniną 3 cz. olejku terpentynowego i 1 cz. eteru. Można też wywabiać je rozcieńczonym ługiem sodowym (5%), a potem wypłukać wodą.

42. Wino czerwone i białe.

Plamy z wina wywabiamy tak samo, jak plamy z owoców. O ilebv te sposoby zawiodły, można użyć jeszcze chlorowania i neutralizacji podsiarczynem.

Sposób ten wykonywujemy tak, iż traktujemy plamę paru kroplami ługu Javelle'a (2° Bé), a potem wymywamy rozcieńczonym (1%) roztworem podsiarczynu sodu. Po zniknięciu plamy należy miejsce działania chemikaljów wypłukać dokładnie zimną wodą.

Przygotowujemy pięć garnków lub mis glinianych, lub kamionkowych, zamvkanych szczelnie pokrywami, by benzol nie mógł ulatniać się. Wszystkie naczynia wypełniamy do trzech czwarwysokości benzolem.

Następnie sortujemy materjały, przeznaczone do prania, i układamy oddzielnie materjały białe, a oddzielnie kolorowe.

Do pierwszego naczynia wrzucamy materjały białe, i mieszamy je silnie. Po upływie $^1/_4$ godziny przenosimy materjał do drugiego naczynia, do pierwszego zaś dajemy kolory, lub inne materjały białe, i mieszamy znowu. Po $^1/_4$ godziny przenosimy z 2 do 3 i t. d., z 1 do 2. Kolory muszą być prane po materjałach białych, by ich nie zanieczyszczać.

Po wyjęciu materjałów z pojedyńczych naczyń trzeba materjał rozłożyć na stole, wyłożonym blachą i obserwować postęp czyszczenia.

Nieczysty benzol, przemywany roztworem sody lub 4% ługiem sodowym. Mając do dyspozycji aparat destylacyjny, najlepiej benzol nieczysty oddestylować.

Rzecz prosta, iż benzol nie wywabi wszystkich plam, które należy oddzielnie swoistemi środkami wywabiać.

Dodatek. PRANIE „CHEMICZNE".

Zapoznawszy się dokładnie z techniką wywabiania plam, powinniśmy w krótkości wspomnieć o t. zw. praniu „chemicznem" materjałów takich, jak jedwab, półwełna, wełna i in. Polega ono na płukaniu materjałów lotnymi rozpuszczalnikami, jak np. benzyną, benzolem, olejkiem terpentynowym i t. d.

Olejek terpentynowy. Nadaje się tylko olejek francuski, amerykański — i to rektyfikowane. Olejki innego pochodzenia zanieczyszczone są przeważnie żywicą, co rzecz prosta, wcale dodatnio nie wpływa na proceder prania.

Benzyna. Jest to ciecz, pochodząca z fabrykacji nafty do świecenia. Wrze przy 80 — 140° C. Ma zapach charakterystyczny i jest dobrym rozpuszczalnikiem dla tłuszczów, żywic, olejów i t. d. w powietrzu zaś ulatnia się bez pozostałości.

Benzol jest to płyn lekki, wrący w granicach 80 — 110° C. Otrzymujemy go przy wyrobie koksu, wzgl. gazu świetlnego z węgla kamiennego. Jest również dobrym rozpuszczalnikiem dla tłuszczów. Duże pralnie chemiczne używają wyłącznie tego środka.

Pranie „chemiczne" wykonywujemy w sposób następujący:

gdyby pochodzenie plam nie było znane, należy plamy te traktować następującymi roztworami:

20 cz. oczyszczonej żółci wołowej, 40 cz. wody, 200 cz. amoniaku, 500 cz. spirytusu 96%, 30 cz. gliceryny, żółtka z 2 jaj.

Ciepłym tym roztworem należy płukać splamione miejsca, potem zaś płukać ciepłą wodą i suszyć w powietrzu.

Materjały jasne wystarczy wytrzeć słabym ciepłym roztworem amoniaku (5 gr. amoniaku 2% na 1 litr. ciepłej wody).

Jedwab i atłas pierzemy następującym płynem: 40 gr. boraksu, 10 gr, mydła, 70 gr. spirytusu 60%, 30 gr. eteru, 10 gr. węglanu magnezowego, żółtka z 2 jaj.

Traktować materjały, jak wyżej.

USUWANIE PLAM OD LEKÓW Z RĄK I BIELIZNY.

Albarginowe plamy, świeże usuwamy z bielizny wodą z mydłem, stare — ciepłym roztworem 10 proc. — 20 proc. natr. hyposulfurosum.

Aurum colloidale, Aurum chloratum, plamy złotowe usuwa się z rąk i z bielizny bardzo łatwo stężonym roztworem cyanku potasowego.

Chryzarobina plamy usuwa się najłatwiej przy pomocy benzolu, chloroformu lub bezwodnego wyskoku. Ogrzewanie powyższych rozpuszczalników podnosi ich działanie.

Ichtjolowe plamy usuwamy z bielizny gorącą wodą z mydłem.

Jodowe plamy znikają z rąk i bielizny gdy je zmoczymy roztworem cyanku potasowego, lub roztworem tiosiarczanu sodowego.

Nadmanganian potasowy usuwamy siarczkiem amonowym i przemywamy dokładnie wodą.

Peruwjański balsam jest bardzo trudny do usunięcia. Przez kilkakrotne traktowanie chloroformem można je usunąć z białych materjałów.

Pikrynowy kwas, usuwa się przez traktowanie plam przez krótki przeciąg czasu (około minuty) jakimś siarczkiem np. Kal. sulfuratum poczem dokładnie przemywa się wodą z mydłem. Świeże plamy z kwasu pikrynowego pokrywa się papką z węglanu magnezowego i wody, którą po niedługim czasie należy usunąć.

Protargol daje się łatwo usunąć wodą z mydłem lecz tylko wtedy, gdy plamy są świeże. Starsze plamy zciemniałe pod wpływem światła dają się usunąć roztworem jodku potasowego, roztworem tiosiarczanem sodowego, lub nadsiarczanem amonowym, jak również wodą utlenioną i amonjakiem.

Pyrogallol. Gdy plamy są stare wszelkie sposoby zawodzą. Tylko niezupełnie stare plamy można usunąć, względnie uczynić mniej widocznemi, sposobem następującym: działamy 5—10% roztworem siarczanu żelazawego na plamę z pyrogallolu przy ogrzewaniu, dotąd aż plama zabarwi się na ciemno - czarny kolor. Następnie przemywamy dokładnie wodą i działamy natychmiast na plamy roztworem kwasu szczawiowego. Po zniknięciu barwy, dokładnie przemywamy wodą. Gdy zachodzi potrzeba, powtarzamy zabieg aż do skutku.

Rezorcynowe plamy usuwa się słabym roztworem kwasu cytrynowego.

Rabarbarowe plamy z jasnych materjałów usuwa się gorącym benzolem. Do usuwania plam z rąk wystarcza trochę octu i mydła pomeksowego.

Taninowe plamy usuwa się octem ołowiowym (liq. plumbi acetici). Używanym jest również sposób traktowania plam siarczanem żelazawym i powstały w ten sposób atrament usuwa się solą szczawikową.

USUWANIE PLAM OD BARWNIKÓW MIKROSKOPOWYCH.

Często powstające przy pracach mikroskopowych na palcach plamy od barwników dają się usuwać według poniższej tabelki:

Barwnik		Płyn usuwający
Carbol fuchsin	roztwór	Spirit saponat.
Carbolgentianaviolett	,,	Alcohol absolut.
Carbolthionin	,,	Spirit. saponat.
Cresylechtviolet	,,	Hydrogen. peroxydat (3%)
Erlichs. Triaciol	,,	Liquor ammon. caust ãa
Esbacha	odczynnik	Hydrogen. hyperoxydat (3%)
Giemza	roztwór	Liquor amon. caust ãa
Haematoxylin-Delafield	,,	Spirit-saponat
Leishman'a barwnik do krwi		Hydrogen. hyperoxydat (3%)
Löffler'a [błękit metylenowy		Acid. hydrochlor ãa
		Spir. saponat.
Polychrom błękit metyl.		Spir. saponat.
		Spir. saponat.

PODANIE PIERWSZEJ POMOCY W WYPADKACH NAGŁYCH.

Acetanilidum. Antifebrinum. Acetanilid, antyfebryna.

Objawy zatrucia. Mdłości, wymioty, odurzenie, trudność oddychania.

Śmiertelna dawka 6.0 i więcej.

Leczenie. Leki wymiotne; ol. Ricini, zastrzyki kamfory, eteru, wlewanie roztworu soli kuchennej.

Acidum aceticum. Kwas octowy.

Obj. zatr. Oparzenie ust i gardła.

Lecz. Magnesia usta in aqua (mieszanka magnezjowa.) Calcaria carbonica in aqua, woda mydlana, mleko, napoje śluzowate. *Nie wolno wywoływać wymiotów.*

Acidum carbonicum Kwas węglowy.

Patrz węglowy kwas.

Acidum chromicum. Kwas chromowy.

Obj. zatr. Żółto-czerwone przypalenie ust i gardła, ostry nieżyt żołądka i kiszek, białkomocz i haematuria (moczenie krwawe), czasami bezmocz, duszność, nieprzytomność; przy ratownictwie powolne wyzdrowienie.

Śmiertelna dawka około 5.0.

Lecz. Przepłukanie żołądka (dodatek 0.1% Arg. nitrici), leki wymiotne, białko, mleko, cukrzan wapniowy (Calc. saccharata), pigułki lodowe, napoje śluzowate, mieszanka magnezjowa, kwaśny węglan sodowy (Natrium bicarbonicum), węglan magnezowy (Magnesium carbonicum), octan ołowiawy (Plumbum aceticum) 0,05 pro dosi.

Acidum citricum. Kwas cytrynowy.

Patrz acidum aceticum.

Acidum hydrochloricum. Kwas chlorowodorowy, kwas solny.

Obj. zatr. A) Przy wdychaniu pary—napady kaszlu wraz z utrudnionym oddechem, krwioplucie. B) Przy użyciu wewnątrz: wrzekoma błona w jamie ustnej i gardłowej, czasami strupy na wargach, ślinotok, utrudnienie połykania, bóle w dołku, krwawe wymioty z przymieszką strzępków błony śluzowej, osłabienie serca, podrażnienie nerek dochodzące aż do krwiotocznego zapalenia nerek, poty, upadek sił.

Śmiertelna dawka stężonego kwasu, przyjętego do wewnątrz, około 20.0.

Lecz. Przepłukanie żołądka, woda zawierająca białko, woda z mlekiem, tlenek magnezowy (Magn. usta) w wodzie rozbełtany w dużych ilościach, woda mydlana, woda wapienna, węglan sodowy rozcieńczony (Na. carbonicum), węglan wapniowy (Calc. carbonicum), eter, spirytus, mleko z lodem, kleiki, na brzuch pęcherz z lodem. ***Nie wolno wywoływać wymiotów.***

Acidum hydrocyanicum. Kwas cyjanowodorowy, kwas pruski, cyjanowodór.

Obj. zatr. A) Gwałtowne drgawki i tężec, szybkie porażenie dróg oddechowych (2-3 minuty); B) przy powolnym przebiegu: duszność, ślinotok, zapach z ust przypominający kwas pruski, nieprzytomność, drgawki, porażenie dróg oddechowych i serca. Śmiertelna dawka 0.05.

Lecz. Przepłukanie żołądka, względnie z dodaniem wody utlenionej, wstrzykiwanie atropiny lub morfiny, sztuczne oddychanie, wziewanie tlenu, wpuszczanie krwi i wlewanie roztworu soli kuchennej, leki pobudzające (zimne oblewanie), leki orzeźwiające, czarna kawa mocna, gorczyczniki, roztwór tiosiarczanu sodowego (Na. hyposulfurosum), wodę utlenioną, prędko podawaną w małych dawkach; roztwór siarczanu żelazowego (Ferrum sulfuricum oxydatum).

Acidum hydrothionicum. Siarkowodorowy kwas Patrz Hydrogenium sulfuratum.

Acidum nitricum. Kwas azotowy. **A.** nitricum fumans. Kwas azotowy dymiący.

Obj. zatr. Przypalenie ust i gardła. strupy powierzchowne, początkowo białe, później żółto zabarwione (kwas ksantoproteinowy), obrzmienie języka, utrudnienie połykania i duszność, osłabienie serca, wzdęcie brzucha, zapalenie nerek krwiotoczne. względnie bezmocz, zaparcie stolca.

Śmiertelna dawka 8.0.

Lecz. Przepłukanie żołądka, woda z białkiem' woda z mlekiem, tlenek magnezowy (Magn. oxydatum), woda mydlana, odwary śluzowe, wody alkaliczne.

Acidum oxalicum. Kwas szczawiowy.

Obj zatr Objawy oparzenia ust i gardła (zmienne), tętno wolne, prawie nie dające się wyczuć, ciepłota ciała niżej normy, duszność, śpiączka, porażenie serca; przy powolniejszym przebiegu: dolegliwości moczowe, podrażnienie cewki, względnie bezmocz, białkomocz, krwawa uryna, w moczu wałeczki, cukier, zboczenie czucia w kończynach, drgawki, zapalenie żołądka i jelit, upadek sił.

Śmiertelna dawka 10.0.

Lecz. Przepłukanie żołądka, celem utworzenia nierozpuszczalnych soli kwasu szczawiowego, zaraz potem k r e d a 50,0/200, woda wapienna, cukrzan wapniowy (calcaria saccharata). 50.0—500.0—$^1/_2$ filiżanki na raz, później łyżkami Sirupus Calcis; 2—3% roztwór chlorku wapniowego (Calcium chloratum, nie Calcaria chlorata), 10% roztwór siarczanu magnezowego (Magn. sulfuricum); Inf. Sennae comp. 150.0, Na. sulfuricum 10.0, prócz tego mleko, białko, odwary śluzowe i leki orzeźwiające.

Acidum phenylicum. Kwas karbolowy, fenol.

Obj zatr. Palące bóle ust, gardła i żołądka, przypalenie ust i gardła, zapach karbolu z ust, wymioty, drgawki, upadek sił i śpiączka, mocz barwy ciemno-zielonej do czarnej. Śmierć skutkiem porażenia serca.

Śmiertelna dawka 8—20 gr.

Lecz. Przepłukiwanie żołądka wodą z octem, solą glauberską lub wodą wapienną, do wewnątrz cukrzan wapniowy, lód, mleko, białko, sól gorzka sól glauberska: 100 gr. ol. camphoratum do wewnątrz na 1 raz, absolutny alkohol, aby powstrzymać palenie błony śluzowej żołądka.

Acidum picrinicum et eius salia. Kwas pikrynowy v. trójnitrofenol.

Obj. zatr. Palące bóle nadpępcza, wymioty żółte, biegunka, płonicza wysypka, żółte zabarwienie skóry, twardówki i inne zboczenia wzroku, żółte zabarwienie moczu, względnie białkomocz, krwawy mocz, podrażnienie cewki (czasami bezmocz), kurcze, zawroty głowy, upadek sił. Przy zewnętrznem działaniu—zapalenie spojówki oka, nosa i błony śluzowej gardła.

Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Opróżnienie żołądka i kiszek przepłukaniem i lekami przeczyszczającemi (sól glauberska), mleko, białko, leki moczopędne, celem przyśpieszenia wydzielenia trucizny za pomocą moczu.

Acidum salicylicum et eius salia. Kwas salicylowy.

Obj. zatr. Ostry nieżyt żołądka i kiszek, duszność, majaczenie, halucynacje, drgawki, osłabienie wzroku i słuchu.

Lecz. Leki pobudzające, napotne (pilokarpina 0.1 — 10.0 podskórnie), wody alkaliczne (woda selcerska, Vichy), a w jej braku wodę z dodatkiem kwaśnego węglanu sodowego (Na. bicarbonicum).

Acidum sulfuricum Kwas siarkowy.

Obj. zatr. Palenie w ustach. gardle i przełyku, ciemno-brunatny przypalony strup na wargach, wymioty brunatnych mas z nabłonkiem i strzępkami błony śluzowej, utrudnienie połykania, duszność wskutek oparzenia krtani i obrzęk krtani, osłabienie serca, obniżenie ciepłoty, dysuria (trudne moczenie i białkomocz (albuminuria) lub krwawy mocz, odurzenie, wzdęcie brzucha. Śmierć wskutek upadku sił, uduszenia lub zapalenia otrzewnej z przedziurawieniem trzew.

Śmiertelna dawka około 10.0.

Lecz. Opróżnienie żołądka przy ostrożnem użyciu sondy (przedziurawienie!), przepłukanie żołądka wodą mydlaną; Magnesia usta (10.0 : 500 wody) lub 1% roztworem wodorotlenku sodowego (Na. hydricum) kroplami! roztwór białka (4 białka na litr wody) mleko, leki pobudzające, lód, oliwa, na brzuch pęcherz z lodem; przy obrzęku krtani—rozcięcie tchawicy. *Nie wolno wywoływać wymiotów.*

Acidum tartaricum. Kwas winowy.

Obj. zatr. patrz Acidum hydrochloricum.

Aconitinum. Akonityna. Aconitini derivata et eorum salia.

Obj. zatr. Palenie i odrętwienie ust i gardła, mdłości, biegunka, ślinotok, nieprawidłowa wrażliwość skóry, utrudniona mowa i połykanie, poty, zboczenie wzroku, rozszerzenie źrenic, stopniowe porażenie serca i oddechu. Śmierć następuje z uduszenia. Śmiertelna dawka 0,003—0,004; korzenia 2—3 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka albo leki wymiotne, tanina 0.2 co pół godziny; atropina (0.01—10.0), Tra Strychni 5—10 kropli, (podskórnie 0.02—10), wziewanie chloroformu, leki pobudzające (stimulantia), oddychanie sztuczne, zimne nacierania; Jodi puri 0.10 Kalii jodati 0.5, Aq. destillatae 80.0 DS. Co 15 minut 1—2 łyżek.

Aether. Eter.

Obj. zatr. A) Przy wziewaniu—stan ogólnego odurzenia, porażenie serca i dróg oddechowych; B) p e r o s—utrudniony oddech z wywiązujących się gazów w brzuchu i następujące wstrzymanie ruchu przepony, czasami bywają i objawy odurzenia. Powietrze wydechowe pachnie eterem.

Śmiertelna dawka rozmaita. względnie czy przyjęty p e r o s, czy przy znieczuleniu.

Lecz. Dopływ świeżego powietrza, sztuczne oddychanie (wzgl. elektryczne drażnienie przepony nervus phrenicus), wstrzykiwanie strychniny (0.001) celem pobudzenia działalności serca, gorczyczniki w okolicę serca; przy zatruciu per os — przepłukanie żołądka, sztuczne oddychanie. Amm. caustici gtt. XV – 20 0 na raz.

Alcohol. Alkohol, wyskok.

Obj. zatr. Przy ostrem otruciu: zupełna bezczułość, wymioty, zwężenie źrenic, sinica, piana na ustach, wilgotna skóra, woń powietrza wydechowego przypomina alkohol i aldehyd, upadek ciepłoty i czynności serca. Śmierć z uduszenia lub porażenia serca.

Śmiertelna dawka dla dorosłego 500 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka, kawa, podskórnie kofeina, strychnina, atropina 0.02, ciepła kąpiel z zimnemi oblewaniami, ciepłe zawijanie, lewatywy

z soli kuchennej, wziewanie amoniaku, gorczyczniki. Rp. Pepsini 2.0 Acidi muriatici 1.0, Aq. destillatae 200.0. Co 5 minut łyżkę stołową, następnie mocna czarna kawa. Przy delirium tremens (obłędzie opilczym): Rp. Chloralhydrat. 6.0, Mucilago Tummi 5.0. Aq. destillatae 40.0 DS. Połowę na raz, po pół godzinie resztę, względnie Morphii 0.01. Aq. destillatae 3.0 DS. Do zastrzyków.

Alumen. Ałun.

Lecz. Mleko, woda mydlana, Na. bicarbonici 5.0, Aq. destillatae 120.0. Co pół godziny 1—2 łyżek, Rp. Magnesia usta 20.0, Aq. destillatae 100.0 DS. Co 15 minut 1 — 2 łyżek. Rp. Gelatinae albae 10.0, Aq. destillatae 300.0 DS. Co 15 minut 3 łyżki stołowe.

Amanita bulbosa. Muchomor sromotnikowy v. bedłka sromotnikowa.

Patrz grzybami otrucie.

Amanita muscaria. Muchomor zwyczajny.

Patrz grzybami otrucie.

Ammoniacum. Liquor Ammonii caustici solutum. Rozczyn amoniaku zrącego, v. wodorotlenku amonowego.

Obj. zatr. W miejscach dotknięcia się amonjaku powstają przypalenia, strupy i włóknikowe wysięki, bóle w ustach, krwawa wydzielina z ust i odbytnicy amoniakalnej woni; mocz barwy krwistej, drgawki (mocznicowe); śmierć z porażenia serca. Gdy płyn dostał się do krtani lub po wdychaniu znacznej ilości gazu, co nastąpić może i przy połknięciu, bywa i momentalna śmierć wskutek obrzmienia błony śluzowej krtani.

Śmiertelna dawka—płynu 30 gr., gazu w powietrzu 2%.

Lecz. Słabe organiczne kwasy (rozcieńczony ocet, kwas winny 10.0/1000, kwas cytrynowy), lemoniada. białko, śluzowate napoje, lód do połykania, lód na brzuch, wycieranie ciała. Przy następującej krwawej biegunce — lewatywy wody z lodem. Cave: środki wymiotne, przemywanie żołądka.

Amygdalae amarae. Migdały gorzkie.

Patrz: Acidum hydrocyanicum.

Śmiertelna dawka 40—70 sztuk.

Lecz. Roztwór 1—2% Acidi muriatici diluti, albo Acidi lactici—łyżeczkami.

Amylenum hydratum. Wodan amylenu,
Patrz: Aether.

Amylium nitrosum. Azotyn amylowy.

Lecz. Srodki wymiotne. Rp. Cupri sulfurici 1.0, Aq. destillatae 90.0 DS. Połowę na raz, co 5 minut resztę. Rp. Chloroformi 10.0 S. Wąchać. Wziewanie tlenu, przypływ świeżego powietrza, dużo ciepłego mleka, zimne kompresy na głowę.

Anilinum et praeparata. Anilina v. aminobenzol i substancje pochodne (fuksyna), barwiki anilinowe.

Obj. zatr. Zawrót głowy, osłabienie, ból głowy, sinica, trudne moczenie, ciemny mocz, drgawki, wymioty, nieprzytomność, senność. Śmierć we śnie.

Śmiertelna dawka 25.0.

Lecz. Wdychanie świeżego powietrza, przepłukanie żołądka, wlewanie roztworu soli kuchennej, zimne oblewania w ciepłej kąpieli, leki pobudzające (kamfora), wziewanie zgęszczonego tlenu, sól glauberska, jako środek przeczyszczający; napoje śluzowate. W razie sinicy oddech sztuczny, kawa czarna; mocna herbata, rozcieranie ciała. Przy pochodnych aniliny: Rp. Magnesia usta 15.0. Aq. destillatae 200.0. Co 15 minut łyżkę.

Antimonium chloratum. Chlorek antymonu.

Lecz. Białko, magnezja, węglany alkaliczne, napoje śluzowate, przy upadku sił—eter, napoje wyskokowe.

Antipyrinum. Antypirina v. dwumetylofenylopyrazolon.

Patrz: Acetanilidum.

Apomorphinum. Apomorfina.

Obj. zatr. Silne pobudzenie nerwowe, następnie porażenie mózgu i rdzenia przedłużonego.

Lecz Podskórnie strychnina 0.006—0.007. Rp. Aq. destillatae 10.0, Chloral. hydrat. 2.0 pro dosi. Lód. zastrzyki eteru.

Aqua amygdalarum amararum Woda migdałowa.
Patrz: Acidum hydrocyanicum.
Śmiertelna dawka 50.0.

Aqua chlori.
Patrz: Chlorum.

Aqua hydrothionica.
Patrz: Hdrogenium sulfuratum.

Argenti salia. Argentum nitricum. Azotan srebrowy.

Obj. zatr. Przypalenie ust, biały strup, wymioty białych mas, czerniejących od światła, nieżyt żołądkowo jelitowy, kolki żołądkowe i kiszek, nieprzytomność, drgawki, porażenie.

Śmiertelna dawka azotanu srebrowego około 10 gr.

Lecz. Pompa żołądkowa z roztworem soli kuchennej (większe ilości drażnią żołądek), białko, mleko, lód. Rp. Na chlorati 20.0, Aq. destil. 300.0 S Połowę na raz, później co 5 minut łyżkę. Rp. Mixtura oleoso-gummosa 150.0 S. Co pół godziny łyżkę. Rp. Acidi tannici 2.0, Aquae destillatae 100.0. Co pół godziny łyżkę, następnie Ol. Ricini 20.0. Na raz.

Arsenium et eius praeparata. Arsen. Atoxylum. Cuprum arsenico-aceticum. Cuprum arsenicosum. Liquor Kal. arsenicosi. Liquor Na. arsenicosi. Natrium arsenicicum. Natrium arsenicosum.

Obj. zatr. Przy ostrem otruciu objawy albo żołądkowo-trzewne (bóle żołądkowe, nudności, pragnienie, parcie na stolec), albo ogólne, względnie móżdżkowo-rdzeniowe, upadek sił, sinica, utrudnione oddychanie, czasami śpiączka, bredzenie, drgawki. Po większej części obraz chorobowy cholery. Objawy występują po upływie pół do 1-ej godziny po zażyciu tej trucizny. Również daje się zauważyć białkomocz, mocz krwawy i t. d.

Śmiertelna dawka bezwodnika kwasu arsenawego 0.1—0.3 gr.

Lecz Przepłukiwanie żołądka, leki wymiotne, podawanie świeżo przygotowanego wodorotlenku żelazowego (Ferrum oxydatum hydratum), cukier żelazisty (Ferrum oxydatum saccharatum), Antidotum Arsenici (wszystkie te zasady działają jako odtrutki, gdyż tworzą z bezwodnikiem kwasu arsenawego nierozpuszczalne sole (sole kwasu arsenawego), które następnie za pomocą pompy żołądkowej, bądź za pomocą leków wymiotnych, bądź przeczyszczających, wydzielone zostają z organizmu). Woda wapienna z mlekiem i b i a ł k i e m, następnie leki przeczyszczające, moczopędne i napotne. C a v e: alkalia i napoje kwaskowate.

Atoxylum. Natrium arsanilicum. Atoksyl.
Patrz Arsenium.

Atropinum et eius salia. Atropina.

Obj. zatr. Suchość w ustach i przełyku, silne pragnienie, mdłości, wymioty, chrypka, trudność w połykaniu, bardzo sucha skóra, rozszerzenie źrenic, porażenie akomodacji, lekkie bredzenie, przyśpieszone tętno. Śmierć następuje z porażenia serca.

Śmiertelna dawka atropiny 0.05—0.2 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka, tanina 2% roztwór co 5 minut łyżkę, leki wymiotne (apomorfina); podskórnie: pilokarpina 0.02—0.06, morfina 0.005—0.1—10.0, enemy z wody słonej lub octu, leki przeczyszczające kawa czarna, okłady na głowę.

Aurum et eius salia. Złoto. A u r u m c h l o r a t u m. Trójchlorek złota.

Obj. zatr. Mdłości, wymioty, ból w dołku, zawroty głowy, sinica, duszność, drgawki, upadek sił, rozszerzenie źrenic.

Śmierć od uduszenia.

Lecz. Białko, siarczan żelazawy (Ferrum sulfuricum), taniny 2% roztwór co 5 minut łyżka, Ol. ricini, pigułki lodowe, napoje śluzowate, małe dawki opium, lemoniada cytrynowa.

Barium et eius salia. Bar.

Obj. zatr. Ostry nieżyt żołądka i kiszek, bóle żołądkowe, widzenie zdwojone, głuchota, kurcze, porażenie. Śmierć z porażenia serca.

Śmiertelna dawka chlorku barowego 5—10 gr.

Lecz. Opróżnienie żołądka za pomocą leków wymiotnych, przepłukanie żołądka siarczanem sodu lub magnezu, rozpuszcz. w znacznej ilości wody (jedna łyżka stołowa na litr wody); do wewnątrz co 5 minut roztwór Na. sulfurici 20.0 na 150 wody, sztuczny oddech.

Belladonna. Pokrzyk, wilcza jagoda.

Patrz Atropinum.

Benzinum. Benzyna. **Benzolum.** Benzol.

Obj. zatr. Wymioty, odurzenie, nieprzytomność, osłabienie serca, odruchowa nieruchomość źrenic.

Śmiertelna dawka powyżej 100 gr.

Lecz. Dopływ świeżego powietrza, leki orzeźwiające (czarna kawa), kofeina; przy wewnętrznem zatruciu - przepłukanie żołądka.

Bismuti salia. Bizmutowe sole.

Objawy jak przy otruciu metalami, patrz Aurum.

Lecz. Leki przeczyszczające: Ol. Ricini 20.0. Rp Acidi tannici 1.5 : 100 DS. co 5 minut łyżkę. Ferrum oxydatum saccharatum, pilokarpina podskórnie 0.20 : 10.0.

Bromoformium. Bromoform v. trójbromometan.

Obj. zatr. Nieprzytomność, odruchowe zdrętwienie zwyczajnie zwężonej źrenicy, kurcz żwaczów, ciepłota niżej zwyczajnej. Braki odruchów, nieregularna bardzo słaba działalność serca, duszność połączona z paleniem gardła, sinica, woń bromoformu wydzielająca się z ust.

Śmiertelna dawka nieznana, jednorazowe przyjęcie 2 gr. przedstawia już niebezpieczeństwo.

Lecz. Przepłukanie żołądka, leki pobudzające, zastrzyki kamfory, sztuczny oddech.

Bromum. Brom.

Obj. zatr. Zapalenie organów oddechowych, woń powietrza wydychanego przypomina brom, zawroty i ból głowy, odurzenie, żółte zabarwienie lub strupy przypalone skóry i błony śluzowej, zapalenie żołądka i jelit, upadek sił, silne bóle w ustach, gardle i przełyku. Przy wdychaniu pary bromowej występuje podrażnienie błony śluzowej oczu, nosa i dróg oddechowych.

Lecz. Dopływ świeżego powietrza, wziewanie tlenu, przepłukiwanie żołądka wodą zawierającą klajster (krochmal albo mąkę zagotowaną z wodą lub mlekiem 1 : 10 do 20), lewatywy z krochmalu, białko, $^1/_2$ % roztwór fenolu do wziewań i obmywań przypalonych części ciała, lód. Rp. Amyli tritici 4.0/1000 S. Co 5 minut łyżkę z mlekiem. Rp. Mixtura oleosa 100.0 S. Połowę na raz, następnie co 3 minuty łyżkę Rp. Magnesia usta 15.0/200.0 S. Połowę na raz, następnie co 15 minut łyżkę.

Brucinum. Brucyna.

Patrz Strychnina.

Cadmium sulfuricum. Siarkan kadmowy.

Lecz. Białko, mleko, magnesia usta, węglan sodu Carbo animalis, napoje śluzowate.

Calcaria chlorata. Chlorek bielący.

Patrz Chlorum.

Lecz. Przy obrażeniach zewnętrznych wycierać oliwą lub masłem, spłukać rozcieńczonym octem.

Cannabis indica. Konopie indyjskie.
Patrz Morphium.

Cantharis. Pryszczawka. Cantharidinum. Kantarydyna.

Obj. zatr. Palenie i pęcherze w ustach, ślinotok, utrudnione połykanie i mowa, niezaspokojone pragnienie, ostry nieżyt żołądka i kiszek, bóle w okolicy nerek, parcie na mocz, podrażnienie cewki, bóle w cewce moczowej. Białkomocz, wzgl. mocz krwawy, u mężczyzn bolesne naprężenie prącia, u kobiet krwawienie z macicy, stopniowe pogorszenie się oddechu i działalności serca, ból głowy, bredzenie, drgawki, śpiączka.

Śmiert. dawka: muszek 1 gr., kantarydyny 0.01 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka ciepłą wodą, leki wymiotne, moczopędne, pobudzające, kamfora, opium, przeczyszczające, napoje śluzowate. C a v e: oleje i tłuszcze, a to z powodu rozpuszczalności w nich kantarydyny.

Chininum et alia corticis Chinae alcaloidea. Chinina i alkaloidy kory chinower.

Lecz. Leki wymiotne, przepłukanie żołądka, tanina, eter, wino.

Chloralum hydratum. Wodzian chloralu.

Obj. zatr. Podmiotowe i przedmiotowe objawy podrażnienia dróg pokarmowych (drapanie w gardle, bóle żołądka, nudności, wymioty, owrzodzenie i nabrzmienie ust i gardła), zatrzymanie moczu, białkomocz, zboczenie wzroku, wysypka na skórze, ostre zapalenie oskrzeli, duszność, tętno częste nieregularne, upadek sił, nieprzytomność. W ciężkich wypadkach momentalne porażenie serca, czasami halucynacje, bredzenie, podniecenie, bardzo znaczne obniżenie ciepłoty, drgawki obrzęk płuc.

Śmiertelna dawka waha się od 3—20 gr.

Lecz. Przepłukiwanie żołądka, leki wymiotne, sztuczny oddech, drażnienie skóry, wziewanie tlenu, leki pobudzające (atropina 0.001, kamfora 0.2, strychnina 0.0005—0.001), eter po 20 kropli, wlewanie roztworu soli kuchennej, amonjak do wąchania.

Chloroformium Chloroform v. trójchlorometan.

Obj. zatr. Znane objawy uśpienia, osłabienia działalności serca i oddechu; śmierć z porażenia serca i dróg oddechowych. Przyjęty wewnątrz—silne pa-

lenie i bóle w żołądku, po krótkiem podnieceniu następuje sen głęboki, w wydechu czuć wyraźnie chloroform, objawy żołądkowo-jelitowe.

Śmiertelna dawka—przy wdychaniu niewiadoma; przyjęty do wewnątrz w ilości 5 gr. przedstawia już niebezpieczeństwo.

Lecz. Swieże powietrze, miarowe pociąganie języka, sztuczny oddech, rozcieranie skóry, drażnienie serca, miąsienie, przepłukanie żołądka, środki trzeźwiące, wstrzykiwanie kamfory, kokainy, strychniny 0.001; leki wymiotne: winko emetykowe 1—2 łyżeczek. Amylium nitrosum gtt. V na wacie do wdychania.

Chlorum. Chlor. Aqua chlori. Woda chlorowa. Calcaria chlorata. Kalium hypochlorosum. Podchloryn potasowy. Natr. hypochlorosum. Podchloryn sodowy.

Obj. zatr. A) Przy wziewaniu chloru: kichanie, łzotok, krztusiec, duszność: wziewany silnie stężony gaz sprowadza w kilka minut śmierć z powodu nieczynności oddechu i serca.

Lecz. Przeniesienie chorego do miejsca wolnego od chloru, wdychanie pary wodnej, względnie (lecz przy zachowaniu ostrożności) z dodatkiem amonjaku.

B) Przy użyciu wewnątrz: ostry nieżyt żołądka i kiszek, wrzody w ustach i gardle.

Lecz. Pompa żołądkowa i przepłukanie żołądka słabym roztworem tiosiarczanu sodowego (Na. hyposulfurosum) lub magnezji, mleko z białkiem.

Ciała obce: A) w gardzieli i krtani, inaczej udławienie kęsem pokarmowym.

Obj. Chory krztusi się i nie może odetchnąć, gdyż kęs zatyka krtań. Uduszenie może nastąpić już po paru minutach.

Lecz. Głowę i tułów chorego należy zgąć ku ziemi, drażnić piórkiem gardziel dla wywołania wymiotów, przy których kęs wypaść może, uderzać po karku chorego przy nachylonej głowie, wreszcie wprowadzić jak najgłębiej palec wskazujący i usunąć ciało obce. Po usunięciu ciała obcego, gdy chory słabo oddycha, robić oddech sztuczny. Pomoc lekarska natychmiastowa nieodzowna.

B) w nosie.

Wprowadzane są zazwyczaj przez dzieci w czasie zabawy (paciorki, groch, guziki i t. p.).

Lecz. O ile nie wypadają przy kichaniu lub kaszlu, udać się należy do lekarza. Nie wolno pod żadnym pozorem przedmuchiwać, ani przestrzykiwać nosa, gdyż ciało obce dostać się może do krtani i spowodować uduszenie.

C) w o k u, a raczej w worku łącznicowym.

Pochodzą z pyłu powietrza lub też dostają się przypadkowo w czasie pracy.

Lecz. W większości wypadków spływają przy obfitem łzawieniu. Skoro nie wypłyną same, próbować należy przepłukania wodą letnią, nalaną do kieliszka; gdy i ten sposób zawiedzie, należy wywrócić powiekę dolną, a następne górną i ostrożnie zdjąć pyłek wacikiem. Trzeć oka w żadnym razie nie wolno. gdyż może uledz zranieniu rogówka, co pociągnąć może za sobą utratę wzroku. Najlepiej zaś zawiązać oko i czemprędzej udać się do lekarza.

D) w p r z e ł y k u:

Przy połykaniu wielkich kęsów jedzenia, lub też ciał obcych: monety, ości, kostki i t. p.. ciało takie może uwięznąć w przełyku. Chory czuje wtedy ból i przestaje połykać Nawet. po wydobyciu ciała obcego przez dni kilka chory czuje ból i kłócie w przełyku.

Lecz. Jeżeli jest na miejscu pomoc lekarska—wezwać ją należy natychmiast, w przeciwnym razie dawać choremu jeść chleb, kartofle, pić wodę w dużych ilościach, aby przepchnąć ciało obce do żołądka.

E) w u c h u.

Zdarzają się u dzieci i dorosłych. Dzieci przez zbytki wprowadzają do ucha różne przedmioty: groch, guziki, paciorki i t. p., dorośli używane do czyszczenia ucha szpilki, zapałki, wykałaczki.

Lecz. Wolno jedynie przestrzyknąć ucho szprycą gumową, do przepłukania użyć wody letniej. O ile w uchu jest groch, ziarno zbożowe pęczniejące od wody, należy przed przestrzyknięciem wlać do ucha trochę gliceryny. Jeżeli po kilkokrotnem przestrzyknięciu ciało obce nie wyjdzie, udać się bezzwłocznie do lekarza. Nie wolno nie-lekarzowi usuwać ciał obcych za pomocą jakichkolwiek narzędzi z ucha. gdyż mogą uszkodzić błonę bębenkową i wywołać groźne dla życia zapalenie.

F) **w żołądku i kiszkach.**

O ile nie są ostre, zazwyczaj nie wywołują zaburzeń; ostre powodować mogą przedziurawienie żołądka i kiszek.

Lecz. Przed przybyciem lekarza należy dawać obficie chleb i kartofle, aby ciało obce, otoczone miazgą pokarmową z nich powstałą, mogło przejść przez kiszki, nie wywołując uszkodzeń.

Chromum et eius preparata. Chrom.

Patrz: Acidum chromicum.

Cicuta virosa. Cykuta.

Obj. zatr. Palenie w ustach, mdłości, wymioty, kolki w jelitach, zawrót głowy, bicie serca, nieprzytomność, rozszerzenie źrenic, nie częste tętno, drgawki, kurcze, porażenie i bezwład kończyn, upadek sił. Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Opróżnienie żołądka, leki przeczyszczające, lewatywa, roztwór taniny, chloroformowanie, leki orzeźwiające; przy kurczach—chloralhydrat.

Cirae flores. Kwiat bylicy, glistnika.

Patrz: Santoninum.

Cocculi levantici. Rybitrutka.

Lecz. Pompa żołądkowa, leki wymiotne, Chloralhydrat.

Codeinum. Kodeina.

Patrz: Morphium

Coffeinum. Kofeina v. trójmetyloksatyna.

Obj. zatr. Niepokój, bicie serca, duszność, sinica, rozszerzenie źrenic.

Lecz. Leki wymiotne, poty, wdychanie azotynu amylowego (5 kropli!), małe dawki morfiny.

Colchicinum. Kolchicyna. **Colchicum autumnale.** Zimowit jesienny.

Obj. zatr. Kolki żołądkowo-jelitowe, ostry nieżyt żołądka i kiszek, pragnienie, bredzenie, upadek sił.

Lecz. Przepłukanie żołądka, leki wymiotne, tanina, leki pobudzające, leki makowcowe.

Colocynthis. Burzanki.

Patrz Aconitinum.

Coniinum. Koniina, α — propylopiperydyna. **Conium maculatum.** Pietrasznik plamisty.

Obj. zatr. Palenie w gardle, bóle żołądka, biegunka, mdłości, wymioty, zawroty głowy, kurcze, wzdęcie brzucha, zboczenie czucia i porażenie koń-

czyn, utrudnione połykanie, obniżenie ciepłoty i działalności serca, duszność, sinica, porażenie ruchów oddechowych; przytomność aż do śmierci, albo śmierć z upadku sił.

Śmiertelna dawka koniiny 0.15 gr.

Lecz. Opróżnienie żołądka i przepłukanie roztworem taniny, nadmanganianu potasu, lewatywy, leki moczopędne, pobudzające, wymiotne; sztuczny oddech.

Convallamarinum. Konwalamaryna.

Lecz. Przepłukanie żołądka, leki wymiotne, wino, kamfora.

Cupri salia. Cuprum aceticum basicum. Octan miedziowy zasadowy (grynszpan). Cuprum sulfuricum. Siarkan miedziowy.

Obj. zatr. Miedzi solami otrucie następuje zazwyczaj skutkiem gotowania kwaśnych pokarmów w źle pobielanych rondlach miedzianych—tworzy się t. zw. grynszpan. Wymioty zielono-niebieskawych mas, ślinotok, niebieskie zabarwienie warg i języka, kolki żołądkowo-jelitowe, krwawa biegunka, ból głowy, upadek sił, bojaźń, osłabienie działalności serca, duszność, śpiączka, drgawki.

Śmiertelna dawka 10—15 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka, mechaniczne wywołanie wymiotów drażniąc piórkiem tylną ścianę gardzieli; mleko z rozbitym białkiem jaja kurzego, 10% roztwór żelazocyanku potasu (Kal. ferrocyanatum) co 15 minut łyżkę, cukier mleczny, węgiel zwierzęcy. Cave: tłuszcze.

Cuprum arsenico-aceticum. Zieleń szwejnfurcka, połączenie drobinowe arseninu i octanu miedziowego.

Cuprum arsenicosum. Arsenin miedziowy. Zieleń Scheelego.

Patrz Arsenium.

Curare Kurara.

Obj. zatr. Prawie całkowite porażenie mięśni ciała. Śmierć z porażenia serca lub dróg oddechowych.

Śmiertelna dawka trucizn do strzał niewiadoma.

Lecz. Podskórne wstrzykiwanie Strychnini nitrici 0.001—0.006, Physostigmini 0.001, leki pobudzające, kofeina.

Cyani praeparata. Preparaty cyjanu. Patrz Argentum cyanatum.

Cytisus (Laburnum). Szczodrzenica.

Lecz. Leki wymiotne, pompa żołądkowa, tanina, sztuczny oddech, przetaczanie krwi.

Datura stramonium. Dziędzierzawa. Patrz Atropinum.

Digitalis. Naparstnica.

Digitalinum. Digitalina.

Digitoxinum. Digitoksyna.

Obj. zatr. Zły smak w ustach, nudności, wymioty, biegunka, czkawka, kolki żołądkowo-jelitowe, zawrót głowy, ból głowy, śpiączka, zaburzenia organów słuchu i wzroku, nieruchomość rozszerzonych źrenic, twardość i opóźnianie tętna, duszność, bezmocz, bredzenie, drgawki, śpiączka, upadek sił.

Śmiertelna dawka liści naparstnicy 5—10.0 gr.

Lecz. Pompa żołądkowa, lewatywy, leki moczopędne, gorczyczniki, pobudzające i orzeźwiające leki.

Dioninum. Sól chlorowodorowa eteru etylowego morfiny. Patrz Morphium.

Elektrycznością porażenie.

Porażenie prądem wywołuje oparzenie w miejscu dotknięcia, wstrząs ogólny, omdlenie, utratę przytomności.

Lecz. Porażonego oddzielić przedewszystkiem należy od źródeł prądu, nie wolno się jednak dotykać gołemi rękami ani chorego ani drutów, należy na ręce włożyć rękawiczki gumowe lub okręcić je suchemi szmatami i stanąć na suchej desce drewnianej. Po usunięciu przewodników dokonywać oddech sztuczny, dawać sole i środki trzeźwiące, opatrzyć oparzenia.

Eserinum.
Patrz Physostigminum.

Faba calabarica. Bób kalabarski, nasiona wyroczynu jadowitego.

Śmiertelna dawka—pół bobu.

Faba sancti Ignatii. Bób Św. Ignacego, kulczyba ignacek.

Lecz. Leki wymiotne, przepłukanie żołądka, tanina, chloroform, opium.

Ferri salia. Ferrum sulfuricum. Siarczan żelazawy. **Ferrum trichloratum.** Chlorek żelazowy.

Objawy jak przy otruciu bizmutem.

Lecz. Białko, magnezja, węglan sodowy (Na. carbonicum). cukrzan wapniowy, napoje śluzowate.

Flos Cinae. Glistnik.

Patrz Santoninum.

Formalinum. Formalina, 40% roztwór formaldehydu.

Obj. zatr. Duszność, zawrót głowy, niepokój, nudności, palenie ust i oczu, przyśpieszony oddech i działalność serca, niekiedy nieprzytomność.

Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Przepłukanie żołądka, leczenie objawów, ciepłe kąpiele.

Fungus secalis

Patrz Secale cornutum.

Gazy kloaczne

Obj. zatr. Ból głowy, nudności, zawroty głowy.

Lecz. Wyciągnąć należy przedewszystkiem otrutego z dołu na świeże powietrze, poczem stosować oddech sztuczny, nacieranie całego ciała, dawać do wąchania i do wewnątrz środki trzeźwiące (eter, anodyny, wino, koniak, kawa czarna).

Gaz piwniczy.

Gaz studzienny.

Patrz węglowy kwas.

Gaz świetlny.

Obj. zatr Otrucie nastąpić może w mieszkaniach oświetlanych gazem skutkiem niedokładnego zakręcenia kranów. lub w mieszkaniach parterowych nie zaopatrzonych w gaz, skutkiem pęknięcia rury gazowej w ziemi.

Lecz. Zatrutego natychmiast wynieść na powietrze; o ile nie oddycha, robić sztuczny oddech, później dawać do oddychania tlen, rozcierać ciało flanelą, dawać środki podniecające: eter, kawa czarna, koniak.

Gratiola. Konitrud.

Lecz. Leki wymiotne, tanina, opium, napoje śluzowate.

Grzybami otrucie.

Obj. zatr. Przypływ krwi do głowy, zawrót głowy, wymioty, biegunka, szum, drgawki; małe przyśpieszone tętno, ostatecznie nieprzytomność, czasami mdłości i ostry nieżyt żołądka i kiszek.

Smierć z porażenia serca.

Lecz. Przepłukanie żołądka, wzgl. z taniną, leki wymiotne (Tart. stibiatus), leki przeczyszczające (Ol. Ricini), czarna kawa, eter, strychnina 0,002 podskórnie.

Gummi guttae Gumożywica kroplinowa.

Obj. zatr. Bole w brzuchu, wzdęcie, przeczyszczenie silne, czasem wymioty.

Lecz. Pigułki lodowe, zimne śluzowate napoje, mleko, napoje wyskokowe, oliwa, woda z białkiem. Rp. Decocti Salep 150.0 Tinct. Opii simpl. gtt X. S Co 5 minut łyżkę stołową.

Helleborus. Ciemiernik.

Obj. zatr. Podrażnienie błony śluzowej, wymioty, biegunka. Helleboryna wywołuje porażenie.

Lecz. Przepłukanie żołądka, tanina, napoje śluzowate, leki wymiotne, eter, leki pobudzające.

Homatropinum Homatropina.

Patrz Atropinum.

Hydrargyri praeparata Hydrargyrum bichloratum Chlorek rtęciowy v dwuchlorek rtęci.

Hydrargyrum chloratum. Chlorek rtęciawy, jednochlorek rtęci.

Hydrargyrum cyanatum Cyjanek rtęciowy.

Hydrargyrum nitricum oxydatum. Azotan rtęciowy.

Obj. zatr. Palący, metaliczny smak w jamie ustnej, obrzęk ust, zapalenie jamy ustnej, krwawe wymioty, ślinotok, trudność w połykaniu, biegunka, parcie na stolec, zastój wydzielenia moczu aż do bezmoczu, białkomocz, moczenie krwawe, wałeczki w moczu, odurzenie, upadek sił.

Śmiertelna dawka sublimatu 0.5 gr., Kalomelu 0 3 gr. Metaliczna rtęć nie działa trująco, gdyż szybko wydziela się z kałem; w postaci drobno roztartej np. jak szara maść (używana jako lek poronny) wywołuje ostre otrucie.

Lecz. Przepłukanie żołądka (ostrożnie!), świeżo osadzony siarczek żelaza, białko, mleko w dużej ilości, lód, olej rącznikowy, przemycie jelita pod ciśnieniem, leki makowcowe, leki pobudzające, płukanie gardła chloranem potasowym, leczenie chronicznego zatrucia odpowiedniemi środkami.

Hydrogenium sulfuratum.

Lecz. Świeże powietrze, sztuczny oddech, ostrożne wziewanie chloru, eter, napoje wyskokowe; przy wewnętrznem otruciu z Aqua hydrothionica—woda chlorowa lub roztwory soli alkalicznych kwasu podchlorawego (Kalium hypochlorosum).

Hyoscyamus. Lulek.

Hyoscinum Hioscyna.

Hyoscyaminum. Hyoscyamina.

Patrz Atropina.

Jaborandi folium Jaboranda.

Patrz Pilocarpinum.

Jodoformium. Jodoform v. trójjodometan.

Obj. zatr. Ból głowy, wymioty, biegunka, tętno częste, temperatura podwyższona, pomieszanie ogólne, przygnębienie umysłowe, podniecenie. Wydzielająca się woń i smak jodoformu.

Lecz. Usunięcie z ran; Pilocarpinum 0.01—0.02; pigułki lodowe, opium, leki orzeźwiające, do wewnątrz 10—15% Sol. natrii bicarbonici.

Jodum. Jodi solutio. Sol. Lugoli.

Obj. zatr. Palące bóle w ustach i gardle, bóle żołądkowe, bronzowe zabarwienie błon śluzowych i gardła, ślinotok w żołądku, przy mącznych potrawach wymiociny niebiesko zabarwione; obfite, czasami krwawa biegunka, ból głowy, zawroty, białkomocz, mocz krwawy, czasami bezmocz, upadek sił.

Lecz. Przepłukanie żołądka, gotowany krochmal i roztwory białka, tiosiarczanu sodowego Na thiosulfurosum 2.0 — 150.0, dwuwęglan sodowy, leki pobudzające.

Jodyuą zatrucie wywołuje oparzenia języka, jamy ustnej, gardzieli, rzadziej żołądka, zatruty odczuwa pieczenie i palenie w żołądku, rzadziej wymiotuje.

Śmiertelna dawka jodu 2—4 gr.

Rozbełtać mąkę lub krochmal w wodzie i dawać choremu do picia, poczem przez podanie wody mydlanej wywołać wymioty.

Otrucie parami jodu—leczy się jak wskazano parami jodu.

Juniperus Sabina.

Patrz Sabina.

Kalium arsenicosum. Arsenin potasowy. Liquor arsenicalis Fowleri. Rozczyn arseninu potasowego v. krople Fowlera.
Patrz Arsenum.

Kalium bichromicum. Dwuchromian potasowy.
Patrz Acidum chromicum.

Kalium bioxalicum. Szczawian potasowo-wodorowy, kwaśny szczawian potasu, sól szczawikowa.
Patrz Acidum oxalicum.

Kalium chloricum. Chloran potasowy.
Obj. zatr. Wymioty ciemno-zielonych mas, biegunka, sinica, bóle żołądka, szaro-fioletowe plamy na skórze, żółtaczka, duszność, osłabienie serca, białkomocz; ciemne, czerwono brunatne zabarwienie moczu, bezmocz, odurzenie, bredzenie, śpiączka, drgawki, powiększenie śledziony i wątroby.
Śmiertelna dawka 15—30 gr.
Lecz. Wlewanie wewnątrz soli kuchennej, leki moczopędne, opróżnienie jelit, leki pobudzające, pilokarpina. Rp. Kalii acetici 15.0—200 gr. Co 2 godziny łyżkę stołową, lód. C a v e. Kwaskowate napoje.

Kalium cyanatum. Cjanek potasowy.
Patrz Acidum hydrocyanicum.
Śmiertelna dawka 0.2—0.3 gr.

Kalium hypochlorosum. Podchloryn potasowy. Eau de Javelle. Rozczyn wodny podchlorynu i chlorku potasowego albo sodowego.
Patrz Chlorum.

Kalium oxalicum. Szczawian potasowy.
Patrz Acidum oxalicum.
Kalium hydrooxydatum. Wodorotlenek potasowy.
Kalium permanganicum. Nadmanganian potasowy.
Lecz. Białko, mleko, napoje śluzowate.
Kiełbasiany jad. Botulismus.
Patrz rybi jad.
Kloaczny gaz.
Patrz Węglowy kwas.
Komarów ukąszenie
Patrz Owadów ukąszenie.
Konserwy mięsne i rybne.
Patrz rybi jad.
Kreolinum. Kreolina.
Patrz Acidum phenylicum.

Kreosolum Kreosol v. jednometylowy eter dwuoksytulolu.

Kreosotum Kreozot.

Patrz Acidum phenylicum.

Krwawienie z ran przeważnie ciętych, może być małe przy ranach powierzchownych, średnie i bardzo obfite; w tym ostatnim razie zagraża życiu. Zależnie od uszkodzonych naczyń, rozróżniamy krwawienie tętnicze, żylne i miąższowe. A) Krwawienia tętnicze są najniebezpieczniejsze. gdyż krew bije wtedy fontanną i niezatamowana w czas grozi śmiercią. Krwawienie tamujemy naciskając tętnicę powyżej rany t, j, na przebiegu tętnicy od serca ku obwodowi w kierunku, w którym krew płynie. Ucisku dokonywamy za pomocą palców, lub też podwiązując kończynę powyżej krwawienia. Potrzebna tu jest dokładna znajomość anatomii. Pamiętać należy, że od szybkiej pomocy lekarskiej zależy życie chorego, wezwać więc pomocy conajprędzej należy. B) Krwawienie żylne mniej groźne, krew sączy się strumieniem, zazwyczaj wystarcza ucisk opatrunku. Po obmyciu rany i jej okolic jod-benzyną, należy nałożyć grubą warstwę gazy i waty i mocno zabandażować. C) Tak samo postępujemy w t. zw. krwawieniach miąższowych z naczyń drobnych. Pomoc lekarska śpieszna konieczna. U niektórych osób (krwawców) nawet małe zadraśnięcia wywołują silne krwotoki; postępowanie z raną jest takie jak wyżej, należy jednak zawsze dawać choremu dużo żelatyny w postaci galarety i śpiesznie szukać pomocy lekarskiej.

Krwotoki A) Z nosa mogą być nieraz bardzo obfite. Chorego należy posadzić i mocno odchylić głowę ku tyłowi. Jeżeli to nie wystarcza, przykładać lód na kark i zatamponować gazą nozdrza, szybko wzywając pomocy lekarskiej. B) Krwotoki z płuc zwykle u chorych na płuca i serce mogą być bardzo obfite. Chorego posadzić w łóżku wysoko, położyć pęcherz z lodem na piersi, dawać do połykania lód w kawałkach, lemoniady kwaśne do picia. Wezwać niezwłocznie lekarza. C) Krwotoki żołądka zdarzają się w owrzodzeniach tego narządu, są zazwyczaj czarne, fusowate, choć może być i krew płynna czerwona. Chory wy-

miotuje krwią. Ułożyć go należy na wznak, dawać pigułki z lodem do połykania; nie dawać innych napojów, i położyć lód na dołek przed przybyciem lekarza. D) K r w o t o k i z k i s z e k w przebiegu tyfusu brzusznego i innych chorób wymagają specjalnej opieki lekarskiej, narazie położyć należy lód w dolnej prawej jego części. E) K r w o t o k i h e m o r o i d a l n e z odbytnicy skutkiem pęknięcia rozszerzonych żył nie są zwykle obfite, do zatamowania wystarcza zazwyczaj okład zimny na odbyt lub też okład zimny z wody z dodatkiem łyżki na szklankę wody płynu Burowa.

Lactucarium. Laktukaryum.

Lecz. Leki wymiotne, kawa czarna.

Liquor Kalii arsenicosi. Rozczyn arseninu potasowego v. krople Fowlera.

Patrz Arsenium.

Liquor Natrii arsenicosi. Rozczyn arseninu sodowego v. płyn Pearsona.

Patrz Arsenium.

Lobelia. Stroiczka, lobelia.

Lecz. Tanina, roztwór jodu w jodku potasowym, oddech sztuczny.

Lysolum. Lysol.

Patrz Acidum phenylicum.

Lecz. Prócz tego przepłukanie żołądka, wlanie 50.0 oliwy, masła stopionego, mleko, białko, pigułki lodowe, eter, kamfora; gdy częste przepłukanie żołądka niemożebne, to po ukończeniu tego rękoczynu wlanie 200.0 oliwy lub białka.

Ługami zatrucie; roztwory alkaliczne, mianowicie sodu i potasu gryzącego (ługi gryzące).

Obj. zatr. Wywołuje straszne następstwa skutkiem oparzeń jamy ustnej, gardzieli, przełyku i żołądka. Nawet po uratowaniu życia pozostają zwężenia przełyku, grożące choremu śmiercią głodową. Po wypiciu ługu lub amonjaku chory czuje palenie w narządzie pokarmowym.

Lecz. Na brzuch kładziemy pęcherz z lodem i dajemy do picia lekki roztwór wodny kwasu cytrynowego, kwasu winnego, lemoniady, względnie roztwór octu winnego i kawałki lodu do połykania.

Mięso zatrute.

Patrz rybi jad.

Monet połknięcie.

Patrz: Ciała obce w przełyku.

Morphium et eius salia. Morfina.

Obj. zatr. Śpiączka, bezczułość, sinica, silne zwężenie źrenic, przekrwienie i pocenie się skóry, zwątlenie muskułów, upadek ciepłoty, nieregularny powierzchowny oddech, małe nieregularne tętno, bezmocz, porażenie ruchów robaczkowych i śmierć po upływie 12 godzin następuje z porażenia dróg oddechowych.

Śmiertelna dawka chlorku morfiny 0.4 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka (leki wymiotne w pierwszej chwili po otruciu), nawet i przy otruciu od podskórnego wstrzykiwania, do wody dodać należy taninę albo 0.1% roztwór nadmanganianu potasowego lub sodowego; prócz tego do wewnątrz Kapermanganicum 0.5 : 500.0 (2 — 3 dozy w przeciągu 3 godzin), podskórnie 1 gr. w przeciągu 3 godzin. Opanowanie śpiączki przez prowadzenie chorego po pokoju i rozmowę z nim, leki pobudzające, drażnienie skóry, oblewanie zimne głowy, ręce i nogi ciepłą wodą. eter, kawa, wstrzykiwania strychniny i atropiny (0.0005—0.001), rozgrzewanie, gorczyczniki, sztuczne oddychanie za pomocą tlenu, **faradyzacja** okolicy serca.

Muszlami otrucie.

Patrz: rybi jad.

Naphtolum. **β-naftol.**

Patrz Acidum phenylicum.

Natrium arsenicicum. **Arsenian sodowy.**

Patrz Arsenum.

Natrium chloricum. **Chloran sodowy.**

Patrz Kalium chloricum.

Natrium hydricum **Wodorotlenek sodowy, soda żrąca, soda gryząca.**

Patrz Ługami otrucie.

Natrium hypochlorosum **Podchloryn sodowy.**

Patrz Chlorum.

Natrium kakodylicum. **Kakodylan sodu.**

Patrz Arsenum.

Nicotinum. **Nikotyna, sześciohydrydwupiperydyl.**

Obj. zatr. Nudności, wymioty. biegunka, czkawka ból brzucha, osłabienie, zboczenie słuchu i wzroku, zwężenie źrenic, utrudnione oddychanie, zmniej-

szona działalność serca, bredzenie, drgawki. Śmierć następuje po kilku godzinach z porażenia dróg oddechowych — w bardzo ciężkich wypadkach w kilka minut.

Śmiertelna dawka nikotyny 0.5 — 1.0 gr., pokrajanych liści 30.0 gr., w naparze 8.0 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka 2% roztworem taniny albo roztworem Lugola, leki wymiotne, ciepłe kąpiele i zimne oblewania, morfina, sztuczny oddech, leki orzeźwiające.

Nitrobenzolum. Oleum Mirbani. Nitrobenzol.

Ob. zatr. Szaro niebieskie zabarwienie twarzy i paznogci, senność, zawrót głowy, upadek sił: przyśpieszone, prawie nie dające się wyczuć tętno; oddech zwolniony, drgawki, zniżona ciepłota ciała; mimowolne oddanie kału i moczu; barwa krwi czarna, podobna do herbaty, źle ścinająca się; przy niepomyślnym przebiegu śmierć z upadku sił. Powietrze wydychane przypomina gorzkie migdały.

Śmiertelna dawka 2.0 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka, przeczyszczające solne leki, upust krwi, wlewanie soli kuchennej, sztuczny oddech, wziewanie tlenu, leki orzeźwiające. **Cave**: napoje wyskokowe, tłuszcze, oliwa, mleko.

Nitroglycerinum. Nitrogliceryna, trójnitrina, trójazotan glicerylowy.

Lecz. Przepłukanie żołądka, leki wymiotne, sztuczny oddech.

Odmrożenie. Congelatio.

Lecz. Pobudzić przedewszystkiem należy krążenie w częściach odmrożonych przez nacieranie śniegiem, a następnie flanelą. Po zaczerwienieniu okolicy odmrożonej nakładamy opatrunek z wazeliną borną, czystą oliwą lub t. p. Przy obszernych odmrożeniach i zamarznięciu chorego nie wolno wprowadzać odrazu do ciepłego pokoju, ani kłaść w ciepłe łóżko.

Olea aetherea. Olejki lotne.

Lecz. Leki wymiotne, później duże dawki śluzowatych napojów lub zawiesiny oleiste.

Oleum Crotonis. Olejek krotonwy.

Obj zatr. Zewnętrznie podany—zapalenie skóry, pryszczyki; wewnętrznie—palenie w prze-

łyku, wymioty, krwawa biegunka, bóle żołądkowo jelitowe, upadek sił.

Śmiertelna dawka 15—20 kropli.

Lecz. Przepłukanie żołądka, leki śluzowate (kleik owsiany), lód do połykania, mleko, białko, leki pobudzające. Rp. T-ra Opii 2.0 Emuls. amygdal. 100.0 DS. Co pół godziny łyżkę.

Oleum Petrae. Olej skalny.

Obj. zatr. Palenie i ból w ustach i gardle, zapalenie żołądka i jelit, kolki, kał zapachu nafty, bóle mięśniowe, drżenie, znużenie, żółtaczka, podrażnienie cewki, białkomocz, bóle głowy, upadek sił.

Śmiertelna dawka niewiadoma,

Lecz. Opróżnienie żołądka pompą, leki wymiotne, przeczyszczające, pobudzające, sztuczny oddech, napar ślazu, kleiki, mleko.

Oleum Sabinae. Olejek nietociany.

Oparzenie Combustio.

Obj. zatr. Powstają skutkiem działania na skórę płomienia, palących się gazów, płynów gorących, pary wodnej, oraz działania żrących środków, jak kwasy, ługi, karbol, lizol i t. p.

Lecz. 1) Jeżeli nastąpiło zaczerwienie skóry, to skórę pokrywamy warstwą tłuszczu, masła świeżego, waseliny, oleju lnianego. 2) Jeżeli utworzyły się wypełnione przezroczystym płynem pęcherze, to należy nakładać opatrunek sterylizowany, smarując skórę borną wazeliną, lub też zasypując airolem, kseroformem. 3) W obszernych oparzeniach zdejmujemy ubranie i zawijamy chorego w prześcieradło zmaczane w wodnym roztworze kwasu bornego z dodatkiem gliceryny i w takim stanie dostarczamy do szpitala. W oparzeniach kwasami przedewszystkiem zmywamy kwas wodą z dodatkiem lekkiego roztworu amoniaku lub mydła i dopiero opatrujemy. W oparzeniach ługami zobojętniamy je wodą z dodatkiem kwasu cytrynywego lub cytryny. W oparzeniach wapnem zmywamy je dużą ilością wody. W oparzeniach pokrzywą robić okłady z roztworu amoniaku.

Opium. Makowiec.

Patrz Morphium.

Os ukąszenie

Patrz Owadów ukąszenie.

Owadów ukąszenie.
Lecz. W ukąszeniach pszczół, os, komarów, po usunięciu żądła (pszczoła) robić okłady z roztworu amoniaku.

Oxydum carbonicum Tlenek węgla.
Patrz Węglowym kwasem zatrucie.

Paraldehydum Paraldehyd, aldehyd octowy trzykrotnie spolimeryzowany.
Patrz Chloralhydrat.

Phenacetinum Fenacetyna.
Patrz Acetanilidum.

Phosphorus Fosfor.
Obj zatr. Gniecenie i ból żołądka, wymioty ma świecących w ciemności zapachu fosforowego, żółtaczka, bóle żołądkowo-jelitowe, powiększenie wątroby, krwawienie z nosa i macicy (względnie poronienie), gorączka, białkomocz, osłabienie serca, upadek sił, śmierć z porażenia serca.

Śmiertelna dawka bezkształtnego fosforu 0.1=25 zapałkom; biały fosfór w pałeczkach z powodu swej nierozpuszczalności nie posiada trujących właściwości.

Lecz. Przepłukanie żołądka, siarkan miedziowy (Cupri sulfurici 0.5, Aquae destil. 50.0 co 10 minut łyżeczkę aż do wymiotów); przemycie żołądka 0.1 — 0.3% roztworu nadmanganianu potasu albo 1—3% wody utlenionej, stary olejek terpentynowy zawierający ozon w kleiku lub wodzie co 1/4 godziny łyżką, wody wyskokowe, wlewanie fizjologicznego roztworu soli kuchennej. Mixtura alexeteria. Antidotum Phosphori. Rp. Olei Terebinthae ozonisati 20.0, Mucilaginis Gummi arabici 40.0 Sirupi simpl. 30.0, Aquae destillatae tepidae 110.0 S. Zmieszać, co pół godziny łyżkę. Rany wywołane fosforem przemywać starym olejkiem terpentynowym. Cave: tłuste oleje, mleko.

Physostigminum Fizostygmina, ezeryna.
Obj zatr. Zboczenie wzroku, mdłości, ślinotok, bóle żołądka i żołądkowo-jelitowe, wymioty, podniecenie, upadek sił, śmierć z porażenia dróg oddechowych.

Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Przepłukanie żołądka roztworem taniny albo nadmanganianu potasowego. wstrzykiwanie

atropiny, strychniny; sztuczny oddech, **leki pobudzające**, wymiotne.

Pilocarpinum. Pilokarpina.

Obj. zatr. Uczucie ciepła całego ciała, pulsacja tętnicy szyjowej, wzmożona wydzielina gruczołów, ślinotok, olbrzymie pocenie się, wzmożona wydzielina śluzu oskrzeli aż do obrzęku płuc, kaszel, sinica, przyśpieszone tętno, upadek działalności serca, nudności, wymioty, kolki i biegunka, oddawanie moczu kroplami, białkomocz, wałeczki w moczu, zwężenie źrenicy, kurcz akomodacyjny, łzotok, czasami zaćma.

Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Przepłukanie żołądka 2% roztworem taniny, nadmanganianu potasu, wstrzykiwanie atropiny, która działa jako odtrutka.

Piorunem porażenie Fulmine ictus.

Obj. Piorun wywołuje stłuczenia, oparzenie, szczególniej w miejscach, gdzie były części metalowe ubrania: guziki, medaliki, łańcuszki, które topi; pozatem ogłuszenie, nieprzytomność, omdlenie, porażenia ogólne.

Lecz. Nie wolno porażonego zakopywać w ziemię, ale skoro nie oddycha, robić sztuczny oddech; gdy leży w omdleniu, dawać środki trzeźwiące, spryskać twarz wodą, do wąchania dawać sole trzeźwiące, amoniak, eter.

Plumbi salia. Ołowiu sole.

Plumbum aceticum Cukier ołowiawy. **Octan ołowiawy.**

Plumbum carbonicum Węglan ołowiawy.

Obj. zatr. Białe zabarwienie błony śluzowej przewodu pokarmowego, palenie w ustach i przełyku, wymioty białych mas, bóle w nadpępczu, krwawa biegunka, następnie zatwardzenie, wolne tętno, mdłości, porażenie mięśni wyprostnych, nieprzytomność, drgawki.

Śmiertelna dawka od 20—50 gr.

Lecz. Leki wymiotne, przeczyszczające. Magn. albo Natrium sulfuricum; przepłukanie żołądka, białko, mleko, siarkany i fosforany alkalji. później opium i ciepłe kąpiele. W końcu jodek potasu 2 — 4 gr. dziennie.

Powieszenie Suspendium. *Lecz.* Powieszonego natychmiast odciąć należy, pętlę na szyi przeciąć

i natychmiast stosować oddech sztuczny w przeciągu conajmniej pół godziny, aż do chwili, gdy zacznie oddychać. Spryskiwać twarz wodą zimną, do wąchania dawać eter, sole trzeźwiące, po przyjściu do przytomności inne środki podniecające.

Pszczół ukąszenie.

Patrz: Owadów ukąszenie.

Pyrogallolum Kwas pyrogalusowy, pyrogalol.

Obj. zatr. Ból głowy, dyzenterja, znaczne obniżenie lub podwyższenie ciepłoty, sinica, senność, upadek sił. Małe wydzielenie ciemno-zielonego do czarnej barwy moczu, bóle w okolicy nerek, moczenie hemoglobinowe i methemoglobinowe, również cukromocz i żółtaczka.

Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Przy zewnętrznem użyciu—zupełne usunięcie resztek maści; przy wewnętrznem—przepłukanie żołądka, opróżnienie kiszek lewatywą, do wewnątrz sól glauberska 30.0/200 S. połowę odrazu, drugą po 15 minutach; upuszczenie krwi, wlewanie roztworu soli kuchennej, wziewanie tlenu, leki moczopędne i pobudzające. Cave: alkalia.

Rany. Vulnus calsum.

A) Cięte — są następstwem działania na skórę i głębiej leżące tkanki narzędzi o brzegach ostrych, jako to: nóż, szkło stłuczone i t. p. Rany cięte mogą być powierzchowne lub głębokie.

Lecz. Przedewszystkiem należy zatamować krwotok, o ile jest obfity, następnie powinny być zeszyte w parę najwyżej godzin po wypadku, o ile niema lekarza, należy po oczyszczeniu rany lub okolicy jodbenzyną lub jodyną, zbliżyć brzegi plastrem lepkim i nałożyć opatrunek sterylizowany. Drobne ranki wystarczy opatrzyć bez zbliżania brzegów rany.

Vulnus morsum.

B) Kąsane rany są następstwem ukąszenia bądź wielkich zwierząt: konia, wilka — mogą wywołać poważniejsze uszkodzenia, jak zmiażdżenie kości; ukąszenia zaś zwierząt mniejszych są, jako rany, mniej niebezpieczne, ale grożą następczemi chorobami, gdyż często są zatrute. Ponieważ nigdy przewidzieć nie można, czy rana kąsana nie pochodzi od zwierzęcia wściekłego, zawsze zachować się należy z ostrożnością wielką względem tych ran.

Lecz. Kończynę ukąszoną p o w y ż e j zaraz przewiązać, wyssać z ranki krew za pomocą bańki lub wprost ustami (o ile dziąsła są zdrowe) i przypalić rankę jodyną. W razie poważniejszych przypuszczeń wścieklizny, udać się do najbliższego instytutu szczepień Pasteura.

V u l n u s i c t u m.

C) R a n y k ł u t e zadane są narzędziem ostrem, wązkiem, nożem, sztyletem, zaostrzonym pilnikiem, szydłem, o ile narzędzie nie było czyste, rany te mają charakter ran zatrutych, wywołując w następstwie ciężkie zakażenia.

Lecz. Po oczyszczeniu jodbenzyną okolicy rany i jej brzegów położyć należy opatrunek przeciwgnilny. Ranki kłute na skórze od igieł, szpilek, kolców należy dobrze napuścić jodyną, aby uniknąć możliwego zakażenia, przedtem zaś wycisnąć trochę krwi dla opłukania rany.

V u l n u s c o n t u s u m.

D) M i a ż d ż o n e r a n y powstają skutkiem działania na ciało przedmiotów ciężkich: koła powozu, kolei, samochodu, belki żelazne i t. p.

Lecz. Po ostrożnem zdjęciu ubrania ranę obmyć jodbenzyną, nałożyć opatrunek sterylizowany, unieruchomić kończynę łupkami i czemprędzej odwieźć chorego do szpitala.

V u l n u s s c l o p e t a r i u m.

E) P o s t r z a ł o w e r a n y pochodzą z broni palnej wielkiego i małego kalibru.

Lecz. Opatrunek ran postrzałowych niczem się nie różni od opatrzenia ran zwykłych; następstwa ran postrzałowych mogą być usunięte przy szybkiej pomocy.

V u l n u s i n c i s i v u m.

F) R ą b a n e r a n y pochodzą od uderzenia ciałem ostrem i ciężkiem: topór, tasak, szabla; różnią się od ran ciętych większą zwykle głębokością i tem, że brzegi rany ulegają stłuczeniu.

Lecz. Opatrunek ran rąbanych jest taki sam, jak i ran ciętych.

V. v i r u l e n t u m.

G) Z a t r u t e m i r a n a m i nazywamy rany zadane bądź nieczystem lub umiejętnie zatrutem narzędziem, bądź też zanieczyszczone w chwili za-

dania z brudnej skóry, ubrania, ziemi, na której chory leżał i t. p. U nas rany zatrute powstają od ukąszenia żmij lub zwierząt wściekłych, bądź też, co częściej od jadów, wytwarzanych przez bakterje skutkiem zanieczyszczenia dna rany lub samej rany. Do najcięższych należą rany, zanieczyszczone lasecznikami tężca (tetanus), który znajduje się w ziemi uprawnej; dlatego też wszelkie rany nóg bosych są groźne.

Lecz. Najsilniejszym środkiem odkażającym jest jodyna. Każdą rankę po spłynięciu krwi, której tamować przez pewien czas nie należy, gdyż opłukuje tkanki, dobrze napoić jodyną. Pieczenie jest krótkotrwałe, ale za to możemy być pewni, że w ten sposób uda nam się zabezpieczyć ją od zakażenia. Po wypaleniu jodyną na rankę należy nałożyć opatrunek zwykły. O ile przypuszczamy, że rana jest zatruta (ukąszenie zwierząt podejrzanych o wściekliznę, żmii), powyżej rany podwiązać kończynę i wyssać krew za pomocą bańki, dopiero później opatrunek. Surowicą przeciwtężcową można obecnie uratować chorego.

Resorcinum. Rezorcyna, paradwuoksybenzol.

Patrz Acidum phenylicum.

Rybi jad. Ichthyotoxicum.

Obj. zatr. Po spożyciu wkrótce występuje uczucie bólu w żołądku, nudności, wymioty, nieco później biegunka, suchość w gardle, chrypka, szum w uszach, ból głowy i zawroty, różne objawy wzrokowe.

Śmierć od porażenia dróg oddechowych i serca.

Przy zatruciu omółkami (Mytilus edulis), mięsem (zootrophismus)—ostre zapalenie żołądka i jelit, objawy nerwowe i durowate. Czasami upadek sił, wysypka i zapalenie nerek.

Lecz. Opróżnienie dróg żołądkowo-jelitowych: kalomel jako lek przeczyszczający i odkażający jelita 0.1 na dawkę, leki orzeźwiające, okład gorący na brzuch, mocna herbata i kawa.

Sabadilla. Kichawiec, sabadyla.

Patrz Veratrinum.

Sabina. Jałowiec sawina.

Palenie gardła i żołądka, wymioty, kolki, biegunka, krwawienie maciczne, podrażnienie cewki,

mocz krwawy, duszność. upadek sił. Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Opróżnienie dróg żołądkowo-jelitowych, zimne śluzowate napoje, gorczyczniki, leki wymiotne. 2% roztwór taniny S. Co 5 minut łyżkę.

Santoninum Santonina.

Obj. zatr. Widzenie fijołkowych konturów, potem widzenie żółte (xantopia), ból głowy, zawrót głowy, ślinotok, obfite poty, kolki żołądka, biegunka, żółtaczka, parcie na mocz, podrażnienie cewki, białkomocz, mocz krwawy, halucynacje smaku i węchu, rozszerzenie źrenic, drgawki, senność, upadek sił. Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Przepłukanie żołądka, lewatywy z lekami wymiotnemi, chloralhydrat, eter dla uśmierzenia drgawek, leki pobudzające, względnie sztuczny oddech alkaliczne szczawy (Bilińska woda).

Scopolaminum Skopolamina.

Patrz Atropinum.

Secale cornutum. Sporysz.

Objawy ostrego otrucia: Mdłości, krwawa biegunka, kolki, niezaspokojone pragnienie, ślinotok, trudność połykania, duszność, bolesne kłócie w języku, piersiach i członkach, uczucie zawrotu i zboczenie czucia (mrowienie, głuchota, rojenie, nieczułość na ciepło), zimny pot, zboczenie wzroku, porażenie, drgawki, skurczenie mięśni zginających, bredzenie, upadek działalności serca. Śmierć z upadku sił. U ciężarnych poronienie.

Śmiertelna dawka niewiadoma.

Lecz. Przepłukanie żołądka, lewatywy, kalomel i salol jako odkażające jelita, leki podniecające, eter, kamfora, kawa; leki wymiotne, przeczyszczające.

Serowy jad. Tyroxotismus.

Patrz: Rybi jad.

Siarkowodór. Acidum hydrothionicum.

Patrz Hydrogenium sulfuratum.

Słoneczne porażenie Insolatio.

Obj. zatr. Ból głowy, nudności, nieprzytomność, twarz czerwona, białka krwią nabiegłe.

Lecz. Chorego przenieść należy w miejsce ocienione, na głowę kłaść zimne okłady, wycierać całe, ciało wodą zimną zdrojową i dawać pić dużo wody w omdleniu środki trzeźwiące.

Spiritus methylicus, S. lignorum. Wyskok drzewny, metylowy.

Obj. zatr. Prócz objawów pijaństwa zaczerwienienie twarzy oddech nierówny, utrata przytomności, ślepota, różne objawy mózgowe i kiszkowe.

Lecz. Wywołać należy natychmiast wymioty, poczem podawać 1—3 kropli amoniaku w wodzie ocukrzonej.

Spiritus vini. Wyskok winny.

Obj. zatr. Z początku następuje podniecenie, które przy spożyciu większej ilości stopniowo przechodzi w sen, przy nadmiernem użyciu napojów wyskokowych twarz czerwienieje, następuje utrata przytomności, wymioty, biegunka, poczem przeciwnie, twarz blednie, serce działa słabo.

Lecz. Chorego należy ułożyć na łóżku, robić okłady zimne na głowę, do wewnątrz dawać amoniak po 1—3 kropli lub krople anyżkowe 5—10 na łyżkę wody co $^1/_2$ godziny aż do otrzeźwienia; lód na głowę, gorczyczniki, lewatywy. Przy delirium potatorum (obłęd opilczy u pijaków nałogowych) Chloralhydrat 0.0/5, połowę na raz, po pół godzinie resztę.

Stibium et eius salia. Antymon.

Stibium sulfuratum aurum fiacum Pięciosiarczek antymonu.

Stibio-Kali tartaricum. Winian antymonylopotasowy. Emetyk.

Obj. zatr. Wymioty, biegunka, kolki, kurcze, nieprzytomność. Śmierć z porażenia serca.

Lecz. Przy niedostatecznych wymiotach przepłukanie żołądka, 1—2% r o z t w ó r t a n i n y, mleko, lód, łyżeczkami wodę lodową lub źródlaną, okład gorący na brzuch, krople walerjanowe, anodyny; przy grożącym upadku sił—leki pobudzające.

Stramonium. Bieluń, dziędzierżawa.

Patrz Atropinum.

Strophantus. Strofantus.

Lecz. Przepłukanie żołądka, leki wymiotne, przeczyszczające, taniny 1 — 2% roztwór, opium, kawa, wyskok.

Strychninum et eius salia. Strychnina.

Obj. zatr. Uczucie bojaźni, drżenie, wrażliwość na światło, stężenie mięśni, utrudnione połykanie

i mowy, szczękościsk, tężec, sztywność karku, pod wyższona pobudliwość odruchowa, rozszerzenie źre nic. Śmierć z porażenia dróg oddechowych (kurcze mięśni oddechowych.

Śmiertelna dawka samego alkaloidu 0.03—0,06 gr

Lecz. Opróżnienie żołądka (zaleca się wstrzyki wanie apomorfiny), później przepłukanie żołądka 2% roztworem taniny, nadmanganianu potasu, wody jo dowej (zawierającej 10 — 20 kropli jodyny na pół litra wody), odurzenie chloroformem, chloralhydrat 1.0—2 0 do wewnątrz, sztuczny oddech.

Sulfonalum. Sulfonal.

Obj. zatr. Znieczulenie, głęboki sen, czasami bez mowa. Śmierć z porażenia dróg oddechowych.

Lecz. Pompa żołądkowa, sztuczny oddech, leki pobudzające, kawa, koniak, kofeina.

Świetlny gaz.

Patrz węgla tlenkiem zatrucie.

Tetronalum. Tetronal.

Patrz Sulfonalum.

Thymolum. Tymol, metylopropylofenol.

Patrz Acidum phenylicum.

Trionalum. Tryonal.

Patrz Sulfonalum.

Trychinami zatrucie. Włośnica. Trichnotis.

Obj. zatr. Po spożyciu mięsa wieprzowego zara żonego — trychiny zawarte są w jajowatych ka psułkach, zwykle zwapnionych, zwinięte w kłę bek, powłoka rozpuszcza się w żołądku, trychiny w dwa dni dochodzą do dojrzałości płciowej i pło dzą młode, każda samica około 1000, te wędrują przez ściany kiszek do mięśni, gdzie się zatrzymują, rozwijają i otulają wapienną skorupką; stąd silne zapalenie mięśni, ból dotkliwy, gorączka, chrypka, duszność, nieżyt gwałtowny żołądka i kiszek, wymioty, biegunka. Po kilku tygodniach opuchnięcie mięśni oddechowych i kończyn, trudność połykania, obrzek twarzy, obrzmienie śledziony.

Lecz. Przepłukanie żołądka, środki przeczyszczające, kalomel, Ol. Ricini, gliceryna per os, co godzinę łyżkę stołową; przy bólach mięśni wcierać chloroform; przy duszności suche bańki. Tra Opii benzoica do 60 kropli dziennie. Zapobiedz może tylko spożywanie dobrze ugotowanego lub wysma-

żonego mięsa, wędzone może zawierać niezabite jeszcze żyjątka.

Tytuniem zatrucie. Nicotianismus.

Obj. zatr. Nudności, wymioty, czkawka, ślinotok, zawroty głowy, bóle głowy, rozwolnienie, tętno słabe zwolniałe, bicie serca. W ciężkich wypadkach omdlenie, rozszerzenie źrenic, kurcze drgawkowe.

Lecz. Przepłukanie żołądka 2% roztworem taniny albo jodyną, 40 kropli na litr wody, lub pobudzające, kawa, napoje wyskokowe, eter, okład zimny na okolice serca, sztuczny oddech.

Udławienie.

Obj. Polega na wtargnięciu ciała obcego, najczęściej kęsa pokarmu, zamiast do gardzieli i przełyku—do krtani. Występuje silne krztuszenie, chory oddychać nie może skutkiem zatkania górnej części dróg oddechowych, więc dusi się: twarz staje się sino-fioletową, oczy wyrażają przestrach śmiertelny, czoło oblewa się potem zimnym. W ciągu 1—2 minut chory stracić może życie.

Lecz. Śpieszyć z pomocą należy. W tym celu do jamy ustnej wkładamy palec wskazujący aż poza nasadę języka i staramy się usunąć ciało obce, nieraz się to udaje, w przeciwnym razie nachylamy chorego twarzą ku dołowi i uderzamy go po karku, kęs wtedy może wypaść; albo wywołanie wymiotów za pomocą drażnienia gardzieli piórkiem. Po usunięciu ciała obcego, gdy chory słabo oddycha, lub nie oddycha wcale, należy uciec się do oddechu sztucznego.

Uduszenie. Strangulatio.

Obj. Chory staje się fioletowym, pot zimny występuje na czole, oczy wychodzą z orbit, język wysuwa się przez zęby.

Lecz. Po usunięciu przeszkody należy natychmiast dokonywać oddechu sztucznego, dawać do oddychania tlen, stosować środki trzeźwiące i podniecające: eter, amoniak, kawa czarna i t. p., w razie, gdy uduszenie polega na przecięciu dostępu powietrza do płuc przez z a c i ś n i ę c i e s z y j i p ę t l ą, przez z a t k a n i e u s t i n o s a, przez z a c i ś n i ę c i e t c h a w i c y lub k r t a n i. Jeżeli uduszenie nastąpiło skutkiem b r a k u t l e n u w otaczającem

powietrzu, np. w dawno nieprzewietrzanych lochach, w szybach zasypanych ziemią, w zalanych wodą kopalniach. Po wydobyciu chorego na powietrze, to ratunek — patrz węglowy kwas.

Utonięcie. Submersio.

Lecz. Po wyciągnięciu topielca należy go bezzwłocznie obrócić twarzą ku ziemi, opuściwszy głowę niżej, aby, o ile można, wylać wodę z jamy ustnej, gardzieli i krtani, poczem przestąpić do energicznego stosowania oddechu sztucznego, który robić, dopóki chory sam nie zacznie oddychać. Jednocześnie suchą flanelą nacierać całe ciało, a następnie ogrzać chorego butelkami z wodą gorącą, dawać mu mocną herbatę i kawę, eter, krople walerjanowe.

Veratrinum. Weratryna.

Obj. zatr. Palenie ust, gardła, przełyku i żołądka, wymioty, zawroty głowy, drgawki, drżenia mięśniowe, rozdrażnienie, zboczenie wzroku, upadek sił, oddech i tętno zwolnione.

Lecz. Opróżnienie żołądka, 2% roztwór taniny, co 5 minut łyżkę; Sol. Jodi co 10 minut 6 — 10 kropli na 200.0 gr. wody; Liq. ammon. 10 — 15 kropli co 15 minut, gorąca herbata z koniakiem, przy wymiotach—lód, morfina.

Veronalum. Veronal.

Obj. zatr. Nudności i wymioty, nieprzytomność, sinica, powierzchowny, przerywany oddech, parcie na wymioty, zimne kończyny, słabe tętno, brak oddziaływania zwężonych źrenic, wysypka skórna.

Śmiertelna dawka 6—15 gr.

Lecz. Przepłukanie żołądka, enemy napotne, czarna kawa gorąca.

Vinum Colchici. Wino zimowitowe.

Patrz Colchicum.

Vinum Stibio-Kali tartarici Wino antymonowe.

Patrz Stibium.

Węgla tlenkiem zatrucie. Oxydum carbonicum.

Węglowy kwas. Acidum carbonicum.

Obj. zatr. Ból głowy, zawrót głowy, szum w uszach, mdłości, bóle mięśniowe, ciepłota niżej normy (2—2.5%), białkomocz i cukromocz, sinica, nieprzytomność, duszność, drgawki i w razie, gdy pomoc nie pośpieszy, w tym stanie następuje śmierć.

Lecz. Wyniesienie zaczadziałego na świeże powietrze; o ile nie oddycha lub oddycha słabo, dawać mu tlen do oddychania, rozcierać ciało flanelą, podawać środki podniecające, na głowę lód, w razie wymiotów lód do połykania, leki orzeźwiające, względnie upust krwi.

Wężowy jad Venenum viperinum.

Obj. zatr. Prócz zmian miejsca ukąszenia, uczucie niepokoju i inne nieprawidłowe uczucia, osłabiona działalność serca i dróg oddechowych, biegunka, żółtaczka, podrażnienie cewki, niedowidzenie.

Lecz. Szybkie podwiązanie porażonego miejsca powyżej ukłócia, celem ochrony, względnie zmniejszenia wessania trucizny, pijawki, wycięcie lub wypalenie porażonego miejsca żegadłem albo czystym fenolem, trójchlorkiem antymonu, wodorotlenkiem potasowym, chlorkiem cynkowym. Wstrzykiwanie 2—5% roztworu nadmanganianu potasu do rany lub żył, albo przesączonego 2% roztworu wapna. Do wewnątrz duże ilości wyskoku aż do odurzenia. Podskórne wstrzykiwanie azotanu strychniny 0.06, leki pobudzające.

Wstrząs Commotio.

Obj. Chory jest blady, nieprzytomny, tętno ledwo wyczuwalne, oddech słaby, powierzchowny.

Lecz. Na chorym rozpinamy ubranie, aby ułatwić oddech i krążenie krwi, głowę opuszczamy nizko, unosząc nogi ku górze, podajemy do wąchania eter, amoniak, do wewnątrz kawę czarną, koniak, krople walerjanowe.

Wstrząśnienie mózgu Commotio cerebri.

Obj Chory nieprzytomny, blady, tętno słabe, wymioty.

Lecz Układamy chorego poziomo, pozostawiamy go w spokoju. Na głowę lód, do wewnątrz środki trzeźwiące.

Zaczadzenie

Patrz Węgla tlenkiem zatrucie.

Zamarznięcie.

Obj. O działaniu miejscowem zimna patrz o d m r o ż e n i e. Ogólne zimno, po pewnym czasie występuje senność, od której bronić się należy wszelkiemi środkami, gdyż sen jest zwiastunem śmierci, ustrój traci wtedy coraz więcej ciepła i w końcu umiera.

Lecz. Jedynym środkiem zapobiegawczym jest ruch, wytwarzający ciepło w ustroju. Zmarzniętego nie wolno wprowadzać do pokoju ogrzanego, ale stopniowo do sieni, a w końcu do ogrzanego pokoju. Pościel, do której go kładziemy, musi być zimna. Natychmiast nacierać kończyny, nos, uszy suchym śniegiem, całe zaś ciało suchą flanelą aż do zaczerwienienia skóry, dawać mu do picia kawę mocną, herbatę, trochę wina, koniaku, mocne buljony. Dopiero po pewnym czasie można go ogrzewać ciepłemi butelkami, o ile niema obszernych odmrożeń.

Zwierząt ukąszenie.

Patrz Rany kąsane.

Zinci salia. Cynku sole.

Obj. zatr. Białe zabarwienie i zmarszczki błony śluzowej ust, smak metaliczny, wymioty mas białych, następnie krwistych, biegunka krwawa, duszność.

Lecz. Obficie podawać ciepłe napoje, mleko, białko, tanina, dwuwęglan sodowy, leki orzeźwiające.

Mieszaniny nie zgadzające się.

W następującym szeregu leków należy wystrzegać się dodawania substancyj, które wywołują niepożądane działanie chemiczne.

1. **Acetanilidum.** Cave: Antipyrinum, chloralhydrat (rozpływ. się masa). Sole bromowe i jodowe (osad). Resorcinum, Mentholum Thymolum.
2. **Acida.** Cave: Sole słabych kwasów, np. natrium salicylicum + kwas solny (osad trudn. rozp. acid. salicyl.). Należy zwrócić baczną uwagę na to, by przy połączeniu dwóch soli nie powstał osad, np. sole kwasu solnego (chlorki) i Argentum nitricum; Zincum sulfuricum i Plumbum aceticum.
3. **Acidum acetylosalicylicum** Cave: Alkalia (rozkład).
4. **Acidum carbolicum.** Cave: Antipyrinum, Chloralhydrat, kamfora, Naphtolum, Phenacetinum, Resorcinum, Thymolum. Brom, jod (osad). Collodium (osad). Sole żelaza (zabarwienie). Alkalia (rozkład). Kalium hypermanganicum kalium chloricum, acidum picrinicum. acidum chromicum (wybuch.)
5. **Acidum chromicum** Cave: sole ołowiowe, srebrowe (osad). Jod siarka, fosfor, węgiel, collodium, cukier, skrobia, lycopodium, alkohol, eter, acid. carbol., gliceryna, tanina (wybuch).
6. **Acidum citricum** Cave: sole podwójne Natrium salicylicum, np. theobrominum, succus et extractum Liquiritiae (osad).
7. **Acidum nitricum.** Cave: gliceryna, węglowodany, fenole, żywice i olejki eteryczne, celluloza (wybuch).
8. **Acidum picrinicum.** Cave: jod, siarka, węgiel, proszki roślinne, cukier, skrobia, lycopodium, żywice i olejki, alkohole, fenole (wybuch). Sole kwasu pikrynowego łatwo wybuchają!
9. **Acidum salicylicum.** Cave: sole żelazowe (zabarwienie), alkaloidy (osad) z wyjątkiem morfiny i kodeiny.
10. **Acidum sulfuricum.** Cave: silne ogrzanie podczas mieszania z wodą lub z alkoholem. Sole kwasu siarkowego (siarczany). Cave: ołów, bar, wapń (osad).
11. **Acidum tannicum** Cave: alkalia (ciemne zabarwienie), **sole żelazowe (atrament).** Sole alkaloidów

i metali (osad). Klej, żelatyna, białko (osad). Acidum chromicum, kalium chloricum, kalium hypermanganicum, acid. picrinicum (wybuch).

12. **Albumen.** Cave: alkalia, kwasy, alkohol, tannina, chloralhydrat, sole metali, guma (osad).
13. **Alkohol.** Cave: żelatyna, klej, guma białko (osad). Kalium chloricum, acid. picrinicum, kalium hypermanganicum, acidum chromicum (wybuch).
14. **Alkalia** Cave: Alkaloidy (osad), substancje łatwo utleniające się (rozkład przez utlenienie w środowisku alkalicznem). Sole kwaśne (zobojętnienie), sole amonowe (wydzielanie amoniaku), tłuszcze (zmydlenie), estry (rozkład), syropy (zabarwienie) zwł. Sirupus Rub. Id. sole wapniowe, magnezowe, barowe i metali ciężkich (osad).
15. **Alkaloidy.** Cave: alkalia, węglany, boraks, sole metali ciężkich, jod i sole jodowe, tanina, wyciągi roślinne, zawierające garbniki (osad), np. Morphinum i Liquor Ammon. anisat. Spiritus aetheris nitrosi, Amylum nitrosum, Natrium nitrosum kalium hypermanganicum (rozkład, nitrowanie lub utlenienie).
16. **Alumen.** Cave: Plumbum aceticum, alkalia, węglany metali alkal., klej, żelatyna, woda wapienna (osad).
17. **Amoniak.** Cave: alkaloidy, sole metali ciężkich (osad) formaldehyd (powstawanie sześciometylentetraminy). Jod (wybuch, powstanie jodku azotu) p. Liquor Ammonii caust. et anisat.
18. **Amylium nitrosum.** Cave: antipyrinum, alkaloidy, jodki i bromki.
19. **Antifebrinum** p. Acetanilidum.
20. **Antipyrinum.** Cave: Tanninum, wyciągi roślinne zaw. garbniki, jod, chininum, sublimat (osad). Acidum nitrosum (spiritus aeth. nitr., Natr. nitros.). Sole żelaza, amoniak (zabarwienie i rozkład). Acetanilid, formaldehyd, natrium salicylicum, salolum, chloralhydrat, acidum carbolicum, naphtolum, mentholum. Hydrargyrum chloratum (kalomel).
21. **Apomorphinum.** Cave: Alkalia (zabarw. zielone). Sole żelazowe, jod, kalium hypermanganicum (utlenienie).
22. **Aqua Amygdalarum amararum.** Cave: Apomorphinum, Atropinum, Cocainum, Coffeinum, Chininum. Strychninum, Antipyrinum, Scopolaminum (rozkład)

Węglany, Liquor Kalii arsenicosi, Liquor Ammonii anisat., Magnesia usta (dział. kw. prusk.). Kalium chloricum (utlenienie).

23. **Argentum colloidale** wywiązuje z wodą utlenioną tlen pośród lekkich wybuchów.

24. **Argentum nitricum**. Cave: chlorki, bromki i jodki, cjanki, octany, alkalia, tanina (osad). Alkaloidy, glykozydy, węglowodany, cukier, fenole, białko, klej i inne substancje organiczne (wybuch przy pocieraniu).

25. **Aspirinum**. Cave: Alkalia, kwasy, sole żelazowe.

26. **Asurol**. Cave: sól kuchenna (tworz. wzniosu).

27. **Atropinum** p. alkaloidy.

28. **Boraks**. Cave: alkaloidy, guma, ałun (osad) chloralhydrat (rozkład).

29. **Calcaria chlorata**. Cave: amoniak i sole amonowe, siarka, gliceryna, tłuszcze i oleje, olejki eteryczne (wybuch).

30. **Camphora**. Cave: acidum carbolicum, chloralhydrat, naphtolum, thymolum, salolum, resorcinum.

31. **Chininum** p. alkaloidy.

32. **Chloralum hydratum**. Cave: alkalia, amoniak, sole bromowe i jodowe, boraks. Aqua Amygdalarum amararum (rozkład), Antipyrinum, kamfora, Natrium salicylicum, phenacetinum, pyramidon, salipyrinum (rozpływ. się masa).

33. **Chlor i woda chlorowa**. Cave: sole srebra, ołowiu i rtęci, alkalia, cukier, wyciągi roślinne, śluz rośl.

34. **Cocainum** p. alkaloidy.

35. **Codeinum** p. alkaloidy.

36. **Coffeinum-Natrium benzoicum** et salicylicum. **Cave**: kwasy i kwaśne soki owocowe np. Sirupus Citri, Sirupus Rubi Idaei (osad).

37. **Collargolum**. Cave: wolne kwasy i woda utleniona (p. Argentum Colloidale).

38. **Coryfinum**. Cave: alkalia caust.

39. **Digitalis** (prep.). Cave: garbniki, sole met. cięż. (plumbum aceticum). jod, alkalia, sole żelazowe (ze względów fizjologicznych: Antipyrina, Belladonna, Opium, chinina, nitroglicerina i związki jodu).

40. **Diuretinum** p. Theobrominum-Natrium salicylicum.

41. **Dormiol**. Cave: alkalia.

42. **Euchininum**. Cave: sole jodowe met. alkal.

43. **Ferrum** (sole). Cave: alkalia (osad), jodki (wolny jod). Tanina i wyciągi lub nalewki, zawierające garbniki (atrament), acidum salicylicum, acidum carbolicum, antipyrinum, pyramidon, suprareninum, rosorcinum, alkaloidy (zabarwienie).
44. **Ferri sesquichlorati Liquor**. Cave: Mucilago Gummi arabici (osad; rozcieńcz. roztwory go nie dają), p. Sole żelazowe.
45. **Formaldehyd solutum** Cave: amoniak.
46. **Glykozydy**. Cave: kwasy, garbniki, jod, sole ołowiowe.
47. **Glycyrrhizinum**. Cave: kwasy.
48. **Glycerinum**. Cave: chloralhydrat (rozkład), kalium chloricum acidum chromicum, acidum picrinicum, kalium hypermanganicum Calcaria chlorata (wybuch).
49. **Gummi arabicum**. Cave: adrenalinum, apomorphinum morphinum, opium, acid. carbolicum, pyrogallol, naphtolum thymolum, kreozot, guajacol (zabarwienie i niekiedy osad).
50. **Heroinum** Cave: alkalia.
51. **Holocainum**. Cave: alkalia.
52. **Hydrargyrum** (sole) Dają osady z białkiem i alkaloidami. Rozpuszczalne sole rtęciowe strącają chlorki, bromki, jodki i alkalia; rozpuszczalne sole rtęciawe dają osady z chlorkami, bromkami, jodkami, solami podwójnemi, alkaliami i amoniakiem. Praktycznie ważne są połączenia sublimatu i kalomelu.
53. **Hydrargyrum bichloratum** Sublimat Cave: alkaloidy, alkalia, tanina (osad). Sole metali ciężkich. Woda wapienna, mydło, węglany, amoniak, kalium chloricum (wybuch).
54. **Hydrargyrum chloratum**. Kalomel. Cave: białko, kwas pruski. kwas mleczny, kwas solny, węglany, alkohol, magnesia usta, substancje organiczne, cukier. Światło.
55. **Ichtyol**. Cave kwasy, sole jodowe.
56. **Infusa et Decocta**. Cave: sole metali ciężkich, alkalia.
57. **Jodowe sole** Cave: kalium chloricum kalium hypermanganicum. Liquor Ferri sesquichlorati (utlenienie, wydzielenie wolnego jodu). Alkaloidy, sole rtęciowe, argentum nitricum (osad). Liquor Ammoni anisat., amoniak (wybuch; powstaw. jodku

azotu). Organiczne preparaty jodowe. Cave: azotany, azotyny i alkohol (rozkład).

58. **Jodum.** Cave: alkaloidy, guma, sole met., tanina (osad) amylum, proszki zawierające skrobię (zabarw. niebieskie), olejki eteryczne, chloralhydrat, amoniak i sole amonowe, związki amoniakalno-rtęciowe.

59. **Kalium bromatum.** Cave: chloralhydrat, paraldehyd, kalomel.

60. **Kalium chloricum.** Cave: związki łatwo utleniające się (wybuch). Sód, siarka, gliceryna, alkohol, eter, kwas karbolowy. Lycopodium; węgiel, tanina, cukier (wybuch).

61. **Kalium jodatum.** Cave: kalium chloricum, kalium hypermanganicum, Liquor Ferri sesquichlorati (wolny jod). Akaloidy, sole srebrowe, ołowiowe i rtęciowe, kalomel, Liquor kalii arsenicosi (osad).

62. **Kalium permanganicum.** Cave: Alkaloidy (utlenienie). Jod, siarka, gliceryna, alkohol, eter, acidum carbolicum, węgiel, lycopodium, cukier, tanina (wybuch).

63. **Linimenta.** Cave: kwasy i sole kwaśne, sole glinu, wapnia, magnezu, wolny jod (w maśc. amon.).

64. **Liquor Ammonii caustici.** Cave: alkaloidy, sole metali ciężkich (osad), aldehyd mrówkowy, jod.

65. **Liquor Ammonii anisatus.** Cave: alkaloidy, sole metali ciężkich, jod i sole jodowe.

66. **Liquor Ferri sesquichlorati** p. Ferri sesquichlorati Liquor.

67. **Liquor Kalii arsenicosi.** Cave: sole żelazowe, Aqua Amygdalarum amararum, sole jodowe.

68. **Liquor Plumbi subacetici.** Cave: Kwas solny, kwas siarkowy, fosforany, sole jodowe i bromowe, opium, tanina, jod, guma (osad).

69. **Lysolum.** Cave: Zincum sulfuricum.

70. **Magnesia usta.** Cave: Hydrargyrum chloratum.

71. **Magnesium sulfuricum.** Cave: alkalia (osad) węglany.

72. **Mentholum.** Cave: acidum carbolicum, naphtolum, chloralhydrat, thymolum, resorcinum, salolum.

73. **Migrenina.** Cave: tanina, jod, chinina, sole żelaza, kalomel.

74. **Morfina (sole).** Cave: sole żelaza, srebra, rtęci, kalium hypermanganicum, alkalia, azotyny, kwas garbnikowy.

75. Mucilago Gummi arabici. Cave: Alkohol, eter (tincturae). Ferrum sesquichloratum, boraks (z rozcieńczonych roztworów nie opada osad).
76. Naphtolum. Cave: acidum carbolicum, antipyrinum, kamfora, mentholum, acid. salicylicum (osad).
77. Natrium arsenicosum. Cave: cocainum (osad).
78. Natrium bromatum p. kalium bromatum.
79. Natrium jodatum p. kalium jodatum.
80. Natrium nitrosum. Cave: antipyrinum, alkaloidy jodki i bromki.
81. Natrium perboricum. Cave: kwasy.
82. Novocainum. Cave: węglany metali alkal., kalomel.
83. Opium p. alkaloidy.
84. Orexinum tannicum. Cave: sole żelaza.
85. Paraldehydum. Cave bromki i jodki.
86. Pepsinum. Cave: alkohol (tincturae), alkalia, sole metali ciężkich.
87. Peruwiański balsam. Cave: vaselinum.
88. Phenacetinum. Cave: chloralhydrat, acid salicylicum
89. Phenolum. Cave: Brom, jod, sole żelaza, alkalia.
90. Phenolum salicylicum. Cave: antipyrinum, kamfora, chloralhydrat, mentholum, thymolum.
91. Plumbum aceticum. Cave: chlorki, siarczany, fosforany, węglany (osad), alkalia, alkaloidy, Mucilago Gummi, białko, opium, tanina, wyciągi roślinne zaw. garbniki, jodki i bromki (osad).
92. Protargolum. Cave: Cocainum (osad). Zincum sulfuricum.
93. Pyrazolonum phenyldimethylicum p. antipyrinum
94. Resorcinum. Cave: antipyrinum, acid. salicylicum mentholum, pyramidon, kamfora, jodki, sole metali ciężkich.
95. Sirupus. Należy zwrócić uwagę na odczyn syropu gdyż dodatek kwasu lub alkalii zmienia często jego barwę.

Sirupus Althaeae. Obojętny; bezbarwny, kwaśny bezbarwny, alkaliczny: bezbarwny.

Sirupus Amygdalarum. Obojętny: mleczny, kwaśny rozkłada się z wydziel. olejku, alkaliczny: mleczny.

Sirupus Aurantii Corticis. Obojętny: złocisty, kwaśny: złocisty, alkaliczny: złocisty.

Sirupus Cerasorum Obojętny: czerwonawo-żółty, kwaśny: czerwonawo żółty, alkaliczny; czerwonawo-żółty

Sirupus Ferri jodati. Obojętny; bezbarwny, kwaśny: rozkłada się, alkaliczny: rozkłada się.

Sirupus Ferri oxydati. Obojętny: ciemno-brunatny, kwaśny: rozkłada się, alkaliczny: ciemno-brunatny.

Sirupus Ipecacuanhae. Obojętny: bezbarwny, kwaśny: bezbarwny, alkaliczny: brunatny.

Sirupus Liquiritiae. Obojętny: żółto-brunatny, kwaśny: żółto brunatny, alkaliczny: żółto brunatny.

Sirupus Mannae. Obojętny: bezbarwny, kwaśny-bezbarwny, alkaliczny: nieco ciemniejszy.

Sirupus Menthae piperitae. Obojętny: żółto-brunatny, kwaśny: żółty, alkaliczny: czerwono-brunatny.

Sirupus Papaveris. Obojętny: żółty, kwaśny; żółty, alkaliczny: żółty.

Sirupus Rhamni catharticae. Obojętny. ciemno-fiołkowy, kwaśny: czerwony, alkaliczny: zielony.

Sirupus Rhei. Obojętny: jasno-brunatny, kwaśny: rozkłada się, alkaliczny: czerwono-brunatny.

Sirupus Rubi Idaei. Obojętny: czerwony, kwaśny: jasno-czerwony, alkaliczny: zielono fiołkowy.

Sirupus Senegae. Obojętny: jasno brunatny, kwaśny, jasno-brunatny, alkaliczny: jasno brunatny.

Sirupus Sennae. Obojętny: brunatny, kwaśny: brunatny, alkaliczny: brunatny.

96. **Sole organiczne** (np. Natr. benzoic., Natr. salicylic.). Cave: wolne kwasy (acid. nitric., acid. sulfuric.).

97. **Sole srebra.** Cave: chlorki, bromki, jodki, cyjanki, octany, alkalia, siarczki, kwas garbnikowy i substancje organiczne (białko, klej, cukier).

98. **Stovainum.** Cave: alkalia i wszystkie odczynniki na alkaloidy.

99. **Sulfur.** Cave: kalium chloratum, kalium permanganicum, calcaria chlorata, acidum picrinicum (wybuch). Sole metali ciężkich (osad).

100. **Suprareninum.** Cave: alkalia, roztwór chlorku żelaza, gummi arabicum.

101 **Theobrominum-Natrium salicylicum.** Cave: kwasy, alkalia, alkaloidy, sole met. ciężk., fosforany (osad).

102. **Thymolum.** Cave: kamfora, chloralhydrat, mentholum salolum, antipyrinum, pyramidon.

103. **Tincturae** należy rozcieńczać alkoholem. Tinct. zawier. alkaloidy nie należy mieszać z tinct. zawier. garbniki.

104. **Tinctura Chinae et Chinae composita.** Cave: Tinctura Rhei et Rhei vinosa (osad).
105. **Tinctura Jodi.** Cave: amoniak i sole amonowe (wybuch).
106. **Tinctura Opii simplex et crocata.** Cave: acid. tannicum, jod sole ołowiowe (osad), Tinct. Rhei. p. alkaloidy.
107. **Tinctura Strychni.** Cave: Tinctura Rhei et Rhei vinosa (osad) p alkaloidy.
108. **Uretan.** Cave: chloralhydrat, natrium salicylicum, kamfora, naphtolum, acid. carbolicum, salolum.
109. **Zincum sulfuricum.** Cave: plumbum aceticum (osad).
110. **Żelaza sole** p. Ferrum (sole).

Mieszaniny wybuchające.

Chlorany, bromiany, jodany (zwł. kalium chloricum) tworzą mieszaniny wybuchające: 1) z większością łatwo utleniających się pierwiastków i związków, jako to: jod siarka, fosfor, siarczki (arsenu i antymonu), siarczyny, podsiarczyny, fosforyny, podfosforyny, podchloryny, węgiel, 2) z wieloma ciałami organicznemi, jako to: błonnik (celuloza), cukier, skrobia, lycopodium, żywice, alkohole, fenole — zwłaszcza w obecności stężonego kwasu siarkowego. Acidum chromicum, natrium superoxydatum, kalium hypermanganicum, acidum picrinicum i pikryniany zachowują się podobnie do chloranów, bromianów i jodanów.

Natrium hypochlorosum i superoxydatum tworzą mieszaniny wybuchające z siarką, podfosforynami, amoniakiem, solami amonowemi, tłuszczami, gliceryną, olejkami eterycznemi.

Jod, chlor i brom wywołują wybuch z amoniakiem i solami amonowemi Należy również unikać przy jodzie olejków eterycznych.

Acidum nitricum Unikać należy: gliceryny, alkoholu i płynów je zawierających, olejków eterycznych, żywic, węglowodanów, fenoli. Stężony kwas azotowy może wywołać bezpośrednio zapalenie się błonnika (drzewo, słoma opiłki drewniane).

Argentum nitricum może wywołać wybuch przy mieszaniu i tarciu z alkaloidami, glykozydami, węglowodanami. fenolami i innemi substancjami organicznemi.

Acidum sulfuricum conc Stężony kwas siarkowy może przy mieszaniu z pewnemi cieczami wywołać znaczne podniesienie się temperatury, prowadzące nieraz i do wybuchu. Takiemi cieczami są: **woda, alkohol, benzol, olejki eteryczne. Wystrzegać się kalium chloricum!**

Woda utleniona ze srebrem koloidalnem wydziela tlen pośród lekkich objawów wybuchowych.

Samozapalność nast. substancyj została stwierdzona: eteru, benzyny, sproszkowanego świeżo węgla drzewnego na powietrzu, sproszkowanej kalafonji.

Maksymalne dawki lecznicze dla dorosłych

których lekarz nie powinien przekraczać bez oznaczenia (!)

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
*Acetanilidum	0,5	1,5
*Acetopyrin	1,0	3,0
†Acetum Colchici	2,0	4,0
† „ Digitalis	2,0	4,0
„ Lobeliae	1,0	5,0
„ Sabadillae	1,0	5,0
„ Scillae	3,0	10,0
Acidum agaricinicum	0,1	—
* „ arsenicicum	0,005	0,01
* „ arsenicosum	0,005	0,015
„ carbolicum	0,1	0,3
„ cubebicum	1,0	2,0
* „ diaethylbarbituricum	0,75	1,5
† „ dipropylbarbituricum	0,5	1,0
„ hydrobromicum (z. 25 proc. H Br)	0,5	1,5
† „ hydrocyanicum (z. 2 proc. H Cy)	0,1	0,3
† „ osmicum	0,01	0,02
† „ oxalicum	0,3	1,0
† „ picronitricum	0,5	1,0
†Aconitinum cristallisatum	0,0005	0,0015
†Actol	0,03	0,1
Adonidinum	0,02	0,06
Aether phosphoratus (1:200,0)	0,1	0,3
Aethoxycoffeinum	0,6	2,0
†Aethylenum chloratum	1,0	3,0
*Aethylmorphinum hydrochloricum	0,03	0,1
*Agaricinum	0,1	—
†Agurin	1,0	4,0
Aloinum	0,2	0,5
†Alypin	0,05	0,15
Amygdalinum	0,03	0,1
*Amylenum hydratum	4,0	8,0
Amylium nitrosum pro inhalatione	0,25	1,0

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
†Analgen	1,0	3,0
Anemoninum	0,03	0,1
†Anilinum	0,1	0,3
† „ sulfuricum	0,15	0,4
*Antipyrin	2,0	4 0
† „ acetylosalicylicum	1,0	3,0
Apiolum	0,3	1,5
Apocodeïnum	0,05	0,1
*Apomorphinum hydrochloricum	0,02	0,06
*Aqua Amygdalarum amararum	2,0	6,0
†Aqua Laurocerasi	2,0	6,0
Arbutinum	1,0	4,0
†Argentum caseinicum	0,1	0,3
† „ citricum	0,03	0,1
* „ nitricum	0,03	0,1
†Argentum lacticum	0,03	0,1
†Argonin	0,1	0,3
*Arsacetin	0,2	—
†Arsenium jodatum	0 025	0,04
Aspidospermінum hydrochloricum	0,003	0,006
*Atoxyl	0,2	—
†Atropinum	0,0005	0,0015
† „ methylobromatum	0,0015	0,004
* „ sulfuricum	0,001	0,003
† „ valerianicum	0,0015	0,004
†Auro Natrium chloratum	0,05	0 2
Aurum chloratum acidum	0,03	0,1
Baptisinum	0,03	0,1
†Baryum nitricum	0,2	0,4
†Benzonaphtholum	0,5	2,0
Berberinum hydrochloricum	0,1	0,5
Betolum	2,0	8 0
†Bismutum β-naphtolicum	0,75	4 0
Bromalum hydratum	2,0	4,0
*Bromoformium	0.5	1,5
†Brucinum	0,1	0,2
†Butylchloralum hydratum	2,0	4,0
†Cadmium sulfuricum	0,1	0,2
Cannabinonum	0,2	0,4

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
†Cannabinum tannicum	1,0	2,0
*Cantharides	0,05	0.15
†Cantharidinum	0.0001	0,0004
†Cerium oxalicum	0,2	0,6
Chininum arsenicicum	0,05	0,1
†Chinolinum	0,75	1,5
† „ tartaricum	1,5	3,0
Chloralammonium	3,0	6,0
Chloralcyanhydratum	0,02	0,1
*Chloralum formamidatum	4,0	8,0
* „ hydratum	3,0	6,0
*Chloroformium	0,5	1,5
†Citrophen	1,0	3,0
*Cocaïnum hydrochloricum	0,05	0,15
†Codeïnum	0,1	0,3
† „ hydrochloricum	0,1	0,3
* „ phosphoricum	0,1	0,3
*Coffeïnum	0,5	1,5
† „ citricum.	0,75	2,5
† „ hydrobromicum	0,5	2,0
† „ -Natrium benzoïcum	1,0	3,0
* „ „ salicylicum	1,0	3,0
†Colchicinum	0,003	0,006
Colocynthidinum	0,01	0,05
Colocynthinum	0,4	0,8
†Coniinum	0,002	0,005
† „ hydrobromicum	0,02	0,1
Convallamarinum	0,05	0,2
†Cotarninum hydrochloricum.	0,1	0,3
†Cotoinum	0,3	1,0
†Cuprum aceticum	0,1	0,3
„ carbonicum	0,2	0,4
† „ oxydatum	0,3	0,8
* „ sulfuricum	1,0	1,0
† „ „ ammoniatum	0,1	0,4
†Curare	0,02	0,06
Daturinum	0,01	0,003
*Diacetylmorphin. hydrochloricum . . .	0,005	0,015
Digitalinum germanicum amorphum . .	0,002	0,01

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
Digitalinum crystallisatum	0,001	0,003
†Digitoxinum	0,002	0,004
*Dionin	0,03	0,1
*Diuretin	1,0	6,0
Duboisinum	0,001	0,003
† " sulfuricum	0,0015	0,003
*Duotal	1,0	3,0
Erythrophloeïnum	0,01	0,03
†Eseridinum	0,005	0,015
Euporphinum	0,02	0,06
Evonyminum	0,25	1,0
†Exalgin	0,4	1,0
†Extractum Aconiti Tuberum	0,03	0,1
† " Adonidis fluid	1,0	3,0
* " Belladonnae	0,05	0,15
† " Calabar	0,02	0,06
† " Cannabis indicae	0,1	0,4
† " Chelidonii	2,0	6,0
† " Colchici seminum	0,05	0,15
* " Colocynthidis	0,05	0,15
† " " compositum	0,15	0,3
† " Conii	0,05	0,2
" Convallariae	0,2	1,0
† " Digitalis	0,2	0,5
* " Filicis	10,0	10,0
" Gelsemii fluidum	0,2	1,0
" Gratiolae	0,5	1,0
* " Hyoscyami	0,1	0,3
† " Lactucae virosae	0,5	2,0
* " Opii	0,1	0,3
" Piscidiae spirituosum siccum	0,5	2,0
" Pulsatillae	0,2	0,6
" " fluidum	0,3	1,0
" Rhoïs toxicodendri	0,1	0,5
† " Sabinae	0,2	0,8
" Scillae	0,3	1,0
† " Stramonii	0,1	0,3
* " Strychni	0,05	0,1
†Ferrum kakodylicum	—	—

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
! Flores Convallariae majalis	2,0	10,0
* Folia Adonidis vernalis	1,0	3,0
* „ Belladonnae	0,2	0,6
„ Digitalis	0,2	1,0
* „ Hyoscyami	0,4	1,2
„ Jaborandi	6,0	—
„ Nicotianae	0,1	0,5
* „ Stramonii	0,2	0,6
*Fructus Colocynthidis	0,3	1,0
† „ „ praeparati . . .	0,3	0,9
Gelsemininum hydrochloricum	0,005	0,02
†Geosot	1,0	3,0
†Guajacolum luquidum	0 5	2,5
* „ carbonicum	1,0	3,0
† „ valerianicum	1,0	3,0
*Gutti	0,3	1,0
Haszysz	0,1	0,3
†Hedonal	2,0	3,0
Heleninum	0,3	1,0
Helleboreinum	0,03	0,1
†Helmitol	1,0	3,0
†Herba Adonidis vernalis	1,0	3,0
† „ Cannabis indicae	0,5	2,0
† „ Conii	0,3	1 5
† „ Gratiolae.	1,0	3,0
† „ Lobeliae	0,1	0,3
*Heroin hydrochloricum	0,005	0,015
*Hexamethylen. tetraminum	1,0	3,0
*Homatropinum hydrobromicum . . .	0,001	0,003
„ sulfuricum	0,001	0,003
Hydracetinum	0.2	0,4
Hydrargyrum benzoicum oxydatum . .	0 03	0,1
* „ bichloratum	0,02	0,06
* „ bijodatum	0,02	0,06
„ carbolicum	0,03	0,1
* „ cyanatum	0,01	0,03
„ formamidatum	0,01	0.02
„ imidosuccinicum	0,03	0,1
† „ jodatum	0,015	0,05

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
†Hydrargyrum nitricum oxydulatum . .	0,01	0,03
„ oleinicum	0,02	0,06
* „ oxydatum	0,02	0 06
* „ „ via humida paratum	0,02	0,06
„ oxydulatum nigrum . .	0,2	0,5
„ peptonatum	0,02	0,04
* „ salicylicum	0,02	—
† „ sozojodolicum . . .	0,05	0.1
† „ sulfuricum	0,015	0,05
† „ tannicum oxydulatum .	0,05	0,1
„ thymolo-aceticum . . .	0,03	0,1
*Hydrastininum hydrochloricum . . .	0,03	0,1
†Hydrastinum hydrochloricum	0,1	0.3
Hydrochinonum	0,8	1,5
Hyoscinum hydrobromicum	0,0005	0,0015
†Hyoscyaminum	0,002	0,006
† „ sulfuricum	0,004	0,012
Hypnonum	0,5	1,5
†Itrol	0,03	0,1
†Jodchloroxychinolinum	0,3	1,0
†Jodoformium	0,2	0,6
*Jodol	0,2	0,5
*Jodum	0,02	0,06
„ trichloratum	0,03	0,06
Kairinum	1,0	5,0
†Kalium bioxalicum	0,3	1,0
„ cantharidinicum	0,0005	—
† „ chromicum flavum	0,03	0,06
† „ cyanatum	0,03	0,1
„ osmicum	0,2	0,5
† „ oxalicum	0,3	1,0
*Kreosotum	0,5	1,5
*Lactophenin	0,5	3,0
†Lactucarium	0,3	1,0
*Lactylphenetidinum	0,5	3,0
Liquor Hydrargyri albuminati	2,0	6,0
„ „ formamidati	2,0	6,0
„ „ peptonati	2,0	6,0

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
* Liquor Kalii arsenicosi	0,5	1,5
„ Natrii arsenicici	1,0	2,0
†Medinal	0,75	1,5
†Methacetinum	0,5	1,5
†Methylacetanilidum	0,4	1,0
†Methylsulfonalum	2,0	14,0
†Migraenin	1,0	3,0
†Monochlorphenolum	0,1	0,2
Morphinum aceticum	0,03	0,1
* „ hydrochloricum	0,03	0,1
† „ sulfuricum	0,05	0,15
Naphthalinum	1,0	4,0
Naphtholum (β)	1,0	4,0
*Natrium acetylarsanilicum	0,2	—
* „ arsanilicum	0,2	—
„ arcenicicum	0,008	0,015
* „ diaethylbarbituricum	0,75	1,5
† „ kakodylicum	—	—
* „ nitrosum	0,3	1,0
„ santonicum	0,3	1,0
†Neosalvarsan	—	—
Niccolum bromatum	0,5	1,5
Nicotinum	0,001	0,003
†Nitroglycerinum	0,001	0,001
Oleum Amygdalarum aethereum	0,05	0,15
† „ Crotonis	0,05	0,15
† „ phosphoratum	1,0	3,0
† „ Rutae	0,2	0,8
† „ Sabinae	0,2	0,5
*Opium pulveratum	0,15	0,5
†Orexin-Tannat	0,5	1,5
Oksykamfora	—	4,0
†Papaverinum hydrochloricum	0,05	0,15
†Paracotoїnum	03	10
†Para-Jodoanisolum mixtum	0,5	1,0
*Paraldehyd	5,0	0,0
†Pelletierinum tannicum	1,0	1—
Peroninum	**0,06**	**0,2**

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
*Phenacetinum	1,0	3,0
†Phenocoll hydrochloricum	1,0	3,0
*Phosphorus	0,001	0,003
*Physostigminum salicylicum	0,001	0,003
†Picrotoxinum	0,01	0,02
*Pilocarpinum hydrochloricum	0,02	0,04
„ salicylicum	0,02	0,04
*Plumbum aceticum	0,1	0,3
† „ jodatum	0,3	1,2
„ nitricum	0,1	0,5
*Podophyllinum	0,1	0,3
†Proponal	0,5	1,0
Propylaminum	3,0	10,0
*Pulvis Ipecacuanhae opiatus	1,5	5,0
*Pyramidon	0,5	1,5
„ camphoricum	1,0	3,0
*Pyrazolonum dimethylaminophenyldimethylicum	0,5	1,5
* „ phenyldimethylicum	2,0	4,0
† „ „ acetylosalicyl.	1,0	3,0
† „ „ c. Coff. citr.	1,0	3,0
* „ „ salicylicum	2,0	6,0
†Radix Belladonnae	0,1	0,4
Rhizoma Filicis	20,0	—
„ Veratri albi	0,3	1,5
Salicinum	3,0	10,0
*Salipyrinum	2,0	6,0
†Salvarsan	—	—
† „ -natrium	—	—
*Santoninum	0,1	0,3
Scammonium	1,0	2,0
*Scopolaminum hydrobromicum	0,0005	0,0015
† „ hydrochloricum	0,0005	0,0015
„ hydrojodicum	0,0005	0,0015
Semen Colchici	0,3	1,0
† „ Hyoscyami	0,2	0,6
† „ Stramonii	0,25	0,5
* „ Strychni	0,1	0,2
Solaninum	0,2	0,6

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
†Sparteïnum sulfuricum	0,2	0,6
†Strontium bromatum	1,0	3,0
† „ chloratum	1,0	3,0
*Strychninum nitricum	0,005	0,01
†Stipticin	0,1	0,3
†Summitates Sabinae	1,0	2,0
*Sulfonalum	2,0	4,0
*Suprarenin hydrochloricum	0,001	—
*Tartarus stibiatus	0,1	0,3
Tetronal	2,0	4,0
Thallinum sulfuricum	0,5	1,5
„ tartaricum	0,5	1,5
†Theobromino-natrium aceticum	1,0	4,0
* „ „ salicylicum	1,0	6,0
†Theobrominum	0,75	3,0
*Theocin	0,5	1,5
*Theophyllinum	0,5	1,5
*Tinctura Aconiti	0,5	1,5
† „ „ ex herba recente	0,5	1,5
† „ Belladonnae	0,5	1,5
† „ „ ex herba recente	1,0	3,0
† „ Cannabis indicae	1,0	4,0
* „ Cantharidum	0,5	1,5
„ Chelidoni	1,0	5.0
* „ Colchici	2,0	6,0
* „ Colocynthidis	1,0	3,0
„ Conii	0,5	2,0
† „ Convallariae	1,0	3,0
* „ Digitalis	1,5	5.0
† „ Digitalis aetherea	1,0	3,0
† „ „ ex herba recente	1,0	3,0
† „ Gelsemii	1,0	3.0
† „ Hyoscyami	1,5	3,0
† „ „ ex herba recente	0,5	1 5
* „ Jodi	0,2	0,6
„ „ fortior	0,15	0,5
„ Ipecacuanhae	1,0	4,0
* „ Lobeliae	1,0	3,0
† „ Opii crocata	1,5	5,0

	Dawka 1 razowa w gr.	Dawka dzienna w gr.
*Tinctura Opii simplex	1,5	5 0
„ Rhois toxicodendri	1,0	3,0
† „ Stramonii seminis	1,0	3 0
* „ Strophanthi	0,5	1,5
* „ Strychni	1,0	2,0
„ „ aetherea	1,0	2,0
*Trional	2,0	4,0
*Tubera Aconiti	0,1	0,3
†Urethanum	3,0	5,0
*Urotropin	1,0	3,0
*Veratrinum	0,002	0,005
*Veronal	0,75	1,5
Vinum Colchici	2,0	6,0
„ Ipecacuanhae	1,0	3,0
(jako środek wymiotny)	15,0	—
„ stibiatum	1,0	3,0
(jako środek wymiotny)	15 0	—
†Vioform	0,3	1,0
Xylolum	2,0	4,0
Zincum bromatum	0,25	0,5
† „ lacticum	0,1	0,3
„ oxydatum	0,5	2,0
* „ salicylicum	0,1	0,3
† „ sulfuricum	1,0	1,0
† „ valerianicum	0 1	0,3

WYKAZ SPECYFIKÓW FARMACEUTYCZNYCH

zarejestrowanych do dnia 1 maja 1925 r.

W myśl § 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 8 października 1921 r. w przedmiocie wyrobu i obrotu specyfików farmaceutycznych (Dz. Ustaw Nr. 87. poz. 640).

† **Acetyl-Nirvanol** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek. Nr. reg. 875.

Acidol-Pepsin St. I. (tabletki) — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, Nr. reg. 659.

Acidol-Pepsin St. II (tabletki) — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, Nr. reg. 475.

† **Acitrin** (tabletki) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Lewerkusen, z przep. lek.. Nr. reg. 724.

† **Acykal** (tabletk) — Teodor Teichgraeber w Berlinie, z przep. lek., Nr. 750.

†† **Adalin** (tabletki) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek. Nr. reg. 342.

† **Adamon** (tabletki) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 532.

†† **Adrenaline Clin** (płyn) — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 304.

†† **Adrenasol** (płyn) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawi.e z przep. lek., Nr. reg. 568.

†† **Adrepatine pommade** — Laboratoires Laleuf w Paryżu, z przep. lek., Nr. 314.

†† **Adrepatine suppositoires** — Laboratoires Laleuf w Paryżu, z przep. lek., Nr. 315.

† **Aethone** — M. Falcoz et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. 245.

† **Agobilin** (tabletki) — Gehe et Cie w Dreźnie, z przep. lek., Nr. reg. 643.

† **Agonol Cognet** — A. Cognet et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. 237.

Alacet — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 143.

Alama kąpiele kwaso-węglowe — B. Machalla i S-ka w Poznaniu, Nr. reg. 599.

† **Albargina** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 625.

Alcali bromatum effervescens — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 513.

Algorhin — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 84.

† **Alival** (roztwór w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. 817.

† **Alival** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 633.

†† **Allocaine A.** (Solutio Novocaini gallici cum Adrenalino) — Lumière w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 558.

†† **Allocaine AA.** (Solutio Novocaini gallici cum Adrenalino) — Lumière w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 559.

†† **Allocaine B.** (Solutio Novocaini gallici cum Adrenalino) — Lumière w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 560.

†† **Allocaine BB.** (Solutio Novocaini gallici cum Adrenalino) — Lumière w Ljonie, z przep. lek. Nr. reg. 561.

†† **Allocaine C.** (Solutio Novocaini gallici cum Adrenalino) — Lumière w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 562.

†† **Allocaine J.** (Solutio Novocaini gallici) — Lumière w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 563.

Almotan (tabletki) — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 749.

Ami — E. Perlis w Siemiatyczach, Nr. reg. 336.

† **Amphotropin** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 642.

†† **Ampoules Jumelles** — Lumière w Ljonie, z przep. lek. Nr. reg. 527.

Amylodiastase (syrop) — A. Thepenier w Paryżu, Nr. reg. 343.

† **Anaestosal** (kapsułki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 804.

Angielski krem dr. Orgley — Bol. Ogilba w Warszawie, Nr. reg. 45.

† **Angiolymphe** (płyn w ampułkach) — Laboratoires du dr. Rous w Angers, z przep. lek., Nr. reg. 246.

Anta — Aleksander Krotke w Radomiu, Nr. reg. 227.

Antigon — Józef Rotter w Warszawie, Nr. reg. 50.

† **Antithyreoidin Moebius** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 666.

† **Antithyreoidin Moebius** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 665.

† **Antispasmol** — Tow. Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 90.

Anusol (czopki) — Fabryka Chemiczna Goedecke et Cie w Lipsku, Nr. reg. 813.

†† **Apocynine dr. Deschamp** (płyn w ampułkach) — Laboratoires Laleuf w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 198.

†† **Apocynine dr. Deschamp** (tabletki) — Laboratoires Laleuf w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 197.

† **Argentamin** (płyn) — Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 693.

† **Argentol** (roztwór w ampułkach) — Tow. Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 88.

† **Argochrom** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 432.

† **Argochrom** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 432.

† **Argochrom** (proszek) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 433.

† **Arhèol** — P. Astier w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 150.

† **Arsenferratin** (tabletki) — C. F. Boehringer w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 556.

†† **Arsenophag** (płyn w ampułkach) — J. Gessner w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 141.

†† **Arsentrifferin** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 550.

†† **Arsodil** (płyn w ampułkach) — T-wo Przmysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 93.

†† **Arsoferlysin** — Fabryka Chemiczna „Laokoon“ we Lwowie, z przep. lek., Nr. reg. 338.

†† **Arsoferrin-tektolettes** (tabletki) — Apotheke z. Heiligen Geist, Barber i Rosner w Wiedniu, z przep. lek., Nr. reg. 684.

†† **Arsycodile** (płyn w ampułkach) — Maurice Leprince w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 202.

† **Arthigon** (płyn) — Akc. Fabryka Chemiczna E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg, 589.

† **Artosin** (tabletki) — C. F. Boehringer w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 686.

Aspasmon — „Norgine“ w Uściu n/Łabą, Nr. reg. 767.

Aspirin (tabletki) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 344.

† **Asthmin** — Two Akc. „Motor“, z przep. lek. Nr. reg. 222.

† **Astmosan** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 16.

Astmoza — Sp. Akc., „Planta“ w Warszawie, Nr. reg. 226.

† **Atophan** (tabletki) — Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 434.

† **Atophanyl** (płyn w ampułkach) — Chemiczna Fabryka Akc d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 732.

† **Atoquinol** (tabletki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 420.

Balsam Bengalski — T-wo Akc., „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 2.

Balsam Mentolowy — B. Józef Misiórski w Będzinie, Nr. reg. 260.

Balsament — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 292.

Baume Bengué — Dr. Bengué w Paryżu, Nr. reg. 450.

† **Belgijskie Pastylki** — A. Gąsecki w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 29.

Bensons Plaster — Seabury i J. Johnson w Nowym Yorku, Nr. reg. 872.

Benzocalcol (Tabulettae Calcii benzoici) — Tow. Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 95.

Benzophag (pigułki) — Jan Gessner w Warszawie, Nr. reg. 273.

Benzothym — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 291.

Benzylol — Sp. Akc. L. Spiess i Syn, Nr. reg. 144.

† **Biochinol** (płyn w ampułkach) — Dr. Proebstel i S-ka w Gnieźnie, z przep. lek., Nr. reg. 768.

† **Bismogenol** (płyn w ampułkach) — E. Tosse et Cie w Hamburgu, z przep. lek., Nr. reg. 694.

† **Bismogenol** (płyn) — E. Tosse et Cie w Hamburgu, z przep. lek., Nr. reg. 882.

† **Bismoluol** (płyn w ampułkach) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, z przepisu lek., Nr. reg. 769.

† **Bismosalvan** (płyn w ampułkach) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, z przep. lek., Nr. reg. 770.

† **Bismuthoidol injectable** (płyn w ampułkach) — M. Robin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 775.

Blanca maść od piegów — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 341.

† **Bolease Monal** (globules) — Monal et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 194.

Boromenth (maść) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 58.

† **Borotropin** (tabletki) — T-wo Przemysłu Chem. d. Mag. Klawe w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 862.

† **Borovertin** (tabletki) — Fabryki Aniliny „Agfa" w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 472.

Brassicon — Ap. Kowalski w Warszawie, Nr. reg. 78.

Bromalin (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie Nr. reg. 601.

Brom Castor (tabletki) — Tow. Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 512.

Bromergon (tabletki) Tow. Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 748.

† **Bromipin** (capsulae elasticae) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 763.

† **Bromipin** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, Nr. reg. 668.

Bromlecitin (tabletki) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, Nr. reg. 771.

Bromokamforowe krople od bólu zębów — St. i K. Wągrowscy i A. Kadecz w Warszawie, Nr. reg. 277.

Bromone — M. Robin w Paryżu, Nr. reg. 156.

Bromopepton Staza — Fabryka Chemiczna Stankiewicz, Zawadzki i S-ka w Warszawie, Nr. reg. 280.

† **Bromural** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 662.

Bronchicol — Adolf Lewinson w Warszawie, Nr. reg. 283.

Buccol — Mieczysław Lipszyc w Warszawie, Nr. reg. 243.

† **Buccosan,** Adolf Lewinson w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 282.

Bulgarine, A. Thepenier w Paryżu, Nr. reg. 345.

† **Butolan** — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 487.

†† **Cacodylate der fer Glasser** (płyn w ampułkach) — Dr. Coirre w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 253.

†† **Cacodylate de soude Glasser** (płyn w ampułkach) — Dr. Coirre w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 302.

† **Calcium Diuretin** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludvigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 699.

Calcol (Tabulettae Calcii lactici) — Tow. Przemysłu Chemiczno - Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 94.

Candiolin (tabletki) Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 723.

Capsicum Pflaster — P. Beiersdorf et Cie w Hamburgu, Nr. reg. 773.

† **Capsules d'Apioline de Chapoteaut**—Laboratoires de Pharmacologie General Dr. Ph. Chapelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 866.

† **Capsules Cognet** — A. Cognet et Cie w Paryżu,, z przep. lek., Nr. reg. 236.

† **Capsules Mathey - Caylus** — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 301.

† **Casbis** — Leopold Cassella i S-ka w Frankfurcie n/M., z przep. lek., Nr. reg. 797.

Cascara Midy — Laboratoires Midy w Paryżu, Nr. reg. 165.

Cascarine Leprince (pigułki) — Dr. Maurice Leprince w Paryżu, Nr. reg. 151.

† **Caseosan** (płyn w ampułkach) — Chemiczna Fabryka v. Heyden w Radebeul, z przep. lek., Nr. reg. 595.

Cerolin (pigułki) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, Nr. reg. 539.

† **Cigarettes d'Abyssinie** Exibard, H. Ferre,

Biottière et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 362.

† **Citarin** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek.. Nr. reg. 577.

† **Citobarium** (per. rectum) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 435.

† **Citobarium** do użytku wewnętrznego — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 452.

† **Citrovanillan** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 64.

Chinin - phytin (tabletki) — Tow. Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 421.

Chinosol Deci Plättchen — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, Nr. reg. 805.

Chinosol (tabletki) — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, Nr. reg. 514.

Chinotol — E. Perlis w Siemiatyczach, Nr. reg. 337.

† **Cholagon** — T-wo Przemysłu Chemiczno--Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, z przep. lek., 91.

Choleine Camus (pigułki) — Darrase Frères w Paryżu, Nr. reg. 360.

Cholekinaza — H. Niemojewski w Warszawie, Nr. reg. 46.

† **Cholelysin** (tabletki) — J. E. Stroschein w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 361.

† **Choleval Bolus** — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 436.

† **Choleval - Emulsja** (kapsułki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. 766.

† **Choleval - Stäbchen** — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 764.

† **Choleval** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 437.

† **Choleval - vaginal** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 765.

† **Codeonal** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 661.

† **Colchurecin** (tabletki) — J. E. Stroschein w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 438.

† **Collargol** (roztwór w ampułkach) — Chemische Fabrik v. Heyden w Radebeul, z przep. lek., Nr. reg. 575.

† **Collobiase d'or** (płyn w ampułkach) — Boulanger, Dausse et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr reg. 322.

†† **Collobiase de Sulfhydrargyre** (płyn w ampułkach) — Boulanger, Dausse et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 321.

† **Collobiase de soufre** (płyn w ampułkach) — Boulanger, Dausse et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 323.

Colloidine — Laboratoires Darbord w Paryżu. Nr. reg. 190.

Contral — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 85.

Cornina — P. Beiersdorf et Cie w Hamburgu, Nr. reg. 774.

Coryfin Bonbons — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 503.

† **Crayons Chaumel adstringents** — Fumouze et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 480.

Creosal Dubois — Laboratoires Dubois w Paryżu, Nr. reg. 192.

† **Cryogenine** (cachets) — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 525.

† **Cryogenine** (tabletki) — Lumiére w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 132.

† **Cygaretki** przeciwastmatyczne — Jan Borowski w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 656.

† **Cygaretki** przeciwastmatyczne — Tow. Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 353.

† **Cygaretki przeciwastmatyczne** — Ap. Kowalski w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 615.

†† **Cyarsal** (płyn w ampułkach) — J. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 660.

† **Cylotropin** (płyn w ampułkach) — Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 881.

Cystosan — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 67.

Czopki przeciw hemoroidom — A. Gąsecki w Warszawie, Nr. reg. 354.

Czopki przeciw hemoroidom — Tow. Przemysłu Chemiczno - Farmaceutycznego, d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 496.

† **Czopki** przeciw hemoroidom — Ap. Kowalski w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 607.

Czopki przeciw hemoroidom — St. i K. Wągrowscy i A. Kadecz w Warszawie, Nr. reg. 355.

† **Degalol** (tabletki) — I. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 687.

† **Dermatol** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brünung w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 626.

Dermaton gęsty — Apteka K. Wendy w Warszawie, Nr. reg. 220.

Dermaton płynny — Apteka K. Wendy w Warszawie, Nr. reg. 221.

Desodoform — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 35.

Desodorol — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 13.

† **Diabetifuge Perraudin** (proszki) — Laboratoires des Produits „Scientia" w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 516.

Diachylon (puder) — „Chemergon" w Poznaniu, Nr. reg. 498.

†† **Dial** (płyn w ampułkach) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 798.

†† **Dial** (płyn) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 799.

†† **Dial** (tabletki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 462.

†† **Dialacetin** (tabletki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 465.

†† **Didial** (tabletki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. r. 463,

† **Digalen** (płyn w ampułkach) — Hoffman La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 645.

† **Digalen** (płyn) — Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 644.

† **Digalen** (granulki) — Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek. ,Nr. reg. 647.

† **Digalen** (tabletki) — Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 646.

† **Digipurat** (płyn w ampułkach) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 509.

† **Digipurat liquid** — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 510.

† **Digipurat** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 508.

† **Digitalen** „Aka" — A. Kolecki i S-ka w Poznaniu, z przep. lek., Nr. reg. 737.

† **Digitaline cristallisée** (płyn w ampułkach) — Laboratoires Nativelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 356.

† **Digitaline cristallisée** (granules)—Laboratoires Nativelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 358.

† **Digitaline cristallisée** (solution) — Laboratoires Nativelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 357.

† **Digitalis Dispert** (tabletki) — Krause, Medico Gesellschaft w Monachjum, z przep. lek., Nr. reg. 777.

† **Digitol** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., reg. 68.

Dijodyl (kapsułki) — I. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 619.

†† **Dionin** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 574.

Diphasol (płyn w ampułkach) — Fabryka Chemiczna „Chemosan" w Wiedniu, z przep. lek., Nr. reg. 848.

† **Diphtosan** (tabletki) — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, z przep. lek., 471.

† **Diplosal** (tabletki) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, Nr. reg. 597.

† **Diuretin** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 591.

† **Dormiol** płynny — Kalle et Cie w Biebrich n/R., z przep. lek. Nr. reg. 623.

Dragées Bengué — Dr. J. Bengué w Paryżu, Nr. reg. 823.

Dragées Chlorophylli compositae — J. Gessner w Warszawie, Nr. reg. 431.

† **Drastin Lubelski** — Józef Lubelski w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 239.

Drażetki Bengalskie — T-wo Akc., „Fr. Karpiński“ w Warszawie, Nr. reg. 359.

Egipski Balsam — J. Jagodziński w Józefowie, Nr. reg. 49.

Egzemol — A. Klippel w Warszawie, Nr. reg. 265.

Eisenphytine pilules — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, Nr. reg. 422.

† **Ektebin** (maść) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 451.

†† **Elarson** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Lewerkusen, z przep. lek., Nr. reg. 546.

†† **Elarson-Eisen (tabletki)** — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Lewerkusen ,z przep. lek., Nr. reg. 548.

†† **Elbon** (comprimées) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 423.

Eldoform (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Lewerkusen, Nr. reg. 722.

† **Electrargol** (płyn w ampułkach) — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 303.

† **Electro-Aurol** (płyn w ampułkach) — T-wo „Fr. Karpiński“ w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 284.

† **Elektrocollargol** (płyn w ampułkach) — Chemiczna Fabryka v. Heyden w Radebeul, z przep. lek., Nr. reg. 729.

† **Electrocuprol** (płyn w ampułkach) — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 485.

† **Electroferrol** (płyn w ampułkach) — Chemicz Fabryka v. Heyden w Radebeul, z przep. lek., Nr. reg. 730.

†† **Embarin** (płyn w ampułkach) — Chemiczna Fabryka v. Heyden w Radebeul, z przep. lek., Nr. reg. 728.

Embeta-Stawolit — M. Barałkiewicz w Toruniu, Nr. reg. 39.

† **Emetine Glasser** (płyn w ampułkach) — Dr. Coirre w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 255.

Emollin — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 145.

Energétène de Ribes nigrum (Cassis) — Les Etablissements Byla w Paryżu, Nr. reg. 81.

Energétène de sauge — Les Etablissements Byla w Paryżu, Nr. reg. 87.

† **Energétène de Valeriane** — Les Etablissements Byla w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 82.

† **Enterovaccin** (pigułki) — Lumière w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 523.

† **Epilepticon** — Dr. R. i O. Weil w Frankfurcie n/M., z przep. lek., Nr. reg. 160.

† **Ergocornina** (płyn w ampułkach) — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 676.

† **Ergocornina** do wewnętrznego użytku — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 675.

Eros maść i proszek — Bol. Ogilba w Warszawie, Nr. reg. 44.

Eucalypto-mentol (pastylki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 33.

Euchinin (tabletki) — Zimmer et Cie w Frankfurcie n. M., Nr. reg. 878.

† **Eufin** — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 518.

Eukaliptusowy balsam — Wł. Szabrański w Bełchatowie, Nr. reg. 331.

† **Eukodal** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 414.

† **Eukodal** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 415.

Eumenol (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, Nr. reg. 667.

† **Eumictine** — Maurice Leprince w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 199.

† **Euphyllin** (tabletki) — Fabryka Chemiczna Byk-Guldenwerke w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 886.

† **Euphyllin** (płyn w ampułkach) — Fabryka Chemiczna Byk-Guldenwerke w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 886.

Euskol do inhalacji — Fabryka Chemiczno-Techniczna „Euskol" w Łabiszynie, Nr. reg. 795.

† **Eustenin** (tabl.) — Zimmer et Cie w Frankfurcie n/M., z przep. lek., Nr. reg. 871.

† **Evacuol** — H. Rosenstadt w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 25.

Fagosol — H. Rosenstadt w Warszawie, Nr. reg. 24.

Fercarbin — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 11.

†† **Fercarbin-Arsen** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 12.

Feroxal Buisson — Etablissements Alb. Buisson w Paryżu, Nr. reg. 340.

Ferratin (tabletki) — C. F. Boehringer w Mannheim, Nr. reg. 555.

†† **Ferrocodile** (płyn w ampułkach) — Maurice Leprince w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 201.

Ferrol (Tinctura Ferri oxydati saccharati) — Tow. Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 310.

†† **Ferrophag** (płyn w ampułkach) — J. Gessner w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 137.

Ferrophytine (granules) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 581.

† **Ferro-Sajodin** (tabletki) — Fabryka Barwników daw. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen i Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 585.

†† **Ferrosan-Arsen** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 54.

† **Feuilles d'Abyssinie Exibard** — H. Ferré, Blottière et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 365.

† **Fibrolysin** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 653.

† **Fibrolysin** (czopki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 655.

† **Fibrolysin** (roztwór do oczu) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. rg. 654.

Ferrosan (Tinctura Ferri oxydati saccharati) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 60.

Figol (Syrupus Caricarum compositus) — Karol Jahr w Krakowie, Nr. reg. 855.

† **Filmaron** (kapsułki) — C. F. Boehringer w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 543.

† **Flavicid** (płyn w ampułkach) — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 470.

† **Flavicid** (tabletki) — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 469.

Floreina — St. Malinowski w Warszawie, Nr. reg. 264.

Fondant Collobiase de Soufre — Boulanger et Dausse w Paryżu, Nr. reg. 185.

Fondant iodotannique — Boulanger et Dausse w Paryżu, Nr. reg. 184.

Fortossan (proszek) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 424.

Frigorin — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, Nr. reg. 224.

† **Fructalein** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 65.

Furuncosan — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 290.

† **Gardan** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 641.

Gargarol — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 53.

Gelatina sterilisata — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 807.

† **Gelée** — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 521.

Gingiwa — E. Olszwang w Warszawie, Nr. reg. 37.

† **Globeol** — Les Etablissements Chatelain w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 449.

Glycerophosphate injectable — M. Robin w Paryżu, Nr. reg. 211.

Glycerophosphate injectable — M. Robin w Paryżu, Nr. reg. 155.

Glycocalcol (Tabulettae Calcii glycerinophosphorici) — T-wo Przmysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 99.

Glycolan — H. Rosenstadt w Warszawie, Nr. reg. 225.

Glykolaine — M. Robin w Paryżu, Nr. reg. 154.

† **Gometol** — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, z przep lek., Nr. reg. 92.

† **Gonosan** — T-wo Akc. I. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 161.

† **Gonorein** — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 52.

Goudron-Guyot capsules — Maison L. Frère w Paryżu, Nr. reg. 130.

Goudron-Guyot liqueur — Maison L. Frère w Paryżu, Nr. reg. 129.

† **Gouttes Livoniennes** — Laboratoires Trouette-Perret w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 189.

† **Granugenpasta** — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 590.

† **Granules a l'extrait de Strophantus** — Catillon w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 118.

† **Granules a la Strophantine cristallisée** — Catillon w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 117.

Granulae Pectorales Russyana — Ap. Kowalski w Warszawie, Nr. reg. 275.

Guipsine (pigułki) — Maurice Leprince w Paryżu, Nr. reg. 203.

Haematogen Erbeta — T-wo Akc. R. Barcikowski w Poznaniu, Nr. reg. 565.

Haematogen — „Hafeza“ w Poznaniu, Nr. reg. 657.

Haematogen — Fabryka Chemiczna „Lek“ w Warszawie, Nr. reg. 133.

Haematogen — Fabryka Chemiczna „Uko“ w Poznaniu, Nr. reg. 885.

Haematosan — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 40.

† **Haemorol** — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 218.

† **Hegenon** (tabletki) — Chemiczna Fabryka Akc. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 441.

† **Helminal** (tabletki) E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek. Nr. reg. 442.

† **Helmitol** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 443.

Hemogen (Tinctura Ferro-Mangani oxydati saccharati) — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 101.

Hemoneurol — A. Cognet et Cie w Paryżu, Nr. reg. 346.

Hemophag — J. Gessner w Warszawie, Nr. reg. 134.

† **Hemoplase** (płyn w ampułkach) — Laboratoires Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 680.

Hemoplase (cachets) — Laboratoires Lumiere w Ljonie, Nr. reg. 683.

Hemoplase (dragées) — Laboratoires Lumiere w Ljonie, Nr. reg. 681.

Hemoplase (granules) — Laboratoires Lumiere w Ljonie, Nr. reg. 682.

†† **Hemypnon** (tabletki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 464.

† **Herial A.** (pigułki) — H. Laire w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 544.

† **Herial B.** (pigułki) — H. Laire w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 545.

†† **Hermophenyl** (dragées) — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 529.

† **Hermophenyl** (mydło) — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 528.

† **Hermophenyl** (ołówki) — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 531.

†† **Hermophenyl** (tabletki) — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 526.

† **Hetol** (płyn w ampułkach) — Kalle et Cie w Biebrich n/R., z przep. lek., Nr. reg. 814.

† **Hexal** (tabletki) — I. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 618.

† **Hexeton** (płyn w ampułkach) — Fabryka Barwników dawn. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 816.

† **Hexophan** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 640.

† **Hexophan-Lithium** (płyn w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 840.

† **Hexophan-Lithium Salz brausendes** — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 839.

† **Hordeine Lauth** (płyn w ampułkach) — Pharmacie Rogé Cavaillés w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 448.

† **Huile Grise** — Charlard-Vigier w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 116.

† **Hydropiperol** — Fabryka Chemiczna „Ege“ w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 21.

Hydropyrin (tabletki) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, Nr. reg. 778.

Hyperol (tabletki) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, Nr. reg. 779.

† **Hyrganol** (płyn w ampułkach) — Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 781.

Ichtalbin (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, Nr. reg. 540.

Ichtiocalcol (Tabulettae Calcii sulfoichtyolici)— T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 102.

Ichtyomenthol — Sz. Edelman w Samborze, Nr. reg. 652.

† **Injection au Matico de Grimault** (płyn) — Laboratoires de Pharmacologie Generale Dr. Ph. Chapelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 864.

Intima — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 293.

† **Intrait de Digitale** (solution) — Boulanger et Dausse w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 186.

† **Intrait de Marron d'Inde** (solution) — Boulanger et Dausse w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 183.

Intrait de Valeriane (solution) — Boulanger et Dausse w Paryżu, Nr. reg. 210.

† **Iso-Arhéol** (kapsułki) — P. Astier w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 760.

† **Isotol** (płyn w ampułkach) — „Norgine" w Uściu n/Łabą, z przep. lek., Nr. reg. 801.

† **Istizin** (cukierki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 490.

Istizin (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 489.

† **Jecoferrol** — Dr. Juljusz Franzos w Tarnopolu, z przep. lek., Nr. reg. 578.

† **Jecoferrol phosphoratus** — Dr. Juljusz Franzos w Tarnopolu, z przep. lek., Nr. reg. 579.

Jecopixol — Wytwórnia Chemiczna „Galen" we Lwowie, Nr. reg. 200.

Jecorol — A. Bukowski w Warszawie, Nr. reg. 214.

† **Jod-Elarson** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 547.

† **Jodergon** — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 103.

† **Jodferratin** (tabletki) — C. F. Boehringer w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 542.

† **Jodferratose** (syrop) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 506.

† **Jodfortan** (tabletki) — Chemiczna Fabryka A. Jaffe w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 575.

† **Jodhyrine du dr. Deschamp** (tabletki) — Laboratoires Laleuf w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 483.

† **Jodimin** (płyn w ampułkach) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 802.

† **Jodipin** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 603.

† **Jodipin** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzoie, z przep. lek., Nr. reg. 602.

† **Jodival** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 551.

† **Jodlecithin** (pigułki) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, z przep. lek., Nr. reg. 782.

† **Jodlecithin** (tabletki) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, z przep. lek., Nr. reg. 783.

† **Jodlysin** — Fabryka Chemiczna „Laokoon" we Lwowie, z przep. lek., Nr. reg. 313.

† **Jodogen** — A. Gąsecki w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 564.

† **Jodonat** — A. Bukowski w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 213.

† **Jodone** — M. Robin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 370.

† **Jodopepton „Ege"** — Fabryka Chemiczna „Ege" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 825.

† **Jodopepton Staza** — Fabryka Chemiczna Stankiewicz, Zawadzki i S-ka w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 279.

† **Jodopepton** (płyn) — Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna „Mederbe" w Poznaniu, z przep. lek., Nr. reg. 617.

† **Jodopepton** (tabletki) — Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna „Mederbe" w Poznaniu, z przep. lek., Nr. reg. 616.

† **Jodorad sól kąpielowa** — „Jodorad" w Stanisławowie, z przep. lek., Nr. reg. 240.

† **Jodorol** — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 453.

† **Jodostarin** (tabletki) — Hoffman La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 648.

Jodo-żelazopepton (Liquor Ferri jodopeptonati) — Fabryka Chemiczna „Lek" w Warszawie, Nr. reg. 587.

†† **Jodo-żelazo-pepton z arszenikiem** (Liquor Ferri jodopeptonati cum arsenico) — Fabryka Chemiczna „Lek" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 588.

† **Jodpepton** — F. Więckowski w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 495.

† **Jodurase** (pastylki) — Ch. Couturieux w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 320.

† **Jubol** (tabletki) — J. Cabrol et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 468.

†† **Juvenin** (płyn w ampułkach) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 491.

†† **Juvenin** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 492.

†† **Kakodylophag** (płyn w ampułkach) — J. Gessner w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 138.

Kalmopyrin (tabletki) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, Nr. reg. 784.

Kamphenol (płyn) — Eugenjusz Matula w Krakowie, Nr. reg. 745.

Kąpiele kwaso-węglowe „Cordis" — K. Schopper i S-ka w Bielsku-Białej, Nr. reg. 500.

Kąpiele kwaso-węglowo-iglicowe „Cordis" — K. Schopper i S-ka w Bielsku-Białej, Nr. reg. 501.

Kąpiele kwaso-węglowo-ziołowe — K. Schopper i S-ka w Bielsku-Białej, Nr. reg. 678.

Karposal — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie. Nr. reg. 369.

†† **Kinectine Naline** — N. Manzon w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 158.

Kola Astier — P. Astier w Paryżu, Nr. reg. 232.

† **Koprol** — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 7.

Kornol — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 31.

Kotwiczny Pain-xpeller — A. Richter et Cie w Rudolsfsztacie, Nr. reg. 251.

Krążki Ryszarda — K. Wenda w Warszawie, Nr. reg. 497.

Kresival — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 698.

Krople Amerykańskie Nr. 1 — Warszawskie Laboratorjum Chemiczne w Warszawie, Nr. reg. 270.

Krople Amerykańskie Nr. 2 — Warszawskie Laboratorjum Chemiczne w Warszawie, Nr. reg. 269.

Krople Amerykańskie Nr. 3 — Warszawskie Laboratorjum Chemiczne w Warszawie, Nr. reg. 268.

Krynol (płyn) — Ap. Kowalski w Warszawie, Nr. reg. 70.

Krynol (pomada) — Ap. Kowalski w Warszawie, Nr. reg. 69.

† **Krysolgan** (proszek w ampułkach) — Akc. Fabryka Chem. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 853.

Kymosine — H. Rogier w Paryżu, Nr. reg. 248.

Labella płyn — K. M. Naimski w Wisznicach, Nr. reg. 79.

Lactobacilline (tabletki) — Darrasse Frères w Paryżu, Nr. reg. 371.

† **Lactophenin** (tabletki) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 596.

† **Lantol** (płyn w ampułkach) — Ch. Couturieux w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 417.

† **Lantol** (płyn w ampułkach) — Ch. Couturieux w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 416.

Lapifeloza — Sp. Akc. „Planta", Nr. reg. 47.

Laxan (cukierki przeczyszczające) — „Mederbe" w Poznaniu, Nr. reg. 696.

† **Lecithine** (płyn w ampułkach) — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 511.

† **Lecithine ampoules** — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 298.

Lecithine granules — Comar et Cie w Paryżu, Nr. reg. 299.

Lecithine pilules — Comar et Cie w Paryżu. Nr. reg. 300.

Leukoplast — P. Beiersdorf et Cie w Hamburgu, Nr. reg. 576.

Levurine Brute — Ch. Couturieux w Paryżu, Nr. reg. 318.

Levurine Extractive (tabletki) — Ch. Couturieux w Paryżu, Nr. reg. 319.

Levurinose Blaes (mączka) — Chemiczna Fabryka I. Blaes et Cie w Lindau, Nr. reg. 812.

Levurinose Hefe Seife — Chemiczna Fabryka I. Blaes et Cie w Lindau, Nr. reg. 811.

† **Libophan** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 14.

† **Lipojodin** (tabletki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 425.

† **Liquitalis** (płyn w ampułkach) — T-wo Akc. Gehe et Cie w Dreźnie, z przep. lek., Nr. reg. 831.

† **Liquitalis** (płyn) — T-wo Akc. Gehe i S-ka w Dreźnie, z przep. lek., Nr. reg. 830.

Lithine du dr. Gustin — A. Mille w Paryżu, Nr. reg. 247.

† **Luatol** (płyn w ampułkach) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 372.

†† **Ludin ampoules** — Laboratiores Rey w Dijon, z przep. lek., Nr. reg. 751.

†† **Ludin granules** — Laboratoires Rey w Dijon, z przep. lek., Nr. reg. 752.

†† **Ludin sirop** — Laboratoires Rey w Dijon, z przep. lek., Nr. reg. 753.

† **Luminal** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie i Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 533.

Magnesium perhydrol (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 573.

Magnocid-Glycerin (pasta) — E. Merck w Darmsztadzie, Nr. reg. 604.

Magnocid (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, Nr. reg. 605.

Maść Hebdy od świerzby — E. Hebda i Sk-a w Warszawie, Nr. reg. 42.

Maść od świerzby z kogutkiem — A Gąsecki w Warszawie, Nr. reg. 41.

Maść od świerzby — T-wo Akc. „Fr. Kapiński" w Warszawie, Nr. reg. 317.

Maść na odmrożenie — St. i K. Wągrowscy i A. Kadecz w Warszawie, Nr. reg. 335.

Maść na odmrożenie — Schopper i S-ka w Bielsku-Białej, Nr. reg. 419.

Maść od hemoroidów — Aleksander Popowski w Warszawie, Nr. reg. 494.

Maść Świętojańska — Zofja Wójcikiewicz w Warszawie, Nr. reg. 83.

Maść Zygmuntowska — W. Dobrowolski w Lublinie, Nr. reg. 250.

Mastisol — B-cia Schubert w Berlinie, Nr. reg. 373.

† **Maturin** (płyn w ampułkach) — Fabryka Chemiczna Akcyjna E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 456.

†† **Medinal** (płyn w ampułkach) — Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 803.

†† **Medinal** (tabletki) — Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 439.

† **Melubrin** — (tabletki) Farbwerke Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 627.

Mentholith — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 146.

Menthosal — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 105.

Menthosalan (Lanolimentum salicylo-methylomentholicum) — Karol Jahr w Krakowie, Nr. reg. 856.

†† **Mergal** — T-wo I. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 162.

Mesolament — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 32.

Mezonol — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 3.

† **Mezotol** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 374.

Miód chinowy — F. Sznejder — apteka w Brzeszczach, Nr. reg. 18.

Miód chinowy z żelazem — F. Sznejder — apteka w Brzeszczach, Nr. reg. 20.

Miód rzewniowy — F. Sznejder — apteka w Brzeszczach, Nr. reg. 19.

† **Mirion** — Suchy Werke w Wiedniu, z przep. lek., Nr. reg. 121.

Mitigal — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 458.

Motofer — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, (Tinctura Ferri oxydati saccharati), Nr. reg. 38.

Mouches de Milan — La Perdriel w Paryżu, Nr. reg. 179.

Mrozol — A. Gąsecki w Warszawie, Nr. reg. 28.

Mukuna — J. Weroczy w Warszawie, Nr. reg. 36.

Musculosine — Les Etablissements Byla w Paryżu, Nr. reg. 80.

† **Muthanol** (płyn w ampułkach) — G. Fermé w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 844.

Mydło do świerzby — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 316.

†† **Narcophin** (płyn w ampułkach) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 507.

†† **Narcophin** (tabletki) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 598.

†† **Narsenol** (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 658.

†† **Neoarsodil** (płyn w ampułkach) — Tow. Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 89.

†† **Neo-Arsycodile** (płyn w ampułkach) — Maurice Leprince w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 205.

†† **Neo-Arsycodile** (pigułki) — Maurice Leprince w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 206.

†† **Neo-Bornyval** (kapsułki) — I. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 832.

Neo-hydropyrin (tabletki) — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, Nr. reg. 785.

Neo-Metamorfoza — Ad. Klippel w Warszawie, Nr. reg. 226.

†† **Neo-Riodine** (płyn w ampułkach) — Laboratoires P. Astier w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 838.

Neo-Valda (pastylki) — Laboratorjum Chemiczno-farmaceutyczne Modliński i Krogulecki w Warszawie, Nr. reg. 418.

†† **Nervocithine** (płyn w ampułkach) — G. Tissot w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 479.

†† **Nervocithine** (dragées) — G. Tissot w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 478.

Nervol — Juljusz Franzos w Tarnopolu, Nr. reg. 524.

Nervomigren — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, Nr. reg. 219.

† **Nervosan** (ziarenka) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 690.

† **Neu-Cesol** (płyn w ampułkach) — F. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 669.

† **Neu-Cesol** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 670.

† **Neuronal** (tabletki) — Kalle et Cie w Bibrich n/R., z przep. lek., Nr. reg. 622.

†† **Nevrostenique Dausse Serie E.** (płyn w ampułkach) — Boulanger et Dausse w Paryżu, z przep. lek., Nr. 181.

†† **Nevrostenique Dausse Serie A.** (płyn w ampułkach) — Boulanger et Dausse w Paryżu, z przep. lek., Nr. 182.

† **Nirol** — Jan Gaweł w Jasieńcu, z przep. lek., Nr. reg. 26.

† **Nirvanol** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 874.

Normacol — „Norgine" w Uściu n/Łabą, Nr. reg. 787.

Normacol (dragées) — „Norgine" w Uściu n/Łabą, Nr. reg. 786.

† **Novalgine** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 638.

Novalgine (roztwór w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 841.

† **Novasurol** (płyn w ampułkach) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 488.

† **Novo-atophan** (tabletki) — Akc. Fabryka Chemiczna E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 440.

†† **Novocain-Suprarenin** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 679.

Novocain (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 637.

†† **Novocain-Suprarenin Lösung E.** (płyn w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 636.

† **Novoprotin (płyn w ampułkach)** — Chemische Werke Greuzach, z przep. lek., Nr. reg. 700.

Nucleatol (comprimées) — M. Robin w Paryżu, Nr. reg. 153.

† **Nucleatol injectable** — M. Robin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 869.

†† **Nuclearsitol comprimés** — M. Robin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 119.

†† **Nuclearsitol injectable** — M. Robin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 868.

† **Oleo-Jode** (płyn w ampułkach) Laboratoires Dubois w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 195.

† **Oleo-Jode** (kapsułki) — Laboratoires Dubois w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 193.

† **Olesal** (płyn w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 800.

Ophtalmol — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 569.

†† **Optarson** (płyn w ampułkach) — Fabryka Barwników daw. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 592.

† **Orexin** (tabletki) — Kalle et Cie w Biebrich n/R., z przep. lek., Nr. reg. 621.

Orypan liquid. — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 466.

Orypan syrop — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 467.

Ossaform — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 107.

Ostreine-Buisson — Les Etablissements Alb. Buissons w Paryżu, Nr. reg. 339.

†† **Ouabaine cristallisée** Arnaud (płyn w ampułkach — Laboratoires Nativelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 379.

†† **Ouabaine cristallisée** Arnaud (comprimées) — Laboratoires Nativelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 378.

Ouataplasme Langlebert M. Sabatier w Paryżu, Nr. reg. 241.

†† **Ovaria siccata cum Ferro** (tabletki) — Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie, z przep. lek., Nr. reg. 870.

† **Ovo-lecithine Billon** (płyn w ampułkach) — Les Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 376.

Ovo-lecithine Billon (dragées) Les Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, Nr. reg. 375.

Ovo-lecithine Billon (granules) — Les Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, Nr. reg. 377.

Ovo-lecithinum — T-wo Akc. „Fr. Karpiński w Warszawie, Nr. reg. 4.

Ozol (proszek) — F. Zamenhof w Warszawie, Nr. reg. 884.

† **Pageol** — Les Etablissements Chatelain w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 380.

Pain-Expeller — T-wo Akc. „Fr. Karpiński", w Warszawie, Nr. reg. 570.

† **Panflavin Pastillen** — Leopold Cassella i S-ka w Frankfurcie, z przep. lek., Nr. reg. 796.

†† **Pantopon** (płyn w ampułkach) — Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 650.

Papier Rigollot — P. Rigollot et Cie w Paryżu, Nr. reg. 727.

† **Paracodin** (płyn w ampułkach) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 351.

† **Paracodin** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 352.

†† **Paramorfan** (płyn w ampułkach) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 350.

Pastilles de Charbon du dr. Belloc — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 123.

Pastilles Géraudel — A. Géraudel w Levallois, Nr. reg. 746.

†**Pastilli Jodo-ferratini comp.** (tabletki) — Karol Jahr w Krakowie, z przep. lek., Nr. reg. 664.

Pastylki od zgagi — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 384.

Pâte pectorale phenique de Vial (cukierki) — Laboratoires de Pharmacologie Generale dr. Ph. Chapelle w Paryżu, Nr. reg. 865.

†† **Paveron** (ampoules) — Boulanger et Dausse w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 209.

†† **Paveron** comprimés — Boulanger et Dausse w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 208.

Peptofer du dr. Jaillet — Darrase Freres w Paryżu, Nr. reg. 385.

Peptoferlizyn — Fabryka Chemiczna „Laokoon" we Lwowie, Nr. reg. 334.

Peptomate de fer—M. Robin w Paryżu, Nr. 328.

Pergenol (pastylki) — Fabryka Chemiczna Byk-Guldenwerke w Berlinie, Nr. reg. 861.

Pergenol médicinale — Fabryka Chemiczna Byk-Guldenwerke w Berlinie, Nr. reg. 860.

† **Peristaltine** (płyn w ampułkach) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek. Nr. reg. 387.

Peristaltine (tabletki) — Tow. Przemysłu Chem. „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 386.

Perhydrit (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, Nr. reg. 567.

Perles d'essence de Terebinthine du dr. Clertan — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 125.

Perles d'Ether du Dr. Clertan — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 124.

Perles de sulfate de Quinine du dr. Clertan — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 126.

Perles de Valeriane du dr. Clertan — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 127.

Persodine (tabletki) — Lumiere w Ljonie, Nr. reg. 520.

Peruol — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, Nr. reg. 447.

Peruscabin — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, Nr. reg. 476.

† **Phenocoll** (tabletki)—Chemiczna Fabryka Akc. l. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 6[illegible]

† **Phlogetan** — „Norgine" w Uścu n/Łabą, z przep. lek., Nr. reg. 674.

† **Phosote** (kapsułki)—Lambiotte et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 167.

Phosphit (kapsułki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 228.

Phosphit (proszek) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 287.

Phosphocalcol (Tabulettae Calcii phosphorici) T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 108.

Phosphosan-Ferrum — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 59.

Phosphosan Lecithinum — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg 75.

Phosphosan Magnesium — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 74.

†† Phosphostenique — Boulanger et Dausse w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 207.

Phytine (proszek) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 426.

Phytine (kapsułki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 427.

Phytine (płyn) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 428.

Phytohaemosan — Ant. Rostkowski w Wilnie, Nr. reg. 584.

Pigułki przeczyszczające — „Elabor" w Górznie, Nr. reg. 499.

Pigułki przeczyszczające — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 388.

Pigułki Reformackie — Karczewski i Tuszyński w Warszawie, Nr. reg. 389.

†† Pilules Antidiabetiques du dr. Sejournet — M. Leprince w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 390.

†† Pilules de Blancard — Bertaut Blancard Freres w Paryżu, z prze. lek., Nr. reg. 238.

† Pilules du dr. Laville — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 297.

†† Pilules Moussette — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 484.

Pilules Suisses — R. Brandt w Szafuzie, Nr. reg. 762.

Pilules Vegetables — Cauvin w Paryżu, Nr. reg. 754.

Pilules veritables de carbonate ferreux de Vallet — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 128.

Piperasine Midy (granulki) — Laboratoires Midy w Paryżu, Nr. reg. 152.

Plantacol — R. Scheinbach we Lwowie, Nr. reg. 326.

† **Pneumogeine** (płyn w ampułkach) — J. Renard w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 486.

† **Pommade Adrenostyptique Midy** — Midy Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 234.

† **Posterisan** (czopki) — Dr. Kade w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 850.

† **Posterisan** (maść) — Dr. Kade w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 849.

Poudre de Charbon du dr. Belloc — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 849.

† **Poudre fumigatoire d'Abyssynie Exibard** — H. Frère, Blotttiere et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 391.

Poudre purgative de Rogé — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 131.

†**Proveinase** (tabletki) — Laboratoires Midy w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 873.

Prurigol — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 66.

Puder diachylowy — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, Nr. reg. 142.

Purgan laxatif-vegetabile — R. Barcikowski w Poznaniu, Nr. reg. 392.

† **Purgen** — Fabryka Chemiczna Dr. Bayer et Cie w Budapeszcie, z przep. lek., Nr. reg. 163.

† **Purgenal** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 55.

† **Purgosan** — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie. z przep. lek., Nr. reg. 8.

†**Pyramidon** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek. Nr. reg. 537.

† **Pyramidon bicamphoricum** (tabletki)—Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 628.

† **Pyramidon salicylicum** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, n/M., z przep. lek., Nr. reg. 629.

† **Quinby ampoules** — Laboratoires Cantin w Palaiseau, z przep. lek., Nr. reg. 482.

† **Quinium Labarraque** — Maison L. Frere w Paryżu, Nr. reg. 135.

† **Radon** — Kazimierz Załuska w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 51.

† **Ratelin** — E. Hebda w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 215.

Realina długowłosa—W. Białobrzeski w Sierpcu, Nr. reg. 223.

Reargon (proszek) — „Norgine" w Uściu n/Łabą, z przep. lek., Nr. reg. 788.

Recresal (tabletki) — Chem. Fabr. H. i E. w Amoneburgu, Nr. reg. 867.

† **Rectosan** — H. Rosenstadt w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 212.

†**Reductosan** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek Nr. reg. 17.

Regenerol — Apotheke z. Heiligen Geist Barber i Rosner w Wiedniu, Nr. reg. 217.

†**Remedium sedativum haemostaticum** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 15.

Renetol — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 5.

†† **Rhenate de soude Glasser** (płyn w ampułkach) — Dr. Coirre w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 254.

Rheumon — Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna „Sanator"" w Bydgoszczy, Nr. reg. 333.

†**Rhodazil** — Laboratoires des produits „Usines du Rhone" w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 444.

Rhomnol Saccharure—Maurice Leprince w Paryżu, Nr. reg. 204.

Rhomnol (pigułki) — M. Leprince w Paryżu, Nr. reg. 394.

Ricinusol — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 62.

† **Riodine** — P. Astier w Paryzu, z przep. lek., Nr. reg. 166.

† **Ristin** (płyn w ampułkach) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep lek., Nr. reg. 725.

† **Rivanol** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep lek., Nr. reg. 635.

† **Sajodin** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Farbwerke dawniej Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 445.

† **Salipyrin** (tabletki) — I. D. Riedel w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 620.

† **Salen purum** (płyn) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 395.

Salenal (maść) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 396.

Salometh (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 147.

† **Salosant** (kapsułki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 10.

Salvator (plaster) — Aptekarz Jan Borowski w Warszawie, Nr. reg. 572.

Sabromin (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., Nr. reg. 630.

Sagrada Barber (pastylki) — Apotheke zum Heiligen Geist Barber i Rosner w Wiedniu, Nr. reg. 157.

† **Santyl** (płyn) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 552

Sapomentol — Eug. Matula w Krakowie, Nr. reg. 327.

† **Santyl** (kapsułki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 553.

Salvin — A. Więckowski w Warszawie, Nr. reg. 600.

† **Salyrgan** (płyn w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 876.

Saposan — A. Sklepiński we Lwowie, Nr. reg. 397.

Scabin — St. i K. Wągrowscy i Kadecz w Warszawie, Nr. reg. 77.

Scabioderma — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, Nr. reg. 6.

Scabio-Sana — Wł. Szabrański w Bełchatowie, Nr. reg. 263.

† **Scavuline** (pigułki) — P. Barret SS. A. Gablin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 639.

Sclerosal (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 148.

† **Secacornin** (płyn w ampułkach) — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 734.

† **Secacornin** (płyn) — F. Hoffman La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 736.

† **Secacornin** (tabletki) — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 735.

† **Secale Isolation** — „Norgine“ w Uściu n/Łabą, z przep. lek., Nr. reg. 106.

Sedlitz Charles Chanteaud — Laboratoires Ch. Chanteaud w Paryżu, Nr. reg. 106.

Sedobrol (tabletki) — Hoffmann La Roche w Bazylei, Nr. reg. 651.

Sel Fros — Laboratoires Trouette-Perret w Paryżu, Nr. reg. 187.

Sennax (w płynie) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, Nr. reg. 348.

Sennax (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, Nr. reg. 349.

† **Septacrol** — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 429.

Siderol — T-wo Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, Nr. reg. 1.

† **Siliquit** (płyn) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 517.

† **Silistren** — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 586.

Silvana (dla dorosłych) — A. Gąsecki w Warszawie, Nr. reg. 398.

Silvana (dla dzieci) — A. Gąsecki w Warszawie, Nr. reg. 399.

† **Sipon** (czopki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 789.

† **Sirop Aubergier** — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 305.

† **Sirop Famel** — P. Famel w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 261.

Sirop d'Hemoglobine — Laboratoires Deschiens w Paryżu, Nr. reg. 164.

† **Sirupus Droserae cum natrio-silicico** — Jan Gessner w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 843.

Sirupus Sulfo-kreosoticus — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, z przep. lek., Nr. r. 594. piński w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 594.

† **Sirupus Valeriano-bromatus** — Karol Jahr w Krakowie, z przep. lek., Nr. reg. 663.

† **Sklerolsyrup** — „Mariaterma" w Marienbadzie, z przep. lek., Nr. reg. 808.

Słodowo-miodowe-ziołowe cukierki od kaszlu — „Lechna" — J. Tarchalski, Wł. Krygier i S-ka w Warszawie, Nr. reg. 608.

†† **Solarson** (płyn w ampułkach) — Fabryka Barwników daw. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 593.

Sole do kąpieli kwaso-węglowych — „Mederbe" w Poznaniu, Nr. reg. 790.

Sole do kąpieli kwaso-węglowych z siarką — „Mederbe" w Poznaniu ,Nr. reg. 791.

Sole do kąpieli z kwasem węglowym — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 100.

† **Solurol (tabletki)** — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 306.

† **Solutio jodico-jodata P[4]** — Fabryka Chemiczna „Laokoon" we Lwowie, z przep. lek., Nr. reg. 410.

† **Solutio jodico-jodata P[5]** — Fabryka Chemiczna „Laokoon" we Lwowie, z przep. lek., Nr. reg. 411.

† **Solution Pautauberge** — L. Pautauberge w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 180.

† **Soneryl** (tabletki) — Les Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 493.

Spiritosol — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 34.

† **Spirosal** (płyn) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 726.

† **Stovarsol** (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 689.

Stypticin (gaza) — E Merck w Darmsztadzie, Nr. reg. 672.

† **Stypcitin** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 671.

Stypticin (wata) — E. Merck w Darmsztadzie, Nr. reg. 673.

† **Styptol** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 541.

† **Styracol** (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 554.

Sulfhydral — Laboratoire Ch. Chanteaud w Paryżu, Nr. reg. 111.

Sulfocol — Fabryka Chemiczna „Laokoon" we Lwowie, Nr. reg. 281.

† **Sulfoidol Injectable** (płyn w ampułkach) — M. Robin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 502.

† **Suppositoires Midy** — Midy Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 233.

Suppositoire Pepet — H. Rogier w Paryżu, Nr. reg. 249.

†† **Suprareninum hydrochlor. synthet. solutum** (płyn w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 634.

†† **Suprareninum syntheticum hydrochloricum solutum** — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst n/M., z przep. lek., Nr. reg. 538.

Szwajcarskie gorzkie zioła — A. Gąsecki w Warszawie, Nr. reg. 400.

†† **Synergetol** (płyn w ampułkach) — T-wo Akc. „Fr. Karpinński" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 571.

† **Taeniinum** (kapsułki) — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 9.

Tannalbin (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, Nr. reg. 580.

Tannismut (tabletki) — Chemiczna Fabryka v. Heyden w Radebeul, Nr. reg. 731.

† **Taphosote Perles** — Lambiotte et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 168.

† **Tecarine** (płyn w ampułkach) — Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 758.

† **Tecarine** (tabletki) — Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 759.

Telacol (płyn) — „Chemergon" w Poznaniu, Nr. reg. 794.

Tercet — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 61.

Ternose — Laboratoires Trouette-Perret w Paryżu, Nr. reg. 188.

Thapsia — Le Perdriel w Paryżu, Nr. reg. 178.

† **Theacylon** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 330.

† **Theacylon** (płyn w ampułkach) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 330.

† **Theacylon** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, z przep. lek., Nr. reg. 329.

Thé Chambard — „Sière" w Paryżu, Nr. reg. 632.

†**Theocin** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 793.

† **Theocinum natrium aceticum** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 695.

Thé purgatif podług Chambard'a — A. Bukowski w Warszawie, Nr. reg. 228.

Le Thérmogène — Vandenbroeck et Cie w Forest des Bruxelles, Nr. reg. 242.

Thiocol (tabletki) — Hoffman La Roche w Bazylei, Nr. reg. 649.

Thiccolan (balsam) — A. Gąsecki w Warszawie. Nr. reg. 295.

Thiocolan z phytina — A. Gąsecki w Warszawie, Nr. reg. 294.

Thiolin — A. Sklepiński we Lwowie, Nr. reg. 401.

† **Thiodine Cognet** (płyn w ampułkach) — A. Cognet et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 347.

† **Thiodine Cognet** (pigułki) — A. Cognet et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 235.

Thiophag (tabletki) — Jan Gessner w Warszawie, Nr. reg. 274.

Tiopinolowa balsamiczna kąpiel siarczana W. Kremky i Matzka w Warszawie, Nr. reg. 582.

† **Tolusan** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 22.

† **Tonophosphan** (płyn w ampułkach) — Leopold Cassella et Cie w Frankfurcie, z przep. lek., Nr. reg. 822.

† **Toramina** (tabletki) — Athenstaedt i Redeker w Hemelingen, z przep. lek., Nr. reg. 792.

Transpirin (tabletki) — Fabryka preparatów chem. farm. „Artur Löw" w Weidniu, Nr. reg. 852.

† **Treposan** (płyn w ampułkach) — Etablissements Chatelin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 809.

†† **Tricalcine adrenalinée** — Laboratoire des produits „Scientia" w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 172.

Tricalcine chocolatée — Laboratoires des produits „Scientia" w Paryżu, Nr. reg. 177.

Tricalcine comprimée — Laboratoire des produits „Scientia" w Paryżu, Nr. reg. 176.

Tricalcine et cachets — Laboratoire des produits „Scientia" w Paryżu, Nr. reg. 175.

Tricalcine en granules — Laboratoires des produits „Scientia" w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg.

† **Tricalcine fluorée** — Laboratoire des produits „Scietia" w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 171.

†† **Tricalcine methylarsinée** — Laboratoire des produits „Scientia" w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 173.

Tricalcine pure en poudre — Laboratoire des produits „Scientia" w Paryżu, Nr. reg. 170.

Trichogen (płyn) — Janusz Biron w Warszawie, Nr. reg. 271.

Trifferin (tabletki) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, Nr. reg. 549.

† **Trigemin** (tabletki) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 761.

†† **Trinitrin** (tabletki) — Laboratoires Laleuf w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 196.

† **Triphal** (proszek w ampułkach) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 747.

†† **Triplex** (płyn w ampułkach) — J. Gessner, w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 139.

†† **Triplex (dragées)** — J. Gessner w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 136.

†† **Triplex, c. Ferro (dragées)** — J. Gessner w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 140.

Trociczki przeciw astmie — St. Treutler w Warszawie, Nr. reg. 272.

Tulle gras — Lumiere w Ljonie, Nr. reg. 522.

† **Tytoń przeciwastmatyczny** — „Elabor" w Górznie, z przep. lek., Nr. reg. 606.

Urasine (tabletki) — Laboratoire de produits „Usines du Rhone" w Paryżu, Nr. reg. 851.

Uregon — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 110.

Uricedin — J. E. Stroschein w Berlinie, Nr. reg. 402.

Uridol — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 332.

Uripurin — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 30.

Urisal — Laboratoires Dubois w Paryżu, Nr. reg. 191.

Urodonal — J. Cabrol et Cie Les Etablissements Chatelain w Paryżu, Nr. reg. 216.

Urolitin — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie, Nr. reg. 756.

† **Urometine** — Lambiotte et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 169.

† **Urotropin** (roztwór w ampułkach) — Chemiczna Fabryka Akc. E. Schering w Berlinie, z przepisu lek., Nr. reg. 454.

† **Urotropin** (tabletki) — Chemiczna Fabryka Akc. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 446.

† **Ususan** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 63.

† **Valbornine Rogier** — H. Rogier w Paryżu, Nr. reg. 244.

Valda pastylki — H. E. Canonne w Paryżu, Nr. reg. 231.

† **Vélerobromine Legrand dragées** — Darrasse Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 115.

† **Valérobromine Legrand** (kapsułki) — Darrasse Frere w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 114.

Valisan (kapsułki) — Chemiczna Fabryka Akc. E. Schering w Berlinie, Nr. reg. 455.

Validol-Perlen — Zimmer et Cie w Frankfurcie n/M., Nr. reg. 879.

Validol (tabletki) — Zimmer et Cie w Frankfurcie n/M., Nr, reg. 880.

Valyl (perły) — Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst, z przep. lek., Nr. reg. 631.

†† **Vamianine** (pigułki) — J. Cabrol et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 403.

Vegetalin — Apotheke z. heiligen Geist (Barber i Rosner) w Wiedniu, Nr. reg. 230.

†† **Veramon** (tabletki) — Chemiczna Fabryka Akc. E. Schering w Berlinie, z przep. lek. Nr. reg. 447.

Verol — A. Gąsecki w Warszawie Nr. reg. 27.

† **Verodigen** (tabletki) — C. F. Boehringer w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 557.

†† **Veronal** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie we Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 535,

†† **Veronal natrium** (tabletki) — E. Merck w Darmsztadzie, Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 536.

Vesicatoires d'Albespeyres — Fumouze et Cie w Paryżu, Nr. reg. 481.

Vichy Etat comprimés — Cie Fermiere de l'Etablissements Thermal de Vichy w Paryżu, Nr. reg. 256.

Vichy Etat pastilles — Cie Fermiere de l'Etablissement Thermal de Vichy w Paryżu, Nr. reg. 257.

Vichy Etat sels pour bains — Cie Fermiere de l'Etablissement Thermal de Vichy w Paryżu, Nr. reg. 258.

Vichy Etat sels pour boisson — C-ie Fermiere de l'Etablissement Thermal de Vichy w Paryżu, Nr. reg. 259.

Victoire pastylki — Michał Pierwocha w Kramsku, Nr. reg. 229.

Vioform (przysypka) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, Nr. reg. 430.

† **Vin Nourry** — Comar et Cie w Paryżu, z przepisu lek., Nr. reg. 307.

Vittel — grande source sels non effervescents — Labor. de sels et pastilles de Vittel, Nr. reg. 404.

Vittel — grande source sels effervescents — Labor. de sels et pastilles de Vittel, Nr. reg. 405.

Vittel — pastilles z zapachami: miętowym, cytrynowym i anyżowym — Labor. de sels et pastilles de Vittel, Nr. reg. 406.

†† **Voluntal** (tabletki) — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 721.

† **Yatren** (płyn w ampułkach) — T-wo Akc. Boehringer w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 826.

† **Yatren-Casein mocny** (płyn w ampułkach) — T-wo Akc. Behringer w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 828.

† **Yatren proszek do ran** — T-wo Akc. Boehring w Marburgu, z pzrep. lek., Nr. reg. 827.

† **Yatren puder** — T-wo Akc. Behring w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 825.

† **Yatren purissimum w pigułkach** — T-wo Akc. Behring w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 824.

Ziółka czterech roślin — Leopold Próchnicki w Warszawie, Nr. reg. 149.

Ziółka hepatyczne — Jan Gessner w Warszawie, Nr. reg. 48.

† **Ziółka przeciw astmie** — A. Barcikowski w Poznaniu, z przep. lek., Nr. reg. 408.

Ziółka przeczyszczające — T-wo Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, Nr. reg. 407.

Zioła z gór Harzu — B. Lauer w Berlinie, Nr. reg. 43.

Zioła Zdrowia — Zofja Wójcikiewicz, Nr. reg. 86.

Zymaza — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 409.

WYKAZ

preparatów organoterapeutycznych dozwolonych do obrotu w myśl §§ 4 i 14 rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 19 kwietnia 1923 roku (Dz. Ust. Nr. 63, poz. 476).

† **F. Hoffmann La Roche w Bazylei** — Pituglandol (extractum aquosum Pituitariae) (płyn w ampułkach), z przep. lek.

†† **Fabryka środków farmaceutycznych dr. Kado w Berlinie** — Astmolysin (Extractum aquosum Gland. Suprarenalis et Pituitariae) (płyn w ampułkach), z przep. lek.

†† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Epirenin (Solutio 1 : 1000 substantiae activae glandulae suprarena-(płyn), z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d.**

Klawe w Warszawie — Cerebrumvituli siccatum in tabul., z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Extractum glycerinatum ovarii animalis, z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Extractum glycerinatum testiculorum animalium, z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Glandulae Thyreoideae animales siccatae in tabul., z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Mammae animales siccatae in tabul., z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Ovaria animalia siccata in tabul., z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Pancreas animalis siccatus in tabul., z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Ren animalis siccatus in tabul., z przep. lek.

† **Towarzystwo Przemysłu Chem. Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie** — Testiculi animales siccati in tabulettis, z przep. lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie** — Glandulae Thyreoideae siccatae, z przep. lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie** — Glandulae Thymi sicc. in tabulettis, z przep. lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie** — Essentia Testiculorum pro usu interno, z przepisu lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie** — Essentia Testiculorum pro injectione, z przep. lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie** — Lien. sicc. in tabulettis, z przep. lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie** — Mammae sicc. in tabulettis, z przep. lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie**

— Ovaria animalia siccata in tabulettis, z przep. lek.

† **Zakłady Chemiczne „Laokoon“ we Lwowie** — Testes sicc. in tabulettis, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande thyroide, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de corps jaune de l'ovaire, z przepisu lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande hepatique, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande renale, z przep. lek.

†† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de capsules surrenales, z przepisu lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande orchitique, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande splenique, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de thymus, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de placenta, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de ganglions, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumières a base de tissu nerveux, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande pancreatique, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de muqueuse stomacale, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de muqueuse intestinale, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de bile, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande mammaire, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Lionie** — Opozones Lumière a base de bulbe, z przep. lek.

†† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière pluriglandulaire
(Gland. Thyreoidea Pituitaria et Suprarenalis), z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Lionie** — Opozones Lumière a base de glande hypophyse, z przep. lek.

† **Laboratoires Lumière w Ljonie** — Opozones Lumière a base de glande prostatique, z przep. lek.

† **Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst** — Hypophysin (płyn w ampułkach), z przep. lek.

† **Państwowy Zakład wyrobu surowic w Warszawie** — Insulina, z przep. dek.

†† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Extractum aquosum Glandulae Pituitariae cum Adrenalino (płyn w ampułkach), z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Extractum corporis lutei (płyn w ampułkach), z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Extractum Glandulae Thyreoideae aquosum (płyn w ampułkach), z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Extractum Testiculi aquosum (płyn w ampułkach), z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Essentia testiculorum (płyn), z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Glanduitrin (Extractum aquosum Glandulae Pituitariae (płyn w ampułkach), z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Tabulettae corporis lutei siccati, z przepisu lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Buda-**

peszcie — Tabulettae Glandulae Thyreoideae siccatae, z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Tabulettae Hypophysis cerebri siccatae, z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Tabulettae Ovarii siccatti, z przep. lek.

† **Fabryka Chem. Gedeon Richter w Budapeszcie** — Tabulettae Testiculi siccati, z przep. lek.

† **Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie** — Hypophysen Extrakt, z przep. lek.

† **Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie** — Neo-Hormonal (Extractum Lienis), płyn do wstrzykiwań dożylnych, z przep. lek.

† **Chemiczna Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie** — Neo-Hormonal (Extractum Lienis) płyn do wstrzykiwań międzymięśniowych, z przepisu lek

† **I B. Segall w Wilnie** — Extractum Testiculi „Ars", z przep. lek.

† **Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie** — Extractum glycerinatum Cerebri, z przep. lek.

† **Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie** — Extractum glycerinatum Cordis, z przep. lek.

† **Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie** — Extractum glycerinatum Glandulae Thymi, z przep. lek.

† **Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie** — Extractum glycerinatum Glandulae Thyreoideae, z przep. lek.

† **Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie** — Extractum glycerinatum Hepatis, z przep. lek.

† **Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie** — Extractum glycerinatum Lienis, z przep. lek.

† **Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne**

L. Spiess i Syn w Warszawie — Extractum glycerinatum Mammarum, z przep. lek.

† Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie — Extractum glyglycerinatum Medullae Ossium, z przep. lek.

† Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie — Extractum glycerinatum Ovariorum, z przep. lek.

† Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie — Extractum glycerinatum Pulmonum, z przep. lek.

† Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie — Extractum glyglycerinatum Renum, z przep. lek.

† Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne L. Spiess i Syn w Warszawie — Extractum glycerinatum Testiculorum, z przep. lek.

† The Britisch Drug Houses w Londynie — Insulin „AB", z przep. lek.

WYKAZ

środków na odciski, dozwolonych do obrotu w myśl ros. Ustawy lekarskiej (Zbiór Praw tom XIII, wyd. 1905 r.).

Arago — Stanisław Górski w Warszawie.

Cerealina — Warszawskie Laboratorjum Chemiczne w Warszawie.

Cornelin — W. Domagalski w Warszawie.

Cornoplast — „Chemergon" w Poznaniu.

Esta — Eustachy Sokalski w Kętach.

Klawiol — Laboratorjum Ap. Kowalski w Warszawie.

Kuroki — L. Balkowski i R. Herynowski w Warszawie.

Lebewohl — Carl T. W. Becker w Dreźnie.

Pedolin — T-wo Akc. „Motor" w Warszawie.

Plaster przeciw odciskom — A. Pak w Wilnie.

Record — St. i K. Wągrowscy w Warszawie.

Unicum — B. Jurkiewicz w Poznaniu.

SPECYFIKI FARMACEUTYCZNE
do użytku wyłącznie weterynaryjnego.

† **Allegan** (kapsułki) — Fabryka Farb dr. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen z przep. lek., Nr. reg. 847.

Antylaksol — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 846.

†† **Aricyl** (płyn w ampułkach) — Fabryka barwników dr Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 739.

† **Atophanyl** (płyn w ampułkach do użytku weterynaryjnego) — Chemiczna Fabryka Akcyjna E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 519.

Bielmol (woda do oczu) — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 614.

Caporit (proszek) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 744.

Caporit z talkiem (proszek) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 743.

Caporit-Wundsalbe — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 742.

Chinosol-Scheidenpulver — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, Nr. reg. 515.

Chinosol do użytku weterynaryjnego (tabletki) — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, Nr. reg. 806.

Distol (kapsułki żelatynowe) — Fabr. Chem. Farmaceutyczna „Chinoin“ w Ujpest, Nr. reg. 863.

Dolomityn — T-wo Akcyjne „Fr. Karpiński“ w Warszawie, Nr. reg. 113.

Frydol — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 610.

Grudan — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 285.

Grudosal (maść) — Pomorskie Laboratorjum Chem. „Salus“ w Toruniu, Nr. reg. 504.

† **Hermophenyl** (tabletki) — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 529.

† **Hermophenyl** (tabletki) — do użytku weterynaryjnego — Lumiere w Ljonie, z przep. lek., Nr. reg. 530.

Istycyna — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 738.

Karmnik dla świń — Kaliskie Laboratorjum Chemiczno-Farmaceutyczne „Argon“ w Kaliszu, Nr. reg. 324.

Krwawiol (proszek) — Fabryka przetworów farmaceutycznych „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 859.

Maść na grudę — T-wo Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, Nr. reg. 697.

Mlekolina (proszek) — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 609.

Mydło lecznicze dla koni — T-wo Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, Nr. reg. 112.

Nov-Grudyna (maść) — Fabryka przetworów farmaceutycznych „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 858.

Odylen (płyn) — Fabryka barwników dr. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 775.

Parchol Geerde — Grzegorz Dziemski w Kryłowie, Nr. reg. 276.

Pulbit (tabletki) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 740.

Rekreolina (proszek) — Fabryka przetworów farmaceutycznych „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 857.

Restitutol Spiess — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 286.

Śmietannik — Kaliskie Laboratorjum Chemiczno-Farmaceutyczne „Argon“ w Kaliszu, Nr. reg. 364.

Tolid (proszek) — Fabryka barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, Nr. reg. 741.

Tuczyna — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 845.

Tussolina (proszek) — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 613.

Wymienina (maść) — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 611.

Zołzolina (maść) — „Aja“ w Przemyślu, Nr. reg. 612.

Żyźnik (proszek) — Pomorskie Laboratorjum Chemiczne „Salus“ w Toruniu, Nr. reg. 505.

WYKAZ

środków, przeznaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasożytów zwierzęcych i t. p., dozwolonych do obrotu w myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 16 listopada 1924 r. (Dz. U. Nr. 105, poz. 955).

Środki oznaczone krzyżykami mogą być sprzedawane z zachowaniem przepisów o handlu truciznami.

† **Agat płynny** — Al. Trębaczkiewicz w Warszawie.

Agat ziarnisty — Al. Trębaczkiewicz w Warszawie.

† **Cuprex** — E. Merck w Darmsztadzie.

† **Flurin** — M. Rotenberg w Warszawie.

† **Kaps** — Ch. Kramer w Łodzi.

Mogil — J. Sroczyński i S-ka w Warszawie.

† **Mors** — Apteka A. Klippla w Warszawie.

† **Mortidar** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie.

Murol — Laboratorjum farmaceutyczne „Sanitas", w Białymstoku.

† **Orwin** — J. Sroczyński i S-ka w Warszawie.

† **Pasta na szczury** — A. Zalewski w Rawie Mazowieckiej.

† **Pediculin** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie.

Prusomor — Al. Popowski w Warszawie.

† **Tanatol** — J. Sroczyński i S-ka w Warszawie.

Sokial-Weizen — Fr. Bayer et Cie w Leverkusen.

† **Unikat** — Fabryka kosmetyków „Patria" w Warszawie.

Zelio-Giftkörner — Fr. Bayer et Cie w Leverkusen.

Zelio-Pasta — Fr. Bayer et Cie w Leverkusen.

DODATKOWY WYKAZ

specyfików farmaceutycznych, zaregestrowanych do dn. 1 stycznia 1926 r.

† **Adigan-Lösung** — Fabryka Chemiczna Gedeon Ricther w Budapeszcie, z przep. lek., Nr. reg. 944.

† **Adigan-Tabletki** — Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie, z przep. lek., Nr. reg. 945.

† **Afenil** (płyn w ampułkach) — Knoll et Cie w Ludwigshafen, z przep. lek., Nr. reg. 909.

† **Agoleum** (płyn w ampułkach) — Two „Agoleum" w Wiedniu, z przep. lek., Nr. reg. 933.

†† **Allonal Roche** — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 928.

† **Aolan** (płyn w ampułkach) — P. Beiersdorf et Cie w Hamburgu, z przep. lek., Nr. reg. 912.

† **Arthigon** (płyn w ampułkach) — Chem. Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 904.

† **Arthigon extrastark** (płyn w ampułkach) — Chem. Fabryka Akc. d. E. Schering w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 905.

†† **As-Fe-Glidine** (tabletki) — Zakłady Chemiczne Dr. Volkmar Klopfer w Dreźnie, z przep. lek., Nr. reg. 893.

Autoplasma sinapise — Maison L. Frère (E. Vaillant et Cie) w Paryżu, Nr. reg. 956.

† **Bismuto-Yatren A.** — Two Akc. Behringwerke w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 913.

† **Bismuto-Yatren B.** — Two Akc. Behringwerke w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 914.

Calcitrin (proszek) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 978.

†† **Cajas** (płyn w ampułkach) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 954.

† **Cinnozyl** (płyn w ampułkach) — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 941.

† **Combretine** (płyn) — Laboratoires Delattre w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 929.

† **Convallex** (płyn) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 961.

† **Copasan N. 1** (kapsułki żelatynowe) — Two Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, z przep. lek., Nr. 951.

† **Copasan Nr. 2** (kapsułki żelatynowe) — Two Akc. „Fr. Karpiński" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 952.

† **Coramine** (płyn w ampułkach) — Two Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei — z przep. lek., Nr. reg. 902.

† **Coramine** (płyn) — Two Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 903.

Crin (tabletki) — Fabryka Chemiczna „Eska" w Poznaniu, Nr. reg. 977.

Cystywit (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 939.

† **Digaton Intra** (płyn w ampułkach) Two Akc. „Chemosan" w Wiedniu,z przep. lek., Nr. reg. 957.

† **Digaton Injectulen** (płyn w ampułkach) — Two Akc. „Chemosan" w Wiedniu, z przep. lek., Nr. reg. 958.

† **Digaton-Lösung** — Two Akc. „Chemosan" w Wiedniu, z przep. lek., Nr. reg. 959.

† **Digaton Tabletki** — Two Akc. „Chemosan", w Wiedniu, z przep. lek., Nr. reg. 960.

† **Digifoline** (płyn w ampułkach) — Two Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 460.

† **Digifoline** (płyn) — Two Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 459.

† **Digifoline** (tabletki) — Two Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 461.

† **Diginorgin** (płyn) — Zakłady Chemiczne „Laokoon" we Lwowie, z przep. lek., Nr. reg. 940.

† **Digitin** (płyn) — Fabryka Chemiczna „Mederbe" w Poznaniu, z przep. lek., Nr. reg. 943.

†† **Enesol** (płyn w ampułkach) — Comar et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 942.

Ekstralit (płyn) — Leonard Pajerski w Warszawie, Nr. reg. 981.

Fogyl (pastylki) — Les Etablissements Chatelain (J. Cabrol et Cie) w Paryżu, Nr. reg. 925.

Formical (płyn) — Two Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. mag. Klawe w Warszawie, Nr. reg. 911.

† **Genésérina** (płyn w ampułkach) — A. Beaugonin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 963.

† **Genésérina** (płyn) — A. Beaugonin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 964.

† **Genésérine** (granulki) — A. Beaugonin w Paryż, z przep. lek., Nr. reg. 965.

† **Granules de Boldine** — A. Houdé w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 970.

† **Isacene** (granulki) — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 894.

† **Jod-Ferroglidine** (tabletki) — Zakłady Chemiczne Dr. Volkmar Klopfer w Dreźnie, z przep. lek., Nr. reg. 892.

† **Jodglidine** (tabletki) — Zakłady Chemiczne Dr. Volkmar Klopfer w Dreźnie, z przep. lek., Nr. reg. 891.

† **Jodone injectable** (płyn w ampułkach) — Laboratoires M. Robin w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 908.

Lactophosphit (proszek) — Sp. Akc L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 910.

Linimentum Mentholi (płyn) — Jan Witkiewicz w Złotym Potoku, Nr. reg. 946.

† **Lipatren A.** — Two Akc. Behringwerke w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 915.

† **Lipatren B.** — Tow. Akc. Behringwerke w Marburgu, z przep. lek., Nr. reg. 916.

† **Mesothorium Buisson Concentration A.** (płyn w ampułkach) — Etablissements Albert Buisson w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 935.

† **Mesothorium Euisson Concentration B.** (płyn w ampułkach) — Etablissements Albert Buisson w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 936.

† **Mesothorium Buisson Concentration C.** (płyn w ampułkach) — Etablissements Albert Buisson w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 937.

†† **Motofer cum Arseno (Tinctura Ferri oxydati saccharati cum arseno)** — Tow. Akc. „Motor" w Warszawie, z przep. lek., Nr. reg. 955.

Mutabor (płyn) — J. Rawski w Warszawie, Nr. reg. 980.

† **Mycolosine** (płyn) — L. Lebeault et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 972.

†† **Natibaine** (płyn) — Laboratoire Nativelle w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 973.

† **Nitium Buisson Crayon** — Etablissements Albert Buisson w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 934.

† **Nitium Buisson Pommade** — Etablissements Albert Buisson w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 975.

† **Nitium Buisson Ovules** — Etablissements Albert Buisson w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 976.

†† **Noctal** (tabletki) — Two Ak. I. D. Riedel w Berlinie — z przep. lek., Nr. reg. 895.

Oljecol (płyn) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 950.

† **Olec-Bi-Roche** (płyn w ampułkach) — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 907.

† **Ossophyt** (płyn w ampułkach) — C. F. Boehringer et Soehne w Mannheim, z przep. lek., Nr. reg. 901.

† **Panbiline** (pigułki) — Laboratoire de la Panbiline w Ammonay, z przep. lek., Nr. reg. 381.

† **Panbiline** (płyn) — Laboratoire de la Panbiline w Ammonay, z przep. lek., Nr. reg. 382.

†† **Pantopon comprimés** — F. Hoffmann La Roche, w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 969.

Pâte pectorale au Goudron Guyot (cukierki) — E. Vaillant et Cie (Maison L. Frère) w Paryżu, Nr. reg. 953.

† **Passiflorine** (płyn) — Laboratoire Reaubourg w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 917.

† **Phosphacid Dra M. W. Romanowskiego** (płyn w ampułkach) — Marja Romanowska w Krakowie, z przep. lek., Nr. reg. 982.

Phosphit Ferrat (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr .reg. 983.

Phosphit saccharatum granulatum — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, Nr. reg. 923.

Rhinosan (maść) — M. Ettinger we Lwowie, Nr. reg. 924.

Rectopanbiline — Laboratoire de la Panbiline w Ammonay, z przep. lek., Nr. reg. 393.

†† **Rutonal** (tabletki) — Les Etablissements Poulenc Freres w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 974.

Sól do kąpieli borowinowej zwykłej — „Tlen" we Lwowie, Nr. reg. 918.

Sól do kąpieli balsamiczno-sosnowej z kwasem węglowym — „Tlen" we Lwowie, Nr. reg. 919.

Sól do kąpieli zwykłej z kwasem węglowym „Tlen" we Lwowie, Nr. reg. 920.

Sól do kąpieli jodobromowej — „Tlen" we Lwowie. Nr. reg. 921.

Sól do kąpieli borowinowej z kwasem węglowym — „Tlen" we Lwowie, Nr. reg. 922.

†† **Somnifen** (płyn w ampułkach) — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 926.

†† **Somnifen** (płyn) — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, z przep. lek., Nr. reg. 927.

† **Sorbismal** (płyn) — Fabryka Aniliny „Agfa" w Berlinie, z przep. lek., Nr. reg. 890.

† **Stafylaza** (płyn) — P. Lebeault et Cie w Paryżu, z przep. lek., Nr. reg. 971.

Tamar Indien Grillon — Societé Tamar Indien Grillon w Paryżu, Nr. reg. 930.

Tampol Roche au Thigenol — F. Hoffmann La Roche w Bazylei, Nr. reg. 979.

†† **Tutocain-Tabletki T. II.** — Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 888.

†† **Tutocain Tabletki** T. III. — Fabryka Barwników, d. Fr. Bayer et Cie, w Leverkusen, z przep. lek., Nr. reg. 889.

† **Uzara-Liquor** — Uzara Gesellschaft w Melsungen, z przep. lek., Nr. reg. 897.

† **Uzara Czopki A. B. C.** — Uzara Gesellschaft w Melsungen, z przep. lek., Nr. reg. 896.

† **Uzara Tabletki** — Uzara Gesellschaft, w Melsungen, z przep. lek., Nr. reg. 898.

DODATKOWY WYKAZ

specyfików farmaceutycznych do użytku wyłącznie weterynaryjnego.

Fluid restytucyjny Kwizdy — K. Schopper i Ska w Bielsku, Nr. reg. 931.

Proszek dla bydła Kwizdy — K. Schopper i Ska w Bielsku, Nr. reg. 932.

DODATKOWY WYKAZ

preparatów organoterapeutycznych dozwolonych do obrotu w myśl §§ 4 i 14 rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 19 kwietnia 1923 roku. (Dz. Ust. Nr. 63, poz. 476).

Fabryka Barwników d. Fr. Bayer et Cie w Leverkusen

† **Jodothyrin** (tabletki) — z przep. lek.

Farbwerke d. Meister Lucius i Brüning w Hoechst

† **Hypophysin** (płyn w ampułkach) — z przep. lek.

Societè Anonyme „Organon" w Oss

† **Insuline Neerlandicum** — z przep. lek.

Parke, Davis et Cie w Londynie

†† **Adrenalin chloride solution** — z przep. lek.

† **Glandula ovarii siccata** (tabletki) — z przep. lek.

† **Pituitrin (Extractum aquosum glandulae Pituitariae)** — z przep. lek.

G. Reaubourg w Paryżu

† **Essentia Testiculorum** (płyn) — z przep. lek.

Fabryka Chemiczna Gedeon Richter w Budapeszcie

† **Extractum aquosum glandulae pinealis steril.** (płyn w ampułkach) — z przep. lek.

† **Extractum aquosum ovarii steril.** (płyn w ampułkach) — z przep. lek.

† **Tabulettae glandulae pancreatis** — z przep. lek.

Towarzystwo Przemysłu Chemicznego „Ciba" w Bazylei

† **Koagulen** (płyn w ampułkach) — z przep. lek.

† **Koagulen** (proszek) — z przep. lek.

† **Koagulen** (tabletki) — z przep. lek.

DODATKOWY WYKAZ

środków na odciski, dozwolonych do obrotu w myśl art. 21. ros. Ustawy Lekarskiej (Zbiór Praw tom XIII, wyd. 1925 r.).

Ettingera Balsam na odciski — M. Ettinger we Lwowie.

Resord — K. Górnicki w Warszawie.

DODATKOWY WYKAZ

środków przeznaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasorzytów zwierzęcych itp. dozwolonych do obrotu w myśl rozporzadzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 16 listopada 1924 r. (Dz. U. N. 105 poz. 955).

Depon — Meister Lucius i Brünning w Hoechst.
Elosal Meister Lucius i Brünning w Hoechst.
Izo-Mol — Chaim Kremer w Łodzi.
† Kaps — Chaim Kremer w Łodzi.
Knaks — Stefan Porawski w Poznaniu.
Maok — Zygmunt Mamlok w Sosnowcu.
† Maoxyna — Zygmunt Mamlok w Sosnowcu.
Mortin — Chaim Kremer w Łodzi.
† Nosperal — Meister Lucius i Brünning w Hoechst.
Parasitos — Chaim Kremer w Łodzi.
† Ratimors — „Serologja“ w Warszawie.
Sokialkuchen — Fr. Bayer et Cie w Leverkusen.
Thomilon — Meister Lucius Brünning w Hoechst.
† Zygma — Zygmunt Mamlok w Sosnowcu.

Zmiany i sprostowania w wykazach ogłoszonych w Nr. 140 z r. 1925 „Monitora Polskiego“.

W wykazie specyfików farmaceutycznych (poz. 622) zmienić nazwy:

specyfiku farmaceutycznego „Transpirin“ (Nr. reg. 852) na **„Transpiral“;**

firmy wyrabiającej specyfik „Mirion“ (Nr. reg. 121) „Suchy-Werke“ w Wiedniu na **„Alpine Chemische A. S.“** w Kufstein-Schaftenau;

firmy wyrabiającej specyfik „Urisal“ (Nr. reg. 191) „Laboratoires Dubois“ w Paryżu na **„Laboratoires Laleuf“ w Paryżu;**

do nazwy firmy wyrabiającej specyfik „Vamianine“ (Nr. reg. 403) „J. Cabrol et Cie“ dodać **„Les Etablissements Chatelain“;**

do nazwy i adresu frmy wyrabiającej specyfiki „Agobilin“ (Nr. reg. 643) i „Liquitalis“ w płynie i w ampułkach (Nr. reg. 830 i 831) dodać **„i w Aussig“;**
do nazwy specyfiku „Spirosal“ (Nr. reg. 726) dodać **„Lösung“.**

†) W wykazie środków, przenaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasorzytów zwierzęcych itp., przy preparatach p. n. „Zelio Giftkörner“ i „Zelio-Pasta“ umieścić krzyżyki.

†) Przed nazwą specyfiku „Czopki przeciw hemoroidom“ — Tow. Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie (Nr. reg. 496) dodać nazwę **„Hemorin“.**

INFORMACJE PODATKOWE I STEMPLE.

(Zebrał dla użytku właścicieli aptek Dr. Henryk Habel).

Część I.

Jakie podatki obowiązani są płacić właściciele aptek.

1) Podatek przemysłowy (obrotowy) normuje ustawa z dn. 15 lipca 1925 r. (Dz. U. Nr. 79, p. 550) i rozporządzenie wykonawcze z dn. 8 sierpnia 1925 r. (Dz. U. Nr. 82, p. 560), które cokolwiek zmieniły dotychczasowy system podatku przemysłowego.

Podatek ten opłacają właściciele aptek w dwojakiej formie, mianowicie świadectw przemysłowych oraz opłat od obrotu.

Świadectwa przemysłowe winny być nabywane w miesiącach listopadzie i grudniu, poprzedzających rok podatkowy. Ceny świadectw przemysłowych należą od kategorji, do której apteka należy, tudzież od kasy miejscowości, w której apteka się znajduje. Świadectwa przemysłowe nabywa się w okręgu właściwej władzy podatkowej I-ej instancji. Apteki dzielą się na trzy kate-

gorje handlowe według ilości osób, zatrudnionych w aptece. Do kategorji I-ej należą apteki, zatrudniające ponad 8 osób, licząc w tem właściciela i członków jego rodziny w aptece pracujących. Do kategorji II-ej należą aptek, zatrudniające ponad 3 do 8 osób, licząc w tem właściciela i członków jego rodziny w aptece pracujących. Do kategorji trzeciej należą apteki, zatrudniające najwyżej 3 osoby, licząc w tym właściciela i członków jego rodziny w aptece pracujących. Drogerje i składy apteczne w stolicy oraz miejscowościach pierwszej i drugiej klasy obowiązane są do wykupywania świadectw handlowych II kategorji.

Jeśli przed upływem terminu ważności świadectwa przemysłowego zajdą w aptece zmiany, uzasadniające zaliczenie jej do wyższej kategorji, winna nastąpić dopłata do ceny pierwotnie wykupionego świadectwa przemysłowego. Jeśli przed upływem terminu ważności świadectwa przemysłowego zajdzie zmiana co do osoby właściciela apteki, to należy o zaszłej zmianie najpóźniej w ciągu miesiąca zawiadomić urząd skarbowy celem uzyskania odpowiedniej adnotacji na świadectwie.

Opłata od obrotu, osiągniętego przez aptekę wynosi 2,5%. Apteki I-szej i II-giej kategorji i zakłady przemysłowe, należące do pierwszych pięciu kategoryj przedsiębiorstw przemysłowych, a prowadzące prawidłowe księgi handlowe, winny po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, najpóźniej do dnia 15 następnego miesiąca wysłać do kasy skarbowej zaliczkę na podatek przemysłowy w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w ubiegłym miesiącu. Natomiast wszystkie inne apteki i zakłady przemysłowe winne najpóźniej do dnia 15 miesiąca po upływie każdego k w a r t a ł u kalendarzowego wpłacić do kasy skarbowej zaliczkę w wysokości conajmniej jednej piątej kwoty podatku, wymierzonego za ubiegły rok kalendarzowy. Zaliczka ta za pierwszy kwartał każdego roku jest

płatna w terminie do 15 maja. Przedsiębiorstwa nowopowstałe są obowiązane do kwartalnych wpłat na podstawie rzeczywistego obrotu.

Komisje szacunkowe ustalają dla każdego płatnika obrót i przypadający do uiszczenia podatek obrotowy, a zawiadamiają o tem płatnika przez doręczenie mu nakazu płatniczego. W nakazach płatniczych winien być również wskazany termin i tryb wnoszenia odwołań. Prawo wniesienia odwołania nie przysługuje temu płatnikowi, który był obowiązany do złożenia zeznania o obrocie, lecz zeznania takiego bądź nie złożył, bądź złożył je po terminie. Odwołania winny być rozpatrzone przez komisje odwoławcze najpóźniej w terminie 6-ciu miesięcy od dnia odwołania. O ile płatnik wyraził w odwołaniu życzenie złożenia ustnych wyjaśnień, należy go zawiadomić o terminie, wyznaczonym do rozpatrzenia odwołania przynajmniej na 8 dni przed posiedzeniem komisji. Od decyzji komisji odwoławczej przysługuje tak płatnikom, jak i przewodniczącemu komisji odwoławczej prawo wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, ale tylko w razie pogwałcenia przez władze podatkowe wyraźnego przepisu ustawy. Na podstawie ostatnio uchwalonej, lecz jeszcze nie ogłoszonej ustawy o Trybunale Administracyjnym, skarga taka musi być sporządzona przez adwokata.

2) **Podatek dochodowy** wymierzany jest na podstawie dochodu, osiągniętego przez płatnika w roku ubiegłym, czyli państwowy podatek dochodowy na rok podatkowy 1926 wymierzany będzie na podstawie dochodu, osiągniętego przez płatnika w roku kalendarzowym 1925.

Jako źródła dochodu wymienia ustawa: nieruchomości, wierzytelności zahipotekowane na nieruchomościach, tantjemy, płace i emerytury oraz przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe z tem zastrzeżeniem, że samo posiadanie akcyj, udziałów i podobnych papierów wartościowych samo przez się nie uzasadnia obowiązku podatkowego.

Opodatkowaniu podlegają osoby fizyczne i prawne oraz spadki wakujące (nie objęte), których czysty dochód roczny przekracza 1,378 złotych (według projektowanej noweli 1,500 zł.). Osoby te obowiązane są złożyć zeznania o dochodzie najpóźniej do 1 marca na przepisanym formularzu. Od składania zeznań zwolnieni są właściciele aptek III kategorji w miejscowościach III i IV klasy. Podatek dochodowy wymierzają Komisje Szacunkowe według skali ustawą określonej, przy której stopa procentowa wzrasta od 2% do 25% w miarę podwyższania się dochodu płatnika. Podstawą wymiaru jest zeznanie o dochodzie; odmiennego dochodu od złożonego zeznania Komisja nie powinna przyjmować, jeżeli przedtem nie dano płatnikowi sposobności do udzielenia wyjaśnień. Jeżeli jednak płatnik nie udzielił wyjaśnień, lub udzielił wyjaśnień niedostatecznych, Komisja powinna kierować się danemi, jakie posiada. Komisja ustala dla każdego podatnika wysokość i stopień dochodu, oraz przypadającą stopę podatkową, a o wymiarze winien być każdy płatnik zawiadomiony za pomocą nakazu płatniczego, najpóźniej do 1 października. Podatnikowi służy prawo przeglądania w kancelarji Komisji Szacunkowej aktów, dotyczących opodatkowania jego osoby i żądania odpisów. Przeciwko wymiarowi podatku dochodowego przysługuje prawo wnoszenia odwołań w dniach 30 do Komisji Odwoławczych. Podatek od wykazanego w zeznaniu dochodu winien zapłacić płatnik do 1 marca i odpis dowodu dołączyć do zeznania. Termin płatności różnicy między podatkiem, zapłaconym przez płatnika, a wymierzonym przez Komisję Szacunkową, oznaczono na 1 listopada. Minister Skarbu uprawniony jest zmieniać terminy, oznaczone w ustawie, co w latach poprzednich miało miejsce.

Odmiennie pobiera się podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, mianowicie drogą potrącenia przy każdej wypłacie uposażenia według skali,

ustanowionej przez Ministra Skarbu, a ogłaszanej w Monitorze Polskim (patrz Nr. 2 „Wiad. Farm." z 1925 r.).

Podatek majątkowy został wprowadzony ustawą z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. Nr. 94, poz. 746) oraz późniejszymi ustawami i rozporządzeniami. Dotychczas był pobierany podatek ten w formie rat i zaliczek. Sposób płacenia tego podatku w roku bieżącym określą specjalne rozporządzenia.

Podatki komunalne są różnorodne w poszczególnych miejscowościach tak co do wysokości, jak i przedmiotu opodatkowania i dlatego trudno je tutaj ująć w systematyczną całość.

Część II.

OPŁATY STEMPLOWE, NAJCZĘŚCIEJ UŻYWANE*).

Duplikaty umów zł. 0,20

Duplikaty rachunków na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego zł. 0,20
na obszarze b. zaboru niemieckiego wolne od opłaty.

Duplikaty umów i rachunków wolno stemplować tylko w Urzędach Skarbowych.

Kupno-sprzedaż nieruchomości i praw rzeczowych 4%
od wartości z doliczeniem wartości zastrzeżonych świadczeń.

Kupno-sprzedaż ruchomości 1%
od wratości z doliczeniem wartości zastrzeżonych świadczeń.

Kupno-sprzedaż towarów celem ich dalszej odsprzedaży, przerobienia lub bezpośredniego zużycia w przedsiębiorstwie przemysłowem 0,2% od ceny kupna. Stawka ta ma zastosowanie tyl-

*) Przedmiotem obrad Sejmu i Senatu jest projekt nowej ustawy stemplowej.

ko w tym wypadku, gdy kupujący i sprzedający trudnią się zawodowo handlem lub prowadzą przedsiębiorstwo przemysłowe.

Wszelkie umowy kupna-sprzedaży winny być opłacane (stemplowane) w Urzędach Skarbowych w przeciągu 21 dni od dnia zawarcia umowy.

Kwity-pokwitowania z odbioru sum pieniężnych lub papierów wartościowych, wydanych na dowód, że dłużnik dopełnił zobowiązania, wystawione:

na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego do każdych pełnych lub zaczętych 20 złotych otrzymanej sumy lub wartości giełdowej papierów zł. 0,10

na obszarze b. zaboru niemieckiego wolne od opłaty.

Obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej ciąży na wystawcy kwitu przed doręczeniem odbiorcy. W razie nieuiszczenia opłaty przez wystawcę, odbiorca obowiązany jest w ciągu miesiąca od daty otrzymania kwitu zapłacić należną opłatę stemplową w Urzędzie Skarbowym. Pokwitowania, wydane przez instytucje bankowe, podlegają specjalnym przepisom.

Wolne są od opłaty stemplowej pokwitowania: na sumy, nieprzewyższające 15 zł., — umieszczane na rachunkach, czekach, wekslach, przekazach i innych obligacjach (lecz nie na umowach poza tekstem), jeśli dotyczą należności wymienionej w rachunku lub obligu, — umieszczone w tekście umowy, — odbioru czeków, weksli, przekazów i towarów, — wydane przez urzędy lub instytucje państwowe, — wystawiane przez prawnie istniejące zrzeszenia dobroczynne lub oświatowe i t. d.

Najem-dzierżawa według skali ustawą przewidzianej, odrębnej dla b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego oraz b. zaboru niemieckiego, progresywnie określonej, a dochodzącej przy nieruchomościach do 2%

zaś przy ruchomościach do 0,5%

Pełnomocnictwa ogólne sądowe i inne zł. 2,00
Pełnomocnictwa do poszczególnej sprawy sądowej zł. 0,70
Opłatę od pełnomocnictwa uiszczać należy w Urzędzie Skarbowym z wyjątkiem pełnomocnict adwokatów, którzy sami są uprawnieni kasować marki stemplowe na pełnomocnictwach. Jeżeli pełnomocnictwo podpisały dwie lub więcej osób, należy uiścić opłatę tyle razy, ile jest osób podpisanych, jednakże dwa lub więcej podpisów pod pieczątką firmową uważa się za jeden podpis. Pełnomocnictwa, upoważniające do odbioru z poczty korespondencji pieniężnej, telegraficznej lub pocztowej, na całym obszarze Polski z wyjątkiem Górnego Śląska, wolne od opłaty
na obszarze Górnego Śląska zł 2,00

Podania, wnoszone do władz i urzędów państwowych, znajdujących się na całym obszarze Polski, z wyjątkiem Górnego Śląska, od pierwszego arkusza zł. 2,00
od każdego następnego arkusza i każdego załącznka zł. 0,40
na obszarze Górnego Śląska wolne od opłaty.
Podania o zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego (koncesję), o ile chodzi o przedsiębiorstwa przemysłowe, należące do I, II lub III kategorji przemysłowej, albo o przedsiębiorstwa handlowe I lub II kategorji (apteki I i II kategorji) zł. 35,00
o zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego (koncesję), o ile chodzi o przedsiębiorstwa powyż. nie wymienione (apteki III kategorji) zł. 7,00
Podania o zezwolenie na urządzenie lub zmianę instalacji, potrzebnej do wykonywania przedsiębiorstwa zarobkowego, jeśli załatwienie wymaga oględzin na miejscu: przy przedsiębiorstwach I, II lub III kategorji przemysłowej, albo I lub II kategorji handlowej zł. 35,00
przy innych przedsiębiorstwach zł 7.00
Podania o zmianę nazwiska zł. 35,00

Podania — odwołania — reklamacje w sprawie wymierzonych danin publicznych (podatki, opłaty, cła), jeśli suma sporna nie przewyższa 20 zł. zł. 0,20
jeśli suma sporna nie przewyższa 140 zł. zł. 0,40
jeśli suma sporna przewyższa 140 zł. zł. 2,00
na obszarze Górnego Śląska wolne od opłaty.

Poręczenia (gwarancje) na obszarze b. zaboru rosyjskiego oraz województw poznańskiego i pomorskiego zł. 0,20
na obszarze b. zaboru austrjackiego, jeśli mają formę listu kupieckiego, wolne od opłaty,
jeśli mają formę aktu prawnego, według skali II.

Rachunki za dostarczone towary, wykonane prace lub za inne świadczenia, na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austrjackiego, od każdych nawet niepełnych 50 zł. zł. 0,10
na obszarze b. zaboru niemieckiego, wolne od opłaty.

Rachunki, wystawione zagranicą, a otrzymane w kraju, podlegają tej samej stawce. Odbiorca takiego rachunku obowiązany jest według kursu następnego dnia po otrzymaniu rachunku przylepić i skasować odpowiednią ilość znaczków stemplowych. Wolne są od opłaty rachunki na sumy do 15 zł., rachunki w obrocie wewnętrznym przedsiębiorstwa i t. d.

Świadectwa urzędowe, nadające obywatelstwo polskie zł. 50,00
zezwalające na zmianę nazwiska zł. 210,00
zezwalające na nabycie nieruchomości przez obcokrajowca zł. 700,00
zezwalające na prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego (dokumenty koncesyjne), o ile chodzi o przedsiębiorstwa I, II lub III kategorji przemysłowej albo I lub II kategorji handlowej (apteki I i II kategorji) zł. 35,00
o ile chodzi o inne przedsiębiorstwa (apteki III kategorji) i spółdzielnie zł. 7,00

Ugody od wartości przedmiotu 0,5%

winny być ostemplowane w Urzędzie Skarbowym.

Umowy wszelkiego rodzaju (najem pracy i usług), o ile niema zastosowania inna pozycja taryfy, od wartości przedmiotu 0,5%

Przy umowach pracy i usług wzamian za świadczenia wzajemne w formie pensji, płacy i t. d., przyjąć należy za podstawę do obliczenia opłaty stemplowej wynagrodzenie za cały czas trwania umowy, przy umowach na czas nieograniczony — za rok. Umowy, których wartość nie da się chwilowo oznaczyć, rejestruje się w Urzędzie Skarbowym celem uiszczenia opłaty po wypełnieniu umowy.

PAŃSTWOWE WŁADZE APTEKARSKIE.

Minister Spraw Wewnętrznych: W. Raczkiewicz.

Dyrektor Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia Dr. Wroczyński Cz., zastępca Dr. Adamski J.

Naczelnik Wydziału Farmaceutycznego Gawiński St.

Starsi referenci: Podbielski J., Zdankowski Wit.

Referent — Kulesza Konrad.

Inspektorzy Farmaceutyczni: miasto Warszawa — Starszy Inspektor Zahrt G., Urpsza Józef.
Województwo warszawskie — Kuczyński Edw.
„ łódzkie — Wagner Wiktor.
„ lubelskie — Nartowski Jan.
„ kieleckie — Balisiński Janusz.
„ białostockie — Pazderski Jan.
„ poleskie — Bałbaszewski J.
„ nowogródzkie — Labes B.
„ wołyńskie — Staroniewicz W.
„ lwowskie — Włodzimirski Wal.
„ krakowskie — Muthsam Hugo.
„ śląskie — ref. apt. vacat.
„ stanisławowskie — Kurkiewicz St.
„ tarnopolskie — Barącz Wł.
„ poznańskie — Milewski J.
„ pomorskie — Wojciechowski S.
„ wileńskie — Hrynaszkiewicz N.

Państwowy Instytut Farmaceutyczny: dyrektor dr. Weil St., chemicy: dr. Grabowska Marja, Kosmalski St., Święcki St., Bartnicka Wanda, Głodowski Ludwik, Knichowiecka Irena, Kozłowska Marja, Kahl Eug., Jurkowski St., Grabiańska Zofja, Ślifirski Józef, Milicz-Szymańska Romana,.

WOJSKOWE WŁADZE APTEKARSKIE.

Szef Departamentu VIII-go San. M. S. Wojsk. — Gen. bryg. Składkowski Sławoj.

Szef Wydziału III-go Pułkownik Krupiński Stefan.

Referenci: ppłk. Sokolewicz Wacław,
mjr. Szmigiel Michał,
kpt. Jabłonowski Bolesław,
kpt. Włostowski Stanisław
kpt. Pellegrini Leopold.

Oficerska Szkoła Sanitarna kierownik apteki — mjr. Pastecki Teodor, pomocnik kier. apteki — kpt. Beranek Jan.

Centralny Zakł. Zaop Sanit. kierownik płk. Kobos Tadeusz, zastępca kier. mjr. Kotula Marcin.

Oficerowie: ppłk. Popławski Władysław,
ppłk. Boczkowski Andrzej,
mjr. Szulakowski Wincenty,
mjr. Wolski Wacław,
mjr. Złotogórski Romuald,
kpt. Szałach Marjan,
kpt. Bajankiewicz Mieczysław,
kpt. Kotlewski Gerwazy,
kpt. Komorowski Czesław,
kpt. Jabłoński Michał,
por. Sienkiewicz Jan,
por. Komorowski Wacław,
por. Lenarczyk Piotr,
por. Marchewka Czesław,
por. Konopacki Stanisław,
por. Urban Antoni.

I. Okr. Szef. San. ref. Zaop. san. — mjr Jakubowski Wincenty.

1. Okr. Skład. San. kierownik — mjr. Paluszyński Stefan, pomocnik kierownika — por. Pikulski Aleksander.

1. Szpit. Okr. w Warszawie kier. apteki — mjr. Gozdek Wacław.

Szpit. Wojsk. w Modlinie kier. apteki — mjr. Sopoćko Ryszard.

Szpit. Wojsk. w Dęblinie kier. apteki — por. Ejbich Jan.

1. Baon Sanit. oficer mater. — kpt. Oszczapowicz Stanisław.

2. Okr. Szef. San. ref. zaop. san. — kpt. Kalajeff Józef.

2. Okr. Skład San. kierownik — mjr. Radomski Czesław, pomocnik kier. — por. Krueger Aleksander.

2. Szpit. Okr. w Chełmie kier. apteki — kpt. Ochocki Konstanty.

Szpit. Wojsk. w Równem kier. apteki — kpt. Faworski Walerjan.

2. Baon Sanit. oficer mater. — por. Szadurski Antoni.

3. Okr. Szef. San. ref. zaop. san. — por. Bujno Stanisław.

3. Okr. Skład. San. kier. — mjr. Sawicki Bolesław, pomocnik kier. — kpt. Kopeć Józef.

3. Szpit. Okr. w Grodnie kier. apteki — mjr. Sosnowski Stanisław.

Szpital Obszaru Warownego Wilno kier. apteki — mjr. Rychlicki Józef.

Szpit. Wojsk. w Lidzie kier. apteki — kpt. Terebesz Zygmunt.

3. Baon Sanit. oficer mater. — kpt. Artiuch Stanisław.

4. Okr. Szef. San. ref. zaop. san. — ppłk. Kamieniobrodzki Mieczysław.

4. Okr. Skład. San. kier. — kpt. Zajączkiewicz Józef, pomocnik kier. — kpt. Paszen Ignacy.

4. Szpit. Okr. w Łodzi kier. apteki — kpt. Kamocki Hipolit.

4. Baon Sanit. oficer mater. — kpt. Dąbkowski Aleksander.

5. Okr. Szef. San. ref. zaop. san. — mjr. Bartoszyński Kazimierz.

5. Okr. Skład. San. kier. — płk. Homme Władysław, pomocnik kier. — por. Silwoński Józef.

5. Okr. Szpit. w Krakowie kier. apteki — ppłk. Burba Władysław.

Szpit. Wojsk. w Rajczy kier. apteki — por. Tyrała Jerzy.

Szpit. Wojsk. w N. Sączu kier. apteki — kpt. Szaflarski Jan.

5. Baon Sanit. oficer mater. — kpt. Penk Teofil.

6. Okr. Szef. San. ref. zaop. san. — kpt. Zdanowski Ździsław.

6. Okr. Skład. San. kier. — mjr. Szymonowicz Tadeusz, pomocnik kier. — kpt. Kozakiewicz Mieczysław.

6. Szpit. Okr. we Lwowie kier. apteki — mjr. Ciechanowicz Józef.

Szpit. rejonowy w Stanisławowie kier. apteki — kpt. Jelonek Walery.

Szpit. rejonowy w Złoczowie kier. apteki — por. Tomaszewski Apolinary.

Szpit. Wojsk. w Tarnopolu kier. apteki — Szerejko Kazimierz.

6. Baon Sanit. oficer mater. — kpt. Ross Jan.

7. Okr. Szef. San. ref. zaop. san. — mjr. Woliński Władysław.

7. Okr. Skład. Sanit. kier. — mjr. Szadkowski Jan, pomocnik kier. — por. Buccholz Aleksander.

7. Szpit. Okr. w Poznaniu. Kier. apteki — mjr. Kłaczyński Kazimierz.

7. Baon Sanit. oficer mater. — kpt. Patyk Ludwik.

8. O k r. S z e f. S a n. ref. zaop. san. — kpt. Kuczyński Adam.

8. O k r. S k ł a d. S a n i t. kier. — mjr. Szustow Jan, pomocnik kier. — kpt. Czachurski Ludwik.

8. S z p i t. O k r. w T o r u n i u, kier. apteki — mjr. Łazowski Władysław.

S z p i t. W o j s k. w G r u d z i ą d z u kier. apt. — kpt. Hołownia Michał.

S z p i t. W o j s k. w I n o w r o c ł a w i u kier. apt. — por. Starzyński Jerzy.

8. B a o n S a n i t. oficer mater. — por. Butler Kazimierz.

9. O k r. S z e f. S a n. ref. zaop. san. — mjr. Olewiński Edward.

9. O k r. S k ł a d. S a n i t. kier. — kpt. Kretowicz Feliks, pomocnik kier. — Krasiński Stanisław.

9. S z p i t. O k r. w B r z e ś c i u n/B. kier. apt. — kpt. Waszul Bernard.

S z p i t. W o j s k. w S ł o n i m i u kier. apt. — kpt. Modrzewski Wiktor.

9. B a o n S a n i t. oficer mater. — por. Mackiewicz Wincenty.

10. O k r. S z e f. S a n. ref. zaop. san. — kpt. Moszczeński Tadeusz.

10. O k r. S k ł a d. S a n. kier. — ppłk. Wilmanek Marjan, pomocnik kier. — kpt. Czernik Maksymiljan.

10. S z p i t. O k r. w P r z e m y ś l u kier apt. — mjr. Kuberski Tadeusz.

S z p i t. W o j s k. w K i e l c a c h kier. apt. — por. Veltzé Józef.

10. B a o n S a n i t. oficer mater. — por. Szajna Mieczysław.

SPIS WŁADZ POLSK. POWSZ. TOW. FARM.

Zarząd Główny.

Prezes: p. Prof. Br. Koskowski.

Zast. prezesa: p. Jan Gessner, i p. L. Szymański.

Skarbnik: p. A. Ossowski.

Sekretarz: p. W. Borejsza.

Członkowie: pp. K. Chądzyński, E. Filleborn. P. Ilnicki, S. Jezierski, L. Modliński, J. Mąkowski, K. Mikucki, Fr. Ed. Nowak, A. Ossowski Dr. J. Poratyński, E. Siciński, K. Stefanowski, A Szymański, W. Sojka, A. Tomaszewski.

Komisja Rewizyjna.

B. Majewski, W. Rospędzihowski.

1. Koło Właść. Aptek Zagłębia Dąbrowskiego Okręg P. P. T. F.

P. E. Nowak — przewodniczący.

p. Cz. Goebel — zast. przewodniczącego,

p. Kozerski — sekretarz,

p. G. Pasierbiński — skarbnik,

pp. G. Szydłowski, Janicki — członkowie Zarządu,

pp. Machajski, Nowak, Szydłowski — członkowie Komisji Naukowej.

Komisja Rewizyjna:

Pp. Baer, Dobrzański i Truszkowski.

2. Kaliskie Tow. Farmaceutyczne Okr. P. P. T. F

P. S. Piotrowski — przewodniczący,

p. Z. Gumowski — zast. przewodniczącego,

p. G. Kalinowski — członek Zarządu.

Zarząd Komitetu Wydziału Właścicieli Aptek:

P. I. Kijewski — przewodniczący,

p. G. Kalinowski — członek Komitetu.

Sąd Koleżeński: pp. Z. Mrowiński i W. Bzowski.

Zastępcy: pp. T. Stojowski i G. Piotrowski.

3. Kieleckie Tow. Farmaceutyczne P. P. T. F.

P. C. Gierałtowski — przewodniczący,
p. J. Sojczyński — zast. przewodniczącego,
pp. I. Wojdacki, E. Smagłowski i K. Budzyński — członkowie Zarządu.

Komisja Rewizyjna:

Pp. W. Domański i M. Kowalski.

Krakowskie Tow. Farmaceutyczne Okręg P.P.T.F.

Prezes — p. K. Mikucki.

Komitet Wydziału Właścicieli Aptek.

Przewodniczący — p. L. Rosenberg.

4. Lubelskie Tow. Farmaceutyczne P. P. T. F.

P. K. Pryliński — przewodniczący,
zast. przewodniczącego: vacat,
p. W. Szeliga — sekretarz,
p. J. Bielakowski — skarbnik,
pp.: L. Bołdok, J. Chrzanowski, T. Kocowski — członkowie Zarządu.

Komitet Wydziału Właścicieli Aptek.

Pp. H. Czerwiński, S. Kotowski i P. Semadeni — członkowie Komitetu.

Komisja Rewizyjna:

Pp. H. Policzkiewicz i E. Franke.

5. Lwowskie Tow. Farmaceutyczne P. P. T. F.

P. dr. J. Poratyński — przewodniczący,
p. dr. G. Jezierski — zast. przewodniczącego,
p. A. Krzyżanowski — sekretarz,
p. H. Błądziński — skarbnik,
pp. Wł. Beiser, A. Ehrbar, J. Friedman, J. Kurzrok, J. Pineles, J. Prokosz, G. Rein, H. Rubel, H. Ruebenbauer, K. Szyper i W. Włodzimirski — członkowie Zarządu.

Komisja Rewizyjna:

Pp. M. Krzyżanowski (sen.), dr. J. Pilewski i B. Szeinbach.

6. Łódzkie Tow. Farmaceutyczne Okr. P. P. T. F.

P. A. Szymański — przewodniczący,
p. A. Ende — zast. przewodniczącego,
p. Gutekunst — skarbnik,
p. W. Wagner — sekretarz.

Komitet Wydziału Właścicieli Aptek:

P. P. Ilnicki — przewodniczący,
p. A. Szymański — skarbnik,
p. A. Hamburg — sekretarz,
pp. M. Bartoszewski, W. Danielecki i Dr. R. Rembieliński — członkowie Komitetu.

Sad Honorowy:

Pp. P. Ilnicki, W. Wagner i W. Groszkowski.

Delegaci do P. P. T. F.

Pp. A. Szymański, P. Ilnicki i A. Ende.

Sieradzkie Tow. Farm. (Pododdział Łódzkiego):

P. Kocznorowski — prezes,
p. Szaniawski — vice-prezes,
p. Laube — sekretarz.

Ogólny Związek Aptekarzy Wojew. Śląskiego. Okręg P. P. T. F.

P. W. Sojka — prezes,
p. A. Soliński — sekretarz.

7. Poleskie Tow. Farmaceutyczne Okr. P.P.T.F.

P. K. Suchecki — przewodniczący,
p. J. Saski — zast. przewodniczącego,
p. K. Kagan — skarbnik,
p. D. Rakow — sekretarz,
p. K. Kagan, D. Rakow i P. Palejew — członkowie Komitetu.

Komisja Rewizyjna:

Pp. E. Parowski, Łatowski i Halper.

8. Tow. Aptekarzy Polskich na woj. Pomorskie. Okręg P. P. T. F.

P. J. Łabudziński — przewodniczący,

p. S. Boguszewski — sekretarz,

p. S. Wolski, J. Stenzel, A. Sobiecki i A. Szczerbicki — członkowie Zarządu.

Sąd Koleżeński: pp. J. Łabudziński i K. Nadolski.

Zastępcy: pp. K. Chylewski i dr. J. Piotrowski.

Komitet Wydziału Właścicieli Aptek:

Pp. J. Łabudziński, Cieszyński, A. Szczerbicki i J. Stenzel.

9. Poznańskie Tow. Farmaceutyczne Okręg P. P. T. F.

P. L. Szymański — przewodniczący,
p. W. Morawski — skarbnik,
p. Suchocki — zastępca przewodniczącego,
p. A. Majorowicz — sekretarz.

Poznańskie Tow. Okr.:

Członkowie Zarządu: pp. Mąkowski, Reyzner, Lakner,

Ławnicy: pp. Stryczyński i Galiński.

Ogólny Związek Aptekarzy Województwa Śląskiego w Katowicach:

P. W. Sojka — przewodniczący,
p. Soliński — sekretarz.
p. W. Morawski — skarbnik.

10. Radomskie Tow. Farmaceutyczne Okręg P. P. T. F.

P. F. Łagodziński — przewodniczący,
p. K. Dorociński — zast. przewodniczącego,
p. G. Bruśnicki — skarbnik,
p. Z. Dutkiewicz — sekretarz,
pp. J. Bolewski, Nowakowski i S. Nartowski-członkowie Zarządu.

Komisja Rewizyjna:

Pp. Świestowski i Krauze.

11. Wileńskie Tow. Farmaceutyczne Okręg P. P. T. F.

P. J. Rodowicz — przewodniczący,
p. R. Bergman — zast. przewodniczącego,
p. W. Sokołowski — skarbnik,
p. W. Szutowicz — sekretarz,

pp.: W. Augustowski i Dr. K. Monikowski — członkowie Zarządu.

Komisja Rewizyjna:

Pp. W. Wrześniowski i W. Zajączkowski.

12. Warszawskie Tow. Farmaceutyczne Okręg P. P. T. F.

P. A. Ossowski — przewodniczący,
p. L. Modliński — zast. przewodniczącego,
p. W. Borejsza — sekretarz,
p. J. Rawski — skarbnik,

pp. W. Bzowski, K. Jerzmanowski, St. Jezierski — członkowie Zarządu.

Sąd Koleżeński: pp. A. Ryl, E. Filleborn i L. Klimpel; zastępca: M. Malinowski.

Komitet Wydziału Właścicieli Aptek.

P. L. Modliński — przewodniczący,

pp.: St. Maciejowski, T. Maciejczyk, B. Rymgajłło, J. Rawski — członkowie.

Wydział Pracowników Aptecznych:

P. T. Maciejczyk — przewodniczący,
p. S. Dobrut — zast. przewodniczącego,
p. A. Lubosiewicz — sekretarz.

Komisja Rewizyjna:

Pp. S. Biele, L. Klimpel, T. Maciejczyk i M. Treutler.

Pragnący zapisać się na członków Towarzystwa winni zwrócić się do odnośnych Zarządów Okręgowych. Właściciele aptek niedyplomowani nadsyłają zgłoszenia do Wydziału Właścicieli Aptek przy Towarzystwach Okręgowych.

SKŁAD GREMJUM APTEKARZY MOŁOPOLSKI ZACHODNIEJ W KRAKOWIE.

1. Prezes, mr. Ksawery Mikucki,
2. zast. prezesa, mr. Ludwig Rosenberg,
3. sekretarz mr. Ludwik Georgeon.

SKŁAD IZBY APTEKARSKIEJ MAŁOPOLSKI WSCHODNIEJ WE LWOWIE.

1. Prezes, mr. Antoni Ehrbar,
2. zast. prezesa dr. Jan Poratyński,
3. zast. prezesa mr. Maurycy Oberlender,
4. sekretarz dr. Marceli Beiser,
5. członkowie Wydziału Izby: Adolf Aschkenazy, Adolf Braunstein, dr. Juljusz Franzos, Anastazy Groten, Szymon Hay, Kajetan Kajetanowicz, Władysław Mańkowski, Karol Macura, Marjan Szankowski, Marjan Krzyżanowski, Bernard Scheinbach i dr. Stefan Stencel.
6. prowadzący biuro mr. Eugeniusz Rein.

TOWARZYSTWO APTEKARSKIE WE LWOWIE.

Prezes: Mr. Stanisław Jezierski,
I Wiceprezes: Mr. Bernard Scheinbach,
II Wiceprezes: Mr. Dawid Sandner,
Sekretarz: Mr. Henryk Messuta,
Skarbnik: Mr. Izaak Cellermajer,
Bibljotekarz: Dr. Jan Poratyński,
Gospodarz: Mr. Bernard Scheinbach.

Wydział:

Mr. Adolf Aszkenazy,
Mr. Antoni Ehrbar,
Mr. Adolf Friedman,
Mr. Franciszek Krajewski,
Mr. Zofja Messuta,
Mr. Rojecki,
Dr. Henryk Ruebenbauer,
Mr. Stanaszek,
Mr. Szulim Stein.

Zastępcy Czł. W-łu.

Mr. Bogucki,
Mr. Janina Deweszanka,
Mr. Herman,
Mr. Kajetan Kajetanowicz.

Komisja Rewizyjna:

Mr. Dewechy sen.
Mr. Marjan Krzyżanowski,
Mr. Rafał Kurzrock,
Mr. Walery Włodzimirski.

ZWIĄZEK ZAWODOWY FARMACEUTÓW PRACOWNIKÓW.

Zarząd Główny: Bracka 18 m. 30. H. Jakubowski (prezes), Cz. Nałęcz (sekretarz), A. Lewaszkiewicz(skarbnik). Członkowie Zarządu: Dąbrowski, Fink-Finowicki, Ćwiertniewicz, Cellermajer i Podrygalski. Komitet Wykonawczy: Jakubowski, Lewaszkiewicz i Nałęcz. Komisja Rewizyjna: Krupica, Łopacki i Piechocki.

Oddział Warszawski, Zarząd: Bracka 18 m. 30. Z. Jankiewicz (prezes), A. Żelazowski (wiceprezes), W. Hirschhauer (sekretarz), H. Jakubowski (skarbnik), A. Ojrzyński (gospodarz lokalu). Członkowie: M. Landsberg, J. Majsterek, B. Sprzączkowski, A. Wójtowski. Zastępcy: F. Sieczkowski, M. Wysokowski i J. Glinka. Komisja Rewizyjna: A. Pęszyński, B. Tomaszewski i J. Skolasiński. Zastępcy: T. Duchnowski i M. Dobosiewicz.

Oddział Krakowski, Zarząd: Mikołajska 2, II p. Prezes Mr. Leyko Michał, wiceprezes Mr. Zgrzebnicki Jan, sekretarz Kałużyński Marjan, zastępca sekretarza Dintenfass Marek, skarbnik Mr. Szwejkowski Bolesław. Gospodarz lokalu Kowalczykówna Anela. Bibljotekarz: Mr. Szmorhun Jan, Mr. Radwańska Zofja, Mr. Dąbrowski Roman.

Oddział Lwowski, Zarząd: Mikołaja 15. Mr. A. Friedman (prezes), Mr. J. Brzozewski (wiceprezes), Mr. J. Einhorn (sekretarz), Mr. Z. Wesołowska (skarbnik). Komisja Rewizyjna: Mr. Cellermajer J., Mr. Z. Salicki i Mr. D. Sandner. Członkowie: Mr. R. Baczyński, Mr. A. Burz, Mr. M. Dorożyńska, J. Driks, Mr. E. Herman, Mr. S. Kordzik, Mr. Nussbaum, Mr. A. Sieradzki, r. H. Tanzer. Zastępcy członków Zarządu: Mr. B. Dubówna, Mr. R. Zieliński.

Oddział Łódzki, Zarząd: Sienkiewicza 27. S. Grabowski (przewodniczący), J. Lipszes (wiceprzewodniczący), A. Brykalski (skarbnik), G. Awęcki (I sekretarz), J. Madejski

(II sekretarz), A. Kotynia (gospodarz), T. Stanielewicz, Rubinraht (pośrednictwo pracy), Cz. Rytel

Oddział Poznański, Zarząd: Bukowska 43. P. Żarnowski, Marcinkowski (prezes), Stępień (wiceprezes), Żarnowski (sekretarz), Rozwadowski (zast- sekretarza), Wink (skarbnik). Członkowie Zarządu: Kulisz i Ciesielski.

Oddział Wileński, Zarząd: Mickiewicza 10. Apteka. B. Smoliński. B. Smoliński (prezes), Tarasiewicz R. (sekretarz), A. Bobrowski (skarbnik). Grygiel i Jarmołowski.

Oddział Górno-Śląski, Zarząd: Katowice, apteka, pod Orłem, WP. Lach. Schwarcer (prezes), Lach (sekretarz) i Risenfeld (skarbnik).

Oddział Kaliski, Zarząd: Kilińskiego 4. Apteka, Fink - Finowicki. W. Mielczarski (prezes), Cz. Fink - Finowicki, (sekretarz), J. Cyranowski (skarbnik), W. Chrzanowski i S. Piotrowski.

Oddział Radomski, Zarząd: Świeża 1, apteka Kasy Chorych. I. Kański (prezes), S. Stępień (sekretarz), H. Szulc (skarbnik).

Oddział Kielecki, Zarząd: Rynek 17, apteka M. Ząbek, J. Szarkowski (prezes), M. Ząbek (sekretarz), J. Czapińska (skarbnik).

Oddział Chełmski Zarząd: Lubelska 36. Morgensztern (prezes), R. Ostrowski (wiceprezes), A. Dubrawska (skarbnik), Stargowski (sekretarz).

Oddział Grodzieński, Zarząd: Dominikańska 9. A. Daszewicz, Orański (prezes), Zarecki (wiceprezes), Umiński (sekretarz), Szeskin (skarbnik). Komisja Rewizyjna: Lubicz, Rattner i Zarecka.

Oddział Częstochowski, Zarząd: ul. Ostatni Grosz, apt. Pow. Kasy Chorych Nr. 1, Meks, J. Meks (prezes), J. Za-

niewski (wiceprezes), Gaczkowski (sekretarz), J. Jankowski (skarbnik), Gąska (czł. Zarz.). Zastępcy: Gaczkowski i Ciołek. Komisja Rewizyjna: L. Śliwiński i St. Klemczyńska.

Oddział Białostocki, Zarząd: ul. Legjonową 9. WP. Piórko. K. Piórko (prezes), Szostakowski (wiceprezes), Szapiński (skarbnik), M. B. Migdalski (sekretarz), R. Ozder (kier. biura pośredn. pracy). Komisja Rewizyjna: Gorbunowicz, Rogalski i Niemcowicz.

Oddział Lubelski, Zarząd. Namiestnikowska 30 m. 9. WP. Dmowski. J. Dmowski (prezes), Fr. Kraszkiewicz (wiceprezes), M. Dackówna (sekretarz), J. Wójcik (skarbnik). F. Genca (czł. Zarz.).

Oddział Rówieński, Zarząd: apteka Sandberga, WP. Dajker, S. Cymerman (prezes), A. Batt (wiceprezes), G. Driker (skarbnik), J. Estik (sekretarz), A. Rok (czł. Zarz.). Komisja Rewizyjna: Sz. Pomeranc, F. Gensztejn i Olejnik.

Oddział Włocławski, Zarząd: Aleje Szopena 40. Apteka P. K. Ch. Łukszys (prezes), Guziak (sekretarz), Maciejewski (skarbnik).

Oddział Płocki, Zarząd: apteka Kasy Chorych. St. Żółkiewski (prezes), St. Nowicki (sekretarz), A. Okniński (skarbnik).

Oddział Brzeski, Zarząd: Brześć n/B. apteka p. Grünberga. Sz. Oskólski (prezes), P. Alperin (wiceprezes), A. Czaplicki (sekretarz), L. Jurewicz (skarbnik), Z. Katz (czł. Zarz.).

Oddział Łomżyński, Zarząd: Apteka Liniewicza, WP. Siwik. B. Koszubski (prezes), K. Siwik (sekretarz), M. Redułtowska (skarbnik).

Oddział Ostrowiecki, Zarząd: Apteka Kasy Chorych, WP. Dziedzic. Żywno J. (prezes), Fiszer S. E. (sekretarz), Czekaj A. (skarbnik), Dopieralski S. i Brzoski L.

WYKAZ KAS CHORYCH.

Siedziba Kasy.

Województwo Warszawskie.

Warszawa m.
Warszawa pow.
Włocławek pow.
Płock pow.
Żyrardów pow.
Gostynin pow.
Aleksandrów pow.
Łowicz pow.
Rypin pow.
Sierpc pow.
Kutno pow.
Sochaczew pow.
Lipno pow.
Mława pow.
Ciechanów pow.
Rawa pow.
Skierniewice pow.

Województwo Łódzkie.

Łódź m.
Tomaszów pow.
Pabjanice pow.
Kalisz pow.
Piotrków pow.
Zduńska Wola pow.
Ozorków pow.
Radomsk pow.
Turek pow.
Konin pow.

Województwo Lubelskie.

Lublin pow.
Tomaszów pow.
Hrubieszów pow.
Chełm pow.
Zamość pow.

Województwo Białostockie.

Białystok pow.
Hajnówka pow.
Sokółka pow.
Grodno pow.
Szczuczyn pow.
Łomża pow.
Augustów pow.
Kolno pow.
Suwałki pow.

Województwo Kieleckie.

Kielce pow.
Radom pow.
Częstochowa pow.
Olkusz pow.
Końskie pow.
Opoczno pow.
Sandomierz pow.
Jędrzejów pow.
Busk pow.
Kozienice pow.
Ostrów pow.
Sosnowiec pow.

Województwo Krakowskie.

Biała pow.
Bochnia pow.
Chrzanów pow.
Dębica pow.
Gorlice pow.
Jasło pow.
Kraków pow.
Limanowa pow.
Mielec pow.
Myślenice pow.
Nowy Sącz pow.
Nowy Targ pow.
Oświęcim pow.
Pilzno pow.
Tarnów pow.

Wadowice pow.
Wieliczka pow.
Żywiec pow.

Województwo Lwowskie.

Lwów m.
Bóbrka pow.
Brzozów pow.
Cieszanów pow.
Drohobycz pow.
Gródek Jagielloński pow.
Jarosław pow.
Jaworów pow.
Kolbuszowa pow.
Krosno pow.
Lisk pow.
Lwów pow.
Łańcut pow.
Mościska pow.
Przemyśl pow.
Przeworsk pow.
Rawa Ruska pow.
Rzeszów pow.
Sambor pow.
Sanok pow.
Sokal pow.
Stary Sambor pow.
Strzyżów pow.
Tarnobrzeg pow.
Żółkiew pow.

Województwo Stanisławowskie.

Dolina pow.
Horodenka pow.
Kałusz pow.
Kuty pow.
Nadwórna pow.
Rohatyn pow.
Skole pow.
Śniatyń pow.
Stanisławów pow.

Stryj pow.
Tłumacz pow.
Turka pow.

Ziemia Wileńska.

Wilno m.
Wilno pow.

Województwo Wileńskie.

Włodzimierz Woł. pow.
Krzemieniec pow.
Dubno pow.
Kowel pow.
Łuck pow.
Równo pow.

Województwo Poleskie.

Pińsk pow.
Brześć pow.

Województwo Tarnopolskie.

Borszczów pow.
Brody pow.
Brzeżany pow.
Buczacz pow.
Czortków pow.
Kopyczyńce pow.
Kamionka Strum.
Podhajce pow.
Skałat pow.
Tarnopol pow.
Trembowla pow.
Zaleszczyki pow.
Zbaraż pow.
Zborów pow.
Złoczów pow.

Województwo Śląskie

Bielsk pow.
Cieszyn pow.

Województwo Pomorskie.

Brodnica pow.
Chełmno pow.
Chojnice pow.
Działdowo pow.
Gniewn pow.
Grudziądz pow.
Grudziądz m.
Kartuzy pow.
Kościerzyn pow.
Nowe Miasto pow.
Puck pow.
Sępolno pow.
Starogard pow.
Świecie pow.
Tczew pow.
Toruń pow.
Toruń m.
Tuchola pow.
Wąbrzeżno pow.
Wejherowo pow.

Województwo Poznańskie.

Bydgoszcz m.
Bydgoszcz pow.
Codzież pow.
Gniezno pow.
Czarnków pow.
Gostyń pow.
Grodzisk pow.
Jarocin pow.
Inowrocław pow.
Kępno pow.
Kościan pow.
Koźmin pow.
Krotoszyn pow.
Leszno pow.
Międzychód pow.
Mogilno pow.
Nowy Tomyśl pow.
Oborniki pow.

Odolanów pow.
Ostrzeszów pow.
Ostrów pow.
Pleszów pow.
Poznań m.
Poznań pow.
Rawicz pow.
Strzelno pow.
Szamotuły pow.
Szubin pow.
Śmigiel pow.
Śrem pow.
Środzie pow.
Wągrowiec pow.
Witkowo pow.
Wolsztyn pow.
Września pow.
Wyrzysk pow.
Żnin pow.

WYKAZ KAS CHORYCH

posiadających apteki.

1. Białystok pow.
2. Częstochowa pow.
3. Hajnówka pow.
4. Kalisz pow.
5. Konin pow. (składnica apteczna)
6. Lublin pow.
7. Łódź pow.
8. Ozorków pow.
9. Ostrowiec pow.
10. Olkusz pow.
11. Piotrków pow.
12. Pabjanice pow.
13. Radom pow.
14. Słupca pow.
15. Sosnowiec pow.
16. Warszawa m.
17. Warszawa pow.
18. Żyradów pow.
19. Wierzbnik pow.

20. Tomaszów Maz. pow.
21. Zduńska Wola pow.
22. Wilno m.
23. Wocławek pow.
24. Skarżysko pow.
25. Wieluń pow. (składnica apteczna)
26. Turek pow.
27. Poznań m.
28. Biała pow.
29. Lwów m.
30. Gródek Jagielloński pow.
31. Kraków pow.
32. Nowy Sącz pow.
33. Myślenice pow.
34. Oświęcim pow. (podręczna)
35. Gorlice pow.
36. Drohobycz pow.
37. Kamionka Strum. pow.
38. Brzozów pow.
39. Tarnów pow.
40. Cieszanów pow.
41. Stryj pow. (podręczna)
42. Złoczów pow. (skład gotowych lekarstw).

SPIS APTEK w RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

SPIS APTEK m. st. WARSZAWY.

Anc Gustaw, sukcesor., Marszałkowska 21 — zarządz. Szejching Ryszard.

Biele St. i Gogela, Ząbkowska 35 (Praga) — zarz. Biele Stan.

Biertümpfel H. Sukcesorów, Marszałkowska 136.

Borowski Jan, Al. Jerozolimskie 59.

Bukowski A. sukcesorów, Marszałkowska 54, — zarz. Woliński Edm.

Bzowski Władysław, Miła 2.

Chorzelski i S-ka, Grochowska 16 (Praga).

Chwilczyński i Orczyński, Wielka 77, — zarz. Orczyński Ant.

Czerwiński i Nasierowski, Pl. Trz. Krz. 10 — zarz. Nasierowski Iz.

Danowski Józef, Wolska 133.

Dobrzański i Arndt, Miodowa 5 — zarz. Dobrzański Józef.

Ekerkunst Józef, Leszno 30.
zarz. Francki Alfons.

Gąsecki A., Freta 16 — zarządz. Rygocki Leon.

Gessner J., Al. Jerozol. — zarz. Sieciński Stan.

Goldbaum Adam, Nalewki 28.

Grochowski Wacław, Dzika 65.

Heinrich sukcesorów, Wierzbowa 11 — zarz. Szlichciński Zyg.

Apteka Polsk. Czerw. Krzyża, Marszałkowska 95 — zarz. i dzierż. Radomski.

Homeopatyczna Centralna, Ossolińskich 6 —

Homeopatyczna Tow. Zwol., Nowy Świat 16. zarz. Puliński Ant.
Homolicki i S-ka — zarz. Wiktor Homolicki, Leszno 83.
Jakubowski Edmund, Górczewska 32.
Jaworski Boguchwał, Poznańska 17.
Jezierski W., Krucza 28, — zarz. Jezierski Stanisław.
Lipiński Edward, Puławska 18, — dzierżawca Kalicki.
Kamiński i Filipowicz, Gęsia 57-a, zarz. Kamiński Sylwester.
Tow. Akc. Karpiński Fr., Elektoralna 35, — zarz. Jerzmanowski Stef.
Klicki, sukcesorów, Złota 31 — zarządz. Dobrowolski Miecz.
Klimpel i Zakrzewski, Marszałkowska 147 — zarz. Zakrzewski Edw.
Klippel, sukcesorów, Grochów II-gi — zarz. Filipowicz Feliks.
Kłobukowski Jan, Grójecka 3.
Kodjaszewski Zygmunt, Targówek.
Köpczyński i Malanowicz, Twarda 34, — zarz. Malanowicz W.
Kopytyński Roman — Graniczna 10.
Kościński W., Karmelicka 21 — zarz. Zieliński Jan.
Kowalski, Muszyński i Gietko, Twarda 44 — zarz. Kowalski W.
Kozłowski, sukcesorów, Boduena 1.
Kuciński F., Marszałkowska 49 — zarz. Zawidzki Józef.
Ogilba, Kolejowa 56 — dzierżawca Kuczyński Jan.
Latoszyński i Manduk, Wolska 95 — zarz. Latoszyński Fran.
Lewandowski i Heintze, Żelazna 65 — zarz. Ludwik Heintze.
Lubelski Józef, Długa 16 — zarz. Sander S.
Majewski B., Wolska 38.

Magott i S-ka, Brukowa 31 — zarz. Magott Leon.

Malinowski M., Nowy Świat 31 — zarz. Maciejowski Stan.

Michelis Stefan, Mokotowska 43.

Mierzejewski i S-ka, Stalowa 9 — zarz. Mierzejewski St.

Modelski, Grójecka 68 — zarządz. Długosz Wład. Ant.

Modliński i S-ka, Czerniakowska 213 — zarz. Modlinski L.

Mutniański Michał, Nowy Świat 18.

Ossowski i Kołakowski, Wolska 10 — zarz. Ossowski Ant.

Przysiecki i Kłobuszewski, Krakowskie Przedm. 22 — zarz. Przysiecki Mich.

Rawski Józef, Marjańska 12.

Rosenstadt, Grzybowska 10 (Pl. Grzybowski)— zarz. Rotzweig M.

Rościszewski, sukcesorów, Nowe Bródno 84 — zarz. Kuźmicka Fel.

Sicińscy B-cia, Mazowiecka 10 — zarz. Siciński Edw.

Skierski, Nowolipki 51 — zarz. Chrostowski Stanisław.

Skowroński Stefan, Stare Miasto 17.

Smoliczowa, Łomżyńska 18 — dzierżawca Zieliński Kaz.

Stypiński i Surzycki, Dzika 20 — zarz. Stypiński Wacł.

Szreniawski i Sobczyński, Wronia 27 — zarz. Szreniawski.

Tarchalski J., Czerniakowska 79.

Teplicki i Kulwieć, Leszczyńska 13 — zarz. Kulwieć.

Treutler E., Nowy Świat 60.

Tuszyński i Karczewski, Trębacka 4 — zarz. Tuszyński.

Waszkiewicz i Kazimierski, Targowa 54 — zarz. Waszkiewicz.

Wągrowscy i Kadecz, Chłodna 16 — zarz. Wągrowski Kaz.

Weintraub i Lichtenfeld, Franciszkańska 18 — zarz. Grinberg H.

Welt i Zylber, Nalewki 24 — zarz. Welt.

Wenda i S-ka, Krakowskie Przedm. 45, zarz. Wenda Kazim.

Weroczy Jan, Bednarska 13.

Wierzbięta A., Marszałkowska 94.

Więckowski F., Marszałkowska 110, — zarz. Maciejczyk Tad.

Wilamowski, Warmińska 37 (Pelcowizna).

Wiśniewski Edw., Marymoncka 4 (Słodowiec).

Zalewski E., Puławska 18, — zarz. Gładych Bolesław.

Załuska Kazim., Freta 29.

Zamenhof, Żelazna Brama 8, zarz. Redlus Leon.

Zdankowski i Jerzmanowski, Miedziana 12 — zarz. Jerzmanowski K.

Żółtowski W., sukces., Dzika 23 — zarz. Żółtowska Helena.

Apteki Kasy Chorych m. st. Warszawy.

Apteka Nr. 1, Solec 93 — zarz. Klasiński Tomasz, prow. farm.

Apteka Nr. 2, Jagiellońska 34 — zarz. Wichert Kazimierz, prow. farm.

Apteka Nr. 3, Mławska 1 — zarz. Tomaszewski Bronisław, mag. farm.

Apteka Nr. 4, Puławska 5 — zarz. Ciechnowski Stanisław, prow. farm.

Apteka Nr. 5, Sosnowa 4 — zarz. Pancer Czesław, prow. farm.

Apteka Nr 6, Żytnia 40 — zarz. Kołaczkowski Stanisław, prow. farm.

Apteka Nr. 7, Wolska 66 — zarz. Sykurski Wojciech, prow. farm.

Apteka Nr. 11 Pelcowizna — zarz. Gębski Stanisław, mag. farm.

Centralna Składnica Sanitarna, Prosta 54 —

zarz. Stencel prow. farm. Naczel. Apt., Gruszta Andrzej, zastępca Naczelnego Aptekarza, prow. farm.

Apteki szpitalne.

Szpital Starozakonnych, na Czystem — zarz. Bernsztein Izaak, prow. farm.

Szpital św. Łazarza, Książęca 1 — zarz. Giedroyć Ignacy.

Apteki Państwowe.

Apteka Nr. 1, pomocy lekarskiej dla urzędników państwowych, ul. Długa 26, — zarz. Jan Edward Chorzelski, prow. farm.

Apteka Nr. 2, pomocy lekarskiej dla urzędników państwowych przy ul. Nowy Świat 67 — zarz. Stanisław Markiewicz prow. farm.

Apteka Nr. 3, pomocy lekarskiej dla urzędników państwowych przy ul. Ciepłej 13 — zarz. Piotrowska Irena.

Apteka Warszawskiej Dyrekcji Kolejowej, Chmielna 69 — zarz. Wiktor Waśkowski mag. f.

Apteka Warszawskiej Dyrekcji Kolejowej, Syrokomli 43 — zarz. Gliwicz.

Apteka Departamentu Więziennictwa, Przejazd zarz. Marja Kann, prow. farm.

Apteka Warszawskiej Dyrekcji Kolejowej, Pelcowizna — zarz. Gierasiński.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Andrzejów, pow. Ostrowski — Kosior. kiewicz Antoni.

Augustów (n) — Stankiewicz Stanisław.

Bargłów, pow. augustowski (w) — Gołaszewski J.

Białystok, Rynek-Kościuszki 11 (n) — p. f. Ajzenstadt, zarz. Chazan.

Białystok, Sienkiewicza (n) — Frauszteter M.

Białystok, Lipowa 18 (n)—Gessner Oswald W.

Białystok, Warszawska r. Pałacowej (n) — Hermanowski Wincenty i Wł. Kozłowski.

Białystok, Sienkiewicza 34 (n) — Kurycki Józef.

Białystok, Rynek K. róg Sienkiewicza (n) — Moskalewski C. i Filipowicz.

Białystok, Rynek Kościuszki (n) — wł. Pauliny Wilbuszewicz, zarz. Wilbuszewicz E.

Białowieża, pow. Bielski (n) — Wojtkowski Ludwik.

Bielsk (n) — Hałłaj Anna.

Boćki, pow. Bielski (n) — Domański Stefan.

Brańsk, pow. Bielski (n) — Strzelbicki Al.

Brańszczyk, pow. Ostrowski (w) — Władyga Stefan.

Brok, pow. Ostrowski (w) — s-rów Sikorskiego K., dzierż. Czerejski.

Brzostowica Wielka, pow. Grodzieński (w) — Jacewicz A.

Choroszcz, pow. Białostocki (w) — Lichtensztejn J.

Ciechanowiec, pow. Wys. Mazowiecki, filjalna — zarz. St. Ceraski; wł. R. Żurkowski (filj.).

Ciechanowiec, pow. Bielski (n) — Żurkowski R.

Czerwin, pow. Ostrołęcki (w) — Helena Kołomyjska.

Czyżewo, pow. Ostrowski (n) — Parys Jan.

Dąbrowa, pow. Sokólski (w)—Kurlandzki Calko.

Długosiodło, pow. Ostrowski (w) — Naimska M., zarz. Błeszyński.

Drohiczyn, n. Bugiem, pow. Bielski (w) — Kozarski Kazimierz.

Druskieniki, pow. Grodzieński (n) — Pęszyński Adam, dzierż. Morawski W.

Filipowo, pow. Suwalski (w) — Ziarnicki Władysław.

Goworowo, pow. Ostrołęcki (n) — Gościcki Stanisław.

Goniądz, pow. Białostocki (n) — Lenczowska Lucyna.

Grajewo, pow. Szczuczyński (n) — Sulewska, zarz. Wysocki.

Gródek, pow. Białostocki (n) — Szulklaper L.

Grodno, pl. Batorego (n) — s-rów Klinkowsztejna, zarz. Lubicz.

Grodno, ul. Dominikańska (n) — s-rów Ottowicza, zarz. Dasiewicz.

Grodno, ul. Orzeszkowej 13 (n) — Szwarc Saul, zarz. Najdus.

Grodno, ul. Jerozolimska (n) — Stępniewski E., dzierż. Szwengruben.

Grodno, na przedmieściu (n) — Trop Kryński Abrah.

Grodno, pl. Batorego (n) — gminy Ewangelic., dzierż. Stępniewski.

Hajnówka, pow. Bielski (n) — Gliński Adam.

Indura, pow. Grodzieński (w) — Josem J.

Janów, pow. Sokólski (w) — s-rów Szapiro, zarz. Strausberg.

Jasionówka, pow. Białostocki (w) — Goldberg S. G.

Jedwabne, pow. Kolneński (n) — Jałoszewski M.

Jeziory, pow. grodzieński (w) —Smorgoński S.

Kadzidło, pow. Ostrołęcki (w) — Wojtkiewicz Jan.

Kolno, Rynek, z. Łomżyńska (n) — E. Gołaszewski, zarz. Bogacki.

Kleszczele, pow. Bielski (w) — Flatau B.

Knyszyn, pow. Białostocki (w) — Szwejkowski Bol., zarz. Żerański.

Krynki, pow. Grodzieński (n) — Maze B., i B. Żuchowicki.

Lipsk, pow. Augustowski (n) — Cieszkowski J.

Łapy, pow. Wys. Mazowiecki (w) — Majcherski St. B.

Łomża, Stary Rynek (n) — Komornicki S. i Kaczyński W.

Łomża, ul. Długa (n) — Liniewicz Wł.

Łomża, Nowy Rynek (n) — Tuszowski A., dzierż. Koziarski St.

Łunna, pow. Grodzieński (w) — s-rów Kuroczyckiego, dzierż. Trzeciak.

Łysków, pow. Wołkowyski (w) — Epsztein E.
Małkiń, pow. Ostrowski (w) — Sakowicz Stanisław.
Mazowieckie Wys. (n) — Aftel Henryk.
Michałowo Niezabudka, pow. Białostocki (w)— Strycki A.
Milejczyce, pow. Bielski (w) — Pruski Zygmunt.
Mścibów, pow. Wołkowyski (w) — Dropa Jerzy.
Myszyniec, pow. Ostrołęcki (n) — Stefanowicz M.
Narewka, pow. Bielski (w) — Warsztacki H.
Nowogród, pow. Łomżyński (w) — Szapiro Z.
Nowy Dwór, pow. Sokólski (w) — dzierż. Strzałkowski L., — Wojtasiewicz.
Nur, pow. Ostrowski (w) — Herniczek.
Orla, pow. Bielski (w) — Rabinowicz M.
Ostrołęka (n) — Staroń J. i Chwedkowski Karol.
Ostrołęka (n) — Pęski Marceli.
Ostrów (n) — Mieczkowski Ludwik.
Ostrów (n) — s-rów Nowcy J., dzierż. Gołębiowski St.
Pieski, pow. Wołkowyski (w) — Gurwicz S., zarz. Figowski.
Porozów, pow. Wołkowyski (w) — s-rów Krzywca K.. zarz. Malcówna.
Puńsk, pow. Suwalski (w) — Roman Stanisław.
Raczki, pow. Augustowski (n) — Lurje P. i Elson I.
Radziłów, pow. Szczuczyński (w) — Rybicki Jan.
Roś, pow. Wołkowyski (w) — Rudy I.
Rajgród, pow. Szczuczyński (n) — Monikowski Antoni.
Rutki, pow. Łomżyński (w) — Bossowski Ludwik.
Sejny (n) — s-rów Domosławskiego, zarz. vacat.

Siemiatycze, pow. Bielski (n) — Wójcicki Stefan.

Skidel, pow. Grodzieński (w) — s-rów Chmielewskiego, zarz. Widawska.

Śniadów, pow. Łomżyński (w) — s-rów Borkowskiego, zarz. Wierzbicki.

Sokółka (n) — apteka Komunalna, dzierż. Ostrowski Ignacy.

Sokółka (n) — Werner R., zarz. Najdus S.

Sokoły, pow. Wys. Mazowiecki (n) — Kulesza Henryk.

Sopoćkinie, pow. Augustowski (n) — sukc. Słomskiego, Rojszyk Edw., dzierż.

Stawiski, pow. Kolneński (n) — Rostafiński Feliks.

Suchowola, pow. Sokólski (w) — Filemonowicz i Ancypo.

Supraśl, pow. Białostocki (w) — Sawrycki A.

Suwałki (n) — s-rów Erdreicha, zarz. Ochron.

Suwałki, ul. 3-go maja 9 (n) — Marcinkowski i Żychlewicz.

Suwałki, (n) — s-rów Zawadzkiego, zarz. Szwejkowski.

Szczuczyn (n) — Dygnarowicz M.

Sztabin, pow. Augustowski (w) — Kuchciński.

Swisłocz, pow. Wołkowyski (n) — Strzałkowski Jan.

Trzcianna, pow. Białostocki (w) — Gluzman H.

Tykocin, pow. Wys. Mazowiecki (n) — Łagunowej, zarz. Jeromin.

Wasilków, pow. Białostocki (n) — Godlewski.

Wołkowysk, z. Grodzieńska (n) — Tymiński H.

Wołkowysk, z. Grodzieńska (n) — Wolski Al.

Wizna, pow. Łomżyński (n) — Dardziński M.

Wiżajny, pow. Suwalski (w) — Kozaryn R.

Zabłudowo, pow. Białostocki (w) — Gober Sz.

Zambrów, pow. Łomżyński (n) — Skarżyński J.

Zaremby Kościelne, pow. Ostrowski (w) — Strumpf A.

Zelwa, pow. Wołkowyski (n) — d'Aystetten Kazimierz.

Apteki zakładowe.

Białystok, apteka Kasy Chorych, ul. Sienkiewicza, zarz. Gabryelewicz.

Białystok, apteka szpitala miejskiego — zarz. vacat.

Białystok, ul. Różańska, apteka Dobroczynności — Lines Hacedek, zarz. Indenbom.

Grodno — apteka szpitala miejskiego.

Hajnówka, apteka Kasy Chorych — zarz. Tuziński.

Łomża — apteka szpitala miejskiego.

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE.

Będzin, ul. Kołłątaja 2 (n) — Baer Stanisław.

Będzin, ul. Kołłątaja 19 (n) — Ciechanowski Stanisław, dzierż. Chwiłowicz W.

Będzin, ul. Kołłątaja 44 (n) — Kwiecień Wacław.
Józef.

Będzin, ul. 3-go Maja (n) — Machajski Aleksander.

Białaczów, pow. opoczyński (w) — Kółkiewicz J. K.

Białobrzegi, z. radomska (n) — Bautsch Rudolf.

Blachownia, pow. częstochowski (w) — Gilweit Tomasz.

Bliżyn, pow. konecki (w) — Opara Jan.

Bobrowniki, pow. będziński (w) — Załuski Jerzy.

Bodzentyn (n) — Firkowski F.

Brzesko Nowe, pow. miechowski (w) — s-rów Foltasińskiego, dzierż. Kośmider.

Busko (n) — K. Budzyński.

Charsznica, pow. miechowski (w) — Ejzerman Cz. Jul.

Chęciny, pow. kielecki (n) — Rutkiewicz Stanisław.

Chmielnik, pow. buski (n) — Odrobiński Roman.

Chroberz, pow. pińczowski (w) — Zgrzebnicki

Ciepielów, pow. wierzbnicki (w) — Dereń St.

Ćmielów, pow. opatowski (w) — Królikowski Stefan.

Czeladź, pow. będziński (n) — s-rów Januszewicza, dzierż. Dobrzański J.

Częstochowa, ul. Kościuszki 37 (n)—Bujakowski A.

Częstochowa, Aleja 3-go Maja (n) — Fryde i Kozankiewicz.

Częstochowa, ul. Krakowska 24 (n) — Rupprecht J.

Częstochowa, II-ga Aleja 26 (n) — Kozerski Piotr.

Częstochowa, II-ga Aleja 26 (n) — Lesiński Zygmunt.

Częstochowa, I-sza Aleja (n) — s-rów Monikowskiego Z., zarz. Jan Zaniewski.

Częstochowa, Stary Rynek (n) — Nowak Fr. E. i B. Mandat.

Częstochowa, ul. Krakowska 38 (n) — Pieńkowski J. i Reterski S.

Częstochowa, Nowy rynek (n) — Szostakiewicz.

Częstochowa, ul. Ks. Kordeckiego 27 — Włosiński Al.

Dąbrowa Górnicza (n) — spadk. Mazczewskiego, dzierż. Barszczewski.

Dąbrowa Górnicza (n) — s-rów Grochowskiego, dzierż. Janicki T.

Dąbrowa Górnicza (n) — Plewiński J. i Wiszniewski G.

Drzewica, pow. opoczyński (w) — s-rów Radzimińskiego, zarz. Włoszczewski.

Działoszyce, pow. pińczowski (n) — Budzyński Stanisław.

Falków, pow. konecki (w) — Nowakowska Jadwiga.

Garbatka, pow. kozienicki (w) — Skrzyński Włodzimierz.

Gielniów, pow. opoczyński (w) — Depczyk E.

Głowaczów, pocz. Kozienice (n) — s-rów Dużyńskiego, dzierż. Mucha St.

Gniewoszów, (n) — Masłowski J.

Gowarczów, pow. konecki (w) — Krzyżanowski Stanisław.

Granica, pow. będziński (n) — Rosnowski Franciszek.

Grodziec, z. piotrkowska (n) — Kossakowski Czesław.

Iłża, z. radomska (n)—s-rów Ochyńskiego Alfonsa, dzierż. Baryłkiewicz J.

Iwaniska, pow. opatowski (w) — Kowalczewski Stanisław.

Janów, pow. częstochowski (w) — Zaborski Bronisław.

Janowiec, pocz. Puławy (w) — Janiszewski Stanisław.

Jedlińsk, z. radomska (w) — Klepaczewski Józef.

Jędrzejów (n)—Krajewski J. i Maciejewski W.

Jędrzejów, Rynek 6 (n) — Smagłowski E. J.

Kamienna (n) — Bielnicki Jan.

Kamienica Polska, pow. częstochowski (w) — Bielobradek Bronisław.

Kazanów, pow. wierzbnicki (w) — Staniewski Leon.

Kaźmierza Wielka pow. pinczowski (w) — Kędracki Władysław.

Końskie, ul. 3-go Maja (n) — spad. Radwana J. zarz. J. Zieliński.

Końskie (n) — Kuberski Tadeusz, dzierż. Widmański Wacław.

Kielce, ul. Kolejowa (n) — Artwiński Stefan.

Kielce, ul. Hypoteczna, róg Mickiewicza (n)—Gierałtowski C.

Kielce, Rynek 12 (n) — s-rów Krzanowskiego, dzierż. Kurkowski.

Kielce, Rynek 17 (n) — s-rów Saskiego B., zarz. Stan. Szyprowski.

Kielce, Starowarszawska, 49 (n) — s-rów Sikorskiego M., dzierż. Wędkowski.

Klimontów, pow. sandomierski (n) — Romanowicz B.

Kłobuck, pow. częstochowski (n) — Kozankiewicz Jan.

Koprzywnica, pow. sandomierski (w) — s-rów Wieczorka L., zarz. Michalewski S.

Koszyce, pow. pińczowski (n) — Błeszyński, dzierż. Bujakowski J.

Koziegłowy, pow. będziński (n) — Pogorzelski Juljan.

Kozienice, z. radomska (n) — s-rów Wojciechowskiego, dzierż. Masłowski.

Krążek, pow. olkuski (w)—s-rów Popławskiego, zarz. Święcicka Marja.

Krzepice, pow. częstochowski (n) — Orłowski Konstanty.

Książ Wielki (w) — Dotkiewicz Florjan.

Lelów, pow. włoszczowski (w) — Prauss Feodor.

Lipsko, pow. wierzbnicki (w) — Trzciński W.

Łagów, pow. opatowski (n) — Gruszczyński Stanisław.

Łazy, pow. będziński (w) — Piaskowski M.

Łopuszno, pow. kielecki (w) — Pewnicki St.

Magnuszew pow. kozienicki (n) — Świątecki Antoni.

Małogoszcz pow. jędrzejowski (w) — Reniewicz Antoni.

Michałowice pow. miechowski (w) — Jarzębiński M.

Miechów (n) — Zaporski H. i Domański W.

Mstów, pocz. Będziny-Rudniki (n) — Kozankiewicz M. dzierż. L. Śliwiński.

Myszków pow. będziński (n) — Szydłowski Stef.

Niwka pow. będziński p. Mysłowica (n)—Wejmar Eug.

Nowy Korczyn pow. buski (w) — s-rów Barcza D., zarz. Krajczewski K.

Nowa Słupia pow. kielecki (n) — Jurczyński Tomasz.

Odrzywół pow. opoczyński (w) Mantorski K. J.

Ogrodzieniec pow. olkuski (w) — Kwapisz Edw.

Oksa pow. jędrzejowski (w) — Komenda Józef.

Olkusz (n) — Kugler Stefan

Opatów, (n) — Świestowski Edm.

Opatowiec pow. pinczowski (w) — Leszczyński Józef.

Opoczno (n) — Kolasiński Henryk.

Osiek, pow. sandomierski (w)—s-rów Rudzińskiego L. zarz. Truszkowski.

Ostrowiec pow. opatowski (n) — Nowakowski R. J.

Ostrowiec, pow. opatowski (n) — W. Saski.

Ożarów, pow. opatowski (n) — Filipczak Józef.

Pacanów pow. buski (w) — Majewski Stanisław.

Paradyż, pow opoczyński (w) — Zając Fr.

Pilica pow. olkuski (n) — Kwapisz Edw.

Pińczów (n) — Świerczewski Ant.

Połaniec pow. sandomierski (w) — Sachnowicz Kazimierz.

Proszowice, pow. miechowski (n) — Gałęzowski Józef, zarz. Krzyżanowski St.

Przedbórz pow. Konecki (n) — spadk. Długoszewskiego, dzierż. Lipiński.

Przyrów pow. częstochowski (w) — s-rów Kowalskiego Z., zarz. Prüffer F.

Przysucha pow. opoczyński (n) — Pawelski Stanisław.

Przytyk, pow. radomski (n)—s-rów Ruśkiewicza, dzierż. Pietrzykowski.

Radom, ul. Skaryszewska 41 (n) — Bolewski Jan i S-ka.

Radom, ul. Lubelska 5 (n) — Brušnicki St.

Radom, ul. Lubelska 57 (n) — Dorociński K.

Radom, Rynek 13 (n) — spadk. Kasprzykowskiego, dzierż. Kasprzykowski Ed.

Radom, Pl. 3-go Maja Nr. 1 (n) — Łagodziński F.

Radoszyce pow. konecki (n) — s-rów Radkowskiego M., zarz. Zielonko Józef.

Raków pow. opatowski (n) — Chicińska Zofja, zarz. Wiktorowski F.

Sandomierz (n) — s-rów Popławskiego Józefa, zarz. Stan. Skowroński.

Secemin pow. włoszczowski (w) — Stanek Winc.

Sędziszów pow. jędrzejowski (w) — Błaszczakiewicz Wład.

Sienno pow. wierzbnicki (n) — Małczewski Stanisław.

Siewierz pow. będziński (n) — Jakimowicz R.

Skalbmierz pow. pinczowski (n) — Ptaszyński Miecz.

Skała pow. olkuski (n) — Piątkowski Stan.

Skaryszew pow radomski (w) — Nartowski Jan.

Sławków pow. olkuski (w) — Kucharski Stan.

Słomniki, pow. miechowski (n) — Maszadro Wł.

Sobków pow. jędrzejowski (n) — Rybacki Antoni.

Solec n. Wisłą pow. wierzbnicki (w) — Kręźclewski Eug.

Solec pow. buski (n) — Różniakowski Jan.

Sosnowiec, ul. Katarzyńska (n) — s-rów Bleszyńskiego, zarz. Rowiński Jan, dzierż. Kasa Chorych.

Sosnowiec, ul. Nowopogońska 35 (n) — Goebel Czesław.

Sosnowiec, ul. Siedlecka 53 (n) — Minich i Pietrzykowski.

Sosnowiec (n)—Rogowski H., dzierż. Grochulski.

Sosnowiec ul. Starososnowiecka 25 (n) s-rów Truszkowskiego C., zarz. Chrzeskowski.

Sosnowiec, ul. Modrzejewka 14 (n) — Wasilewski W.

Sosnowiec, ul. Starososnowiecka (n) — Wolski Stan.

Sosnowiec, ul. Szenowska 18 (n) — Turski L.

Sosnowiec, Pogoń, ul. Orla (n) — Zieliński Wł.

Staszów pow. sandomierski (n) — Krauze Bolesław.

Stąporków pow. konecki (w) Jaśkowski Ludw.

Stopnica pow. buski (n) — Majewski Tomasz.

Strzemieszyce pow. będziński (n) — Górecki Adam.

Suchedniów pow. kielecki (n) — Górbiel Stefan.

Sułoszowa pow. olkuski (w) — Majewski Lucjan.

Szczekociny pow. włoszczowski (n) — Marzec Władysław.

Szydłów pow. buski (w) — Pociej Stefan.

Szydłowiec pow. konecki (n) — s-rów. Gołaszewskiego, zarz. Jerzy Gołaszewski mr.

Tarłów pow. wierzbnicki (n) — Jaworski Teodor.

Truskolasy pow. częstochowski (w) — Kosztulski Sz., zarz. M. Lenczowski.

Waśniów pow. opatowski (w) — Rutkowski.

Wąchock pow. wierzbnicki (n)—Hildebrand J.

Wierzbica, pow. radomski (w) — Chlebowska M., zarz. Daumus K.

Wierzbnik pow. (w) — Niklewski Roman.

Wiślica pow. pinczowski (n) — Pfadt Stan.

Włoszczowa (n) — Kuczkowski W., zarz. F. Kuźnicka.

Wodzisław, pow. jędrzejowski (n) — Kowalski Marjan.

Wolbrom pow. olkuski (n) — Wojdacki Stan.

Zagdańsk, pow. kielecki — B. Wolski.

Zagórze pow. będziński (w) — Jagiełłowicz Marceli.

Zawichost pow. sandomierski (n) — s-rów Rakowskiego, zarz. Latkowski Tomasz.

Zawiercie (n) — Pasierbiński Jan.

Zawiercie (n) — Pasierbiński Stanisław.

Zawiercie, ul. Łośnicka (n) — s-rów J. Dulęby,

dzierż. Piaskowski Miecz.

Ząbkowice pow. będziński (n) — Grochowski Włodz.

Zwoleń pow. kozienicki (n) — Zagrodzki Józef.

Żarnowiec pow. olkuski (n) — Górbiel St.

Żarki pow. będziński (n) — s-rów Szydłowskiego, dzierż. Borecki N.

Żarnów pow. opoczyński (n) — s-rów Ołtarzewskiego, zarz. Bitny-Szlachto T.

Apteki Kasy Chorych.

Chlewiska apteka Kasy Chorych — zarz. St. Koukal.

Czeladź — zarz. Jan Wiśniewski.

Częstochowa (Ostatni Grosz) — zarz. J. Meks.

Częstochowa, Jasnogórska — zarz. I., Śliwiński.

Częstochowa, Stradomska — zarz. Ant. Kurkowski.

Dąbrowa Górnicza Nr. 9 — zarz. Ant. Kunicki.

Dąbrowa Górnicza Nr. 13 — zarz. Piotr Dewojno.

Dąbrowa Górnicza Nr. 15 — zarz. Wład. Muszalski.

Grodziec Nr. 11 — zarz. Stef. Rdzanek.

Radom, ul. Szkolna — zarz. I. Kański.

Raków, pow. częstochowski — zarz. Lebelt H.

Kamienna (Skarżysko) — zarz. H. Brykman.

Kielce, ul. Staszica — zarz. W. Szydziński.

Olkusz — zarz. Ant. Siermantowski.

Ositrowiec — zarz. Witkor Dziedzic.

Sosnowiec, (Centralna), Wawel 3 — zarz. St. Laskowski.

Sosnowiec Nr. 1, Piłsudskiego 124—zarz. Włodzimierz Szymański.

Sosnowiec Nr. 2, zarz. — Wład. Narkiewicz.

Sosnowiec, ul. 3 Maja Nr. 39 — zarz. Z. Kulesza.

Sosnowiec, na Niemcach — zarz. Stef. Rdzanek.

Sosnowiec, ul. Staszica 4 — zarz. Jan Rowiński.

Sosnowiec Nr. 5, na Piaskach, — zarz. Wacław Domański.

Sosnowiec Nr. 10, na Niwce, — zarz. Wład. Plapas.

Sosnowiec Nr. 12, na Porębie, — zarz W. Żurakowski

Zawiercie — zarz. M. Kuchciński.

Zawiercie Nr. 16 — zarz. Z. Wiśniewski.

Wierzbnik — zarz. Ign. Pietraszewski.

Apteka kolejowa.

Radom — zarz. L. Podolski.

WOJEWÓDZTWO KRAKOWSKIE.

Alwernia (os) — kier. Bytomski Fr.

Andrychów (os) — Ryłko Marjan.

Biała, ul. Główna (real) — Ganszer Miecz.

Biała, ul. Główna 12 (real) — Keler E.

Biała - Lipnik (os) — Beschloss M.

Biecz (os) — Fusek Witold.

Bobowa (os) — Janicki A.

Bochnia (os) — Göttinger Fr.

Bochnia (real) — Szymanowicz Karol.

Brzesko (os) — Janoszek Jan.

Brzostek (os) — spadk. Bursy Józefa, kier. Kretzówna M.

Brzeszcze (os) — Schneider Franc.

Chrzanów, Luszowska 116 (real), Silberstein Józef.

Chrzanów, Krakowska (os) — spadk. Stanisława Adamczyka.

Ciężkowice (os) — Konieczny Marcin.

Czarny Dunajec (os) — Trybuły Ignacego spadk. — kier. Karol Jasiński.

Czchów (os) — Barącz Wacław, dzierż. Teofil Majkut.

Dąbrowa (os) — Zeinz Zdzisław.

Dębica (real) — Goldfluss M.

Dobrzyce (os) — Hanak Józef, kier. Kozłowski Tadeusz.

Gorlice (os) — spadk. H. Nowaka, zarz. Oth Ferdynand.

Grybów (os) — Hodbod Józef.

Jabłonka (os) — Neupauer J.

Jasło Kościuszki 521 (os) — Blum Adolf.

Jasło, Rynek (real) — dzierż. Stasinkiewicz K.

Jaworzno (os) — dzierż. Paździrek Józef.

Jaworzno (os) — dzierż. Ringer Stefan.

Jordanów (os) — Kokoszka Józef.

Kęty (real) — Sokalski Eustachy.

Kalwarja (real) — wł. B. B. Miłosierdzia, zarz. Kunze Józef.

Kołaczyce (os) — Krasiński Roman.

Kraków, Dajwór 6 (os) — Banke Henryk.

Kraków, św. Gertrudy 1 (os) — Berger Karol.

Kraków, ul. Długa 66 (os) — Bezucha W.

Kraków, ul. Krakowska 9 (real) — spadk. Ehrlicha Wilhelma, kier. Stefanja Ehrlichowa.

Kraków, ul. Kościuszki 4, Zwierzyniec (os) — spadk. Aleks. Żurawskiego, dzierż. Reder Z.

Kraków, ul. Rakowiecka 12 (os) — Georgeon Ludwik.

Kraków, ul. Dietla 76 (os) — Grabowski Wincenty.

Kraków, Rynek 45 (real) — Hausman Jul.

Kraków, ul. Szczepańska 1 (real) — Jahr Karol i Henryk Blumenfeld, kier. Henryk Dawid.

Kraków, Rynek A. B. (real) — Oskar Spirer.

Kraków, ul. Warszawska 39 (os) — Korytowski Zygm.

Kraków, ul. Krodowerska 74 (os) — s-rów Łapińskiego, kier. Janusz Jan.

Kraków Podgórze - Rynek 9 (os) — wł. Łuczko K., kier. Henryk Rosenbaum.

Kraków, ul. Stradom 6 (os) — Marcisiewicz L.

Kraków, ul. Mikołajska 4 (real) — pod „Barankem“ Masłowski M., kier. Masłowski B.

Kragów, Podgórze, ul. Brodzińskiego 1 (real)— Matula Dionizy, kier. Matula Edward.

Kraków, ul. Kaz. Wielkiego 31 (os) — Mazaraki T.
Kraków, Rynek 22 (real) — Mikucki Ksawery.
Kraków, ul. Łobzowska 6 (os) — Michalik. Czesław.
Kraków, Rynek gł. 13, (realn.) — Edward Norek i S-ka.
Kraków, ul. Grodzka 22 (real) — Oświecimski Tadeusz.
Kraków - Podgórze, Plac Zgody 20 (os) — Pankiewicz J.
Kraków, ul. Lubicz 7 (os) — spadk. Radwańskiego, kier. Marjan Trzop.
Kraków, ul. Karmelicka 23 (os) — Reder Maksymiljan.
Kraków, ul. Grzegórzecka 9 (os) — Reinfuss Józef, Stanisław.
Kraków, ul. Krakowska 19 (real) — Rosenberg Ludwik.
Kraków, ul. Retoryka 1 (os) — Rydel S.
Kraków, ul. Długa 4 (real) — Schneider E.
Kraków, ul. Dietla 36 (os) Abram Sternbach.
Kraków, ul. Konopnickiej 1 (os) — Żeliński F.
Kraków, ul. Florjańska 15 (real) — spadk. Wiszniewskiego, kier. Józef Koperski.
Kraków - Podgórze, ul. Kalwaryjska 27 (os)— Zeimer N.
Kraków, plac Matejki 3 (os) — Lindner Adam.
Krościenko (os) — Walter Józef, dzierż. wł. spadk. Dzianołła Ludw.
Krynica (os) — Nitribitt Henryk.
Krzeszowice (real) — wł. Potoccy, kier. Rybacki Włodzimierz.
Limanowa (os) — Bączkowska K., kier. Bączkowski Z.
Lipnica Murowana (os) — spadk. Piątka S., kier. Natter S.
Lipnik koło Białej (os) — Beschloss M., kier. Lewaj J.
Liszki (os) — Karwacki Stan.
Łapanów (os) — Krzyżanowski Jan.

Łącko (os) — s-rów Wilczyńskiego, dzierż. Karaś T.

Maków (os) — Lankau Jan.

Mielec (os) — Gardulski Piotr.

Mielec (os) — Pawlikowski Roman.

Milówka (os) — Śmieszkiewicz Władysław.

Mszana Dolna (os) — s-rów Fiałkowskiego J., zarz. Fraś Franciszek.

Myślenice (os) — Skowroński Tadeusz.

Muszyna (os) — spadk. Rudego Edw., dzierż. Bernard Weiss.

Niepołomice (os) — Reichenberg M., dzierż. Mr. St. Augustynowicz.

Nowy Targ, Rynek 13 (os) — spadk. Schein E., dzierż Dąbrowski E.

Nowy Targ, Szaflarska 2 (os) — Reczyński Stanisław.

Nowy Sącz, Grodzka 2 (os) — Gorzecki Marcin.

Nowy Sącz, Rynek 14 (os) — Jarosz Antoni.

Nowy Sącz, Jagiellońska (real) — Nowakowski Stanisław.

Nowy Sącz, Lwowska 25 (os) — Radomski F.

Oświęcim, Jagielońska 56 (os) — Drzymała Hieronim.

Oświęcim, Rynek 5 (real) — s-rów Polaszka, zarz. Ptaszyński Wł.

Pilzno (os) — A. Paderewski, kier. Kozicki Stanisław.

Piwniczna (os) — Podstawski Władysław.

Poronin (os) — Erychleb Jan.

Rabka (os) — Miętus Władysław.

Rabka (filj. sezon.) — „Zdrojowa", właść. Hanak.

Radłów (os) — spadk. Kozickiego Z., kier. Marjan Kosman.

Radomyśl Wielki (os) — Hrabar Jan.

Ropczyce (os) — I. Szwed, dzierż. Zeimer Leon.

Sędziszów (os) — s-rów Jaśkiewicza, dzierż. Piotr Gardziel.

Skawina (os) — Anna Mroczkowska.
Stary Sącz (os) — Frister Marjan.
Sucha (os) — spadk. Jasińskiego E., kier. Dworzański E.
Szczakowa (os) — Sabas Aniela.
Szczawnica (os) sezonowa — Walter Józef.
Szczucin (os) — Antecki Wiktor, kier. z Holderów Flisowska Emilja.
Szczurowa (os) — Grottger Artur.
Tarnów, Rynek 25 (os) — Adler M.
Tarnów, ul. Krakowska 15 (os) — Figler W.
Tarnów, ul. Lwowska 2 (os) — Reich Ign.
Tarnów, pl. Sobieskiego 2 (os) — Kopff A.
Tarnów, plac Kazimierza Wielkiego (real) — Niesiołowski J.
Tarnów, ul. Chyszowska 10, Kasa Chorych, kier. Stanisław Chomiński.
Trzebinia (os) — s-rów Radwańskiego, kier. Łukawski H.
Tuchów (os) — spadk. Ant. Foltyńskiego, zarz. Foltyński W.
Tymbark (os) — Pik Fran., zarz. Tęcza Stanisław.
Uście Solne (os) — Asboth Tadeusz.
Wadowice (os) — zarz. Sowiński T., wł. Macudziński I.
Wadowice (os) — Spiegel Natan.
Weliczka (real) — spadk. D-ra Miczyńskiego Z., zarz. J. Gabrjel.
Wieliczka (os) — Pelc Józef.
Wilamowice (os) — Kałużniacki I.
Wiśnicz (os) — Brzękowski Jan.
Wojnicz (os) — Nodzyński Ludwik, kier. Durbasiewicz W.
Zabłocie (os) — Foltyński St.
Zakliczyn (os) — spadk. Tarczyńskiego.
Zakopane (os) — Hordyński Otmar.
Zakopane (os) — I. Tabeau, zarz. Donigiewicz B.
Zator (os) — Nowak Józef.
Żabno (os) — spadk. Marjanowskiego, kier. Zawadziński.

Żmigród (os) — Walewski Adam.
Żywiec (real) — Gebauer Antoni.
Żegiestów - Zdrój (filj. sez.) — filj. apt. w St. Sączu — Frister M.

Apteki zakładowe.

Kraków, ul. Kopernika 19, Państw. Szpit. św. Łazarza, kier. Zofja Radwańska.
Kraków, ul. Trynitarska 11, Szp. O. O. Bonifraterów, kier. Fr. L. Bernatek.
Kraków, ul. Dunajewskiego 5, Kasa Chorych — kier. Mikołaj Liskiewicz.

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE.

Adamów, pow. łukowski (n) — ss-ów Biernackiego, drzerż Rogoziński Aleks.
Annopol, pow. janowski (n) — Bieńkowski Józef.
Baranów, pow. puławski (w) — Garbaszewski Jan, zarządz. Święcicki Eljasz.
Bełżyce, pow. lubelski (n) — Kowalewski Henryk, zarządz. Leśnikowski Wiktor.
Biała podlaska (n) — Ehrenkreutz Henryk.
Biała podlaska (n) — Pawłowski Kazimierz.
Biłgoraj (n) — Jabłonowski Marjan.
Bychawa, pow. lubelski (n) — ss-ów H. Migurskiego, zarz. Migurski Jan.
Chełm (n) — Papużyński Józef.
Chełm (n) — Walewski Michał i Boguszewski Bron.
Chodel, pow. lubelski (w) — Dąbski Władysław.
Czemierniki, pow. lubartowski (w) — ss-ów Trzcińskiego Bolesława.
Dubienka, pow. hrubieszowski (n) — ss-ów Czajkowskiego, zarz. Ziembiński Juljan.
Frampol, pow. biłgorajski (w) — ss-ów Bohdanowicza Stanisława.
Garbów, pow. puławski (w) — Skarzyński Władysław.

Garwolin (n) — ss-ów M. Szwera, zarz. Laskowski Piotr.

Głusk, pow. lubelski (w) — Bernatowicz Antoni.

Gorzków, pow. krasnystawski (w) — Stokowski Hieronim.

Grabowiec, pow. hrubieszowski (w) — Szczech Franciszek.

Horodło, pow. hrubieszowski (w) — ss-ów J. M. Trzaskowskiego.

Hrubieszów (n) — ss-ów Du-Château Aleksandra, zarz. Bojarski Teofil.

Hrubieszów (n) — Du-Château Apolonjusz.

Irena, pow. puławski (n) — ss-ów E. Haase, dzierż. Wiśniewski Marjan.

Izbica, pow. krasnystawski (n) — Goldhammer Lejzor-Leon.

Jabłonna, pow. sokołowski (w) — Kryńska Jadwiga.

Janów lubelski (n) — Strużyński Stanisław.

Janów podlaski (n) — ss-ów Rhietta, dzierż. Sznierszteјn Tadeusz.

Józefów, pow. biłgorajski (w) — ss-ów Żmudzkiego, zarząd. Grządkowski Bolesław.

Józefów, pow. puławski (w) — ss-ów Jagodzińskiego, upoważn. do zarządu Lewkowicz Edmund.

Kamionka, pow. lubartowski (w) — Zawadzki Józef.

Kazimierz pow. puławski (w) — Lichtson Stanisław.

Kock, pow. łukowski (n) — ss-ów Zielińskiego Iwona.

Kodeń, pow. bialski (w) — Drabinko Szymon-Piotr.

Komarów, pow. tomaszowski (n) — Tomaszewski Ludwik.

Komarówka, pow radzyński (w) — Burdziński Marjan.

Końskowola, pow. puławski (w) — Szulc Stanisław.

Konstantynów, z. siedlecka (n) — Smoleński Jan.

Korytnica, pow. węgrowski (w) — Belke Marjan.

Kossów, pow. sokołowski (n) — ss-ów Kościukiewicza Tomasza, zarządz. Paszkiewicz Antoni.

Kraśniczyn, pow. krasnystawski (w) — Jagielski Bolesław.

Kraśnik, pow. janowski (n) — Bielski Władysław.

Krasnobród, pow. zamojski (w) — ss-ów Niedzielskiego.

Krasnystaw (n) — Szcześniewski i ss-ów Żukowskiego.

Kryłów, pow. hrubieszowski (n) — Apteka.

Krzczonów, pow. lubelski (w) — Nizowski Antoni.

Krzeszów n/Sanem, pow. biłgorajski (w) — ss-ów Hellicha.

Kurów, pow. puławski (n) — Rola Klemens.

Lubartów (n) — Ryl Jan.

Lublin, Krak. Przedmieście 45 (n) — Barszczewski Ryszard i Kocowski Franciszek.

Lublin, Kowalska 16 (n) — Bielakowski Józef.

Lublin, Kalinowszczyzna (filja) — Bielakowski Józef, zarządz. Szeliga Wacław.

Lublin, Foksal 19 (n) — Bołdok Leonard.

Lublin, Krak. Przedm. 14 (n) — Chrzanowski Józef i Grodzki Feliks.

Lublin, Rynek 2 (n) — Klonowiecki Antoni i Semadeni Piotr.

Lublin, Krak. Przedm. 5 (n) — Czerwiński Henryk, zarządz. Genca Feliks.

Lublin, Lubartowska 25 (n) — Kotowski Stefan.

Lublin, Namiestnikowska 27 (n) — Pryliński Kazimierz.

Lublin, Krakowskie Przedm. 31 (n) — Haberlau Gustaw i Stecki Antoni, zarz. Tomaszewski Adam.

Lublin, Bychawska 46 (n) — Policzkiewicz Henryk.

Łaskarzew, pow. garwoliński (w) — ss-ów H. Zielińskiego, zarz. Mioduszewski.
Łaszczów, pow. tomaszowski (n) — Sznuk Konstanty.
Łęczna, pow. lubartowski (n) — Bochyński Mieczysław i Trzcińska Ewelina.
Łochów. pow. węgrowski (w) — Wyrzykowski Aleksander.
Łomazy, pow. bielski (w) — Jankowski Jan.
Łopiennik Lacki, pow. krasnystawski (n) — Kaczorowski F.
Łosice, pow. konstantynowski (n) — Kostecki
Łuków (n) — Kaczyński Feliks.
Łuków (n) — Nowiński Teodozjusz i Pawłowski Kazimierz.
Łysobyki pow. łukowski (w) — Gliniecka Jadwiga.
Maciejowice pow. garwoliński (n) — Kucybała Jan.
Markuszów pow. puławski (filja) — Rola Klemens, zarządz. Rudolph Kazimiera.
Michów, pow. lubartowski (n) — ss-ów A. Krause, zarz. Ostrowski Stanisław.
Międzyrzec, pow. radzyński (n) — Boroń Edward.
Międzyrzec, pow. radzyński (n) — Grodnicki Józef, zarz. Nurzyński Józef.
Modliborzyce, pow. janowski (w) — Kubicki Wacław.
Mokobody, pow. siedlecki (w) — Kłopotowski Wiesław.
Mordy pow. siedlecki (w) — Jabłoński Józef.
Nałęczów, pow. puławski (n) Konieczny Józef.
Niedrzwica Mała, pow. lubelski (w) — Stobiński Eustachy.
Opole pow. puławski (n) — Stefański Adam.
Ostrów, pow. włodawski (n) — Samulik Aleksander.
Parczew pow. włodawski (n) — Jabłoński Piotr.
Parysów, pow. garwoliński (w) — Chmielewski Tadeusz.

Piaski Wielkie, pow. lubelski (n) — ss-ów Pepłowskiego Stanisława, zarz. Biszewski Edward.

Pilawa, pow. garwoliński (w) — Kłosek Józef.

Piszczac, pow. bialski (w) — Czarnowski Stefan.

Poturzyn, pow. tomaszowski (w) — Miller Felicjan.

Puławy (n) — Cytracki Franciszek.

Puławy (n) — ss-ów Treutlera Ryszarda, zarz. Dobrut Tomasz St.

Radzyń (n) — ss-ów Frietza M., zarz. Kosiński Józef.

Rejowiec, pow. chełmski (n) — właśc. Sikorski Marjan, zarz. Szumacher Teofil.

Ryki, pow. garwoliński (n) — ss-ów Mystkowskiego.

Sadowne, pow. węgrowski (w) — ss-ów Gołębiowskiego J., zarz. Bobrowski Jan.

Sarnaki, pow. konstantynowski (w) — ss-ów A. Dzierżewicza.

Sawin, pow. chełmski (w) — Iwanowski Stefan.

Siedlce, Warszawska 24 (n) — Czarnecki Ign. i Samborski Otton.

Siedlce, Kilińskiego 22 (n) — Maliszewski Jan.

Siedlce, St. Jańska 1 (n) — Olszakowski Józef.

Siedlce, Piękna 13 (n) — Szczuka Albin.

Siedliszcze pow. chełmski (w) — Ryl Józef.

Skierbieszów, pow. zamojski (w) — ss-ów Łotuszyńskiego Piotra.

Sławatycze, pow. włodawski (n) — ss-ów Adamskiego Wacława.

Sobienie-Jeziory, pow. garwoliński (w) — Gorta Władysław.

Sobolew, pow. garwoliński (w)—Waślicki Jan.

Sokołów (n) — ssów I. Wrońskiego, zarz. Rytko Zdzisław.

Sosnowica, pow. włodawski (w) — Zawadzki Ignacy.

Sterdyń, pow. sokołowski (n) — Zaremba Bolesław.

Stężyca, pow. garwoliński (w) — Karaśkiewicz Bolesław, zarz. Lemieszewski. Wincenty.

Stoczek, pow. łukowski (n) — Pogorzelski Dyonizy.

Stoczek, pow. węgrowski (w) — ss-ów Hryniewickiego F., zarz. Gulczyński Józef.

Świerże, pow. chełmski (w) — Rychter Stanisław.

Szczebrzeszyn ,pow. zamojski (n) — Szczygłowski Jan.

Tarnogród, pow. biłgorajski (n) — Bartnikowski Władysław.

Terespol, pow. bialski (n) — Pankla Eug.

Tomaszów (n) — Franke Emil.

Trawniki, pow. lubelski (w) — Englert Ludwik.

Trzebieszów, pow. łukowski (w) — Stroynowski Adam.

Turobin, pow. krasnystawski (n) — Grodzki Feliks, zarz. Pankowski Józef.

Tyszowce, pow. tomaszowski (n) — Przyborowski Wacław.

Uchanie, pow. hrubieszowski (n) — ss-ów Jurkiewicza, zarz. Pliszczyński Jan.

Urzędów, pow. janowski (w) — ss-ów A. Michalewskiego, zarz. Sawa Władysław.

Wąwolnica, pow. puławski (n) — Janiszewski Stefan.

Wereszczyn, pow. włodawski (w) — ss-ów Aksamitowskiego Józefa.

Węgrów (n) Tokarski Stanisław.

Wisznice, pow. włodawski (n) — Pankowski Józef, zarz. Staszewski Kazimierz.

Włodawa (n) — Poraziński Wacław i Frick Wacław.

Wohyń, pow. radzyński (w) — ss-ów Gąsiora.

Wojsławice, pow. chełmski (n) — Kamiński Henryk.

Wyrozęby pow. sokołowski (w) — Dramiński Piotr.

Wysokie, pow. krasnystawski (w) — Chrzanowski Modest.

Zaklików, pow. janowski (n) — Słubicki Władysław.
Zakrzówek, pow. janowski (w) — Górnicki Bronisław.
Zamość, Rynek 15 (n) — ss-ów Z. Kłossowskiego, dzierż. Łaganowski Feliks.
Zamość-Nowa Osada, Lwowska 22 (n) — Sawicki Paweł.
Zamość, Stolarska 18 (n) — Suchański Marjan.
Zbuczyn, pow. siedlecki (w) — ss-ów St. Hildebrandta, dzierż. Nowakowski Romuald.
Zwierzyniec, pow. zamojski (w) — Gulińska Janina.
Żelechów, pow. garwoliński (n) — Zwoliński Stanisław.
Żółkiewka, pow. krasnystawski (n) — ss-ów Wojnicza Stefana.

Apteki Kasy Chorych.

Lublin, Pow. Kasy Chorych — zarz. A. Szatowski.

WOJEWÓDZTWO LWOWSKIE.

Baligród (os) — Faliszewski Stanisław.
Baranów (os) — Kozłowski Witold.
Bełz (os) — Gross Józef.
Bircza (os) — Kruczek Tadeusz.
Błażowa (os) — Brzęś Antoni.
Borysław (os) — Rothenberg Artur.
Bóbrka (real) — Dunin-Wąsowiczowa Domicela (dzierżawca Aschkenazy Juljusz).
Brzozów (os) — Kotowicz Tadeusz.
Brzuchowice (os) — Werner Rudolf.
Bukowsko (os) — s-rów Gierżabka Teodora.
Chodorów (os) — Biederman Juljusz.
Chyrów (os) — Stanisław Lewicki.
Cieszanów (os) — spadk. Łukasiewicza Jana, (dzierżaw. Bajorski Bolesław).
Dobromil (real) — spadk. Grotowskiego, (zarządz. Tennenbaum Marek).
Drohobycz (os) — Simon Artur Teodor.

Drohobycz (os) — Tobiaszek Gorgonjusz Franciszek.
Drohobycz (os) — Safrin Emil.
Drohobycz (os) — Arzt Henryk.
Drohobycz (os) — Sigall Bernard.
Dubiecko (os) — Grudzewski Juljusz.
Dukla (real) — Springer Siche.
Dynów (real) — Baraniecki Fr.
Frysztak (os) — Zaniewska Helena (dzierżawca Zasielski Roman).
Głogów (os) — Masłowski Jan, (dzierżawca Hermann Leon).
Grębów (os) — Haszczyc Jan.
Gródek Jagielloński (os) — Borucki Wł. Zdzisław.
Gródek Jagielloński (real) — Heschcles Ignacy.
Grodzisko (osob) — Gross Karol.
Iwonicz (sez. filj.) — Wojtynkiewicz Stanisław.
(filja apteki w Krośnie) — zarządz. i dzierżawca Feldmann Dawid.
Janów (os) — Kohn Izak.
Jarosław (os) — Kucharski Edward.
Jarosław (os) — Wojciechowski Feliks.
Jarosław (real) — Szymon Pfau.
Jarosław (os) — Mirkiewiczowa Julja (zarządz. Hamber Jonasz).
Jaryczów Nowy (os) — Pohorecki Jan.
Jasienica (os) — Fraenkel Saul.
Jaworów (real) — Lachowicz Stanisław.
Jedlicze (os) — Kotowicz Tadeusz (dzierżawca Rysak Jan).
Kańczuga (os) — Tokarzewski Antoni.
Kleparów (os) — Kohlhepp Bolesław.
Kolbuszowa (os) — Casina Stanisław.
Komarno (os) — Metanomski Adolf.
Korczyn (os) — Grabowski Władysław.
Krakowiec (os) — Sattler Marjan.
Krosno (real) — Wojtynkiewicz Stanisław Czcsł., (Zarządz.: Starkiewicz Maksymilian).
Krosno (os) — Mieszkowski Jan.

Krystynopol (os) — spadk. Leiblingera A., zarządz. Leiblinger Oskar.

Kulików (os) — Sinkowski Hipolit.

Leżajsk (os) — spadk. Kijasa Henryka. Zarządz. Winnicki Tadeusz.

Lisko (real) — spadk. Moszczeńskiego Ferdynanda. Zarządz.: Moszczeński Marjan.

Lubaczów (os) — Kozłowski Stanisław.

Lubień Wielki (os) — Koepel Mojżesz.

Lutowiska (os) — spadk. Serkowskiego Antoniego. Zarządz. Wawrowski Stanisław.

Lwów, Żółkiewska (real) — Aszkenazy A. i Dr. Weinberg.

Lwów, Krasickich (os) — Augenstern Karol.

Lwów, Legjonów (real) — Dr. Beiser Marceli.

Lwów. Łyczakowska 57 (os) — Błądziński Henryk.

Lwów, Słowackiego 2 (os) — Dewechy Fryderyk.

Lwów, Akademicka — Dobrzański Wł.

Lwów, Łyczakowska (os) — Ehrbar Antoni.

Lwów, Gęsia (os) — Ettinger Marek.

Lwów, Kazimierzowska (real) — Hay Szymon.

„ Słoneczna (os) — Kajetanowicz Kajetan.

Lwów, Leona Sapiechy (os) — Kaniewski Juljusz.

Lwów, Bajki 23 (os) — Krzyżanowski Franciszek.

Lwów, Kopernika (os) — Krzyżanowski Marjan.

Lwów, Plac Unji Brzeskiej (os) — Kurkiewicz Józef, dzierżawca Kania Stanisław.

Lwów, Zamarstynowska (os) — Kwartner Józef.

Lwów, Grodecka 81 (os) — Łazowski Miecz. Tyt.

Lwów, Św. Zofji 50 (os) — spadk. Markowicza Antoniego, zarządz. Rojecki Bolesław.

Lwów, Piekarska 45 (os) — Oberländer Maurycy.

Lwów, Akademicka 28 (os) — Dr. Pilewski Józef.
Lwów, Rynek 18 (real) — Pineles Józef i Brettler Juljusz.
Lwów, Plac Bernardyński (real) — Dr. Poratyński Jan.
Lwów, Krakowska (real) — Kurzrock Rafał.
„ Zyblikiewicza (os) — Sarkisiewicz Włodzimierz.
Lwów, Grodecka 30 (os) — Scheinbach Bernard.
Lwów, Halicka 19 (real) — Sładowski Leszek.
Lwów, Janowska 52 (os) — Sommerstein.
Lwów, Hetmańska (os) — Dr. Stenzel Stefan.
Lwów, Zielona 33 (os) — Tennenbaum Ottmar Ozjasz.
Lwów, Grodzickich (real) — Terlecki Michał.
„ Żółkiewska (os) — Zarzycki Jan.
„ Pańska 15 (os) — Zuckermann Leon.
„ Grodecka (os) — Zygmuntowicz Kaz.
„ Jagiellońska — Zerygiewicz Izydor.
„ (os) Leona Sapiehy — Krynicki Mieczysław.
Lwów (os) (Kurkowa) — Freund Mieczysław.
Lwów, ul. Borkowskich (os) — Łazowski Władysław.
Łańcut (os) — Dr. Kindraczuk Włodzimierz.
Łańcut (os) — Borkowski Władysław.
Łąka (os) — Nussbaum Adolf.
Majdan (osob) — Poryles Myszyłem.
Magierów (os) — Chorzemski Izydor.
Medenica (os) — spadk. Kikiewicza Henryka.
Mościska (real) — Grünfeld K.
Mosty Wielkie (os) — Krauss Józef.
Narol (os) — spadk. Ostrowskiego Em. Zarządz. Zbyszewski Józef.
Niemirów (os) — Karczyński Joachim.
Nisko (osob) — spadk. Koreckiego Leona (Kierowniczka Korecka Janina).
Niżankowice (os) — Kapiszewski J. T. Zarządz. Kazimierz Prus Raczkowski.
Oleszyce (os) — Nussbeck Abraham.

Podbuż (os) — Maurer Feiwel.
Pruchnik (os) — Schapu Natan.
Przemyśl (os) — Pomeranz Izydor.
„ (real) — Groten Anastazy.
„ (os) — Mańkowski Władysław.
„ (os) — Mańkowski Witold.
„ (os) — Wiesel Karol.
„ (os) — Sandauer Otto.
„ (real) — spadk. Szancera Gustawa. Zarządz. Hafner Józef.
Przemyśl (osob) — Mirski Józef.
„ (os) — Landes Zygmunt.
Przeworsk (os) — spadk. Władysława Świtalskiego. (Zarządz. Dr. Żachowski Jan).
Radomyśl n. Sanem (os) — Maraszewski St.
Radymno (os) — Gramski Kazimierz.
Rawa Ruska (os) — spadk. Podobińskiego Edwarda (dzierżawca Deisenberg M.).
Rawa Ruska (os) — Zabitowski Karol.
Rozwadów (os) — Sigall Leon.
Rudki (os) — Friedman Joachim.
Rudnik n. Sanem (os) — Reischer Klemens Leon.
Rymanów (os) — Haładewicz Władysław.
Rymanów Zdrój (os) — Haładewicz Władysław (filja).
Rzeszów (os) — Karpiński Eust. Wł.
„ (os) — Angermann Jan.
„ (real) — Herschdörfer Max.
„ (os) — Serwacki Adam. (Dzierżawca Czyński Ludomir).
Rzeszów (os) — spadk. Kołodziejskiego Józefa. Dzierż. Lipczyński Ferdyn.
Sądowa Wisznia (os) — Mauer Markus.
Sambor (os) — Lepiankiewicz Jan.
„ (real) — Aleksiewicz Julja. (Zarządz. Seeman Ozyasz).
Sanok (real) — Kawski Marjan.
„ (os) — Edelman Szymon.
„ (os) — Selinger Jakób.
„ (os) — Eisenbach Henryk.
„ (os) — Górny Jan.

Schodnica (os) — Jakliński Bronisław.
Sieniawa (real) — Spadk. Mańkowskiego A. (Zarządz.: Cudyk Antoni).
Sokal (os) — Lebedowicz Ludwik.
Sokal (real) — Wysoczańska Bronisława.
Sokołów (os) — Dańczak Stanisław.
Stara Sól (os) — Strzegocki Apolinary.
Stary Sambor (real) — spadk. Grotowskiego Józefa. (Zarządz. Hordiner Izak).
Strzeliska Nowe (os) — Tunes Wolf Ber.
Strzyżów (os) — Stoeger Eugenjusz.
Szczerzec (os) — Gelbard Jakób.
Tarnobrzeg (os) — Sławomirski Ottmar.
Tartaków (os) — spadk. Wojdy Karola, zarządz. Białoskórski Zdzisław.
Truskawiec (os) — Wróblewski Władysław.
Tustanowice-Wolanka (os) — Offe Samuel.
Tyczyn (os) — Troskolański Stanisław.
Uhnów (os) — spadk. Kałużniackiego Konrada. (Zarządz. Glazór Tadeusz).
Ulanów (os) — Janeczek Miecz., Zygmunt.
Ustrzyki Dolne (os) — Grünhaut Zygmunt.
Waręż (os) — Minnicki Czesław.
Winniki (os) — Weinberger Filip.
Zarszyn (os) — Goldschlag Izrael Leib.
Zamarstynów (os) — Łysakowska Józefa.
Zniesienie k. Lwowa (os) — Braunstein Adolf.
Żółkiew (os) — Pyszyński Antoni.
Żółkiew (real) — Salawowa z Dadleców Cecylja. Dzierż. Feuerstein Artur.
Żołynia (os) — Biechoński Franciszek.

Apteki Kasy Chorych.

Borysław — zarządz. Dereń Kazimierz.
Lwów, ul. Brajerowska — zarządz. Düll Karol.
Lwów, ul. Fredry — zarządz. Ways Aleksander.

Apteki domowe.

Lwów, ul. Łyczakowska, Państw. Szpital Powszechny — zarządz. Wolański Stanisław.

Wybranówka — Dr. Dortort Chiwe Henryk.
Wielkie Oczy — Dr. Józef Grünseit.

WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE.

Aleksandrów (n) — Szwab Alfons.
Andrespol, przez Łódź (n) — Geisler Alfred Karol.
Bełchatów (n) — Szabrański Wł.
Będków, pow. brzeziński (w) — Wojdaliński L.
Błaszki, pow. kaliski (n) — Stojowski Tadeusz.
Bolesławiec, pow. wieluński (w) — Kukulski Edw.
Brdów, pow. kolski (w) — s-rów J. Jaraczewskiego, zarz. Grzelecki Jan.
Brzeziny (n) — Górecki Ludwik.
Brzeziny (n) — Klein Bolesław.
Brudzew, pow. kolski (w) — Zawadzki Emil Wacław.
Burzenin, pow. sieradzki (w) — Sadzewicz Z.
Ceków, pow. kaliski (w) — Wisławski Jan.
Ciążeń, pow. słupecki (w) — Chrzanowski Jan.
Chocz, pow. kaliski (w) — Pierwocha M., dzierż. Korczyński A.
Dąbie, pow. kolski (n) — Lange E.
Dłutów, pow. łaski (w) — Perski Hilary.
Dobra, pow. turecki (w) — Eret Witold.
Działoszyn, pow. wieluński (n) — Klemczyński Konstanty.
Gidle, pow. noworadomski (n) — s-rów Pancerama I., zarz. Żrałek Marjan.
Główno, pow. brzeziński (w) — Brylski Al.
Golina, pow. koniński (w) — spadk. Szyndlera A., zarz. Bargiel St.
Godziesze, pow. kaliski (w) — Laskowski E.
Gomunice, pow. radomskowski (apt. filj.) — Trzepióra I.
Gorzkowice, pow. piotrkowski (w) — Joszt Jakób.
Grabów, pow. łęczycki (n) — Mackiewicz G.
Grodziec, pow. koniński (w) — s-rowie Otwinowskiego S., dzierż. J. Szukszta.

Iwanowice, pow. kaliski (w) — Bojarzyński Fr.
Izbica, pow. kolski (n) — s-rowie Kozakiewicza E.
Jeżów (w) — Pawłowski Wiktor.
Kalisz, ul. Wrocławska (n) — Chlebiński J.
Kalisz, Stary Rynek 7 (n) — Kalinowski St.
Kalisz, ul. Kanoniczna 5 (n) — Kijewski J.
Kalisz, ul. Babina 27 (n) — s-rowie Kurowskiego A., zarz. Chrzanowski Wł.
Kalisz, ul. Wrocławska 38 (n) — Niwiński W., zarz. Pawłowski I.
Kalisz, ul. Warszawska 31 (n) — Piotrowski S.
Kamieńsk, pow. piotrowski (n) Trzepióra I.
Kazimierz, pow. słupecki (n) — Sznirsztein T.
Kiełczygłów, pow. wieluński (w) Astasiewicz J.
Kleczew, pow. słupecki (n) — s-rów Dukieta W., zarz. Kosztulski Stefan.
Kłodawa, pow. kolski (n) — s-rów Słomczyńskiego, zarz. J. Lewandowski.
Kłomnice, pow. radomskowski (w) — s-rów Starzyńskiego.
Koluszki, pow. brzeziński (w) — s-rów Starzyńskiego.
Koło, z. kaliska (n) — s-rów Piotrowskiego A., zarz. Wojchiechowski P.
Koło, z. kaliska (n) — Tomaszewski Cz.
Konstantynów (n) — s-rów Piotrowskiego, zarz. Bartoszewski St.
Konin (n) — s-rów Liśkiewicza, zarz. Harnisz Z.
Konin (n) — Małkiewicz J.
Koniecpol, pow. radomskowski (n) — Bellon Karol.
Koźminek, z. kaliska (n) — Pronaszko Br.
Kramsk, pow. koniński (w) — Pierwocha M.
Lutomiersk, pow. łaski (w) — Kłobukowski I., zarz. Kłobukowski Michał.
Lututów, pow. wieluński (w) — s-rów Pietrzaka P., zarz. Wyganowski J.
Łask (n) — Albrecht Michał.
Łęczyca (n) — Butkowski W.
Łęczyca (n) — Lewandowski T.

Łódź, Pabjanicka Szosa 50 (n) — Antoniewicz G.

Łódź, ul. Piotrkowska 95 (n) — Bartoszewski M.

Łódź, ul. Rzgowska 59 (n) — Busse Ant.

Łódź, ul. Pomorska 10 (n) — Charemza Ant., dzierż. Liberek R.

Łódź, ul. Wólczańska 37 (n) — Ilnicki Piotr.

Łódź, ul. Piotrkowska 127 (n) — Danielecki W. i s-rowie A. Głuchowskiego.

Łódź, ul. Zgierska 57 (n) — Dancerowa H., dzierż. de Smette M.

Łódź, ul. Zgierska 87 (n) — s-rów Duszkiewicza St.

Łódź, ul. Piotrkowska 225 (n) — Epstein M.

Łódź, ul. Narutowicza 4 (n) — Głuchowski Br.

Łódź, ul. Wschodnia 54 (n) — s-rów Gorfeina, zarz. Karlin T.

Łódź, ul. Przejazd 59 (n) — Gorczycki Zygmunt.

Łódź, ul. Andrzeja 26 (n) — s-rów Grodzkiego i Dr. Rembieliński R.

Łódź, ul. Konstantynowska 17 (n) — Groszkowski W.

Łódź, ul. Główna 50 (n) — Hamburg St. i S-ka.

Łódź, ul. Brzezińska 24 (n) — s-rów Hartmana J.

Łódź, ul. Stary Rynek 9 (n) — Jankielewicz Sz., zarz. Natanson L.

Łódź, ul. Aleksandrowska 80 (n) — Kahane J.

Łódź, ul. Zgierska 54 (n) — s-rowie Kasperkiewicza M.

Łódź, ul. Piotrkowska 164 (n) — Chądzyński K., zarz. Doliński N.

Łódź, plac Wolności 2 (n) — spadk. Leinwebera M., dzierż. Błaszczyk J.

Łódź, ul. Piotrkowska 191 (n) — Lipiec M.

Łódź, ul. Cegielniana 64 (n) — Gaertner K.

Łódź, ul. Piotrkowska 46 (n) — Müller E.

Łódź, ul. Piotrkowska 307 (n) — Pawłowski L.

Łódź, ul. Aleksandrowska 37 (n) — Niewiarowski H.

Łódź, ul. Główna 5 — Pogonowski J., apt. homeopat.

Łódź, ul. Cegielniana 12 (n) — Rosenblum M.

Łódź, Plac Kościelny 8 (n) — Potasz A.

Łódź, ul. Przędzalniana 75 (n) — Szymański A.

Łódź, ul. Przejazd 19 (n) — Sokolewicz W., dzierż. Grzegorzewski I.

Łódź, ul. Brzezińska 56 (n) — Trawkowska St.

Łódź, ul Napiórkowskiego 27 (n)—spadk Wójcickiego Fr.

Łódź, ul. Piotrkowska 25 (n) — Zundelewicz J., dzierż. Zylber J. i Rosenzweig S.

Łódź, ul. Nowomiejska 15 (n) — Koprowski J.

Łódź, ul. Milsza 26 (n) — Sitkiewicz Jan i S-ka.

Nowa Brzeźnica (n) — Szulc Mieczysław.

Opatówek, pow. kaliski (w) — Zawadzki K.

Osjaków, pow. wieluński (w)—Błażejowski A.

Ozorków (n) — Indrike Gustaw.

Ozorków (n) spadk. Weila R., zarz. Bojarski S.

Pabjanice, pow. łaski, ul. Warszawska 4 (n) — Bolechowski Jan.

Pabjanice, pow. łaski, ul. Zamkowa 27 (n) — Markus Z.

Pabjanice, pow. łaski, ul. Zamkowa 19 (n) — spadk. Pączkiewicza i Szydłowskiego.

Pabjanice, pow. łaski, ul. Warszawska 25 (n) — Piechaczek-Orłowska Wiktorja.

Pabjanice, pow. łaski, ul. Zamkowa 37 (n) — Połubiński Br.

Pajęczno, pow. radomskowski (w) — Lisicki Roman.

Pęczniew, pow. słupecki (w) — spadk. Łysakowskiego, zarz. Żółtowski.

Piątek, pow. łęczycki (n) — Grabowski Ignacy.

Piotrków, ul. Kaliska 1 (n) — spadk. Cieślewskiego, zarz. Jopkiewicz Karol.

Piotrków, Rynek Trybunalski (n) — Grabowski Juljusz.

Piotrków, ul. Kaliska 21 (n) — Tyc Bolesław.

Piotrków, Rynek Trybunalski 3 (n) — Witanowski Michał.

Poddębice, pow. łęczycki (n) — Bieluczyk P.
Praszka, pow. wieluński (n) — Łucki Wacław.
Pyzdry, pow. słupecki (n) — Gustowski Ant.
Radomsk (n) — Humblet Jan.
Radomsk (n) — Węgrzyn T. i s-rowie Kędzierskiego A.
Rozprza, pow. piotrkowski (w) — Grabski E.
Ruda Pabjanicka (w) — Jarzębowski Jan.
Rudnicki, pow. wieluński (w) — Brandt Wł.
Rychwał, pow. koniński (w) — Chojnacki Jan.
Rzgów, pow. koniński (w) — Kosiński Br.
Silniczka, pow. noworadomski (w) — spadk. Chmielikowskiego L.
Sieradz (n) — Kocznorowski Stefan.
Sieradz (n) — Obrąpalski Wacław, zarz. Dworzaczek J.
Skomlin, pow. wieluński (w) — Berger Teodor.
Skulsk, pow. słupecki (w) — Chruszczewski St.
Slesin, pow. koniński (w) — Szczepankowski Z.
Słupca (n) — Plewiński Leon i Magott Leon.
Sobótka, pow. łęczycki (w) — Łaganowski J.
Sokolniki, pow. wieluński (w) — Tarnowski J.
Sompolno, pow. kaliski (n) — Hube Wiktor.
Srock, z. piotrkowska (w) — Wietrzyk Walenty.
Stawiszyn, pow. kaliski (n) — Skarzyński K.
Stryków, pow. brzeziński (n)—Oth Ferdynand.
Sulmierzyce, pow. radomskowski (w) — Borowski Józef.
Sulejów, pow. piotrkowski (n) — s-rów Łabęckiego, zarz. Jakubowski Józef.
Szadek, pow. sieradzki (n) — Laube Stefan.
Szczerców, pow. łaski (w)—Józef Białkowski.
Tomaszów Mazowiecki, pow. brzeziński (n) — Ambroziewicz I.
Tomaszów Mazowiecki pow. brzeziński (n) — Borzęcki Fr.
Tomaszów Mazowiecki pow. brzeziński (n) — spadk. Knabego, dzierż. Knoft L.
Tomaszów Mazowiecki, pow. brzeziński (n) — Kubiczek K.

Tuliszków, pow. koniński (w) — Wichliński J.
Turek (n) — Rzęczykowski Rom.
Turek — York Edward.
Tuszyn (n) — Ende Aleks., zarz. Szulc H.
Ujazd, pow. brzeziński (n) — Nawrot Antoni
Uniejów, z. kaliska (n) — Zahorowski Andrzej, zarz. Kąskiewicz E.

Warta, pow. sieradzki (n) — spadk. Skarzyńskiego W., dzierż. Grudniewicz Wincenty.

Wartkowice, pow. łęczycki (w) — Dyszkiewicz M.

Widawa, pow. łaski (n) — s-rów Głuchowskiego A., zarz. Karasiewicz Józef.

Wielgomłyny, pow. radomskowski (w)—Frankowski M.

Wieluń (n) — Burchaciński Wł.
Wieluń (n) — Szmidel St.
Wieruszów, pow. wieluński (n) — Kowalczewski Jan.

Wilczyn, pow. słupecki (w) — Zalewski Jan.
Witonia, pow. łęczycki (w) — Jachimowicz St.
Władysławów, pow. koniński (w) — Laube Waldemar.

Wolbórz, pow. piotrkowski (w) — Pstrokoński Witold.

Zadzim (w) — Bromski Stanisław.
Zagórów, pow. słupecki (n) — Marczuk W., zarz. Sulikowski Leon.

Zduńska Wola, Rynek 7 (n) — s-rów T. Opielińskiego, dzierż. Hofman Tadeusz.

Zduńska Wola, ul. Łaska 276 (n) — s-rów Niwińskiego Jana.

Zduńska Wola, ul. Kościelna 365 (n) — s-rów Szaniawskiego Jakóba, dzierż. Szaniawski Jan.

Zelów, pow. łaski (w) — Trojanowski Stefan.
Zgierz, ul. Piłsudskiego 37 (n) — s-rów Ludoborskiego W., zarz. Maciejewicz K.

Zgierz, Stary Rynek 9 (n) — Patek Fr.
Zgierz, ul. Długa 12 (n) — Zaremba Bronisław.
Złoczew, pow. sieradzki (n) — Piotrowski A.

Apteki zakładowe.

Łódź, ul. Karola 28, Apt. I Kasy Chor. — zarz. Czarnowski S.

Łódź, ul. Piotrkowska 17, Apt. II Kasy Chor. — zarz. Kłopotowski W.

Łódź, ul. Łagiewnicka 46, Apt. III Kasy Chor.— zarz. Wajnsztein Dawid.

Łódź, ul. Szpitalna 2, Apteka IV Kasy Chor. — zarz. Koszykowski Aleksander.

Łódź, ul. Bednarska 5, Apteka V Kasy Chor. — zarz. Podrygąlski Bronisław.

Piotrków, ul. Bykowska 14, Apteka Kasy Chorych — zarz. Skwarczyński Henryk.

Pabjanice, pow. łaski, Apteka Kasy Chorych — zarz. Szykora Edmund.

Zduńska Wola, pow. łaski, Apteka Kasy Chorych — zarz. Ebert Jan.

Kalisz, ul. Marjański 6, Apteka Kasy Chorych— zarz. Jerzy Gatolik.

WOJEWÓDZTWO NOWOGRÓDZKIE.

Baranowicze, Rynek (n) — Abramowski J., zarz. Halpern Izydor, prowiz.

Baranowicze, ul. Szeptyckiego 21 (n) — Monkielewicz Klemens.

Baranowicze, ul. Szeptyckiego 31 (n) — Tec. S., zarz. Michał Pietraszkiewicz.

Bielica, pow. Lidzki (w) — Kremeń A.

Bieniakonie, pow. Lidzki (w) — Baran Jakób, zarz. prowiz. Steckiewicz.

Byteń, pow. Słonimski (n) — Korelicki Morduch,

Dereczyn, pow. Słonimski (w) — Grynwald A.

Derewno, pow. Wołożyński (w) — Harkiewicz Walerjan.

Dworzec, pow. Słonimski (w) — Pikielny M., zarz. prowiz. Samucewicz.

Ejszyszki, pow. Lidzki (n) — Korys M., zarz. prow. Korysówna Marja.

Horodziej, pow. Nieświeski (w) — Awinowicki J.

Horodyszcze, pow. Nowogródzki (n) — Bloch A. prow.

Iwieniec, pow. Stołpecki (w) — S-rów Łapidesa, zarz. prow. Ciechanowicz.

Iwje, pow. Wołożyński (w) — Urbanowiczowej, K., zarz. prow. Bokszański.

Kleck, pow. Nieświeski (n) — Ruff Abram.

Korelicze, pow. Nowogródzki (n) — Gerszon Eljasberg.

Kozłowszczyzna, pow. Słonimski (w) — Sancewicz S., zarz. prow. Lewin R.

Lachowicze, pow. Baranowicki (n) — Miller Malwina, dzierż. prow. Kluk W.

Lida (n) — Bergman Rudolf, zarz. prow. Grabowski Zygmunt.

Lida (n) — Stukator, zarz. prow. Najdzinowicz B.

Lpniszki, pow. Wołożyński (w) — Krochmalnik M.

Lubcza, pow. Nowogródzki (w) — Ajzykowicki J.

Mir, pow. Nieświeski (n) — Rozowski M., zarz. prow. Dubiński Efraim.

Mołczadź, pow. Słonimski (w) — Dworzecki.

Nieśwież (n) — Aniszczykowej M. i Walickich, zarz. prow. Denisewicz.

Nowogródek (n) — apteka miejska, dzierż. prow. Radin D.

Nowogródek (n) — B-cia Lejzerowscy.

Ostryna, pow. Lidzki (w) — Berezowska Chaja, zarz. prow. Woropaj Jan.

Połoneczka, pow. Baranowicki (n) — Sinicki Gabrjel.

Raduń, pow. Lidzki (w) — Zelwiański A.

Raków, pow. Stołpecki (n) — s-rów Abramowa, zarz. prow. Wulfson G.

Rubieżewicze, pow. Stołpecki (w) — Kowarski Josel.

Siniawka, pow. Nieświeski (w) — Zabłocki G., zarz. Najmark — Gol N.

Słonim (n) — s-rów Grodzieńskiego, zarz. prow. Kapłanowski Józef,

Słonim (n) — Strebejko Walerjan.

Słonim (n) — Gminy Żydowskiej „Zdrowie“, zarz. Szmerkowicz J.

Snów, pow. Nieświeski (w) — Minc Fajwel.

Sobotniki, pow. Wołożyński (w) — Czejdo Bolesław.

Stołpce (n) — Kitajewicz Szymon.

Szczuczyn (w) — s-rów Ks. Druckiego-Lubeckiego, dzierż. prow. Drewnikowski W.

Traby, pow. Wołożyński (w) — Lewin Fejga.

Turzec, pow. Nowogródzki (w) — Gąsowskiej.

Wasiliszki, pow. Lidzki (w) Kacelnik S., zarz. prow. Bryman W.

Wiszniew, pow. Wołożyński (w) — Pobol Bronisław.

Wołożyn (n) — Głuchowski Kazimierz.

Woronowo, pow. Lidzki (w) — Baranowa Sara.

Zdzięcioł, pow Słonimski (n) — Bolesław Masłowski, prow.

Żołudek, pow. Lidzki (w) — Mulara Lejby.

WOJEWÓDZTWO POZNAŃSKIE.

Barcin (real.) — Kulesza Franciszek.

Białośliwie (real.) — Warda Jan.

Bojanowo (przywilej) — Gregorowicz Z.

Borek (real.) — Stański Antoni.

Budzyń (real.) — Kierstein Stefan.

Buk (real.) — Schoen Franciszek.

Bydgoszcz, „Piastowska“ (real.) — Cierniak S.

Bydgoszcz, pod „Łabędziem“ (przywilej) — Jacob Fr. Al.

Bydgoszcz, Gdańska 19 (os) — Lakner Marjan.

Bydgoszcz, Gdańska 39 (os) — Wallicht Hipolit.

Bydgoszcz, Dworcowa 74 (real.) — Radecki W.

Bydgoszcz, Niedźwiedzia 6 (przywilej) — Rochoń Ignacy.

Bydgoszcz, Stary Rynek 14 (przywilej) — Rybicki Zdzisław.
Bydgoszcz, Okole (real.) — Umbreit.
Bydgoszcz, Rynek Zbożowy (os) — Kużaj.
Chodzież (przywilej) — Maniewski Mateusz.
Czarnków (real.) — Klera Jan Nep.
Czempin (real.) — Ptaszyński Franciszek.
Czerniejewo (real.) — Pławiński Wacław.
Fordon (real.) — Rozenow Karol.
Główno (os) — Drescher Oskar, zarz. Jankowski Stan.
Gniewkowo (real.) — Dietlein Karol.
Gniezno, pod „Orłem“ (przywilej) — Gantkowski Stefan.
Gniezno (real.) — Grieben Emil.
Gniezno (os) — Waniorek Leon.
Gołańcz (real.) — Jeske Ernest.
Gostyń (przywilej) — Pruski Bronisław.
Grabów (real.) — Fleige Aleksander.
Grodzisk „Nowa“ (os) — Napierała R.
Grodzisk (przywilej) — Ziętak Władysław.
Inowrocław (przywilej) — Antoniewicz Maks.
Inowrocław (real.) — Moll Tadeusz.
Inowrocław (real.) — Zgoda.
Janowiec (real.) — Sieg Nikodem.
Jarocin, Krakowska 9 (os) — Weiss F., zarz. Kasch W.
Jarocin (real.) — Zaremba Ludwik.
Jutrosin (real.) — Nowaczkiewicz Florjan.
Kcynia (przywilej) — Pardon Bruno.
Kępno (przywilej) — Karłowski Edmund.
Kępno, Rynek 37 (real.) — Schiebusch Gustaw.
Klecko (real.) — Grochowski Klem.
Kobylin (real.) — Tłoczyńska H.
Koronowo n. Brdą (real.) — Nowacki K.
Kostrzyń (real.) — Mąkowski Józef.
Kościan (os) — Libelt Karol.
Kościan (przywilej) — Leszczyński Wład.
Koźmin (przywilej) — Balcerek Wacław.
Krobia (real.) — Świtalski Antoni.
Krotoszyn, pod „Murzynem“ (real.) — Matheus Adolf.

Krotoszyn (przywilej) — Sumiński Leon.
Kruszwica (real.) — Marcinkowski Roman.
Krzywin (real.) — Jan Fuchs.
Książ (real.) — Rydlewski Wincenty.
Kórnik (real.) — Denizot Zygmunt.
Leszno (przywilej) — Becker Michał.
Leszno (przywilej) — Smyczyński Hieronim.
Leszno (przywilej) — Gross Curt.
Lwówek (przywilej) — Spędowski Zygmunt.
Łabiszyn (przywilej) — Manzek Georg.
Łobżenica (przywilej) — Reinholc Józef.
Margonin (real.) — Mielcarski Mieczysław.
Międzychód (real.) — Rejzner.
Miejska Górka (os) — Flosky Hugo.
Miłosław (real.) — Laskowski Stefan.
Mogilno (real.) — Nowak.
Mosina (real.) — Ritter Z.
Mrocza (real.) — Speichert Edward.
Murowana Goślina (real.) — Rogala Jan.
Nakło (real.) — Carl Edward, zarz. Kurchoński.
Nakło (os) — Jurkowski A.
Nowe Miasto (real.) — Raniecki Kazimierz.
Nowy Tomyśl (przywilej) — Donner Hugo.
Nowo Skalmierzyce (os) — Gniatczyński M.
Oborniki (real.) — Szpeichert Kazimierz.
Obrzycko (przywilej) — Zdziemborski Al.
Odolanów (real.) — Różnowicz Klem.
Opalenica (real.) — Straburzyński M.
Osieczno (os) — Andersz Tadeusz.
Ostrzeszów (real.) — Pacanowski Zugmunt.
Ostrów (os)—M. Hentschel, zarz. A. Łukaszyk.
Ostrów (przywilej) — Mierzejewski Wal.
Pakość (przywilej) — Jasiński H., zarz. Reinholz J.
Pleszew (os) — Moderski Ludwik.
Pleszew (real.) — Suchocki Stanisław.
Pniewy (real.) — Wache Stefan.
Pobiedziska (real.) — Wolski Aleksander.
Poniec (real.) — Sikorski Klemens.
Poznań, Wrocławska 31 (przywilej) — Amrogowicz Stefan.

Poznań, Św. Marcina 18 (os) — Wysocki.
Poznań, Górna Wilda 96 (os) — Bock J.
Poznań, pl. Wolności 13 (real.) — Cegielski H.
Poznań, Stary Rynek 37 (przywilej) — Czernikau J.
Poznań, Stary Rynek (przywilej) — Dalski Marjan.
Poznań, plac Św. Krzyski (os) — Eppen F.
Poznań, na Św. Łazarzu (os) — Koffer.
Poznań, Sołacz (os) — Krueger Paweł.
Poznań, Mickiewicza 22 (os) — Majorowicz Antoni.
Poznań, Górna Wilda (os)—Marcinkowski Wł.
Poznań, „27 Grudnia" (os) — Mende E.
Poznań, Kraszewskiego 12 (real.) — Morawski Wacław.
Poznań, Głogowska 74/75 (os) — (Saksonia) Michel.
Poznań, Chwaliszewo (przywilej) — Pyszkowski Wojciech.
Poznań, Stary Rynek (przywilej) — Szymański Leon.
Poznań, ul. Św. Łazarza — Hoffmann.
Poznań, Sapieżyńska (os) — zarz. Piniecki.
Rakoniewice (sprzed.) — Jasiński Stefan.
Raszków (real.) — Kowalczyk Fr.
Rawicz (przywilej) — Teski Tadeusz.
Rawicz (przywilej) — Czechowski Henryk.
Rogowo (os) — Marja z Głąbińskich Polaczkowa.
Rogoźno (real.) — Plewińscy B-cia.
Rychtal, Rynek 57 (osobist) — Józefa Pilitowska.
Ryczywół (os) — Kugler Stanisław.
Sieraków (przywilej) — Garstecki W.
Skoki (real.) — Fengler Antoni.
Smigiel (przywilej) — Ciesielski Zygmunt.
Solec (real.) — Maternicki Bolesław.
Śrem (real.) — Loga Roman.
Środa (real.) — Piasecki Kazimierz.
Środa (os) — Ziółkowski.
Strzałkowo (os) — Czyżak Leon.

Strzelno (przywilej) — Stęczniewski Michał.
Stęszew (real.) — Holec Mieczysław.
Swarzędz (real.) — Gramse A.
Szamocin (real.) — Herrmann Erich.
Szamotuły (przywilej) — Galiński Jan.
Szamotuły, „Nowa Apteka" (os) — W. Kozicki.
Szubin (real.) — Anasiewicz.
Tarnowo (os) — Bothe R., zarz. Czobajski.
Trzemeszno (real.) — Sinda Władysław.
Ujście (real.) Litwiński Wiktor.
Wągrowiec (real.) — Koszutski Konstanty.
Wieleń (przywilej) — Holzheimer Herman.
Witkowo (real.) — Morawski Kazimierz.
Wolsztyn (przywilej) — Piechocki Edmund.
Wronki (real.) — Stryczyński Jan.
Września (os) — Felicki Tadeusz.
Września (real.) — Konieczny Stanisław.
Wyrzysk (real.) — Samberger Walery.
Wysoka (real.) — Jasionowski Jan, zarz.
Zbąszyń (real.) — Koehler Aleksander.
Zduny (przywilej) — Lehnert Franciszek.
Żabikowo (os) — Sikorska Jadwiga.
Żerków (os) — Fiebig Klemens.
Żnin (real.) — Stark Władysław.

9 aptek domowych.
13 aptek szpitalnych.
1 filjalna w Mątwach pod Inowrocł.
4 kasowe (3 powiatowej Kasy i kolejowa).

WOJEWÓDZTWO POLESKIE.

Antopol, pow. kobryński (n) — Najdycz Judel.
Brześć n/B., pow. brzeski (n) — s-rów Jankowskiego W.
Bereźnica, pow. sarneński (w) — Strużykiewicz Józefa.
Brześć n/B., pow. brzeski (n) — Saski Jerzy.
„ „ „ (n) — Suchecki K.
„ „ „ (n) — Kahan Kiwel.
„ „ „ (n) — Rakow Dawid.
„ „ „ (n) — Grünberg S.

Chomsk, pow. drohiczyński (n) — Rozenszejn Menachem.

Dawidgródek, pow. stoliński (w)—Kapliński H.

Dąbrowica, pow. sarneński (w) — Rubinsztejn Wulf.

Domaczew, pow. brzeski (n) — Szumiata J.

Drohiczyn, pow. drohiczyński (n) — Pawłowski Józef.

Dywin, pow. kobryński (n) — Turski Wiktor.

Hancewicze, pow. łuniniecki (w) — Kapłan S.

Janów-Kobryński, pow. drohiczyński (n) — s-rów W. Rechesa.

Kamieniec-Lit., pow. brzeski (n) — Ossowski J.

Kamień-Koszyrski, pow. kamień-koszyrski(n)— Sawicki Józef.

Kartuz-Bereza, pow. prużański (n) — s-rów A. Sobockiego.

Kobryń, pow. kobryński (n) — s-rów W. Szydłowskiego.

Kosów-Poleski, pow. kossowski (w) — Szycgał Gerszon.

Lenin, pow. Łuniniecki (w) — s-rów M. Helmana.

Łuniniec, pow. łuniniecki (w) — Hofsztejn S.

Małoryto, pow. brzeski (w) — Parowski Edm.

Motol pow. drohiczyński (w) — Długi Rochla.

Pińsk, pow. piński (n) Paliejew Sender.

Pińsk, pow. piński (n) — s-rów J. Bartnikowskiego.

Pińsk, pow. piński (n) — Langbard Nochim.

Pińsk, pow. piński (n) — Grünberg Nacham.

Pińsk, pow. piński (n) — s-rów M. Wasiańskiej.

Pińsk, pow. piński (n) — Magistratu m. Pińska.

Prużana, pow. prużański (n)—Krzywopisza W.

Rokitno, pow. sarneński (w) — Solcman N.

Różana, pow. kossowski (n) — Mogilański S.

Sarny, pow. sarneński (w) — Aleksandrowa K.

Stolin, pow. stoliński (w) — s-rów D. Dubickiego.

Szereszewo, pow. prużański (w) — Baumritter Eljasz.

Telechany, pow. kossowski (n) — Hirszel J.

Włodzimierzec, pow. sarneński (w) Rogalski Karol.
Wysokie-Lit., pow. brzeski (n) — Moniuszko Stanisław.
Zabinka, pow. kobryński (w) — Szuszanow L.

Apteki zakładowe.

Brześć n/Bugiem — Szpital Izraelicki — Ejzerson Jakób.

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE.

Brodnica (real) — Grošty Józef.
Brodnica (real) — Stankowski Zygmunt.
Brusy (real) — Niklewski Władysław.
Bukówiec (real) — Starck Maks.
Chełmno (przyw.) — Hempel'owa, zarz. Schreyer.
Chełmno (przyw.) — Podbielski Jan, zarządz. Jasiński B.
Chełmża (real) — Wolski Bolesław.
Chełmża (osob) — Maliszewski Franciszek.
Chojnice (przyw.) — Zieliński Jan.
Chojnice (przyw.) — Broenowa, zarz. Morawski Czesław.
Czersk (real) — Schütte Otto.
Czersk (osob) — Przewoski Leonard.
Działdowo (przyw.) — Grajek Augustyn.
Gdynia (osob) — Małecki Antoni.
Gniew (przyw) — Ponczek Emil.
Golub (real) — Riesenfeld Adolf.
Górzno (real) — Jakubowski Leon.
Grudziądz (real) — Chylewski Kazimierz.
Grudziądz (osob) — Degórski Tadeusz.
Grudziądz (przyw) — Stenzel Jan.
Grudziądz (przyw) — Szczerbicki Aloizy.
Grudziądz (osob) — Quiringowa, zarz. Rybak Jan.
Hel (osob) — Mazurkiwicz Edmund (apteka sezonowa filjalna).
Jabłonowo (real) — Ośmiałowski Leonard,
Kamień (real) — Gmerek Jan.

Kartuzy (real) — Christ Daniel.
Kowalewo (real) — Puciata Mieczysław.
Kościerzyna (real) — Wendtowa Er., zarz Szkodowski.
Lidzbark (osobist.) — Wiklendt Jan.
Lisewo (real) — Wieliński Stefan.
Lubawa (real) — Wolski Stanisław.
Łasin (real) — Dębski Emiljan.
Nowe (osob.) — Klemens Antoni.
Nowe Miasto (real) — Kycler Antoni.
Osie (real) — Młodecki Aleksander.
Pelplin (real) — Przygodziński Józef.
Podgórz (osob.) — Boguszewski Sergjusz.
Puck (real) — Mazurkiewicz Edmund.
Radzyń (real) — Jurkowski Damazy.
Sierakowice (osob.) — Wernicke Karol.
Sępólno (real) — Naatz Józef.
Skarszewy (real) — Jarzemski Wacław.
Skórcz (real) — Dr. Müller Fryc.
Śliwice (osob.) — Szczodrowski Roman.
Stara Kiszewa (osob.) — Kalinowski Antoni.
Starogard (osob.) — Cieszyński Jan.
Starogard (przyw.) — Sievert Walter.
Świecie (osob.) Jeszke Henryk.
Świecie — (przyw.) — Manthey Heljodor.
Tczew (real) — Hoosman Walter, zarz. Radecki.
Tczew (osob) — Szulc Leon.
Tczew (real) — Nadolski Kazimierz.
Toruń (przyw.) — Heininger Alfred.
Toruń (przyw.) — Michalska Marja, zarz. Tomaszewski Tadeusz.
Toruń (przyw.) — Jacob Ryszard.
Toruń (real) — Łabudzńiski Jan.
Toruń (real) — Sobiecki Alfons.
Tuchola (real) — Heppner Rudolf.
Unisław (osob.) — Garczyński Jan.
Wąbrzeźno (real) — Dr. Piotrowski Jan.
Wejherowo (real) — Rehefeld Georg.
Wejherowo (osob.) — Nikleniewicz Franciszek.
Więcbork (real) — Przybylski Marjan.
Zblewo (real) — Holfeld Wilibald.

APTEKI ZAKŁADOWE.

Apteki szpitalne.

Chełmno — Zakład Sióstr Miłosierdzia.
Grudziądz — Szpital Miejski.
Pelplin — Zakład Sióstr Miłosierdzia.
Tczew — Szpital św. Wincentego.
Toruń — Szpital Miejski.
Wejherowo — Szpital św. Marji.

Apteki domowe lekarzy.

Kielno — Kaschel Oton, lekarz.
Krokowo — Schlomka Jerzy, lekarz.
Warlubie — Dr. Zawacki Stanisław, lekarz.
Wałdowo — Dr. Studziński, lekarz.

WOJEWÓDZTWO STANISŁAWOWSKIE.

Bohorodczany, (os) — Gaertner Jan.
Bolechów, (os) — Kimelman Oswald.
Bołszowce, (os) —spadk. Mücka Feliksa, zarz. Mück Wilhelm.
Borynia, (os) — Góroński Adolf.
Bukaczowce, (os) — Wallner Leon.
Bursztyn, (real.) — Maurycy, Zygmunt, Henryk i Betti Grünhautowie, zarz. Rosenberg.
Delatyn, (os) — Kuhl Rudolf Antoni.
Dolina, (os) — Roth Ilo.
Gwoździec, (os) — Godlewski W., zarz. Godlewski Marcin.
Halicz, (os) — Hamerman L.
Horodenka, (real.) —Lurie Miron.
Horodenka, (os) — Orłowski Józef.
Jabłonów, (os) — Kotlarczuk Antoni.
Kałusz, (real.) — s-rów Szustowa A., zarz. Własak Leopold.
Knihinin Górka, (os) — s-rów Landesa A., zarz. Banner Izak.
Knihinin Kolonja, (os) — s-rów Klahra S., zarz. tymczasowy Goldberg Emanuel.
Kołomyja, (os) — Becher Dawid.

Kołomyja, (os) — Falber F.
Kołomyja, (os) — Herer J., zarz. Bernhaut R.
Kołomyja, (os) — Köpel J.
Kołomyja, (os) — Neider Wilhelm.
Kołomyja, (real.) — Stenzel Stefan, zarz. Knoll M.
Kossów, (os) — Madejski E., zarz. Mann S.
Kuty, (real.) — Hessel Gustaw, zarz. Hessel Afner.
Lipica Dolna, (os) — Giselt Gustaw.
Mikołajów, (os) — Prokesz Juljan.
Mikuliczyn, (os) — Scherf Leopold.
Nadwórna, (real.) — Skórewicz Józef.
Niżniów, (oś) — Błocki Witold.
Obertyn, (os) — Schorr Leon.
Ottynja, (os) — Schiffer Jakób.
Peczeniżyn, (os) — Kohn Ed.
Perehińsko, (os) — s-rów Gomolińskiego, dzierż. Lewites Henryk.
Rohatyn, (real.) — Reiss Józefa, zarz. Reiss Maksym.
Rozdół, (os) — Mierzwiński Br.
Rożniatów, (os) — Maciurzyński Apol.
Skole, (os) — Ehrlich J.
Śniatyn, (os) — Lazurkiewicz R.
Śniatyn, (real.) — Nemczewski Michał.
Sołotwina, (os) — Zussman L.
Stanisławów, (os) — Reitman Herman.
Stanisławów, (os) — Armatys Kazimierz.
Stanisławów, (os) — Zimring Abraham.
Stanisławów, (os) — Macura Karol.
Stanisławów, (real.) — Schiller Józef.
Stanisławów, (os) — Teodorowicz Zygmunt.
Stryj, (os) — s-rów Aichmüllera, zarz. Zobel Dora.
Stryj, (real.) — s-rów Chalabazynego, zarz. Kubrakiewicz Włodzimierz.
Stryj, (os) — Haber Norbert.
Stryj, (os) — Sobel Marcin, zarz. Rosner Chaim Hersch.
Stryj, (os) — Sternberg Abel.

Synowódzko Wyżne, (os) — Popiel W., zarz. Appel Klara.

Tłumacz, (os) — Szankowski Marjan.

Turka n/Stryjem, (real.) — Urich L. Goldstein F., Feldman B., zarz. Goldstein Ludwik.

Turka n/Stryjem, (real.) — Kehlhoffer Izak.

Tyśmienica, (real). — Goldenberg Dawid.

Wełdzirz, (os) — Wesołowski Hieronim, dzierż. Art Maurycy.

Wojniłów, (os) — Kuhnen Stanisław, zarz. Lempert Mojżesz.

Zabłotów, (os) — Barbag M.

Żabie, (os) — Tlappa Jan Gwalbert.

Żurawno, (real.) — Kurzok Józef, dzierż. Hirschtritt.

Żydaczów, (os) — Nussbaum Mojżesz, zarz. Goldberg Nataniel recte Bürger.

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE.

Bielszowice — Wicherski Bolesław.

Bogucice — apteka Braci Miłosierdzia, zarz. Proksz Karol.

Bieruń Stary — Szeferowa, zarz. Wiśnicki.

Brzeziny — Krauze Franciszek.

Brzezinka — Nickelman Karol.

Chorzów — Grzesiecki Wiktor.

Czerwionka, filja (Orzesze) — Osińska, zarz. Gach.

Dąb — Mapes.

Dąbrówka Mała — Filor Ryszard.

Godula — Andrzejewski Edmund.

Hajduki — Lerchowa, zarz. Michalik Paweł.

Katowice — Zagórski Jan.

„ — Gaertner Józef.

„ — Nowoziemski Jan.

„ — Steinitz, zarz. Soliński.

„ — Górecki Rudolf.

„ — Pluciński Seweryn.

Knurów — Proske Franciszek.

Kopalnia Ema — Kurzętkowski Czesław.

Kochłowice — Kozierowski Zygmunt.

Kończyce — Błażejowski.
Koszęcin — Burzyński Kazimierz.
Huta Królewska — Fraenkel Jakób.
„ — Żymierski Władysław.
„ — Estkowski Mieczysław.
„ — Szmitowa, zarz. Bazler.
„ — Hofman Teodor.
„ — Białas Alojzy.
Ligota — Jabłonowska, zarz. Janaszewski Tadeusz.
Lipiny — Keil Paweł.
Lubliniec — Sobania Oskar.
Łagiewniki — Wilczek Antoni.
Michałkowice, filja — Herde Franciszek, zarz. Cholewa.
Mikołów — Gorolowa, zarz. Warzecha.
Murcki — Cetkowski Janusz.

Mysłowice — Gdynia Józef.
„ — Koepsch Oswald.
Nikiszowiec — Büchs Rafał.
Nowy Bytom — Hoelzlowa, zarz. Hiller Augustyn.
Orzesze — Osińska.
Pszczyna — Długaj Wacław.
„ — Spiller Oskar.
Pszów — Froehlich Paweł.
Radzionków — Gajdas Emil.
Rozdzień — Graefe Gerhard.
Ruda — Bartmanowa, zarz. Tomaszewski.
Rybnik — Henning Maks.
„ — Bysiek, zarz. Smoła Jan.
Rydułtowy — Geislerowa, zarz. Szega.
Siemanowice—Hahnowa, zarz. Hahn Gerhard.
„ — Herde Franciszek.
„ Dr. Strobel Kurt.
Świętochłowice — Knechtel Antoni.
„ Hüttigowa, zarz. Kusiek Jan.
Szarlej — Sosna Karol, zarz. Römer.
Góry Tarnowskie — Bogdany Tadeusz.
„ — Sójka Walenty.
Tychy — Gerberowa, zarz. Lokaj.

Wirek — Szibel Józef.
Wodzisław — Frank Franciszek.
Załęże — Pałżewicz Ignacy.
Zawodzie-Bogucice — Bauer Erwin.
Zory — Bałdyk Bonifacy, zarz. Omańkowski.

Śląsk Cieszyński.

Cieszyn — Dr. Karol Zaar.
„ — Raszka.
Cieszyn — Braci Miłosierdzia, zarz. Suszka Rudolf.
Bielsko — Gizowski Stanisław.
„ — Gutwiński Artur.
„ Wladarz Fryderyk.
„ Drancz Juljusz.
Dziedzice — Gross Józef.
Jaworze — Boziewicz Jan.
Skoczów — Olszak Franciszek.
Ustroń — Wochanka, zarz. Siwy Paweł.
Strumień — Gintel Michał.

Apteki domowe lekarzy.

Bystra — Dr. Michalik.
Chybie — Dr. Król.
Goleszów — Dr. Tyrna.
Pawłowice — Dr. Szeja.
Przyszowice — Letocha.

WOJEWÓDZTWO TARNOPOLSKIE.

Borszczów (os) — Niemczewski Jan.
Brody (real) — Kallir Leon.
Brody (real) — Kalmus Arnold.
Brody (real) — Rothenberg Z.
Brzeżany (os) — właść. Altschüller, dzierż. Mr. M. Kurzman.
Brzeżany (real) — Pohorilles Antonina, zarz. Pohorilles Henryk.
Buczacz (real) — s-rów Lewickiego.
Buczacz (os) — s-rów Wrzesińskiego.
Budzanów (os) — s-rów Köllera, dzierż. L. Monics.

Busk (real) — Robert Gina.
Chorostków (os) — Silberg Benedykt.
Czortków (real) — s-rów L. Nossa, dzierż. Dworzański Władysław.
Czortków (os) — Palek Mojżesz.
Dunajów (os) — Traunfellner Szczęsny.
Gliniany (os) — Hełm Adolf.
Gołogóry (os) — Mościsker Samuel.
Grzymałów (os) — Braun Salomon Dawid.
Husiatyn (real) — Z. Znamirowska, dzierż. K. Prokesz.
Jagielnica (os) — Preiss Herman.
Janów (os) — Klein Zygmunt, zarz. Hescheles Edmund.
Jazłowiec (os) — Ausschnitt Marjan.
Jezierna (os) — Münz Ludwik.
Jezierzany (os) — Monies Izak.
Kamionka Strumiłowa (os) — s-rów Cukiera, zarz. Cipper Klara.
Kamionka Strumiłowa (os) — s-rów Zawałkiewicza, zarz. Demczukowa Irena.
Kopyczyńce (os) — Jan Prokosz.
Korolówka (os) — s-rów Allerhanda, dzierż. Schwarz Dawid.
Kozłów (os) — Błachowski Hilary.
Kozowa (os) — s-rów Polisiuka, zarz. Landau Maurycy.
Łopatyn (os) — Stetner Marjan.
Mielnica (os) — Eidelsheim Salomon.
Mikulińce (os) — Katz Samuel.
Monasterzyska (os) — Goldenberg B.
Narajów (os) — Witriol Abraham.
Nowe Sioło (os) — Holinaty Emil, zarz. Mr. Herer Ch. J.
Olesko (os) — Hofman Karol.
Podhajce (real) — Ecker Samuel.
Podhajce — Goldschlag Natan.
Pomorzany (os) — F. Baczyński, zarz. Rapparot Amalia.
Potok Złoty (os) — s-rów Witkiewicza, zarz. Raczkowski Kazimierz.
Probużna (os) — Kristianpoler Salomon.

Przemyślany (os) — s-rów Linskera, dzierż. Kuhnen Stanisław.
Radziechów (os) — Jaśkiewicz Stanisław.
Sassów (os) — s-rów Krokowskiego, dzierż. Löwner Henryk.
Skała (os) — s-rów Piotrowskiego, zarz. Henryk Piotrowski.
Skałat (os) — Aszkenazy Maks.
Strusów (os) — Farb F.
Tarnopol (os) — Krasuski Gustaw.
Tarnopol (os) — Franzos Juljusz.
Tarnopol (os) — Freudenthal Filip.
Tarnopol (real) — właść. J. Fleischmanowa — dzierż. Hellman Otto.
Tarnopol (os) — s-ów Krzyżanowskiego, zarządz. Biliński Józef.
Tłuste (os) — Tittinger Emil.
Toporów (os) — Karp Szymon.
Trembowla (os) — Silberg Paweł.
Trembowla (os) — Szpunar Józef.
Uście Zielone (os) — Gębski Andrzej.
Zaleszczyki (real) — Żerygiewiczowa Marja, zarz. Torbe Bogusław.
Założce (os) — Róża Baczyńska, zarz. Baczyński Franciszek.
Zbaraż (os)—s-rów Kruha, dzierż. Freudenthal I
Zbaraż (os) — Landesberg Wilhelm.
Zborów (os) — s-rów Ronigiera, dzierż. Schelerman Karolina.
Złoczów (real) — s-rów Pettescha, dzierż. Obrowicz Leon.
Złoczów (os) — Rosenzweig Hersz.
Złoczów (os) — Wlasak Fr., zarz. Appel Chaim.
Złotniki (os)—s-rów Hausberga, dzierż. Szyper K

WOJEWÓDZTWO WARSZAWSKIE.

Aleksandrów, pow. nieszawski, (n) — Markowskiego Wilhelma.
Baranowo, pow. przasnyski, (w) — Pałysiewicz St.

Biała Rawska, (n) — Musiałek St.
Bielsk, pow. płocki (w) — s-rów Malińskiego, zarz. Wojciechowski Roman.
Bieżuń, pow. sierpecki (n) — Wawrykiewicz Eug.
Błędów, pow. grójecki (w) — s-rów Amstera, zarz. Szatz Wacław.
Błonie (n) — Królikowski W.
Brwinów, pow. błoński (w) — Kulesza, dzierż. Motak B.
Brześć Kuj., pow. włocławski (n) — s-rów Cepeusza J., zarz. Kodroń Jan.
Bolimów, star. łowickie (w) — Sopoćko Jan.
Bodzanów, pow. płocki (n) — Cybulski Stan.
Cegłów, pow. mińsko-mazow. (w) — Piątkowski Jerzy.
Chodecz, pow. włocławski (n) — Ostaszewski Eug.
Chorzele, pow. przasnyski (w) — Czerwiakowska Zofja.
Ciechanów (n) — Raniecki W.
Ciechanów (n) — Br. Szmakfefer.
Ciechocinek (n) — Gębczyński W.
Czerwińsk, pow. płoński (w) — Godysz Stefan.
Dąbrowice, pow. kutnowski (w) — Pac Bol.
Dobrzyń n/Wisłą (n) — Raniecki W.
Dobrzyń n/Drwęcą (n) — Smigielski M.
Drobin, pow. płocki (n) — s-rów Baumgartena, zarz. Wachlewicz Adam.
Dzierzgowo, z. płocka (w) — Zembrzuski B.
Falenica (w) — Zawadzki Włodzimierz.
Gąbin, pow. gostyniński (n) — Barchwic R.
Gołymin, star. ciechanowskie (n) — Olechowski M.
Gostynin (n) — Majer Jan.
Goszczyń, pow. grójecki (w) — Wabner Ant.
Grodzisk (n) — Włodek Stanisław.
Grodzisk (n) — s-rów Kolitowskiego, dzierż. Węgierski.
Grójec (n) — Ochenkowski J. i Marcinkowski H.
Góra Kalwarja (n) — Rypiński Ant.

Henryków (w) — s-rów Łukasiewicza, zarz. Szwarc Władysław.

Iłów, pow. sochaczewski (w) — s-rów Stankiewicza, zarz. Czechowski K.

Inowłódz (w) — Kunicka Marja. .

Jadów, pow. radzymiński (n) — spadk. Drzewieckiego A., zarz. Świderski E.

Jabłonna, pow. warszawski (w) — s-rów Kuszkowskiego.

Jasieniec pow. grójecki (w) — Gaweł Jan.

Józefów, pow. warszawski (w) Nowakowski Stefan.

Kaczy Dół, pow. warszawski (w) — Klimontowicz Jadw.

Kałuszyn, pow. mińsko-mazowiecki (n) — Fuksiewicz J.

Kamieńczyk (w) — Kranas M.

Karczew, pow. warszawski (w) — Kwieciński Wład.

Kikoł, pow. lipnowski (w) — Łysakiewicz Stefan.

Kiernozia (w) — Olesiak Stan.

Kołbiel, pow. mińsko-mazowiecki (n) — Majewski Ant.

Konstancin, pow warszawski (n) — spadk. Starzeńskiego, zarz. Lachowicz Wł.

Kowal (n) — Jastrzębski A.

Krasnosiele, pow. makowski (n) — Wójcicki Jan.

Krośniewice, pow. kutnowski (n) — Dunin-Borkowski Wł.

Kutno, Nowy Rynek (w) — Chaciński Cz.

Kutno, Apteka „pod Orłem" (n) — Starnawski K.

Latowicz, pow. mińsko-mazowiecki (w) — Zatryb Antoni.

Leoncin, pow. sochaczewski (w) — Kostrzębska Marja.

Leszno, pocz. Błonie (w) — Winnicka Fr.

Lipno (n) — Piętka Tadeusz.

Lubicz, pow. lipnowski (w) — Nitecki Stefan.

Lubień, z. kujawska (w) — Gano Emil.

Lubraniec, pow. włocławski (w) — Kodymowski H.

Łomianki, pow. warszawski (w) — Jasieński L., zarz. Lenczowski St.

Łowicz (n) — s-rów Hirszowskiego Wacława, zarz. Tylman F.

Łowicz (n) — s-rów Szymanowskiego St., zarządz. Sperski Władysław.

Łyszkowice, pow. łowicki (w) — Gizelt Tadeusz.

Maków (n) — Szulc Jan.

Marki, pow. warszawski (w) — s-rów Rygiera, dzierż. Cepeusz Bronisł.

Milanówek, pow. błoński (filjalna) — Eubig Karol.

Miłosna, pow. warszawski (w) — Gawędzki.

Mińsk-Mazowiecki, Rynek 4 (n) — Łempicki T.

Mińsk-Mazowiecki (n) — s-rów Wojewódzkiego Stan., zarz. Czerniewski T.

Mława (n) — Czernicki Leon i Barczyk Piotr.

Mława (n) — Zamoyski Al.

Młodzieszyn, pow. sochaczewski (w) — Stefański Feliks.

Mogielnica, pow. grójecki (n) — s-rów Jakubowskiego E.

Mrozy, pow. mińsko-mazowiecki (filj.) — Fuksiewicz Jan.

Mszczonów, pow. błoński (n) — s-rów Hellmana, dzierż. Bukowski M.

Nadarzyn, pow. błoński (w) — Ryszkiewicz K.

Nasielsk, pow. pułtuski (n) — Machnikowski St.

Nieszawa (n) — Malczewski Jan.

Nowe Miasto, pow. płoński (w) — Rajner Karol.

Nowe Miasto n/Pilicą, pow. rawski (n) — Zieńkowski J.

Nowy-Dwór, pow. warszawski (n) — Konarski Bol.

Okuniew, pow. warszawski (w) — Kaun Bronisław.

Ołtarzew, pow. warszawski (n)—Kalinowski H.

Osięciny, pow. nieszawski (n) — s-rów Dembińskiego Ignacego, zarz. Brzozowski T.
Otwock (n) — s-rów Podolskiego, zarz. Dobraczyński St., filja s-rów Podolskiego.
Piaseczno, pow. Warszawski (n) — Markowski M.
Piotrków Kujawski (w) — Małachowski Miecz.
Płock (n) — apteka miejska, zarz. Żółkiewski Stefan.
Płock (n) — s-rów Betleya St., zarz. Lipiński Konst.
Płock (n) — Włodkowski Bol.
Płock (n) — Żółtowski Emil.
Płońsk (n) — Gutowski Stan.
Powsinek (w) — Dąbrowski R.
Pruszków, pow. Warszawski (n) — s-rów Bielawskiego Józefa.
Przasnysz (n) — s-rów Szymońskiego K., zarz. Truszkowski Jan.
Przedecz, pow. włocławski (w) — Gruszczyński T.
Pułtusk (n) apt. szpitalna, dzierż. Tyszecki K.
Pułtusk, ul. Świętojańska 13 (n) — s-rów Śniegockiego St.
Puszcza Marjańska, pow. skierniewicki (w) — Mazurkiewicz A.
Raciąż, pow. sierpecki (n) — Wasilewski Jan.
Radzanów, pow. mławski (w) — Borowski W.
Radziwie, pow. płocki (w) — Biegański E.
Radziejów, pow. nieszawski (n) — s-rów Malanowskiego, dzierż. Łodziński A.
Radzymin (n) — Łobodowski K.
Raszyn, pocz. Warszawska (w) — Skaczkowski Józef.
Rawa Maz. (n) — Mazurkiewcz P., dzierż. Staszewski.
Rawa Maz. (n) — Zalewski Kazimierz.
Rembertów, pow. warszawski (w) — Pakleza Stan.
Różany, pow. makowski (n) — Strupczewki K.
Rypin (n) — s-rów Rokickiego, dzierż. Zaniewski Jan.

Sanniki, pow. gostyniński (w) — Sojczyński St.
Serock (n) — Sowula Stanisław.
Sierpc (n) — s-rów Radomyskiego, zarz. Bagiński.
Skępe, pow. lipnowski (w) — s-rów Urbanowicza Ed., zarz. Nerlewski Ryszard.
Skierniewice (n) — Strzelecki Czesław.
Skierniewice (n) — Tomaszewski Teodor.
Skrwilno, pow. rypiński (w) — Piotrowski Wacław.
Służewo, pow. nieszawski (filj.) W. Markowskiego, dzierż. Bisikiewicz Winc.
Sobota, pow. łowicki (w) — Olędzki Al.
Sochaczew (n) — Fabierkiewicz J. i Czarnecki M.
Sochocin, pow. płoński (w) — Hermanowicz Wład., zarz. Domżalski.
Staroźreby, pow. płocki (w) — Kwieciński St.
Stanisławów, pow. mińsko-mazowiecki (w) — Żardecki R.
Strzegowo, pow. mławski (w) — s-rów Jasińskiego, dzierż. Tomaszewski Roman.
Strzelce, pow. kutnowski (w) — Wabner J.
Szreńsk, pow. mławski (n) — Kulesza W.
Tarczyn, pow. grójecki (n) — Budziński W.
Tłuszcz, pow. radzymiński (w) — Biegańska M.
Warka, pow. grójecki (n) — Wyrzykowski A.
Wiskitki, pow. błoński (n) — Rejmont Walery.
Włocławek (n) — Dziekanowski Stanisław.
Włocławek, ul. Dąbrowskiego 4 (n) — Gutkowski Jan.
Włocławek, ul. 3-go Maja (n) — Goworowski Walery.
Włocławek (n) — spadk. Seyera Jana i Mejstera St., (zarz.).
Włocławek (n) — s-rów Ulanowskiego F., zarz. Ulanowska Jadwiga.
Włocławek (n) — Lipiński, Chłodna 51.
Wołomin, pow. radzymiński (n) — s-rów Raczyńskiego W.
Wyszków (n) — s-rów Wszeborowskich A., dzierż. Wolski Miecz.

Wyszogród, pow. płocki (n) — s-rów Ziemskiego A., zarz. Ziemski Ludwik.

Zakroczym (n) — Kowalski Bronisław.

Zieluń, z. płocka (w) — Leszczyński W., dzierż. Kaziński T.

Żbików, pow. warszawski (n) — Bielawski Jan.

Żuromin, pow. sierpecki (n) — s-rów Wolskiego, zarz. Sikorski Al.

Żychlin, pow. kutnowski (n) — Stachowicz St.

Żyrardów (n) — s-rów Jursza L., dzierż. Maławski L.

WOJEWÓDZTWO WILEŃSKIE.

M. Wilno:

W. Chomiczewski (zarz.).

J. Chróścicki (zarz.).

J. Rodowicz (zarz.).

Z. Domański.

A. Wysocki (zarz.).

J. Jurkowski.

Sukc. Fr. Augustowskiego, zarz. S. Kosiński.

Fr. Siekierzyński, dzierż. i zarz. M. Welento,

W. Sokołowski (zarz.).

W. Szantyr (zarz.).

Sukc. P. Jundziłła, zarz. F. Siekierzyński.

W. Ottowicz (zarz.).

W. Zajączkowski (zarz.).

W. Augustowski (zarz.).

A. Rostkowski, zarz. J. Borkowski.

H. Sapożnikow i sukc. Ajzenstadta, zarz. W. Grodzieński.

Sukc. M. Mańkowicza, zarz. J. Epsztejn.

Tow. „I. B. Segall“, zarz. A. Lifszyc.

B. Frumkinowa, zarz. K. Sołomonow.

G. Szyrwint i B. Turgiel, zarz. G. Szyrwint.

A. Pak. (zarz.).

Miejska, zarz. W. Szutowicz.

Pow. Brasławski.

Brasław (w) — M. Kurczewski, zarz. W. Wolański.

Widze (n) — s-rów A. Ciechanowicza, zarz. B. Dąbrowski.
Opsa (w) — W. Hordyński.
Dukszty (w) — s-rów L. Michałowskiego, zarz. I. Fidelska.

Pow. Duniłowicki.

Duniłowicze (w) — s-rów Madeja, dzierż. i zarz. J. Chackielewicz.
Dokszyce (n) — A. Pawłowski.
Miadzioła (w) — M. Lenczewski.
Budsław (w) — N. Biegun.
Parafjanowo (w) — H. Pietkiewicz.
Królewszczyzna (n) — St. Zakrzewski.
Wołkołata (n) — Sz. Pleszkun.
Postawy (n) — J. Kęstowicz.

Pow. Dziśnieński.

Dzisna (n) — F. Nejsztad.
Druja (n) — A. Adler.
Głębokie (n) — St. Fejertag, zarz. K. Podlipski.
Jody (w) — J. Dziewałtowski-Gintowt.
Koziany (w) — B. Krzywicki, zarz. M. Prudziński.
Łużki (w) — M. Weinberg.
Nowy Pohost (w) — Ch. Kac.-Sosnowik.
Plissa (w) — S. Okuniowa-Świerdlinowa.
Prozoroki (n) — J. Zwierełło.
Szarkowszczyzna (w) — Bajdalinow, zarz. J. Butkiewicz.

Pow. Oszmiański.

Oszmiana (n) — Wł. Chomiczewski.
Smorgonie (n) — W. Wysocki.
Holszany (n) B. Abramowicz, zarz. N. Goldzin.
Bienica (n) — Br. Błuś.
Dziewieniszki (w) — L. Rogor.
Krewo (w) — B. Meller.
Soły (w) — I. Łotach.

Pow. Święciański.

Święciany (n) — Miejska, zarz. B. Bereżecki.
Święciany (n) — M. Szrejberowa, zarz. B. Piotrowski.

Łyntupy (n) — P. Pietkiewicz (zarz.).
Podbrodzie (w) — M. Chawkin.
Nowoświęciany (w) — Ch. Milikowska.
Dawgieliszki (w) — W. Kapłan.
Hoduciszki (w) — P. Rubin.
Kiemeliszki (w) — W. Rudnik.
Kobylniki (w) — J. Kaminer.
Ignolino (w) — M. Miller, zarz. H. Joffe.
Świr (w) — L. Chackielewicz.

Pow. Wilejski.

Wilejka (n) — s-rów Bujniewicza, zarz. Z. Bujniewiczówna.
Mołodeczno (w) — K. Sarol-Sarolisa.
Ilja (w) — W. Religioni.
Gródek (w) — O. Cukierman, zarz. R. Sokolińska.
Lebiedziewo (w) — J. Cukierman, zarz. M. Sobolewski.
Dołhinowo (n) — M. Frydman.
Kraśne (w) — A. Gilbert.
Kurzeniec (w) — S. Kłok.
Krzywicze (w) — H. Szymeńczyk.
Radoszkowicze (n) — A. Bagieński.

Pow. Wileńsko-Trocki.

Jaszuny (w) — J. Hajdamowicz.
Landwarów (w) — A. Łapin.
Mejszagoła (w) — L. Ajzensztadt.
Michaliszki (w) — A. Abramowicz.
Niemenczyn (w) — S. Bernsztejn.
Nowa Wilejka (n) — A. Andruszkiewicz.
Olkieniki (w) — Z. Szternin.
Podbrodzie (w) — J. Stefanowicz.
Rudziszki (w) — B. Kalukiewicz.
Szumsk (n) — E. Rodziewicz.
Turgiele (w) — Br. Apanas.
Troki (n) — Fr. Wierciński.
Wielkie Soleczniki (w) — F. Czerniewski.
Worniany (w) — J. Uszkiewicz.
Ostrowiec (w) — M. Czerniawski.

APTEKI KASY CHORYCH.

Apt. Kasy Chorych, Wilno, Dominikańska 15, zarz. K. Stefanowski.

APTEKI HOMEOPATYCZNE.

M. Niementowski, zarz. F. Sianko.
F. Goloński (zarz.).

WOJEWÓDZTWO WOŁYŃSKIE.

Aleksandrja, pow. rówieński (w) — Gołowczyner Grzegorz.

Bereżno, pow. kostopolski (n) — Wyszyński Władysław.

Beresteczko, pow. horochowski (n) — Furer B.

Boremel, pow. dubieński (w) — Nitkiewicz L.

Czarnków, pow. łucki (w) — Fiks Szymon.

Derażno, pow. kostopolski (w) — Dąbrowska Marja.

Dubno, pow. dubieński (n) — Witwicki Józef.
Dubno, pow. dubieński (n) — Kozakiewicz Alf.
Dubno, pow. dubieński (n) — Galperson Michel.

Glińsk, pow. rówieński (w) — Dubczak A.

Horochów, pow. horochowski (n) — s-rów Wierzbowskiego Antoniego.

Hołoby, pow. kowelski (w) — Makiełło W.

Hoszcza, pow. rówieński (w) — Korynman S.

Kisielin, pow. horochowski (n) — Krupiński St., dzierż. Czerniewski T.

Klewań, pow. rówieński (n) — Segal Manus.

Kowel, pow. kowelski (n) — s-rów Ejsmonta Piotra.

Kowel, pow. kowelski (n) — s-rów Fridrichsona Gabryela.

Kowel, pow. kowelski (n) — s-rów Prażmowskiego.

Korzec, pow. rówieński (n) — SS. Marta i Czesław Ochmanowicz.

Korzec, pow. rówieński (n) — Herszenhorn A.

Kozin, pow. dubieński (w) — Michalski Konstanty, dzierż. Sieniawski A.

Kostopol, pow. kostopolski (w) — Pomeranc E.

Kołki, pow. łucki (w) — Szklar Icko-Mojsze.

Kupiczów, pow. kowelski (w) — Kagan A.

Krzemieniec, pow. krzemieniecki (n) — s-rów Tkaczyńskiego Bolesława.

Krzemeniec, pow. krzemieniecki (n) — Janikowski Andrzej, zarz. T. Witkowski.

Krzemieniec, pow. krzemieniecki (n) — Hindes Uszer.

Lubomla, pow. lubomelski (n) — s-rów Czajkowskiego Ignacego.

Ludwipol, pow. kostopolski (w) — Welman Szewa i Dibner Etla.

Łanowce, pow. krzemieniecki (n) — Bejmblat Hersz.

Łokacze, pow. horochowski (w) — Guklerowa Stanisława, dzierż. Geller Abram.

Łuck, pow. łucki (n) — Złocki Franciszek.

Łuck, pow. łucki (n) — Dal Hersz.

Łuck, pow. łucki (n) — Dal Łazarz.

Maciejów, pow. kowelski (w) — Mandelbaum Fajwel.

Międzyrzec, pow. rówieński (n) — Szyłkajtis Władysław.

Mielnica, pow. kowelski (n) — Wołach Fajwel.

Mizocz, pow. zdołbunowski (n) — Finkel B.

Młynów, pow. dubieński (w) — Wajnsztok O.

Ołyka, pow. łucki (w) — Bat' Ginda.

Ostróg, pow. zdołbunowski (n) — Żółtowska J.

Ostróg, pow. zdołbunowski (n) — Szrajer A.

Poczajów, pow. krzemienecki (n) — Turowicz Wacław.

Poryck, pow. włodzimierski (w) — Bursztynowa Franciszka.

Radziwiłłów, pow. dubieński (n) — s-rów Machana Edwarda.

Ratno, pow. kowelski (n) — Kosiński Piotr.

Rożyszcze, pow. łucki (w) — Ejdel Izaak.

Równe, pow. rówieński (n) — Jakuszewski T.

Równe, pow. rówieński (n) — Rutkowski P.

Równe, pow. rówieński (n) — Rozenkranc F.

Równe, pow. rówieński (n) — Sanberg Chaja i Klikman Szaja, dzierż. Kirszon Ela.

Równe, pow. rówieński (n) — Karsz Jankiel.

Stepań, pow. kostopolski (n) — Szwarc Ewelina, dzierż. Romankiewicz T.

Szack, pow. lubomelski (w) — Radyński M.

Szumsk, pow. krzemieniecki (n) — Szwarcman Mojsze.

Targowica, pow. dubieński (n) — Pinczuk C.

Torczyn, pow. łucki (n) — Rozenfeld Nusia.

Turzysk, pow. kowelski (n) — Pasławski Jan.

Tuczyn, pow. rówieński (w) — Bat Aron.

Uściług, pow. włodzimierski (n) — s-rów Perelmana Mojżesza.

Warkowicze, pow. dubieński (w) — Szwarcman Mojsze.

Werba, pow. dubieński (n) — Kagan B.

Wiśniowiec, pow. krzemieniecki (n) — Raszowski Michał.

Włodzimierz, pow. włodzimierski (n) — Kołomyjski Antoni.

Włodzimierz, pow. włodzimierski (n) — Gukkler K. i Szczurowski A.

Wołkowyje, pow. dubieński (w) — Fiszman A.

Wyszogródek, pow. krzemieniecki (w) — Gelman Chackiel.

Zdołbunów, pow. zdołbunowski (n) — Wygodowski Hipolit.

Zdołbunów, pow. zdołbunowski (n) — Orzeszko Leopold.

Zofjówka, pow. łucki (w) — Sztarkman Tewij.

Apteki zakładowe.

Kowel — Stow. Linas-Hacedek.